

1^ο Διεθνές Συνέδριο
«Βία κατά των Ανηλίκων.
Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις,
Πρόληψη και Παρεμβάσεις»

via-kata-anilikon-conference2025.gr

4-5 Απριλίου 2025, Αθήνα
Πανεπιστημιούπολη Αρχαίου Ελαιώνα

ΤΕΥΧΟΣ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

Περιεχόμενα

Χαιρετισμός Προέδρου	2
Επιστημονική Επιτροπή	3
Οργανωτική Επιτροπή.....	3
Φορέας Διοργάνωσης	3
Συνεργαζόμενοι Φορείς.....	3
Χορηγοί	4
Θεματικές Ενότητες	4
Είδη Παρουσίασης	5
Προσκεκλημένες Ομιλίες.....	6
Γενικές Πληροφορίες	8
Γραμματειακή υποστήριξη.....	9
Πρόγραμμα.....	10
Αναρτημένες Εργασίες (Posters).....	12
Περίληψεις	22

Χαιρετισμός Προέδρου

Αξιότιμες Κυρίες, Αξιότιμοι Κύριοι,

Ως Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής, έχω την τιμή και τη χαρά να σας καλωσορίσω στις εργασίες του **1ου Διεθνούς Συνεδρίου με τίτλο «Βία κατά των Ανηλίκων. Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις, Πρόληψη και Παρεμβάσεις»**.

Το Συνέδριο διοργανώνεται από την Εταιρεία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων (Ε.Ψ.Υ.Π.Ε.), σε συνεργασία με το Εργαστήριο Συμβουλευτικής, Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και Κοινωνικών Παρεμβάσεων (Ε.Σ.Υ.Ψ.Υ.ΚΟΠ) του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής, το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού (Ι.Υ.Π.), το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) και το Σωματείο ΕΛΙΖΑ (Εταιρεία κατά της Κακοποίησης του Παιδιού).

Η θεματική της βίας κατά των ανηλίκων συνιστά ένα ιδιαίτερα κρίσιμο και επίκαιρο ζήτημα, το οποίο εξακολουθεί να παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, τόσο στη χώρα μας όσο και διεθνώς. Οι διαστάσεις του φαινομένου είναι πολυπαραγοντικές και διεπιστημονικές, απαιτώντας ολιστική προσέγγιση και ενισχυμένη διωπηρεσιακή συνεργασία. Η ερμηνεία, η πρόληψη και η παρέμβαση απέναντι στη βία που υφίστανται οι ανήλικοι/ες αποτελούν πεδία που οφείλουν να εδράζονται σε επιστημονικά τεκμηριωμένες πρακτικές και σε διεθνή συνεργασία.

Στο πλαίσιο αυτό, το Συνέδριο συγκεντρώνει διακεκριμένους/ες επιστήμονες και εξειδικευμένους/ες επαγγελματίες από την Ελλάδα και το εξωτερικό, οι οποίοι/ες θα συμβάλουν στη διερεύνηση του ζητήματος μέσα από εισηγήσεις, αναρτημένες εργασίες (posters) και θεματικά εργαστήρια.

Με τη βεβαιότητα ότι το **1ο Διεθνές Συνέδριο για τη Βία κατά των Ανηλίκων** θα αποτελέσει πεδίο παραγωγικού επιστημονικού διαλόγου, ανταλλαγής τεκμηριωμένων γνώσεων και παρουσίασης καλών πρακτικών, προσβλέπουμε στην ενεργή συμμετοχή σας. Από την πλευρά μας, θα καταβάλουμε κάθε δυνατή προσπάθεια για την άρτια διοργάνωση του Συνεδρίου και τη θερμή φιλοξενία σας στους χώρους του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Ευχαριστούμε για τη συμμετοχή σας.

Σκλάβου Κωνσταντίνα

*Πρόεδρος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου
Επίκουρη Καθηγήτρια Πα.Δ.Α., Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας*

1^ο Διεθνές Συνέδριο
«Βία κατά των ανηλίκων:
Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις, Πρόληψη και Παρεμβάσεις»

Επιστημονική Επιτροπή

Πρόεδρος: Σκλάβου Κωνσταντίνα

Βασιλακοπούλου	Ανθή	ΙΥΠ
Βενιεράκη	Μαρία (Μαριάννα)	ΕΨΥΥΠΕ
Γεωργιάδου	Ευαγγελία	ΕΚΚΑ
Δεδότση	Σοφία	ΠΑΔΑ
Κουμούλα	Αναστασία	ΕΨΥΥΠΕ
Κουτσούκου	Ηλέκτρα	ΕΛΙΖΑ
Μανιαδάκη	Κατερίνα	ΠΑΔΑ
Μαρτινάκη	Σοφία	ΠΑΔΑ
Μπαλίκου	Παναγιώτα (Γιούλη)	ΕΨΥΥΠΕ
Νικολαΐδης	Γιώργος	ΙΥΠ
Ντιναπόγιας	Αθανάσιος	ΙΥΠ
Παπαμιχαήλ	Στέλλα	ΠΑΔΑ
Πολιτίδου	Σοφία	ΕΚΚΑ
Σκλάβου	Κωνσταντίνα	ΕΨΥΥΠΕ
Τριανταφύλλου	Γεωργία	ΕΛΙΖΑ

Οργανωτική Επιτροπή

Πρόεδρος: Ντιναπόγιας Αθανάσιος

Βασιλακοπούλου	Ανθή	ΙΥΠ
Βασιλείου	Κωνσταντίνα	ΠΑΔΑ
Βενιεράκη	Μαρία (Μαριάννα)	ΕΨΥΥΠΕ
Γεωργιάδου	Ευαγγελία	ΕΚΚΑ
Καλύβα	Πηνελόπη	ΕΚΚΑ
Κουτσούκου	Ηλέκτρα	ΕΛΙΖΑ
Λαμπροπούλου	Βενετία-Άννα	ΠΑΔΑ
Μπαλίκου	Παναγιώτα (Γιούλη)	ΕΨΥΥΠΕ
Ντιναπόγιας	Αθανάσιος	ΙΥΠ
Παπουλίδη	Ασημένια	ΠΑΔΑ
Τριανταφύλλου	Γεωργία	ΕΛΙΖΑ

Φορέας Διοργάνωσης

Συνεργαζόμενοι Φορείς

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής
Εργαστήριο Συμβουλευτικής,
Ψυχοκοινωνικής Υποστήριξης και
Κοινωνικών Παρεμβάσεων – ΕΣΥΨΥΚΟΠ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΨΥΧΙΚΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Υπό την Αιγίδα:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Δικαιοσύνης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής
και Οικογένειας

Χορηγοί

ΟΜΙΛΟΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΚΗΣ, ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗΣ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Θεματικές Ενότητες

Ερμηνευτικές προσεγγίσεις

- Βία κατά των ανηλίκων, κακοποίηση και παραμέληση: διαφορετικές εννοιολογικές προσεγγίσεις για το ίδιο φαινόμενο.
- Σύγχρονες θεραπευτικές και ψυχοθεραπευτικές παρεμβάσεις και νέα εργαλεία παρέμβασης και διαχείρισης.
- Τύποι και μορφές βίας κατά των ανηλίκων: ορισμοί, μεθοδολογία συμβουλευτικής, διαχείριση, αποτελεσματικότητα.
- Ερευνητικά δεδομένα από την ελληνική και τη διεθνή πραγματικότητα για τη βία κατά ανηλίκων.
- Προώθηση και ενσωμάτωση της αρχής της συμμετοχής του παιδιού (child participation) στην έρευνα για τη βία κατά ανηλίκων.
- Η κακοποίηση-παραμέληση μέσα από τα βιώματα των παιδιών και τη ματιά των επαγγελματιών: κοινή πραγματικότητα, διαφορετική κατανόηση.
- Επίπτωση, επιπολασμός και φύση της βίας: πρωτόκολλα διαχείρισης και παρέμβασης.
- Δείκτες για την παρακολούθηση του φαινομένου της βίας κατά των ανηλίκων: διατάξεις διεθνών οργανισμών και ελληνική πραγματικότητα.

Πρόληψη

- Ο ρόλος της εκπαίδευσης στην πρωτογενή πρόληψη της βίας κατά και μεταξύ των ανηλίκων: προγράμματα ευαισθητοποίησης.
- Αναγνώριση και διαχείριση παραγόντων που αυξάνουν τον κίνδυνο έκθεσης των ανηλίκων σε βία: πρωτογενής πρόληψη.
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων επαγγελματιών πρώτης γραμμής στην αναγνώριση περιστατικών (ενδείξεις ανά τύπο κακοποίησης και ηλικιακή ομάδα).

- Η κατανόηση της έκθεσης των ανηλίκων στη βία σε διαφορετικά πλαίσια ως αναγκαία προϋπόθεση για την αποτελεσματική πρόληψη και διαχείριση περιστατικών στην οικογένεια, στο ίδρυμα, στις διαπροσωπικές και συντροφικές σχέσεις, στο διαδίκτυο, στον χώρο του αθλητισμού και σε άλλους δημόσιους χώρους.
- Καινοτόμες και αποτελεσματικές παρεμβάσεις δευτερογενούς πρόληψης κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων: πρόωπη ανίχνευση και αποφυγή επαναθυματοποίησης.
- Πρόληψη ιδρυματοποίησης για την αποφυγή απομάκρυνσης από το οικογενειακό περιβάλλον και εναλλακτικές μορφές φροντίδας στην κοινότητα όταν η απομάκρυνση επιβάλλεται.
- Πολιτικές για την πρωτογενή πρόληψη της βίας, την προστασία του παιδιού και της οικογένειας: ο ρόλος της πολιτείας.

Παρεμβάσεις

- Διερεύνηση και διαχείριση περιπτώσεων κακοποίησης και παραμέλησης: καινοτόμες πρακτικές για επαγγελματίες πρώτης γραμμής.
- Διεπιστημονική προσέγγιση και διατομεακή συνεργασία στη διερεύνηση περιπτώσεων θυματοποίησης ανηλίκων: «Σπίτι του Παιδιού» και συναφείς πρακτικές και υπηρεσίες.
- Ψυχοκοινωνική υποστήριξη και θεραπεία σε θύματα βίας και στις οικογένειές τους: σχεδιασμός και εφαρμογή παρεμβάσεων.
- Συνεργατικές και θεωρητικές προσεγγίσεις για τη διαχείριση περιπτώσεων και τη μείωση του τραύματος της κακοποίησης.
- Καλές πρακτικές και καινοτόμες δράσεις σε στοχευμένες παρεμβάσεις διαχείρισης βίας σε ευάλωτους πληθυσμούς: σωματική αναπηρία ή και ψυχική ασθένεια, εθνοτικές ομάδες, διαφορετικότητα, παραβατικότητα κ.ά.
- Δράσεις αποϊδρυματοποίησης: επανένωση με την οικογένεια, ημιαυτόνομη διαβίωση και πρακτικές μεταβατικής φροντίδας.
- Θεσμικό πλαίσιο και υφιστάμενες πολιτικές για την προστασία των ανηλίκων.
- Θεσμικό πλαίσιο και υφιστάμενες πολιτικές για την παραβατικότητα, τη βία μεταξύ ανηλίκων – ανήλικου/ες αντιμέτωποι/ες με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης.

Είδη Παρουσίασης

Κεντρικές εισηγήσεις (keynote speeches):

Από προσκεκλημένους/ες εισηγητές/τριες ανά θεματική ενότητα.

Προφορικές ανακοινώσεις:

Μπορεί να αφορούν είτε ερευνητικές εργασίες είτε παρουσίαση πρακτικών (παρεμβάσεων ή/και προγραμμάτων). Ο χρόνος για κάθε προφορική παρουσίαση είναι 12 λεπτά, και 3 λεπτά θα είναι διαθέσιμα για συζήτηση ή/και ερωτήσεις από το κοινό.

Αναρτημένες εργασίες (posters):

Λόγω του μικρού αριθμού των αναρτημένων εργασιών και με στόχο τη συνεχή και πιο αποτελεσματική παρατήρησή τους από τους/τις ενδιαφερόμενους/ες, οι εργασίες θα είναι εκτυπωμένες σε μέγεθος Α0, με κάθετη διάταξη, και θα παραμείνουν αναρτημένες καθ' όλη τη διάρκεια του Συνεδρίου.

Στρογγυλά τραπέζια:

Για κάθε στρογγυλό τραπέζι θα πρέπει να έχει οριστεί ένας Πρόεδρος. Το καθένα περιλαμβάνει έως και 6 προφορικές ανακοινώσεις. Ο χρόνος για τη συνολική παρουσίαση του στρογγυλού τραπεζιού είναι μέχρι και 90 λεπτά.

Εργαστήρια:

Διαδραστική παρουσίαση σε θέμα σχετικό με μια από τις θεματικές ενότητες, με στόχο την ανάπτυξη νέων δεξιοτήτων. Ο χρόνος για κάθε εργαστήριο είναι 90 λεπτά. Για κάθε εργαστήριο έχει οριστεί από τον εκάστοτε διοργανωτή, μέγιστος αριθμός συμμετεχόντων. Για τον λόγο αυτό, απαιτείται προ κράτηση θέσης και θα τηρηθεί σειρά προτεραιότητας.

Προσκεκλημένες Ομιλίες

Παναγιώτης Βουτυράκος

Ο Παναγιώτης Βουτυράκος είναι Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων, Διευθυντής της Δομής Ψυχικής Υγείας Πειραιά του Ελληνικού Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών και επιστημονικά Υπεύθυνος του Οικοτροφείου «Ώστρια» για ενήλικες με αυτισμό, που βρίσκεται στον Πειραιά. Είναι μέλος της Επιστημονικής Ομάδας Εκτίμησης Ανηλίκων Δραστών, που συστάθηκε από της Εισαγγελία Ανηλίκων Αθηνών σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν. 4689/2020, Αντιπρόεδρος της Κοινωνικής Επιχείρησης του Δήμου Πειραιά (ΚΟΔΕΠ) και μέλος της Περιφερειακής Διοίκησης Τομέων Ψυχικής Υγείας (Πε.Δι.Το.Ψ.Υ), της 2ης Υγειονομικής Περιφέρειας Πειραιά (ΥΠΕ). Έχει διατελέσει αντιπρόεδρος της Εταιρίας Προστασίας Ανηλίκων Πειραιά (2016–2019), μέλος του ΔΣ της Παιδοψυχιατρικής Εταιρίας Ελλάδος (1995–1999 και 2017–2021), Πρόεδρος της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρίας για τις Διαταραχές Αυτιστικού Φάσματος (2015–2019), και μέλος της Ειδικής Επιστημονικής Επιτροπής του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, για την αναμόρφωση του Ενιαίου Πίνακα Προσδιορισμού ποσοστών Αναπηρίας (2016–2021).

Τίτλος προσκεκλημένης ομιλίας:

«Βία από ανηλίκους: Δράστης-θύμα δύο εκφάνσεις του ψυχικού τραύματος»

Andreas Jud

Andreas Jud, Ph.D., is full professor on Child Maltreatment Epidemiology at University of Ulm's department of Child and Adolescent Psychiatry/Psychotherapy, Germany, and is staff at Zurich University of Applied Sciences, School of Social Work, Switzerland. His research focuses on service provision in multiple sectors of the child protection system. As the chair of the pan-European network Euro-CAN on Multisectoral Responses to Child Abuse and Neglect in Europe (COST Action 19106), he coordinates 130+ members in 35 countries and their efforts to improve data collection. Andreas Jud is an Associate Editor of Child Abuse & Neglect, the leading international journal in the area of child protection.

Τίτλος προσκεκλημένης ομιλίας:

“Out of many, one voice? A critical view on the challenges to build shared definitions in the context of violence against children”

Όλγα Χ. Θεμελή

Η Όλγα Χ. Θεμελή σπούδασε Νομικά στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Ψυχολογία στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Μετά την ολοκλήρωση της διδακτορικής της διατριβής, εργάστηκε ως ερευνήτρια στον Τομέα Κλινικής Ψυχολογίας της Σχολής Ψυχολογίας του Vrije Universiteit Amsterdam και ως εγκληματολόγος στον Διεθνή Οργανισμό μη κυβερνητικού χαρακτήρα Defence for Children International (NL). Το διάστημα 2003–2007 ήταν Ειδικός Επιστήμονας στον Κύκλο για τα Δικαιώματα του Παιδιού της Ανεξάρτητης Αρχής «Συνήγορος του Πολίτη». Σήμερα είναι Καθηγήτρια Εγκληματολογικής Ψυχολογίας στο Τμήμα Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Κρήτης. Τα ερευνητικά της ενδιαφέροντα περιλαμβάνουν: α) ζητήματα σωφρονιστικής ψυχολογίας και β) ζητήματα θυματοποίησης ανηλίκων (π.χ. δικανική εξέταση ανηλίκων θυμάτων κακοποίησης από τους φορείς του Συστήματος Ποινικής Δικαιοσύνης, ζητήματα μνημονικής ικανότητας αξιοπιστίας, τεχνικές συνέντευξης, βασικές αρχές δεοντολογίας). Υπήρξε μέλος του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου Φυλακών (ΚΕΣΦ) του Υπουργείου Δικαιοσύνης και Εθνική εμπειρογνώμονας του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe) για ζητήματα ψυχικής υγείας και πρόληψης αυτοκτονιών στα Καταστήματα Κράτησης της χώρας (“Strengthening prison healthcare in Greece”). Επίσης, διατέλεσε πρόεδρος του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου για την Πρόληψη και την Αντιμετώπιση της Θυματοποίησης και της Εγκληματικότητας των Ανηλίκων (ΚΕΣΑΘΕΑ) του Υπουργείου Δικαιοσύνης και έλαβε μέρος σε πολλές νομοπαρασκευαστικές επιτροπές για τα ανήλικα θύματα. Έχει συγγράψει δύο βιβλία για τη δικανική συνέντευξη και τις καταθέσεις των κακοποιημένων παιδιών («Τα Παιδιά καταθέτει» και «Παιδιά χαμένα στην κατάθεση»), και πολλά άρθρα για τη θυματοποίηση ανηλίκων

σε επιστημονικά περιοδικά και κεφάλαια βιβλίων. Παράλληλα, έχει λάβει μέρος σε πολλά εθνικά και ευρωπαϊκά ερευνητικά προγράμματα για τα δικαιώματα των παιδιών.

Τίτλος προσκεκλημένης ομιλίας:

«Περνώντας από τις Συμπληγάδες Πέτρες: η επώδυνη διαδρομή των ανήλικων θυμάτων όταν συναντούν το Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης»

Chryssa Grylli

Chryssa Grylli, MD, MSc, PhD, works as a paediatric specialist and certified child abuse specialist (Certification for Child Protection Medicine by the German Society for Child Protection in Medicine) at the Department of Paediatrics and Adolescent Medicine at Vienna's General Hospital/Medical University of Vienna. She is the leading Physician of FOKUS (forensic examination center for children and adolescents), which represents an sub-specialised umbrella service for all regional hospital-based child protection teams in Vienna. Furthermore, she is a member of the research committee of the Austrian Society of Child Protection Medicine. Since 2020, she is part of the management committee and core team of the COST-Action-19106 "Multisectoral responses to Child Abuse and Neglect in Europe: Incidence and Trends (Euro-CAN)".

Τίτλος προσκεκλημένης ομιλίας:

"Multidisciplinary collaborations in the investigation and case management of suspected cases of child maltreatment by frontline professionals. The University Hospital of Vienna experience"

Νίκος Παρασκευόπουλος

Ομότιμος Καθηγητής ΑΠΘ. Διατέλεσε πρόεδρος του Νομικού Τμήματος, κοσμήτορας Σχολής ΝΟΠΕ του ίδιου Πανεπιστημίου. Συγγραφικό έργο στη Φιλοσοφία, την Ιστορία του Δικαίου και το Ποινικό δίκαιο. Υπουργός Δικαιοσύνης Διαφάνειας και Ανθρώπινων Δικαιωμάτων (2015–2016), βουλευτής 2015–2019, Πρόεδρος Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Αναθεώρησης του Συντάγματος (Περίοδος ΙΖ'). Νομοπαρασκευαστικό έργο σε Επιτροπές στην Ελλάδα, στο Συμβούλιο της Ευρώπης και στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Διατέλεσε αιρετός Πρόεδρος του ΔΣ του ΚΕΘΕΑ, σήμερα μέλος του ΔΣ του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του ΑΠΘ και του Επιστημονικού Συμβουλίου του Διεπιστημονικού Κέντρου Αριστοτελικών Μελετών.

Τίτλος προσκεκλημένης ομιλίας:

«Βία κατά ανηλίκων: Ενδιαφέρον για τις ποινές, αδιαφορία για την πρόληψη!»

Eva Alisic

Eva Alisic is Professor of Child Trauma and Recovery at the School of Population and Global Health of the University of Melbourne, Australia. She studies how young people and families deal with traumatic experiences and disadvantage, with the aim of improving support and services. Her team focuses specifically on the impact of family and war violence. Eva collaborates extensively with people with lived experience, policy makers and a wide range of health, education and justice practitioners to support both policy and practice change.

Τίτλος προσκεκλημένης ομιλίας:

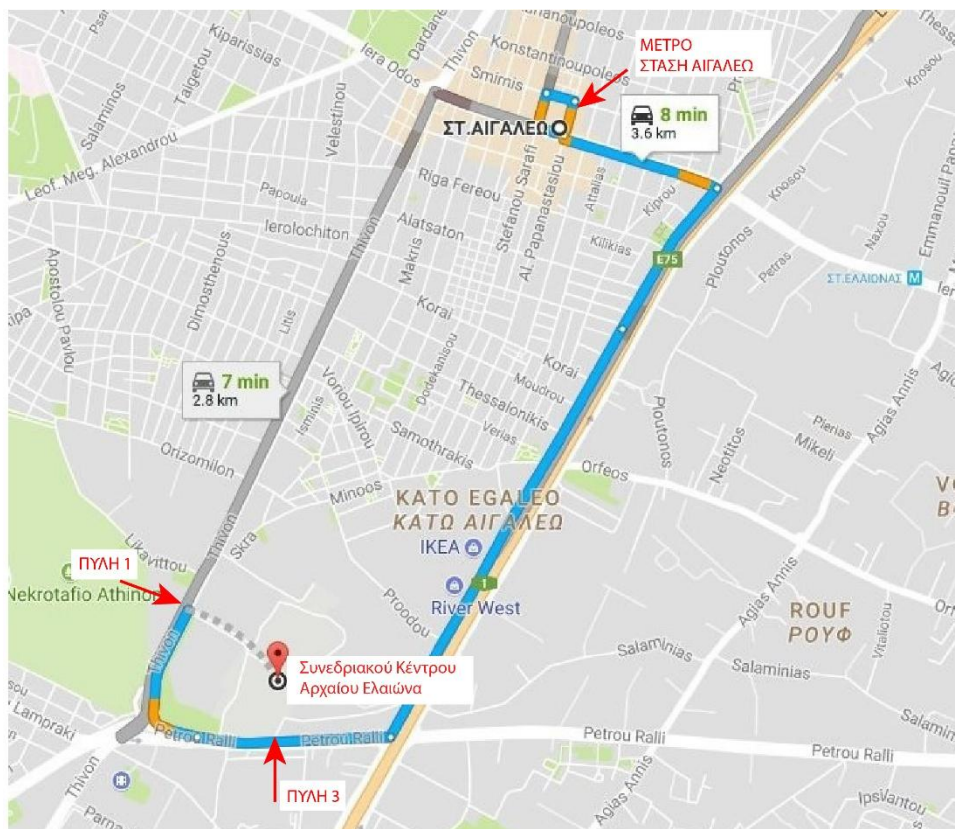
"Often Overlooked: Children Bereaved due to Parental Intimate Partner Homicide"

Γενικές Πληροφορίες

Χώρος Διεξαγωγής

Το 1^ο Διεθνές Συνέδριο «Βία κατά των ανηλίκων: Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις, Πρόληψη και Παρεμβάσεις» λαμβάνει χώρα στις 4 & 5 Απριλίου 2025, στο **Συνεδριακό Κέντρο Πανεπιστημιούπολης Αρχαίου Ελαιώνα** (οδός Πέτρου Ράλλη και Θηβών, Αιγάλεω). Το Συνεδριακό Κέντρο ανήκει στις εγκαταστάσεις της Πανεπιστημιούπολης του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής.

Πρόσβαση στο Συνεδριακό Κέντρο

Πρόσβαση από την κεντρική είσοδο του Συνεδριακού Κέντρου Αρχαίου Ελαιώνα: Πύλη 3 (είσοδος από την οδό Πέτρου Ράλλη)

Εναλλακτική είσοδος: Πύλη 1 (Κεντρική – είσοδος από την οδό Θηβών)

Μέσα Μαζικής Μεταφοράς:

Λεωφορεία που διέρχονται από την Πανεπιστημιούπολη Αρχαίου Ελαιώνα του Πα.Δ.Α.:

- 703, 820, 829, 845
- Η γραμμή 829 εισέρχεται και στο εσωτερικό της Πανεπιστημιούπολης και πραγματοποιεί στάση πίσω από το Συνεδριακό Κέντρο.

Πλησιέστερος σταθμός μετρό:

- Σταθμός Αιγάλεω (Γραμμή 3)

Για τους/τις συνέδρους που θα μετακινηθούν με αυτοκίνητο, διατίθεται ελεύθερος χώρος στάθμευσης στις εγκαταστάσεις του Συνεδριακού Κέντρου.

Αποστάσεις:

- Από το Κέντρο της Αθήνας: 7 χιλιόμετρα
- Από το Λιμάνι του Πειραιά: 7,6 χιλιόμετρα

Γραμματειακή υποστήριξη

Τη διοργάνωση και τη γραμματειακή υποστήριξη του Συνεδρίου έχει αναλάβει η εταιρεία
Διάζωμα Οργάνωση-Εκδήλωση:

Website: Diazoma.net

Τηλ.: 6908 215112, 2810 321494

Email: info@diazoma.net

Για θέματα σχετικά με το 1^ο Διεθνές Συνέδριο «Βία κατά των ανηλίκων: Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις, Πρόληψη και Παρεμβάσεις», παρακαλούμε επικοινωνείτε στο email: info@via-kata-anilikon-conference2025.gr

Πρόγραμμα

10

		1 ^ο Διεθνές Συνέδριο «Βία κατά των Ανηλίκων. Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις, Πρόληψη και Παρεμβάσεις»			
		Παρασκευή, 4 Απριλίου 2025			
08.00	Προσέλευση-Εγγραφές				
08.45	<u>Έναρξη Συνεδρίου</u> Σκλάβου Κωνσταντίνα Πρόεδρος Συνεδρίου, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πα.Δ.Α. (Κεντρικό Αμφιθέατρο)				
	<u>Χαιρετισμοί</u>				
	Ράπτη Έλενα Υφυπουργός Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, Εθνική Συντονίστρια για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Σεξουαλικής Κακοποίησης & Εκμετάλλευσης Ανηλίκων	Αρτινοπούλου Βασιλική Πρόεδρος της Επιτροπής παρά τω Πρωθυπουργώ για την Πρόληψη της Βίας και την Αντιμετώπιση της Παραβατικότητας Ανηλίκων	Ιωακειμίδης Βασίλειος Πρόεδρος Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας Πα.Δ.Α.	Μανιαδάκη Κατερίνα Καθηγήτρια Αναπτυξιακής Ψυχολογίας και Διευθύντρια του Ερευνητικού Εργαστηρίου ΕΣΥΨΥΚΟΠ	Χατζηφωτίου Σεβαστή Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας Σχολή Κοινωνικών, Πολιτικών και Οικονομικών Επιστημών (ΣΚΠΟΕ) ΔΠΘ
09.15	Προσκεκλημένη Ομιλία Νίκος Παρασκευόπουλος , Ομότιμος Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης <i>«Βία κατά ανηλίκων: Ενδιαφέρον για τις ποινές, αδιαφορία για την πρόληψη!»</i> (Κεντρικό Αμφιθέατρο)				
10.00	Διάλειμμα καφέ				

Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
10.30	Στρογγυλή Τράπεζα 1 <i>Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις</i> «ΣΑΓΗΝΗ ΚΑΙ ΠΛΑΝΗ, ΒΛΕΜΜΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ ΣΤΗΝ ΒΙΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ» <u>Προεδρείο</u> Αλεξανδρίδης Αθανάσιος – Ινστιτούτο Γαληνός «Σαγήνη και πλάνη των λέξεων στην ανήλικη βία» <u>Σιδέρης Νίκος</u> – Ινστιτούτο «Γαληνός» «Το βλέμμα στη βία των ανηλίκων» <u>Μωυσίδης Φίλιππος</u> – Ινστιτούτο «Γαληνός» «Cyberbullying–Κυβερνοεκφοβισμός–Κυβερνοτραμπουκισμός» <u>Θεοδοσοπούλου Σύλια</u> – Ινστιτούτο «Γαληνός» «Μια ψυχαναλυτική οπτική των βίαιων συμπεριφορών μεταξύ ανηλίκων» <u>Εμμανουήλ Άντρεα</u> – Ινστιτούτο «Γαληνός»	Στρογγυλή Τράπεζα 2 <i>Πρόληψη</i> «ΟΙ ΠΟΛΥΔΙΑΣΤΑΤΟΙ ΚΥΚΛΟΙ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ: ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΕΓΚΑΙΡΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ, ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ, ΤΗΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΔΙΚΤΥΩΣΗ ΚΑΙ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ» <u>Προεδρείο</u> Κανδυλάκη Αγάπη – Δ.Π.Θ. «Σχολική Κοινωνική Εργασία–Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση για την “αποκάλυψη της σεξουαλικής κακοποίησης”» <u>Κανδυλάκη Αγάπη</u>, <u>Χυδίρονλου Λεμονιά</u> – Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας Δ.Π.Θ. «Ο εκφοβισμός στην προσχολική ηλικία: Η οπτική των εκπαιδευτικών» <u>Δρούγα Μαρίνα</u> – Ε.Κ.Π.Α. <u>Κατσαμά Ειρήνη</u> – Δ.Π.Θ. «Εκφοβισμός και Ομοφοβία στο ελληνικό σχολείο απέναντι σε παιδιά με ΛΟΑΤΚΙ γονείς» <u>Τσεκούρας Δημήτριος</u> – Συνεργάτης Ε.Κ.Π.Α. – «ΕΛΙΖΑ» «Η Δραματοθεραπεία στην υπηρεσία της πρόληψης της βίας και στην προώθηση της συμπερίληψης» <u>Καραντζή Αναστασία</u> – Δ.Π.Θ. «Ηλεκτρονική Βία και Παραβατικότητα Ανηλίκων στο Διαδίκτυο. Πρόληψη και αντιμετώπιση μέσα από τη μεθοδολογία της Κοινωνικής Εργασίας» <u>Φιλίπτιδης Γιώργος</u> – Δ.Π.Θ.	Στρογγυλή Τράπεζα 3 <i>Πρόληψη & Παρεμβάσεις</i> «Η ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΑΙ Ο ΚΥΚΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ» <u>Προεδρείο</u> Τσαλαμανιός Μάνος – Γ.Ν. «Ασκληπιείο Βούλας», ΕΝΩ.ΨΥ.Π.Ε. Μπόλιας Κωνσταντίνος – «ΟΣΕΛΟΤΟΣ» «Η δωδεκάχρονη εμπειρία από την παροχή ψυχιατρικών υπηρεσιών σε εφήβους στη νότια Αθήνα και ανατολική Αττική» <u>Τσαλαμανιός Μάνος</u> – Γ.Ν. «Ασκληπιείο Βούλας», ΕΝΩ.ΨΥ.Π.Ε. «Μονάδα ΟΣΕΛΟΤΟΣ–Έξι χρόνια κλινικής εμπειρίας» <u>Μπόλιας Κωνσταντίνος</u>, <u>Πασσιά Φανή</u> – «ΟΣΕΛΟΤΟΣ» «Η θέση του ανήλικου παραβάτη στον “κύκλο της βίας”: Η σχέση της παραβατικότητας με τη βία κατά των ανηλίκων» <u>Μάντσερ Αναστασία</u> – «ΟΣΕΛΟΤΟΣ» «Η διαγενεακή διάσταση της παραβατικότητας των ανηλίκων μέσα από τις έννοιες της θεωρίας Συστημάτων Οικογένειας» <u>Αγραφιώτη Μαγδαληνή</u> – Family therapist, AAMFT Clinical Fellow	Εργαστήριο 1 <i>Πρόληψη</i> «Act raising safe kids. Πρόληψη της βίας κατά των ανηλίκων» <u>Πρώιος Παντελής</u> – APA/ ACT Master Trainer and Coordinator ACT
12.00	Προσκεκλημένη Ομιλία / Invited Presentation Eva Alisic, Professor, University of Melbourne “Often Overlooked: Children Bereaved due to Parental Intimate Partner Homicide” (Δεν θα υπάρξει διερμηνεία) (Κεντρικό Αμφιθέατρο)			

12.45	Αναρτημένες Εργασίες (Posters)	
12	P1: «Ομάδα mentoring (εποπτείας-καθοδήγησης) επαγγελματιών εργαζόμενων με ανήλικους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο» <u>Βένερη Αικατερίνη, Μπρούσαλη Βασιλική</u> – Κ.Π.Ψ.Υ. 1^η Υ.Π.Ε.	P2: «Παιδική κακοποίηση: στρατηγικές αντιμετώπισης και πρόληψης» <u>Βεργεράκη Ευαγγελία</u> – Πα.Δ.Α.
	P3: «Διερεύνηση αναγκών σχολικής κοινότητας στο Δήμο Γλυφάδας: Απόψεις εκπαιδευτικών, Α' β'βάθμιας και Β' β'βάθμιας Εκπαίδευσης για θέματα που τους απασχολούν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους» <u>Δεληγιάννη Πανωραία-Μαρία, Ευαγγέλου Ευανθία, Θέου Ευαγγελία</u> – Δήμος Γλυφάδας	P4: «Πατριαρχία και Ηγεμονική Αρρενωπότητα στην Αγροτική Κρήτη: Επιδράσεις στην Παραβατικότητα των Νέων και την Κοινωνική Περιθωριοποίηση» <u>Δόγας Ελευθέριος, Ζαϊμάκης Γιάννης, Κούτρα Κλειώ, Ράτσικα Νικολέτα, Σπάρος Λουκάς</u> – Ελ.Με.Πα.
	P5: «Οι θεραπείες μέσω τέχνης στην υπηρεσία των προγραμμάτων ευαισθητοποίησης για την πρωτογενή πρόληψη και διαχείριση της βίας κατά και μεταξύ των ανηλίκων» <u>Εικοσιπεντάρχου Κωνσταντίνα</u> – Ε.ΚΕ.Ψ.Υ.Ε.	P6: «Το σχολείο ως τρίτος: πρόληψη και αντιμετώπιση της παραμέλησης/κακοποίησης στη σχολική κοινότητα» <u>Ζησίμου Αικατερίνη</u> – Δημόσια Εκπαίδευση
	P7: «Συνέπειες, ενδείξεις και μέγεθος του προβλήματος της παιδικής κακοποίησης» <u>Καλύβα Πηνελόπη, Χερίδη Ελεονώρα</u> – Ε.Κ.Κ.Α.	P8: «Οδηγός για την Αναδοχή» <u>Κούτρα Κλειώ, Πελεκίδου Λίνα</u> – SoRSOW/Ελ.Με.Πα. <u>Κουβαρά Ευδοκία, Μιχαηλίδου Μαριέλλα, Χρονοπούλου Ελένη</u> – UNICEF Greece <u>Σιφνιός Στέργιος</u> – Παιδικά Χωριά SOS
	P9: «Σεξουαλική θυματοποίηση ανηλίκων: Διαπιστώσεις για την "αποκάλυψη" και τη "διακοπή του κύκλου" της βίας» <u>Μαυριδάκης Γρηγόριος, Μπρουσκέλη Βασιλική</u> – Δ.Π.Θ.	P10: «Η έμμεση βία των θεσμών στα παιδιά με διγλωσσία» <u>Οικονόμου Καλλιόπη</u> – Κ.Π.Ψ.Υ. 1^η Υ.Π.Ε. Αττικής
	P11: «Ερευνητικά δεδομένα για τη βία κατά ανηλίκων στο σχολικό περιβάλλον: Απόψεις εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης» <u>Σταμάτη Ελένη</u> – Πα.Δ.Α.	P12: «Καταγγελίες για γονεϊκή παραμέληση ανηλίκων στο πλαίσιο συγκρουσιακού διαζυγίου» <u>Τσαμαδού Ευτυχία, Δεσερή Χαρίκλεια, Μαλλίδου Χρύση, Νταφούλης Βάιος</u> – Γ.Ν.Θ. «ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ»
	P13: «Ενδοοικογενειακή βία και οι επιπτώσεις της στα παιδιά» <u>Τσαμαδού Ευτυχία, Δεσερή Χαρίκλεια, Μαλλίδου Χρύση, Νταφούλης Βάιος</u> – Γ.Ν.Θ. «ΙΠΠΟΚΡΑΤΕΙΟ»	
13.15	Μεσημεριανό διάλειμμα (ελαφρύ μεσημεριανό γεύμα)	

Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
14.00	Στρογγυλή Τράπεζα 4 <i>Παρεμβάσεις</i> «ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΖΗΤΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΩΝ ΠΡΩΤΗΣ ΓΡΑΜΜΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΚΑΚΟΠΟΙΗΣΗΣ» <u>Προεδρείο</u> Κουτσούκου Ηλέκτρα – ΕΛΙΖΑ «Δεξιότητες επαγγελματιών και Μονάδα Φροντίδας για την Ασφάλεια των Παιδιών ΕΛΙΖΑ: Η περίπτωση του Αττικού Νοσοκομείου» <u>Τριανταφύλλου Γεωργία, Διαμάντη Εύα</u> – ΕΛΙΖΑ, Π.Γ.Ν. «ΑΤΤΙΚΟΝ» «Ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας στην αναγνώριση και την αντιμετώπιση περιστατικών κακοποίησης παιδιών» <u>Πάνος Αλέξανδρος</u> – Ε.Σ.Υ., Ε.Κ.Π.Α., Γ.Ν.Π.Α. «Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών και πρόγραμμα πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης» <u>Απέργη Τίνα</u> – Deree College	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 1 <i>Παρεμβάσεις</i> <u>Προεδρείο</u> Ντιναπόγιας Αθανάσιος – Ι.Υ.Π. «Κάν' το όπως το 'Bamahus': Η σημασία της ορθής και αξιόπιστης λειτουργίας του "Σπιτιού του Παιδιού" στην ελληνική δικαιοσύνη» <u>Θεμελή Χ. Όλγα</u> – Πανεπιστήμιο Κρήτης «Το Σπίτι του Παιδιού ως πρότυπη δομή διαχείρισης περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης και/ή εκμετάλλευσης παιδιών» <u>Παπαλαμπριανού Ροδούλα</u> – "Hope for Children" CRC Policy Center Cyprus «Οδηγός Επαγγελματιών για την Αναδοχή: Διαδικασίες και Βέλτιστες Πρακτικές για την Προστασία Παιδιών» <u>Σιφνιός Στέργιος</u> – Παιδικά Χωριά «SOS» Κούτρα Κλειώ, Πελεκίδου Λίνα – SoRSO/W/ Ελ.Με.Πα. Κουβαρά Ευδοκία, Μιχαηλίδου Μαριέλλα, Χρονοπούλου Ελένη – UNICEF Greece “RISE Empowered Above Sexual Violence Project” Κάτσιη Ιφιγένεια – Κέντρο Πρόληψης, Επιμόρφωσης και Ευαισθητοποίησης «Αντίδρασε Δράσε Απότρεψε τη Σεξουαλική Βία» «Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση ως παράγοντας ευαισθητοποίησης και πρωτογενούς πρόληψης της βίας των ανηλίκων» <u>Καραντζούλη Αιμιλία</u>, Δημάκη-Ζώρα Μαρία – Ε.Κ.Π.Α.	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 2 <i>Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις</i> <u>Προεδρείο</u> Δεδότση Σοφία – Πα.Δ.Α. «Η σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής και το συναισθηματικό προφίλ εφήβων και νεαρών ενήλικων με ιστορικό κακοποίησης και παραμέλησης» <u>Καλαβρός Αλέξανδρος</u> – Ε.Κ.Π.Α., Α' Ψυχιατρική Κλινική Κολαίτης Γεράσιμος, Κυριακόπουλος Μαρίνος, Λαζαράτου Ελένη, Σκοπελίτη Νίκη, Σολδάτου Αλεξάνδρα – Ε.Κ.Π.Α. «Διαχείριση θυμού: Ένα μοντέλο παρέμβασης Γνωσιακής Συμπεριφορικής Θεραπείας» <u>Μπαρτζής Γεώργιος</u> – Κοινωνικός Λειτουργός/ Γνωσιακός Συμπεριφορικός Ψυχοθεραπευτής «Σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις ανήνευσης και διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων από τους κοινωνικούς λειτουργούς που απασχολούνται στους Δήμους» <u>Φαρμακοπούλου Ιγνατία</u> – Πανεπιστήμιο Πατρών Μαρκουζάνη Δήμητρα – Κοινωνική Λειτουργός σε ΣΔΕΥ Μπαλτσιώτη Βασιλική, Πολυκάρπου Μαρία, Χονδρού Ευαγγελία – Απόφοιτη ΤΕΠΕΚΕ «Θνησιμότητα νηπίων και παιδιών ώρα μηδέν: Έγκαιρη και έγκυρη ανήνευση και διαχείριση περιστατικών Munchausen by proxy» <u>Φαρμακοπούλου Ιγνατία</u> – Πανεπιστήμιο Πατρών Ηλιοπούλου Εμμανουέλα, Μαργαρίτη Γεωργία, Μπαχτή Γαρυφαλλιά – Απόφοιτες ΤΕΠΕΚΕ «Η ενδοοικογενειακή βία και οι επιπτώσεις της στα παιδιά-θύματα» <u>Μελάς Δημήτριος</u> – Γ.Ν. «Ασκληπιείο Βούλας»	Εργαστήριο 2 <i>Πρόληψη</i> «Ανάπτυξη οριζόντιων και κοινωνικών δεξιοτήτων (SOFT AND SOCIAL SKILLS)» <u>Παρίου Αγγελική</u>, Μακά Ζωή – «ΑΝΑΔΡΑΣΗ» Ορφανίδου Μαρία – Δημόσιο Σχολείο
14.45	Στρογγυλή Τράπεζα 5 «Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΑΝΗΛΙΚΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ ΣΤΗΝ ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ» «Οι αρχές της Φιλικής Δικαιοσύνης για τα κακοποιημένα παιδιά» <u>Δημητρίου Ξένη</u> – Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου επί τιμή « "Αν ήξερα τι θα περάσω, δε θα μιλούσα ποτέ": από τις επιταγές της νομοθεσίας, στις κακοποιητικές πρακτικές της Πολιτείας» <u>Θεμελή Χ. Όλγα</u> – Καθηγήτρια Εγκληματολογικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης «Επανορθωτική δικαιοσύνη για ανήλικους δράστες και ανήλικα θύματα: Η περίπτωση της συνδιαλλαγής» <u>Πούλου Ματίνα</u> – Δρ. Ποινικού Δικαίου			

15.30	Προσκεκλημένη Ομιλία / Invited Presentation Andreas Jud, Professor, University of Ulm <i>“Out of many, one voice? A critical view on the challenges to build shared definitions in the context of violence against children”</i> (Δεν θα υπάρξει διερμηνεία) (Κεντρικό Αμφιθέατρο)			
Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
16.15	Στρογγυλή Τράπεζα 6 <i>Πρόληψη</i> «ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ ΠΑΙΔΙΩΝ & ΕΦΗΒΩΝ» ΤΟΥ ΙΣΝ <u>Προεδρείο</u> Κουμούλα Αναστασία – Διευθύντρια στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων «Η επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργιών που διαχειρίζονται υποθέσεις βίας ανηλίκων» <u>Αθανασοπούλου Ευαγγελινή (Λίλιαν)</u> – Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων «Πρωτόκολλο εκπαίδευσης γονέων σε συμπεριφορικές τεχνικές για τη διαχείριση συμπεριφορικών προβλημάτων των παιδιών» <u>Τριανταφύλλου Καλλιόπη</u> – Μέλος Ομάδας Συντονισμού στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων «Η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών στη διαχείριση περιστατικών βίας στα σχολεία» <u>Μπαλίκου Παναγιώτα (Πιούλη)</u> – Μέλος Ομάδας Συντονισμού στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων «Πρόγραμμα Νεανικής Συμμετοχής» <u>Μόσχος Γιώργος</u> – Διευθυντής Προγράμματος YES, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων	Στρογγυλή Τράπεζα 7 <i>Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις</i> «ΕΥΑΛΩΤΟΤΗΤΑ, ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ, ΕΜΠΟΡΙΑ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΚΟΡΙΤΣΙΩΝ ΚΑΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΟΙ ΑΛΛΟΙ: ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ» <u>Προεδρείο</u> Μπούνα-Βάιλα Ανδρομάχη – Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας «Εμπορία ανθρώπων και εκμετάλλευση ανηλίκων στο διαδίκτυο: Ορισμός, τάσεις και αντιμετώπιση» <u>Αγαπίδου Χριστίνα</u>, Κοντούλης Δημήτρης, Ντονοπούλου Μαρίνα, Ταβλάκη Γεωργία – Α21 Ελλάδα «Η “σεξουαλικοποίηση” της μετανάστευσης. Ασυνόδευτες ανήλικες πρόσφυγες, σωματεμπορία και σωματέμποροι» <u>Παπαδοπούλου Ανδριάντα</u>, Γκούντρα Αικατερίνη, Μπούνα-Βάιλα Ανδρομάχη – Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Πενταλόφου Δήμου Βοΐου «Παράγοντες κινδύνου για εξάρτηση. Ο ρόλος του Σημαντικού Άλλου στις ζωές των εφήβων» <u>Κυριαζάκης Βασίλειος</u>, Ραχωβίτσας Ιωάννης – Ινστιτούτο «Ρ.Α.Δ.Α.» – Αντιναρκωτική Δράση «Η συμβολή της κοινωνιολογικής έρευνας στις περιπτώσεις βίας κατά των ανηλίκων» <u>Καρατζά Αθηνά</u> – Πανεπιστήμιο Κρήτης	Στρογγυλή Τράπεζα 8 <i>Πρόληψη</i> «Ο ΑΝΗΛΙΚΟΣ ΩΣ ΔΡΑΣΤΗΣ ΚΑΙ ΘΥΜΑ ΚΑΙ Η ΠΟΙΝΙΚΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» <u>Προεδρείο</u> Ζαραφωνίτου Χριστίνα – Πάντειο Πανεπιστήμιο «Βία κατά των ανηλίκων, βία των ανηλίκων: συγκοινωνούντα δίκτυα;» <u>Πανούσης Γιάννης</u> – ΕΜΜΕ, Ε.Κ.Π.Α. «Σύγχρονες μορφές θυματοποίησης ανηλίκων και οι προεκτάσεις τους σε επίπεδο κοινωνίας και ποινικής δικαιοσύνης» <u>Βλάχου Βασιλική</u> – Πάντειο Πανεπιστήμιο «Η θυματοποίηση ως παράγοντας κινδύνου για την εμπλοκή των ανηλίκων στην παραβατικότητα» <u>Κοντοπούλου Ελένη</u> – Πάντειο Πανεπιστήμιο «Η συνδιαλλαγή μεταξύ δράστη-θύματος, ως εφαρμογή της Επανορθωτικής Δικαιοσύνης στην Ποινική Δικαιοσύνη Ανηλίκων στην Ελλάδα» <u>Παντελίδης Ι. Γιώργος</u> – Πάντειο Πανεπιστήμιο «Η βία μεταξύ ανηλίκων. Προτάσεις για την πρόληψη και αντιμετώπισή της με έμφαση στην προστασία των παιδιών» <u>Ζαραφωνίτου Χριστίνα</u> – Πάντειο Πανεπιστήμιο	Εργαστήριο 3 <i>Πολλάπλες Θεματικές</i> «Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας κατά των Ανηλίκων: ενδυναμώνοντας τους επαγγελματίες» <u>Καλύβα Πηνελόπη</u>, Χεριδη Ελεονώρα – Ε.Κ.Κ.Α.

17.45	Διάλειμμα καφέ			
Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
18.15	Στρογγυλή Τράπεζα 9 <i>Πολλαπλές Προσεγγίσεις</i> «ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΝΤΑΣ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΧΩΡΙΣ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟ: ΑΠΟ ΤΑ ΨΗΦΙΑΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ ΩΣ ΤΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΕΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ» <u>Προεδρείο</u> Κακλαμάνη Γεωργία, Βαρβέρη Χριστίνα – ΙΕΘΣ/ΕΓΣΣ «Σχολική βία και πλατφόρμα καταγγελιών στα Δημοτικά Σχολεία της Δυτικής Αττικής (2023–2024)» <u>Τάναρης Παναγιώτης</u> – ΙΕΘΣ/ΕΓΣΣ «Παρουσίαση ατομικής περίπτωσης έφηβου με εμπλοκή σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού και νομικές επιπτώσεις» <u>Κοκκότη Κωνσταντίνα</u> – ΙΕΘΣ/ΕΓΣΣ «Η εμπειρία της βίας ενός παιδιού μέσα από τις αναμνήσεις του ως ενήλικα και το αποτύπωμά της» <u>Λάιους Ρόζα</u> – ΙΕΘΣ/ΕΓΣΣ «Από την Πρόληψη στην Παρέμβαση: Ο Ρόλος της Διαμεσολάβησης στη Μείωση του Σχολικού Εκφοβισμού» <u>Σοφianoπούλου Κατερίνα</u> – ΙΕΘΣ/ΕΓΣΣ	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 3 <i>Πρόληψη</i> <u>Προεδρείο</u> Βασιλακοπούλου Ανθή – Ι.Υ.Π. «Το Δίκτυο “ΟΡΕΣΤΗΣ” του Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α. – Ένα ανεκμετάλλευτο συμμετοχικό εγκληματοποληπτικό εργαλείο για την παιδική προστασία» <u>Καραγιαννίδης Χαράλαμπος, Πιτσελά Αγγελική, Συμεωνίδου-Καστανίδου Ελισάβετ</u> – Α.Π.Θ. «Ειδική Δράση: Προς μια συντονισμένη και συνεργατική προσπάθεια για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο – Prevent CSA@EU» <u>Ρίτσου Ελεάννα, Γιαννάκη Αγγελική, Κυριακού Αικατερίνη, Νικολαΐδης Γιώργος, Ντιναπόγιας Αθανάσιος, Σεραφείμ Αγγελική, Σταύρου Μυρτώ</u> – Ι.Υ.Π. «Πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας: πολιτικές, τοπική κοινότητα και φορείς κοινωνικοποίησης στην ελληνική κοινωνία» <u>Τσαρουχά Παναγιώτα</u> – Νοσοκομείο Παίδων «Η Αγία Σοφία» «Αναγνώριση δεικτών επικινδυνότητας για την παραμέληση και την κακοποίηση ανηλίκων» <u>Κόφφας Στέφανος</u> – Υπουργείο Παιδείας, ΣΔΕΥ ΚΕΔΑΣΥ Καρδίτσας «Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ανήλικων θυμάτων: Συνομιλώντας με τους δράστες» <u>Καραθύμιου Νικολίνα</u> – Κοινωνική Λειτουργός «Εκπαίδευση στις Δεξιότητες Ζωής» <u>Κουφού Μαρία</u> – Δημόσιο Σχολείο	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 4 <i>Παρεμβάσεις</i> <u>Προεδρείο</u> Πολιτίδου Σοφία – Ε.Κ.Κ.Α. «Η συμμετοχικότητα στη λήψη αποφάσεων στο σύστημα παιδικής προστασίας, ως μορφή της Επανορθωτικής Δικαιοσύνης» <u>Στουραϊτή Αλεξάνδρα</u> – Πα.Δ.Α. «Εθνικό Σύστημα Καταγραφής & Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων» <u>Γεωργιάδου Ευαγγελία</u> – Ε.Κ.Κ.Α. «Στρατηγική του Δήμου Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης για την καταπολέμηση της βίας κατά των ανηλίκων» <u>Χατζάτσονγλου Ιωάννα</u> – Δήμος Βάρης, Βούλας, Βουλιαγμένης «Θεσμικό Πλαίσιο & Υφιστάμενες Πολιτικές για την Προστασία των Ανηλίκων “Πρόληψη Δευτερογενούς Θυματοποίησης Ανηλίκων Θυμάτων Κακοποίησης: Τα Βήματα προς μια Φιλική προς τα Παιδιά Δικαιοσύνη”» <u>Θανασούλα Σοφία, Σπετσιδής Νικόλαος</u> – Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηρακλείου και Νομού Ηρακλείου «Από τα Αναμνηστικά στις Μονάδες Μέριμνας Νέων. Μια αναγκαία μεταρρύθμιση για την προστασία των ανηλίκων παραβατών» <u>Φυτράκης Ευτύχης</u> – Ε.Α.Π. «Η βία ανηλίκων μέσα από την καταγραφή μαρτυριών των Συμβούλων Σχολικής Ζωής –περιστατικά, τρόποι αντιμετώπισης και συνεργασία του σχολείου με εμπλεκόμενους φορείς» <u>Κυριακίδου Παρθένια</u> – Πα.ΜΑΚ.	Εργαστήριο 4 <i>Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις</i> «Ο δικός μου “Λύκος”» <u>Μουτάφη Φωτεινή, Ψύλλα Ελίνα</u> – «ΑΘΥΡΜΑ»

1^ο Διεθνές Συνέδριο «Βία κατά των Ανηλίκων.
Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις, Πρόληψη και Παρεμβάσεις»

Σάββατο, 5 Απριλίου 2025

08.00

Προσέλευση – Εγγραφές

Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
08.30	Στρογγυλή Τράπεζα 10 <i>Πολλαπλές Προσεγγίσεις</i> «ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΒΙΑ: Η ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΔΙΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΤΟΜΕΑΚΗΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ» <u>Προεδρείο</u> Βουτυράκος Παναγιώτης – Ε.ΚΕ.ΨΥ.Ε., ΚΟ.Δ.Ε.Π. Παπαμιχαήλ Στέλλα – Πα.Δ.Α. «Κοινωνικές δομές ψυχικής υγείας: Το (α)συνεχές στη φροντίδα» Βουτυράκος Παναγιώτης – Ε.ΚΕ.ΨΥ.Ε., ΚΟ.Δ.Ε.Π. «Θυματοποίηση και παραβατικότητα ανηλίκων: Μια κυκλική διαδρομή» Κογιαννάκη Εύα, Πικνή Μυρσίνη – Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων «Ο ρόλος της Εισαγγελίας Ανηλίκων σε παιδιά δράστες ή θύματα. Η σημασία της πρόληψης και της δικτύωσης των Υπηρεσιών» Δημητρίου Ξένη – Εισαγγελέας Αρείου Πάγου επί τιμή «Ενδοσχολική βία: Διεπιστημονική και Διατομεακή προσέγγιση. Η ανάγκη δικτύωσης με φορείς στην κοινότητα» Βαρυτιμιάδη Καλλιόπη – Εκπαιδευτικός	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 5 <i>Πρόληψη</i> <u>Προεδρείο</u> Μπουλμέτη Γεωργία – ΥΠΑΙΘΑ/ ΔΠΕ Γ΄ ΑΘΗΝΑΣ «Επενδύοντας στην πρόληψη για την ενδοσχολική βία και τον εκφοβισμό (Ε.ΒΙ.Ε.) στη σχολική κοινότητα: Ανάπτυξη καινοτόμων πρωτοβουλιών στην εκπαίδευση – Παρουσίαση προγράμματος για την ενδυνάμωση της σχολικής κοινότητας» Μπουλμέτη Γεωργία, Κορακίδη Γεωργία – ΥΠΑΙΘΑ/ ΔΠΕ Γ΄ ΑΘΗΝΑΣ «Η Σχολική Διαμεσολάβηση. Μια μελέτη περίπτωσης» Μακά Ζωή – Ψυχολόγος/Διαμεσολαβήτρια Ορφανίδου Μαρία – Δημόσιο Σχολείο Παριού Αγγελική – ΑΝΑΔΡΑΣΗ «Βιωματικές ομάδες γονέων στο σχολικό πλαίσιο» Ορφανίδου Μαρία – Δημόσιο Σχολείο «Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση της παιδικής κακοποίησης στο σχολείο: ο λόγος των εκπαιδευτικών και των μελών της Επιτροπής Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.)» Δούνα Νικολέτα – Ψυχολόγος MSc Συμβουλευτικής Ψυχολογίας «Έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων ή εκφοβισμός; Μια μελέτη περίπτωσης στη Β τάξη Δημοτικού» Ορφανίδου Μαρία – Δημόσιο Σχολείο	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 6 <i>Πρόληψη & Παρεμβάσεις</i> <u>Προεδρείο</u> Καλύβα Πηνελόπη – Ε.Κ.Κ.Α. «Εποπτεία στους υπεύθυνους σχολικής ζωής με σκοπό τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και τη διαχείριση στοιχείων ανήλικης βίας στον μαθητικό πληθυσμό» Ευσταθίου Αναργυρούλα, Βλαστού Ελένη – Συμβουλευτικός Σταθμός Πετρούπολης «Εκπαιδευτική παρέμβαση πρόληψης της έμφυλης βίας και προώθησης της ισότητας των φύλων σε μαθητές/τριες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» Βοζικάκη Μαρία – Ελ.Με.Πα. «Εξέταση της σχέσης μεταξύ παιδικής θυματοποίησης και διατροφικών διαταραχών σε αναδυόμενους ενήλικες» Μαστροσαββάκη Παναγιώτα, Μάρκου Μαρία, Σταυρινίδης Παναγιώτης – UCY «Οι αντιλήψεις και οι στάσεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την παιδική κακοποίηση, και ο ρόλος της ενσυναίσθησης» Αθανασίου Ελένη, Μέρη Ελισάβετ – EUC «Πόσο αποτελεσματική είναι η προληπτική εποπτεία του κράτους απέναντι στην ενδοσχολική βία; Αναλύοντας τα πρωτόκολλα του Υπουργείου Παιδείας» Κώστη Δέσποινα – Διηγόρος	Εργαστήριο 5 <i>Πρόληψη</i> «Τόλμησε την ευγένεια: ένα βιωματικό εργαστήριο πρωτογενούς πρόληψης για εκπαιδευτικούς και φροντιστές παιδιών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης» Βαζαίου Αύρα, Γαβριηλίδου Δήμητρα, Τζοβάρια Ναταλία – «Αθηνά Υγεία» σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Π.Α.Ε.

	«Κοινοτικές προσεγγίσεις, θεσμικά αδιέξοδα και ιδεολογικοί προβληματισμοί στην υποστήριξη εφήβων σε εμπλοκή με το νόμο: η εμπειρία του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων και Νέων» Γκουσιάρη Ελεονώρα – ΕΜΠ, «Πλόες» ΕΨΥΜΕ, ΟΨΚ Παπαντωνόπουλος Μιχάλης – Ε.Κ.Π.Α., «Πλόες» ΕΨΥΜΕ, ΟΨΚ «Η αναγκαιότητα και οι προκλήσεις της συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο για την πρόληψη και αντιμετώπιση των βίαιων συμπεριφορών από και κατά ανηλίκων» Παπαμιχαήλ Στέλλα – Πα.Δ.Α.			
10.00	Διάλειμμα καφέ			
10.30	Προσκεκλημένη Ομιλία / Invited Presentation Chryssa Grylli, Paediatric Specialist / Certified Child Abuse Specialist, Medical University of Vienna <i>“Multidisciplinary collaborations in the investigation and case management of suspected cases of child maltreatment by frontline professionals. The University Hospital of Vienna experience”</i> (Δεν θα υπάρξει διερμηνεία) (Κεντρικό Αμφιθέατρο)			
Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
11.15	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 7 Θεωρητικές Προσεγγίσεις & Παρεμβάσεις <u>Προεδρείο</u> Μπαλίκου Παναγιώτα (Γιούλη) – Μέλος Ομάδας Συντονισμού στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων «Το μονοπάτι από την παιδική κακομεταχείριση στην ψυχοπαθολογία και ο ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας» <u>Δουγαλή Αναστασία</u> – ΚΟΚΕΨΥΠΕ Παλλήνης <u>Μπεκιάρη Ελένη</u> – Κ.ΠΨΥ.	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 8 Πρόληψη & Παρεμβάσεις <u>Προεδρείο</u> Παπαμιχαήλ Στέλλα – Πα.Δ.Α. «Η κοινωνική διάσταση της ανήλικης παραβατικότητας. Ο Ανήλικος Παραβάτης: Θύτης ή Θύμα;» <u>Δελαβέκουρα Ευαγγελία</u> – Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου «Η αξιολόγηση της βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς των εφήβων με τις ειδικές Κλίμακες του Ερωτηματολογίου Προσωπικότητας MMPI-A-RF» <u>Μόσχος Νίκος</u> – Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, Γ.Ν.Ν. «ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ» Ρούση Χριστίνα – Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Τσουρίδη Ουρανία – Γ.Ν.Ν. «ΑΓ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ»	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 9 Πρόληψη & Παρεμβάσεις <u>Προεδρείο</u> Βασιλείου Κωνσταντίνα – Πα.Δ.Α. «Μη συναινετική διακίνηση ηλεκτρονικών μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου μεταξύ εφήβων: Ο ρόλος των γονέων, των συνομηλίκων και της σεξουαλικής αυταξίας» <u>Τουλούπης Θάνος</u>, Χασάπης Δημήτριος, Αλιβίζος Σοφός, Τσιμπιδάκη Ασημίνα – Πανεπιστήμιο Αιγαίου «Σχέσεις μεταξύ αντιλαμβανόμενης αποδοχής συνομηλίκων, συνδρόμου Fear of Missing Out και ηλεκτρονικού εκφοβισμού: Μια συγκριτική μελέτη μεταξύ μαθητών/ριών Δημοτικού χωρίς και με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας» <u>Τουλούπης Θάνος</u> - Πανεπιστήμιο Αιγαίου	Εργαστήριο 6 Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις «Βιωματικό εργαστήριο διερεύνησης του θυμού και κατανόησης της λειτουργίας του (για παιδιά και εφήβους από 10-15 ετών)» <u>Δημοπούλου Όλγα</u> – «ΑΝΕΜΗ»: Χώρος Ψυχοθεραπείας μέσα από Παιχνίδι & Παραμύθια

	«Το βίωμα της βίας: Η εμπειρία από τη λειτουργία του Ιατρείου Ψυχιατροδικαστικών Εκτιμήσεων του Ψυχιατρικού Τμήματος Παιδιών – Εφήβων, Γ.Ν.Θ. “Γ. Παπανικολάου”» Κιοτέογλου Δέσποινα, Ανδρέου Ρία, Ζάπρου Σταματία, Καραγιάννη Μαγδαληνή, Ρέντζιου Νίκη, Τέγος Φώτης – Γ.Ν.Θ. «Γ. ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ» Αθανασοπούλου Ευαγγελινή (Αίλιαν) – Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων «Λογοθεραπευτική παρέμβαση σε παιδιά θύματα βίας» Μακροδούλη Αγγελική – «Το Χαμόγελο του Παιδιού» «Η επίδραση των Δυσμενών Εμπειριών της Παιδικής Ηλικίας στην εκτέλεση έργου παιδιών που ζουν σε δομές φιλοξενίας σύμφωνα με τις αντιλήψεις των φροντιστών τους» Χριστοπούλου Ευθυμία – ΙΝΕΕΑΠ «Διαχείριση περιπτώσεων κακοποίησης– παραμέλησης παιδιών από το οικογενειακό περιβάλλον: πρακτικές του εκπαιδευτικού προσωπικού σχολικών μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης» Σγούρα Αγγελική – ΠΔΕΔΕ Μάνεσης Νικόλαος – Πανεπιστήμιο Πατρών	“NVR Non-Violence Resistance” Βασκούδη Αναστασία – «OXLEAS NHS» «Θεωρία του Αυτοκαθορισμού και μείωση αντικοινωνικών και βίαιων συμπεριφορών σε εφήβους» Τζήμα Ευαγγελία-Μαρίνα, Δημητροπούλου Παναγιώτα – Πανεπιστήμιο Κρήτης «Προστατεύοντας το ανήλικο θύμα ενδοοικογενειακής βίας» Κουμουνδούρου Χαρίκλεια – Ε.Κ.Κ.Α.	Αλευριάδου Αναστασία - ΑΠΘ Παπουλίδη Ασημένια - Πα.Δ.Α. «Αντιμετωπίζοντας το Τραύμα στην Προσχολική Ηλικία: Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις και ο Ρόλος των Παιδαγωγών» Κατσιάδα Ελένη, Χατζηγιάννη Μαρία – Πα.Δ.Α. Καρνούσκου Δανάη – Παιδαγωγός Πρώτης Ηλικίας «Τα παιδιά που επιβιώνουν από τις γυναικοκτονίες» Σκλάβου Κωνσταντίνα, Ιωακειμίδης Βασίλειος – Πα.Δ.Α. «Φροντίζοντας και θεραπεύοντας παιδιά με τραύμα: Οι επιπτώσεις του παιδικού τραύματος σε επαγγελματίες και φροντιστές. Όταν το τραυματισμένο παιδί τραυματίζει τον φροντιστή/επαγγελματία» Γκόρνυ Τατιάνα Ελένη – «Κέντρο Ερευνών Ρίζες» ΑμΚΕ	
12.45	Προσκεκλημένη Ομιλία Όλγα Χ. Θεμελή, Καθηγήτρια Εγκληματολογικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης «Περνώντας από τις Συμπληγάδες Πέτρες: η επώδυνη διαδρομή των ανήλικων θυμάτων όταν συναντούν το Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης» <i>(Κεντρικό Αμφιθέατρο)</i>			
13.30	Αναρτημένες Εργασίες (Posters) <i>(βλ. σελίδα 12)</i>			

14.00	Μεσημεριανό διάλειμμα (ελαφρύ μεσημεριανό γεύμα)			
Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
14.45	Στρογγυλή Τράπεζα 11 <i>Παρεμβάσεις</i> «ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΒΙΑΣ & ΠΑΡΑΒΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ» <u>Προεδρείο</u> Στυλιανίδης Στέλιος, Γαλάνης Δημήτρης – ΕΠΑΨΥ «Παρεμβάσεις πρόληψης και αντιμετώπισης φαινομένων βίας & παραβατικότητας ανηλίκων» <u>Καλαβρός Αλέξανδρος</u> – ΕΠΑΨΥ «Εστιασμένες παρεμβάσεις πρόληψης για τη βία και την παραβατικότητα στους ανηλίκους: Σχεδιασμός και προκαταρκτικά αποτελέσματα έρευνας εκτίμησης αναγκών στην κοινότητα» <u>Γιωσιδίη Βασιλική</u> – Πάντειο Πανεπιστήμιο <u>Ασημόπουλος Χάρης</u>, <u>Στυλιανίδης Στέλιος</u> – ΕΠΑΨΥ, Πάντειο Πανεπιστήμιο «Βιώματα και Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις της Ίσωνικής Εξάρτησης στην Αναδυόμενη Ενηλικίωση» <u>Μπουτσιανάκος Θαλής</u> – Ε.Ο.Π.Α.Ε., Πάντειο Πανεπιστήμιο, <u>Γιωσιδίη Βασιλική</u> – Πάντειο Πανεπιστήμιο «Παραβατικότητα ανηλίκων: Όταν οι πολιτικές του ηθικού πανικού αντικαθιστούν τις πολιτικές παρέμβασης» <u>Μαρέτα Δήμητρα</u> – Ε.Κ.Π.Α. «Τι δε θα θέλαμε ως ενήλικες να ακούσουμε;...» <u>Λινάρδου Βαλέρια</u> – ΕΠΑΨΥ	Στρογγυλή Τράπεζα 12 <i>Πολλαπλές Προσεγγίσεις</i> «ΕΦΗΒΕΙΑ: ΝΕΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ. ΝΕΕΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΕΣ. ΝΕΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ. ΝΕΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ» <u>Προεδρείο</u> Πετρίλης Δημήτριος – Ε.Ο.Π.Α.Ε. «Η μετεξέλιξη της Μονάδας Εφήβων–Νέων του Ε.Ο.Π.Α.Ε. υπό την επίδραση μιας μεταβαλλόμενης κοινωνικοπολιτισμικής πραγματικότητας: “ΑΤΡΑΠΟΣ” 2004–2024» <u>Ατσαλάκη Αμαλία</u>, Πετρίλης Δημήτριος – Ε.Ο.Π.Α.Ε. «Παρουσίαση προγράμματος Έγκαιρης Παρέμβασης σε εφήβους–νέους με παραβατική συμπεριφορά: Μονάδα Άμεσης Κοινωνικής Παρέμβασης Ε.Ο.Π.Α.Ε.» <u>Τσιόρα Ευαγγελία</u> – Ε.Ο.Π.Α.Ε. «Παρουσίαση του Προγράμματος “Γονεϊκή Στήριξη & Προστασία Εξαρτημένων Ατόμων” Αθήνας» <u>Δρακάκη Έλλη</u> – Ε.Ο.Π.Α.Ε. «Παρεμβάσεις δικτύωσης και ευαισθητοποίησης των Κέντρων Πρόληψης με τις Τοπικές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας: Πρόληψη των εξαρτήσεων και της παραβατικότητας ανηλίκων μέσα από κοινές δράσεις και δικτύωση φορέων» <u>Κιατόκα Άννα</u> – Ε.Ο.Π.Α.Ε. «Υλοποίηση επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων πρόληψης της ενδοσχολικής βίας και των εξαρτητικών συμπεριφορών στη σχολική κοινότητα» <u>Γεωργουλοπούλου Ευτυχία</u> – Ε.Ο.Π.Α.Ε.	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 10 <i>Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις</i> <u>Προεδρείο</u> Παπουλίδη Ασημένια – Πα.Δ.Α «Οι ανήλικοι ως θύματα εγκλημάτων βίας υπό το πρίσμα των διεθνών ερευνών: Επισκόπηση των πορισμάτων της ISRD3» <u>Ανίσση Έλλη</u> – Ε.Κ.Π.Α. «Μορφές διαπροσωπικής βίας που βιώνουν παιδιά 7 έως και 17 ετών στους χώρους του αθλητισμού στην Ελλάδα και το προφίλ των θυτών: Μια πιλοτική ποσοτική μελέτη» <u>Χατζηνικολάου Κορνηλία</u>, Δουρούμα Αδαμαντία – Εργαστήριο «ΨΥΧΗ», ΤΕΠΑΕ, Α.Π.Θ. <u>Παυλάκη Έλενα</u> – ΤΕΠΑΕ, Α.Π.Θ. «Ευαλωτότητα και κίνδυνοι έκθεσης των προσφυγοπαίδων σε μορφές κακοποίησης» <u>Τάσσου Ασημένια</u>, <u>Αλεξανδρή Ελευθερία</u>, <u>Παρασκευόπουλος Δημήτρης</u> – Πανεπιστήμιο Αιγαίου «Ιστορικό κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία και διδακτικό στυλ εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης» <u>Τσιουραλίδου Ζωή</u>, Χατζηνικολάου Κορίνα – Α.Π.Θ. «Απόψεις εκπαιδευτικών για την ενδοοικογενειακή βία και την παιδική κακοποίηση στην περίοδο του Covid-19 και των επιπτώσεών τους στη σχολική κοινότητα» <u>Ρέππα Γλυκερία</u> – NUP «Κλιματική αλλαγή: βία και πολλαπλή ευαλωτότητα σε παιδιά και εφήβους» <u>Μαρκοπούλου Ευαγγελία</u>, Κανελλοπούλου Λίσσυ – Ε.Κ.Π.Α. Ρισβός Χαράλαμπος – Πανεπιστήμιο Adelphi NY USA Center for Alliance-Focused Training	Εργαστήριο 7 <i>Πρόληψη & Παρεμβάσεις</i> «Δουλεύοντας με Ομάδες Εφήβων» <u>Μόσχος Γιώργος</u> – Διευθυντής του Προγράμματος Νεανικής Συμμετοχής στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων <u>Μεταξάς Σάββας</u> – Προνοϊτή Κατερίνα, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων

16.15	Διάλειμμα καφέ			
16.45	ΛΑ Προσκεκλημένη Ομιλία Παναγιώτης Βουτουράκος, Διευθυντής Δομής Ψυχικής Υγείας Πειραιά Ελληνικού Κέντρου Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών «Βία από ανηλίκους: Δράστης-θύμα δύο εκφάνσεις του ψυχικού τραύματος» (Κεντρικό Αμφιθέατρο)			
Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
17.30	Στρογγυλή Τράπεζα 13 Πολλαπλές Προσεγγίσεις «ΔΙΕΡΥΝΟΝΤΑΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΙΚΗΣ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ ΚΑΙ ΘΕΡΑΠΕΥΟΜΕΝΩΝ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΕΝΤΡΟΥ ΗΜΕΡΑΣ» <u>Προεδρείο</u> Νικολαΐδης Γεώργιος, Βασιλακοπούλου Ανθή – Ι.Υ.Π., Κέντρο Ημέρας Αττικής «Η αξία της διεπιστημονικότητας στην αντιμετώπιση κάθε μορφής θυματοποίησης παιδιών και εφήβων» <u>Σταυριανάκη Μεταξία</u> – Ι.Υ.Π., Κέντρο Ημέρας Αττικής «Μελέτη περίπτωσης: Το τραύμα της αιμομιξίας και οι ψυχοθεραπευτικές προκλήσεις κατά την περίοδο της εφηβείας» <u>Παναγοπούλου Γεωργία</u> – Ι.Υ.Π., Κέντρο Ημέρας Αττικής «Μελέτη περίπτωσης: Οι προκλήσεις στη θεραπεία της αιμομικτικής οικογένειας» <u>Ψαρράκου Μαρία</u> – Ι.Υ.Π., Κέντρο Ημέρας Αττικής «Το Κέντρο Ημέρας “Ελένη Αγάθωνος” του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού» <u>Νικολαΐδης Γεώργιος</u> – Ι.Υ.Π., Κέντρο Ημέρας Αττικής	Στρογγυλή Τράπεζα 14 Πολλαπλές Προσεγγίσεις «ΠΑΙΔΙΑ ΘΥΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΚΙΝΔΥΝΟ ΣΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ» <u>Προεδρείο</u> Μαλλούχου Αφροδίτη – Πα.Δ.Α. «Πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης ανηλίκων: Θεσμικό πλαίσιο και κατευθύνσεις για τους φορείς της ποινικής δικαιοσύνης» <u>Πανάγος Κωνσταντίνος</u> – Ε.Κ.Π.Α. «Παιδιά θύματα σε σύνθετες διαδρομές βίας διαβαίνοντας το κατώφλι της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων» <u>Μαλλούχου Αφροδίτη</u> – Πα.Δ.Α. «Ο θεσμός των σπιτιών του παιδιού στην προστασία των δικαιωμάτων των ανηλίκων θυμάτων βίας κατά τις ποινικές διαδικασίες – ένα νέο μοντέλο παρέμβασης» <u>Οικονόμου Σεβαστή</u> – «Το Σπίτι του Παιδιού», Πειραιάς «Όταν τα παιδιά θυματοποιούνται από τους γονείς και το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης: Η περίπτωση των συγκρουσιακών σχέσεων των γονέων και οι καταγγελίες σεξουαλικής κακοποίησης» <u>Σταθουλοπούλου Ευγενία</u> – Αντιεισαγγελέας Εφετών	Ελεύθερες Ανακοινώσεις 11 Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις <u>Προεδρείο</u> Μανιαδάκη Κατερίνα – Πα.Δ.Α. «Διερεύνηση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού, της ψυχολογικής αίσθησης του ανήκειν και της ποιότητας των σχέσεων γονέων-μαθητών/τριών δημοτικού σχολείου» <u>Παπουλίδη Ασημένια</u>, Βασιλείου Κωνσταντίνος, Παπαμιχαήλ Στέλλα – Πα.Δ.Α. «Η σχέση με τους “σημαντικούς άλλους” μέσα από τις αφηγήσεις θυμάτων σχολικού εκφοβισμού» <u>Μακρυδάκη Βασιλική</u>, Ανδρέου Ελένη – Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας «Βία κατά των ανηλίκων στο πλαίσιο της οικογένειας: Θεωρία και αντιμετώπιση από την ελληνική δικαιοσύνη» <u>Βερβεροπούλου Ελένη</u> – Α.Π.Θ. «Βία και Επιθετικότητα – Οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος» <u>Καρδάρη Ελίνα</u> – Ι.Ψ.Υ.Π.Ε. «Παναγιώτης Σακελλαρόπουλος» «Η αποδιάρθρωση της αυθεντίας του παιδαγωγού στον σύγχρονο δυτικό κόσμο ως αιτία της βίαιης συμπεριφοράς των ανηλίκων και κατά των ανηλίκων» <u>Θεοδωρίδης Αλέξανδρος</u> – Δ.Π.Θ.	Εργαστήριο 8 Πρόληψη «Η Γλώσσα της Καρδιάς – Nonviolent Communication» <u>Αλπέρτη Ιωάννα</u> – ΙΑΣΙΣ

Ωρα	Αμφιθέατρο	Αίθουσα Α	Αίθουσα Β	Αίθουσα Γ
19.00	Στρογγυλή Τράπεζα 15 <i>Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις</i> «ΟΙ ΑΝΑΚΛΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΕΙΝ ΚΑΙ ΤΟ ΘΕΡΑΠΕΥΕΣΘΑΙ» <u>Προεδρείο</u> Καλύβα Χριστίνα-Κωνσταντίνα – Κ.ΠΨ.Υ., 1η Υ.ΠΕ ΑΤΤΙΚΗΣ «Από την Γοργώ στη Μέδουσα. Η διαδρομή της κακοποίησης: Αναστοχασμός σε μια διαχρονική ιστορία» <u>Καλύβα Χριστίνα-Κωνσταντίνα, Τρακάκη Θάλεια</u> – Κ.ΠΨ.Υ., 1η Υ.ΠΕ. ΑΤΤΙΚΗΣ «Ο καταναγκασμός της επανάληψης του τραυματικού παρελθόντος: υπάρχει τρόπος να λυθούν τα δεσμά;» <u>Ντελή Ευπραξία, Καραμπίνη Αδαμαντία</u> – Κ.ΠΨ.Υ., 1η Υ.ΠΕ. ΑΤΤΙΚΗΣ «Εμπιστοσύνη παιδιών και εφήβων στη θεραπευτική σχέση: πώς διαμορφώνεται όταν παρεμβαίνει ο νόμος;» <u>Κακάκη Μαρίνα</u> – Κ.ΠΨ.Υ., 1η Υ.ΠΕ. ΑΤΤΙΚΗΣ «Διεπαφή νόμου θεραπείας. Double effect. Η επιθυμία του θεραπευτή» <u>Δρακοπούλου Σωτηρία</u> – Κ.ΠΨ.Υ., Κ.Π1η Υ.ΠΕ. ΑΤΤΙΚΗΣ	Ελεύθερες Ανακινώσεις 12 <i>Πρόληψη & Παρεμβάσεις</i> <u>Προεδρείο</u> Σκλάβου Κωνσταντίνα – Πα.Δ.Α. «Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Παιδιών από τη Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση» <u>Νικολαΐδης Γιώργος, Κυριακού Κατερίνα</u> – Ι.Υ.Π. <u>Ράπτη Έλενα</u> – Ελληνικό Κοινοβούλιο Καλιπίδης Χάρης, Κωνσταντινίδου Άση – Γραφείο Βουλευτή Ράπτη Έλενας, Σαμολάδα Ελένη – Εφετείο Θεσσαλονίκης, Υπουργείο Δικαιοσύνης Σπανδώνη Παυλίνα – Προεδρία της Κυβέρνησης «Το λογοτεχνικό βιβλίο ως μέσο ευαισθητοποίησης και πρόληψης της παιδικής κακοποίησης» <u>Αγγελάκη Ρόζη Τριανταφυλλιά</u> – Α.Π.Θ. «Κινηματογραφική Παιδεία και Νεανική Παραβατικότητα» <u>Καρασαββίδου Ελένη</u> – Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων «Διερεύνηση των διαδραστικών παιχνιδιών ως πρόγραμμα παρέμβασης για την οικοδόμηση ενσυναίσθησης και την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού και των στερεοτύπων φύλου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Μια προσέγγιση μεικτών μεθόδων» <u>Μαστροσαββάκη Παναγιώτα, Σταυρινίδης Παναγιώτης</u> – UCY «"Κίρος": Πρόγραμμα ενημέρωσης για το τραύμα και την παιδική κακοποίηση» <u>Παναγούλη Ελένη, Καββαδία Θεοδώρα, Σαραγά Ελένη, Τζίλα Ευθαλία</u> – ΑΝΕΛΙΞΗ «Πολιτική Παιδικής Προστασίας: Ένα εργαλείο για την ασφάλεια και προστασία των παιδιών με αυτισμό» <u>Δρακοπούλου Ελένη, Γιαννακοπούλου Αικατερίνη, Μελαχρή Ζωή, Μερκούρη Μαρία</u> – «ΑΛΜΑ»	Εργαστήριο 9 <i>Παρεμβάσεις</i> «Σχεδιασμός και υλοποίηση ενός προγράμματος πρόληψης και αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού» <u>Χατζηπέμου Θεολόγος, Δεδότση Σοφία, Δουρδάλη Κρυστάλλω</u> – Πα.Δ.Α.	Εργαστήριο 10 <i>Πολλαπλές Θεματικές</i> «Εργαστήριο πρόληψης και αντιμετώπισης σχολικής βίας» <u>Κιατόκα Άννα</u> – Ε.Ο.Π.Α.Ε.
20.30	Λήξη Συνεδρίου			

Περίληψεις

Προσκεκλημένη Ομιλία

Βία κατά ανηλίκων: Ενδιαφέρον για τις ποινές, αδιαφορία για την πρόληψη!

Παρασκευόπουλος Νίκος

Ομότιμος Καθηγητής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η βία κατά ανηλίκων ως πρόβλημα έχει ελκύσει την προσοχή από πολλά χρόνια και από πολλές απόψεις. Συχνά το πρόβλημα αυτό εμφανίζεται στη δημόσια συζήτηση ως επίκαιρο και πρωτόγνωρο οξύ, στην πραγματικότητα όμως ήδη από δεκαετίες (πχ από τον Μεσοπόλεμο) είναι υπερδραματοποιημένο.

Στον τομέα της ποινικής καταστολής, ο ελληνικός Ποινικός Κώδικας που ίσχυσε από το 1950 επιχείρησε την αναχαίτηση του φαινομένου με μια - διαβαθμισμένη κατά την ηλικία και κατά την βαρύτητα του άδικου χαρακτήρα των πράξεων - σύνθεση μέτρων διαπαιδαγώγησης ή θεραπείας αφενός, τιμωρίας αφετέρου. Η Εγκληματολογία και οι κοινωνικές και ψυχολογικές επιστήμες συνέκλιναν προς την άποψη ότι το βάρος και η αποτελεσματικότητα συνδέονται με τη διαπαιδαγώγηση, ενώ η κυρωτική αυστηρότητα εμφανίζει σοβαρές παρενέργειες. Παρόλα αυτά, πρόσφατα νομοθετήματα επιχειρούν στροφή και διευρύνουν κατά πολύ τον κύκλο των ανηλίκων που απειλούνται από σοβαρές κυρώσεις.

Σε αντίθεση με την κατασταλτική αυστηρότητα που τώρα εντείνεται, ο τομέας της πρόληψης και της κοινωνικής πολιτικής έχει αφεθεί χωρίς προσοχή. Οι δομές παιδείας και περίθαλψης, τα προγράμματα κοινωνικής ένταξης, η απασχόληση, η στήριξη της οικογένειας, οι δομές απεξάρτησης από ναρκωτικά, χρειάζονται κατά κοινή ομολογία ενίσχυση. Στην περίπτωση της βίας των ανηλίκων, η τιμωρία μοιάζει εργαλείο μονοσήμαντο και αποτελεσματικό, αλλά δεν είναι. Μπορεί ως ένα βαθμό να παραγάγει πρόληψη, αλλά πολύ περισσότερο και πρόκληση βίαιων συμπεριφορών μέσω του προκαλούμενου κοινωνικού αποκλεισμού καθώς και μέσω της ανακλαστικής μίμησης της τιμωρητικής συμπεριφοράς. Ένα ειδικό και εντεινόμενο πρόβλημα είναι το εξής: Σε μια εποχή όπου οι άμεσοι συσχετισμοί και οι εικόνες – patterns απωθούν τις λογικές εξηγήσεις και οδηγούν σε ταύτιση με το δράστη ή με το θύμα, το φαινόμενο της προβολής εικόνων νεανικής βίας στις ειδήσεις ή σε πλατφόρμες αποκτά ιδιαίτερο βάρος. Η προληπτική πολιτική θα μπορούσε εδώ να είναι αποτελεσματική, αλλά αδιαφορεί.

Στρογγυλή Τράπεζα 1*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Σαγήνη και πλάνη, βλέμμα και λόγος στην βία των ανηλίκων**

Προεδρείο: Αλεξανδρίδης Αθανάσιος

*Ινστιτούτο Γαληνός***Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας**

Στο στρογγυλό τραπέζι θα αναλύσουμε όψεις του φαινομένου της βίας των ανηλίκων με βάση θεωρητικά εργαλεία, ερευνητικά δεδομένα, καθώς και κλινικές προκλήσεις που συναντάμε στην ψυχοθεραπευτική πράξη.

Αρχικά, θα δοθεί έμφαση στα γλωσσικά σημαίνοντα που χρησιμοποιούμε για να περιγράψουμε τη βία των ανηλίκων, τα οποία τείνουν να διαμορφώνουν επιτελεστικά την θεώρηση του φαινομένου και τις στάσεις που προκύπτουν, αλλά και να παραπλανούν ως προς τις πολύπλοκες διεργασίες που συνθέτουν το σύμπτωμα αυτό.

Στη συνέχεια, θα επισημάνουμε γιατί η εφηβεία είναι μια περίοδος που ευνοεί την εκδήλωση βίαιων συμπεριφορών. Ακριβώς επειδή η βία επιτίθεται στις διαδικασίες της σκέψης, θα εστιάσουμε στην απαιτητική διεργασία της ψυχικής νοηματοδότησης της βίαιης πράξης τόσο από το περιβάλλον και όσο και από τον/την έφηβο που την εκδηλώνει.

Έπειτα, μέσα από το παράδειγμα του κυβερνοεκφοβισμού, θα παρουσιάσουμε τα χαρακτηριστικά αυτής της μορφής βίας, καθώς και τους λόγους της υψηλής επικινδυνότητας της. Συγκεκριμένα, θα αναφερθούμε σε μοντέλα πρόληψης και παρέμβασης που εφαρμόζονται στο εξωτερικό και εμπλέκουν διάφορους φορείς δράσης, από τα παιδιά και τους γονείς έως το σχολείο και τους κρατικούς θεσμούς.

Τέλος, με αφορμή την κλινική περίπτωση ενός εφήβου με βίαιη συμπεριφορά που καλλιεργούσε την εικόνα του “τρομακτικού”, θα συζητήσουμε τους τρόπους με τους οποίους η στροφή του βλέμματος επάνω στους εφήβους μπορεί να τους συγκρατήσει και να τους συγκροτήσει ψυχικά.

Στόχος του στρογγυλού τραπέζιού είναι αφενός να βελτιώσουμε τον τρόπο που αφουγκραζόμαστε και κατανοούμε κριτικά τη βία των ανηλίκων και αφετέρου να αναδείξουμε τη σημασία της κλινικής πράξης, αλλά και των αλληλοσυμπληρωματικών παρεμβάσεων, στο πεδίο αυτό.

Σαγήνη και πλάνη των λέξεων στην ανήλικη βίαΣιδέρης Νίκος*Ινστιτούτο Γαληνός*

Η βία στον κόσμο των ανηλίκων κατέχει περίοπτη θέση στον κοινωνικό, πολιτικό και ερευνητικό διάλογο.

Καθώς συσσωρεύονται η απογοήτευση από την ανεπάρκεια των μέχρι τώρα παρεμβάσεων, η ανησυχία για την επέκταση του φαινομένου και η απορία για τους λόγους αυτής της αστοχίας, ενισχύεται η αίσθηση ότι αν δεν υπάρξει ριζική αλλαγή παραδείγματος, τρόπου θεώρησης, στρατηγικής και τακτικής, θα προκύψουν σημαντικές, ίσως και ανεπανόρθωτες ζημιές και απώλειες για την κοινωνία μας.

Σ’ αυτή την αναγκαία αναθεώρηση, καθοριστική είναι η θέση και η λειτουργία των λέξεων και ευρύτερα της γλώσσας που αναλαμβάνουν να συγκροτήσουν το λόγο και τις αναπαραστάσεις του φαινομένου και των στάσεων απέναντί του. Καίρια σημαίνοντα, όπως η κυρίαρχη ονομασία των τεκταινομένων («εκφοβισμός», «μαγκιά», «παραβατικότητα», «περιορισμός» κλπ.) και η δεσπόζουσα ρητορική πολιτικής ορθότητας, δεν αντιπροσωπεύουν

αδρανή εργαλεία περιγραφής. Λειτουργούν ως ενεργά στοιχεία που διαμορφώνουν επιτελεστικά τη θεώρηση του φαινομένου και τις συναγόμενες «αυθόρμητες», «αυτονόητες» και «φυσικές» στάσεις τόσο εκείνων που εκδηλώνουν βίαιες συμπεριφορές όσο και όλων των υπολοίπων, συμπεριλαμβανομένων των υφισταμένων τη βία.

Η κυρίαρχη γλώσσα για την ανήλικη βία παράγει σαγήνη και πλάνη ως προς την πραγματικότητα ενός φαινομένου, το οποίο δεν προκύπτει ως συμπεριφορά εν κενώ ούτε ως αντίδραση, αλλά ως σύμπτωμα που μορφοποιεί, αποκαλύπτει και συγκαλύπτει ταυτόχρονα βαθύτατες ανθρωπολογικές, ιστορικές και ψυχολογικές διεργασίες.

Η απροβλημάτιστη και μη-αναστοχαστική αναπαραγωγή λέξεων και γλωσσικών σχημάτων θωρακίζει την ανήλικη βία τροφοδοτώντας την αναπαραγωγή της και την απόγνωση όσων την αντιμετωπίζουν.

Η παρούσα κριτική αναθεώρηση θεμελιωδών γλωσσικών σημαινόντων αφορά γονείς, παιδαγωγούς, ειδικούς ψυχικής υγείας, διαμορφωτές δημόσιου λόγου, καθώς και υπεύθυνους χάραξης πολιτικών.

Το βλέμμα στη βία των ανηλίκων

Μωυσίδης Φίλιππος
Ινστιτούτο Γαληνός

Η σημασία της εικόνας στη σύγχρονη κοινωνία φαίνεται να επηρεάζει τον τρόπο που εκφράζεται η βία από τους εφήβους σήμερα. Το αίσθημα ναρκισσιστικής παντοδυναμίας της ηλικίας αυτής φαίνεται σαν να μην περιορίζεται ούτε από εσωτερικούς ούτε από εξωτερικούς κανόνες. Ταυτόχρονα, οι σημαντικοί άλλοι - ενήλικες έχουν στρέψει αλλού το βλέμμα τους. Οι γονείς στη δύσκολη καθημερινότητα, οι καθηγητές στη σχολική ευρυθμία. Οι έφηβοι θέλουν, όταν οι άλλοι τους κοιτούν, να βλέπουν την ταυτότητα που πασχίζουν να δημιουργήσουν. Αν δεν κατοπτρίζονται στα μάτια των άλλων ή αν οι άλλοι βλέπουν μόνο μία πλευρά τους, οι έφηβοι νιώθουν ότι δεν θεώνονται πραγματικά. Αυτοί που τους καθρεφτίζουν σαν “όμοιοι”, είναι οι συνομήλικοι που μπορεί να κοιτούν με θαυμασμό, φόβο ή δέος. Πλέον, το κοινό, πέραν από τους συμμαθητές, είναι δυνητικά μέσω του διαδικτύου ολόκληρος ο πλανήτης. Αποτελεί ενισχυτικό παράγοντα βίας η ύπαρξη κοινού;

Ταυτόχρονα, οι έφηβοι σαγηνεύονται από την αδιάκοπη ροή εικόνων βίας που έχουν στη διάθεση τους. Έχουν άραγε τα ψυχικά εργαλεία να επεξεργαστούν και να αποκωδικοποιήσουν αυτό το υλικό, που προκαλεί κατακλυσμιαία διέγερση των συναισθημάτων και εξάπτει τη φαντασία;

Με αφορμή την περίπτωση ενός εφήβου 16 ετών με ιστορικό βίαιης συμπεριφοράς, ο οποίος φαίνεται να ταυτίζεται με την εικόνα του “τρομακτικού” και να αντλεί ικανοποίηση από την προβολή των πράξεών του, αναρωτιόμαστε κλινικά και θεωρητικά ποιες είναι οι ψυχικές ανάγκες του “θύτη”, ποια είναι τα διακυβεύματα της ψυχοθεραπευτικής σχέσης σε αυτές τις περιπτώσεις, καθώς και αν και με ποιο τρόπο η στροφή του βλέμματος επάνω στους εφήβους, μπορεί να τους συγκρατήσει.

Cyberbullying - Κυβερνοεκφοβισμός – Κυβερνοτραμπουκισμός

Θεοδοσοπούλου Σύλια
Ινστιτούτο Γαληνός

Στην εποχή της τεχνολογίας που ζούμε, η διαμόρφωση της ταυτότητας των παιδιών /εφήβων είναι συνυφασμένη με τη διαδικτυακή persona τους. Ταυτόχρονα, είμαστε αντιμέτωποι όλο και συχνότερα με το βίαιο φαινόμενο του Cyberbullying. Περίπου 800.000 άτομα αυτοκτονούν ετησίως λόγω κυβερνοεκφοβισμού (WHO, 2017).

Στην εισήγηση αυτή παρουσιάζονται ερευνητικά δεδομένα από την ελληνική και τη διεθνή πραγματικότητα για το φαινόμενο, καθώς και για τον επιπολασμό του. Διαχωρίζεται το Bullying από το Cyberbullying και αναφέρονται (α) τα μοναδικά χαρακτηριστικά του τελευταίου και (β) οι λόγοι της υψηλής επικινδυνότητας του. Διακρίνονται οι τύποι διαδικτυακού εκφοβισμού και ερευνάται αν υπήρξε αύξηση του φαινομένου κατά τη διάρκεια της πανδημίας του Covid-19. Γίνεται αναφορά στο Cyberbullying στα ηλεκτρονικά παιχνίδια, καθώς και συνοπτικά στη φρασεολογία του. Ακόμα, επισημαίνεται βάσει ερευνών η αντιμετώπιση που έχουν τα παιδιά/έφηβοι απέναντι στο φαινόμενο αυτό.

Στη συνέχεια, προτείνονται πολιτικές για την πρωτογενή πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου βασισμένες στην διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία, καθώς και μέθοδοι για την προστασία των παιδιών με παραδείγματα από την Αγγλία/Αμερική. Γίνεται εστίαση στο ρόλο της εκπαίδευσης στην πρωτογενή πρόληψη του φαινομένου και αναφέρονται συγκεκριμένα προγράμματα ευαισθητοποίησης τόσο των παιδιών/ εφήβων όσο και των γονέων (πχ. Μάθημα ψηφιακής ιθαγένειας/ Digital Citizenship και Παροχή Γονική Μέριμνας με σκοπό (α) την ενημέρωση για τις εξελίξεις και (β) την υποστήριξη).

Τέλος, αναφέρονται πρωτόκολλα διαχείρισης και παρέμβασης στον κυβερνοτραμπουκισμό, καθώς και ο ρόλος της πολιτείας στην αντιμετώπιση του φαινομένου. Το τελευταίο, κρίνεται ως αναγκαίο για την αποτελεσματική πρόληψη και διαχείριση των περιστατικών Cyberbullying.

Μια ψυχαναλυτική οπτική των βίαιων συμπεριφορών μεταξύ ανηλίκων

Άντρεα Εμμανουήλ

Ινστιτούτο Γαληνός

Αντιλαμβανόμαστε όλο και καλύτερα ότι οι έφηβοι ξαφνιάζουν με την «ευρηματικότητα» της βίας τους, με τις θορυβώδεις και προκλητικές στάσεις τους να φτάνουν συχνά στα όρια του αποτρόπαιου. Οι ίδιοι οι θύτες, αλλά και το κοινωνικό και οικογενειακό περιβάλλον, φαίνεται να αρνούνται το ψυχικό νόημα των πράξεων αυτών, καθιστώντας μάταιες τις όποιες προσπάθειες αναγνώρισης της ψυχικής τους σημασίας. Στην κλινική μας δουλειά, οι βίαιες πράξεις φαίνεται να αναιρούν *a priori* την ψυχαναλυτική διερεύνηση. Μοιάζει λοιπόν σαν να έχουμε να αντιμετωπίσουμε μόνο σωματικές ενέργειες εφηβικής εκτόνωσης που αποκλείουν τη σκέψη.

Στην εφηβεία, η δυσφορία που προκαλούν οι αναδιατάξεις της ψυχοδιανοητικής λειτουργίας εκφράζεται συχνά μέσα από διαταραχές της συμπεριφοράς. Σε αυτή την περίπτωση μιλάμε για νεανική παραπτωματικότητα. Σε πολλές περιπτώσεις, με ή χωρίς τη βοήθεια παιδαγωγικών/ θεραπευτικών μέσων, ανάλογα με τη βαρύτητα των διαταραχών και το κοινωνικοπολιτιστικό περιβάλλον, τα πράγματα αποκαθίστανται με τον χρόνο. Αυτό συμβαίνει όταν βρίσκεται μια ισορροπία υπό την επήρεια νέων ψυχικών επενδύσεων οι οποίες επιτρέπουν την επαναδιευθέτηση της εφηβικής ναρκισσιστικής προβληματικής, την απάλυνση της ιδιαίτερης ενορμητικής ώσης που προσιδιάζει σε αυτή την ηλικία και τέλος το ξεπέρασμα των εφήμερων ταυτίσεων προς όφελος της δόμησης μιας πιο συγκροτημένης ταυτότητας.

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η διερεύνηση, με κλινικά και θεωρητικά εργαλεία, του ψυχικού νοήματος των βίαιων συμπεριφορών και πράξεων μεταξύ ανηλίκων, και όχι η αναγνώριση επιφανειακών κινήτρων για την πρόσκαιρη αντιμετώπιση των συμπτωμάτων. Παράλληλα, στοχεύει να συνεισφέρει στην κατανόηση των τραγικών συγκρούσεων και συναισθημάτων (οργή, φθόνος, φόβος, απελπισία) που διαπερνούν την ψυχική ζωή του εφήβου με βίαιη παραπτωματική συμπεριφορά.

Στρογγυλή Τράπεζα 2*Πρόληψη***Οι πολυδιάστατοι κύκλοι της βίας κατά των ανηλίκων: Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση στην οικογένεια, το σχολείο, την κοινότητα και το διαδίκτυο μέσα από δικτύωση και διεπιστημονικές συνεργασίες**

Προεδρείο: Κανδυλάκη Αγάπη
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας

Η βία κατά των ανηλίκων αποτελεί ένα πολύπλοκο, πολυδιάστατο, παγκόσμιο πρόβλημα με ποικίλες διαστάσεις και σοβαρές συνέπειες για τα παιδιά και τους εφήβους. Είναι ένα διαταξικό φαινόμενο που συμβαίνει σε όλους τους πολιτισμούς και σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και οι δράστες είναι πολλές φορές «υπεράνω υποψίας» και ανεξαρτήτως μορφωτικού επιπέδου, στην πλειοψηφία τους άνδρες ενήλικες αλλά και γυναίκες και ανήλικοι. Αποτελεί παραβίαση των δικαιωμάτων του παιδιού και σοβαρό πρόβλημα για τη δημόσια υγεία, ενώ η ζωή απαλλαγμένη από βία είναι ένας από τους 17 στόχους βιώσιμης ανάπτυξης του ΟΗΕ για το 2030.

Το στρογγυλό αυτό τραπέζι επικεντρώνεται στην καλύτερη κατανόηση διαφορετικών μορφών του φαινομένου, όπως η σεξουαλική κακοποίηση, που συνυπάρχει συνήθως και με άλλες μορφές βίας και παρενόχλησης, ο εκφοβισμός, η σωματική, ηλεκτρονική και λεκτική βία, καθώς και τα φαινόμενα διαδικτυακής βίας. Περιλαμβάνει εισηγήσεις που επικεντρώνονται στην πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση και τη συμβολή της διεπιστημονικής συνεργασίας με εκπαιδευτικούς και το ειδικό εκπαιδευτικό προσωπικό των ΕΔΥ, τη δικτύωση και τη σύνδεση με την οικογένεια και την κοινότητα, καθώς και τη συμβολή της σχολικής και κλινικής κοινωνικής εργασίας στην έγκαιρη παρέμβαση σε πολλαπλές μορφές κακοποίησης, όπως σεξουαλική κακοποίηση, εκφοβισμό (παραδοσιακό και ηλεκτρονικό) και τη διαδικτυακή βία. Επικεντρώνεται, τέλος, στην ανάδειξη λόγου των εκπαιδευτικών και των γονέων (και ιδιαίτερα των γονέων ΛΟΑΤΚΙ) και αναδεικνύει πως η δραματοθεραπεία και άλλες ψυχοθεραπευτικές προσεγγίσεις της κοινωνικής εργασίας, μπορούν να αποτελέσουν μέσο για την πρόληψη και την έγκαιρη αντιμετώπιση του κάθε τύπου κακοποίησης.

Σχολική Κοινωνική Εργασία -Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση για την «αποκάλυψη της σεξουαλικής κακοποίησης»

Κανδυλάκη Αγάπη, Χυδίρογλου Λεμονιά
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Έγκλημα κατά της γενετήσιας ελευθερίας, καταπάτηση των δικαιωμάτων του παιδιού και σοβαρότατο πρόβλημα δημόσιας υγείας, η σεξουαλική κακοποίηση, συνήθως συνυπάρχει με σωματική, λεκτική- συναισθηματική και διαδικτυακή βία και εκφοβισμό. Συχνά πολλαπλοί οι δράστες διαφορετικών ηλικιών και φύλων, σ' ένα διαταξικό φαινόμενο που εμφανίζεται σε όλα τα κοινωνικά στρώματα και αποτελεί συνεχιζόμενη απειλή μακράς διάρκειας, για την οικογένεια, τη γειτονιά, το σχολείο και το διαδικτυακό χώρο.

Η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται στο πως η σχολική κοινωνική εργασία, που εστιάζει σε ατομική και ομαδική συνεργασία με μαθητές, με οικογένειες κατ' οίκον, διεπιστημονική συνεργασία με σχολικούς Ψυχολόγους (ΕΔΥ) και εκπαιδευτικούς και διασύνδεση του σχολείου με την οικογένεια και την κοινότητα, μπορεί να συμβάλλει στην πρόληψη και την έγκαιρη παρέμβαση για την «αποκάλυψη της σεξουαλικής κακοποίησης». Παράλληλα, με την ανάδειξη διεθνών μελετών για την ευρέως διαδεδομένη στρατηγική πρόληψης στα σχολεία, καθώς και καλές πρακτικές από τις ΗΠΑ, τη Βρετανία και την ΕΕ, εστιάζει στη σημασία της ενίσχυσης της ενσυναίσθησης, της

ιδιότητας του πολίτη, της συμμετοχικότητας, της αλληλεγγύης, της εκπροσώπησης και διαμεσολάβησης και της εμβάθυνσης στα δικαιώματα του παιδιού, μέσα από ομαδικές παρεμβάσεις σχολικής κοινωνικής εργασίας. Υπογραμμίζει τη σημασία τους για την παιδική προστασία με επίκεντρο το «βέλτιστο συμφέρον του παιδιού». Εμπλουτίζεται από μελέτες περίπτωσης και αναδεικνύει τη σημασία της παρατηρητικότητας, της καλλιέργειας ενσυναίσθησης, της ανάπτυξης σχέσης εμπιστοσύνης, επικοινωνίας και συμβουλευτικής με τα παιδιά στο σχολείο με ζητούμενο την παιδική προστασία μέσα από διεπιστημονικές παρεμβάσεις και δικτύωση με την κοινότητα και τη φιλική προς το παιδί δικαιοσύνη και με γνώμονα την υπεράσπιση των δικαιωμάτων του παιδιού.

Ο εκφοβισμός στην προσχολική ηλικία: Η οπτική των εκπαιδευτικών

Δρούγα Μαρίνα¹, Κατσαμά Ειρήνη²

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

²Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Πολλές έρευνες έχουν εστιάσει στη μελέτη του εκφοβισμού μεταξύ παιδιών σχολικής ηλικίας ενώ η βιβλιογραφία που αφορά την εκδήλωση παρόμοιων συμπεριφορών στην προσχολική ηλικία είναι περιορισμένη. Παρόλο αυτά, παρατηρείται πως στο νηπιαγωγείο τα παιδιά είναι σε θέση να εκδηλώσουν επιθετικές συμπεριφορές, οι οποίες μπορεί να εξελιχθούν σε συμπεριφορές πρώιμου εκφοβισμού. Ως εκ τούτου, είναι απαραίτητη η αναγνώριση του προβλήματος από τους εκπαιδευτικούς και η κατανόηση του πλαισίου μέσα στο οποίο εκδηλώνονται οι συμπεριφορές εκφοβισμού, προκειμένου να αναδειχθούν αποτελεσματικοί τρόποι διαχείρισης και πρόληψης του φαινομένου.

Η παρούσα μελέτη διερευνά τις αντιλήψεις και τις εμπειρίες των εκπαιδευτικών σχετικά με την εμφάνιση, την αντιμετώπιση και την πρόληψη των συμπεριφορών πρώιμου εκφοβισμού στο χώρο της προσχολικής εκπαίδευσης. Πρόκειται για μια μελέτη που βασίζεται σε ποιοτική μεθοδολογία έρευνας, στην οποία συμμετείχαν οκτώ (8) εκπαιδευτικοί προσχολικής αγωγής. Για τη συλλογή του ερευνητικού υλικού χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της ημιδομημένης συνέντευξης ενώ για την ανάλυση του λόγου των νηπιαγωγών αξιοποιήθηκε η θεματική ανάλυση.

Εκφοβισμός και Ομοφοβία στο ελληνικό σχολείο απέναντι σε παιδιά με ΛΟΑΤΚΙ γονείς

Τσεκούρας Δημήτριος

Συνεργάτης Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών - ΕΛΙΖΑ

Ο σχολικός εκφοβισμός μελετάται εκτενώς τις τελευταίες δεκαετίες καθώς θίγει βασικά δικαιώματα των παιδιών, όπως το δικαίωμα στην ασφάλεια, τη σωματική ακεραιότητα, την ψυχική υγεία και ευζωία, αλλά και την πρόσβαση στην εκπαίδευση. Πρόκειται για συστηματική στοχοποίηση παιδιών που γίνονται αντιληπτά ως «διαφορετικά» ή «αδύναμα» που καλλιεργεί μια σχολική κουλτούρα βίας, αφήνοντας τον «ισχυρό» ατιμώρητο. Η ομοφοβία / τρανσφοβία επηρεάζουν κυρίως τα ΛΟΑΤΚΙ άτομα ή τα άτομα προερχόμενα από μη παραδοσιακές οικογένειες. Για την αντιμετώπιση του εκφοβισμού, η λύση βρίσκεται στη δημιουργία κλίματος συμπερίληψης, με τη συνεργασία και τη συμμετοχή μαθητών/τριών, εκπαιδευτικών, αλλά και των οικογενειών και της ευρύτερης κοινότητας. Ο εκφοβισμός εκκινεί από κοινωνικές και πολιτικές συμπεριφορές, στάσεις και πεποιθήσεις.

Οι συνέπειες του εκφοβισμού για μαθητές/τριες που τον υφίστανται περιλαμβάνουν συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης, απόσυρση, χαμηλότερη ακαδημαϊκή επίδοση ακόμα και αυτοτραυματισμούς και αυτοκτονικότητα. Η σχολική συμπερίληψη παιδιών με ΛΟΑΤΚΙ γονείς έχει ζωτική σημασία για την ολόπλευρη ανάπτυξη και ψυχική υγεία των παιδιών αυτών. Η παρούσα έρευνα μελέτησε τις βιωμένες εμπειρίες εκπαιδευτικών με μαθητές/τριες μέλη ΛΟΑΤΚΙ οικογενειών διερευνώντας τις στάσεις των εκπαιδευτικών προς την κατεύθυνση δημιουργίας ενός συμπεριληπτικού σχολείου δεδομένης της ενταξιακής διάστασης της εκπαίδευσης στη σύγχρονη Ελλάδα.

Η Δραματοθεραπεία στην υπηρεσία της πρόληψης της βίας και στην προώθηση της συμπερίληψης

Καραντζή Αναστασία

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Η Δραματοθεραπεία, ανήκει στις Θεραπείες Μέσω Τέχνης, θεμελιώνει τις αρχές της στα πολλαπλά οφέλη του θεάτρου, απαντά σε αιτήματα δημιουργικότητας, εκπαίδευσης και θεραπείας. και μοιάζει να αποτελεί πεδίο κατάλληλο για επεξεργασία ζητημάτων βίας και κακοποίησης. Προσφέρει, μεταξύ άλλων, τη δυνατότητα για τροφοδότηση σκέψεων, ιδεών, αίσθημα επίλυσης ζητημάτων, την εμπειρία της μεταμόρφωσης, καθώς και τη σύνδεση με την έννοια της κοινότητας. Παρέχει μια διευρυμένη οπτική γωνία απέναντι στα πράγματα, καθιστώντας δυνατή την δοκιμή, την υιοθέτηση επιλογών, στάσεων και συμπεριφορών εναλλακτικών εκείνων, που αποδείχτηκαν μέχρι τούδε αδιέξοδες. Ο τρόπος που το επιτυγχάνει βασίζεται κυρίως στην δραματική φαντασία και στην αισθητική απόσταση που καλλιεργείται ανάμεσα στον δραματοθεραπευόμενο και το δημιουργήμα του.

Η προτεινόμενη εισήγηση στόχο έχει να αναδείξει το πως η δραματοθεραπεία μπορεί να λειτουργήσει ενισχυτικά στην πρόληψη της παιδικής βίας και την προώθηση της συμπερίληψης. Παρουσιάζει και αναλύει τα δεδομένα από ένα βιωματικό εργαστήριο δραματοθεραπείας με θέμα τη βία και μέλη μεταπτυχιακούς φοιτητές, κοινωνικούς λειτουργούς. Οι συμμετέχοντες, μέσα από δραματοθεραπευτικές διεργασίες αξιοποιούν, μεταξύ άλλων, το παιχνίδι, την αφήγηση, δημιουργικά υλικά τέχνης, θεατρικά αποσπάσματα και ρόλους, προκειμένου να επεξεργαστούν ζητήματα βίας, διαφορετικότητας και συμπερίληψης, με εστίαση στην παιδική ηλικία. Το εργαστήριο δομείται στο δραματοθεραπευτικό μοντέλο Ενσωμάτωση-Προβολή- Ρόλος της Sue Jennings. Μετά τη λήξη, ακολουθεί γραπτή αξιολόγηση, όπου τα μέλη της ομάδας αξιολογούν την εμπειρία τους και εξετάζουν την ενδεχόμενη αποτελεσματικότητα της Δραματοθεραπείας στην υπηρεσία της πρόληψης της παιδικής, κυρίως, βίας και την προώθηση της συμπερίληψης.

Ηλεκτρονική Βία και Παραβατικότητα Ανηλίκων στο Διαδίκτυο. Πρόληψη και αντιμετώπιση μέσα από τη μεθοδολογία της Κοινωνικής Εργασίας

Φιλίππιδης Γεώργιος

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Η προβληματική χρήση του Διαδικτύου είναι ένα διάχυτο και πολύπλοκο ζήτημα που προσελκύει όλο και περισσότερο το ενδιαφέρον της επιστημονικής κοινότητας στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή. Οι ερευνητές που ασχολούνται συστηματικά με τη χρήση του Διαδικτύου καταλήγουν ολοένα και πιο πολύ στο συμπέρασμα ότι η υπερβολική και καταναγκαστική χρήση του μπορεί να γίνει παθολογική και εθιστική και να οδηγήσει τους ανήλικους χρήστες σε ηλεκτρονική παραβατικότητα, καθώς και σε βίαιες διαδικτυακές συμπεριφορές.

Η συγκεκριμένη εισήγηση έχει ως στόχο να παρουσιάσει το φαινόμενο της ηλεκτρονικής παραβατικότητας που μπορούν να εμπλακούν ανήλικοι, τα φαινόμενα βίας μεταξύ ανηλίκων στο Διαδίκτυο, καθώς και τους κινδύνους που υφίστανται για τους ανήλικους από εγκληματικές συμπεριφορές ενηλίκων χρηστών. Επίσης στόχος της παρούσας εισήγησης είναι να παρουσιαστούν τρόποι πρόληψης και αντιμετώπισης της ηλεκτρονικής βίας και παραβατικότητας ανηλίκων στο Διαδίκτυο μέσα από τη μεθοδολογία της Κοινωνικής Εργασίας. Συγκεκριμένα θα παρουσιαστούν μοντέλα πρόληψης και θεραπείας για ανήλικους δράστες ηλεκτρονικών παραβατικών και βίαιων συμπεριφορών, μέσα από τη μεθοδολογία της γνωσιακής - συμπεριφορικής προσέγγισης (CBT), σε συνδυασμό με συστημικές πρακτικές.

Στρογγυλή Τράπεζα 3

Πρόληψη & Παρεμβάσεις

Η παραβατικότητα των ανηλίκων και ο Κύκλος της ΒίαςΠροεδρείο: Τσαλαμανιός Μάνος^{1,2}, Μπόλιας Κωνσταντίνος³¹Γενικό Νοσοκομείο «Ασκληπιείο Βούλας»²Παιδοψυχιατρική Εταιρεία Ελλάδος³ΟΣΕΛΟΤΟΣ**Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας**

Το στρογγυλό τραπέζι με τίτλο **Η παραβατικότητα των ανηλίκων και ο "Κύκλος της Βίας"** αποτελεί μία πρόταση θέασης της εφηβικής παραβατικότητας όχι ως ένα ανεξάρτητο φαινόμενο, αλλά ως ένα σημείο στον «κύκλο της βίας», εστιάζοντας όχι μόνο στον έφηβο ως θύτη και στα θύματά του, αλλά αναδεικνύοντας το ρόλο μιας σειράς παραγόντων, όπως η οικογένεια, και το ευρύτερο σύστημα παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας. Ο έφηβος παραβάτης δεν είναι μόνο θύτης σε αυτό τον κύκλο, αλλά και θύμα, μιας σειράς από κακοποιητικές πράξεις και παραλείψεις των συστημάτων τα οποία υποτίθεται ότι οφείλουν να τον προστατεύουν. Από αυτή την οπτική προκύπτουν και οι καλές πρακτικές και προτάσεις της Ειδικής Μονάδας Οσελότος που παρουσιάζει ένα μοντέλο πρόληψης και αντιμετώπισης της παραβατικότητας και της αντίστοιχης θυματοποίησης του παιδιού-παραβάτη.

Η δωδεκάχρονη εμπειρία από την παροχή ψυχιατρικών υπηρεσιών σε έφηβους στην Νότια Αθήνα και Ανατολική ΑττικήΤσαλαμανιός Μάνος^{1,2}¹Γενικό Νοσοκομείο «Ασκληπιείο Βούλας»²Παιδοψυχιατρική Εταιρεία Ελλάδος

Παρουσιάζεται η εμπειρία της Υπηρεσίας Ψυχικής Υγείας Εφήβων του Τμήματος Ψυχιατρικής Παιδιών και Εφήβων του Γ.Ν. «Ασκληπιείο» Βούλας. Η Υπηρεσία σχεδιάστηκε για να καλύψει το κενό που άφησε το κλείσιμο του Παιδοψυχιατρικού Νοσοκομείου Αττικής αναφορικά με την παροχή ψυχιατρικών υπηρεσιών και ψυχιατρικής νοσηλείας σε εφήβους. Δεκατρία χρόνια μετά, και παρά τις προσπάθειες των στελεχών της, η Υπηρεσία δεν έχει κατορθώσει να τεθεί σε πλήρη λειτουργία. Μέσα από τα στοιχεία της Υπηρεσίας αναδεικνύεται το χάσμα ανάμεσα στις ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει και τις τεράστιες ελλείψεις που, δυστυχώς, χαρακτηρίζουν την παροχή αντίστοιχων υπηρεσιών στους εφήβους από το Εθνικό Σύστημα Υγείας. Έφηβοι με σοβαρές ψυχιατρικές και συναισθηματικές διαταραχές οι οποίοι χρήζουν άμεσης θεραπευτικής φροντίδας και οι οικογένειές τους στερούνται την απαραίτητη υποστήριξη, παρά το γεγονός ότι καταγράφεται συνεχής αύξηση των αιτημάτων, όπως και αύξηση της πολυπλοκότητας της ψυχοπαθολογίας. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι δεν υπάρχει καν δυνατότητα ανταπόκρισης στις εισαγγελικές εντολές για επείγουσα νοσηλεία εφήβων, οι οποίοι παραμένουν σε κίνδυνο για την ψυχική και σωματική τους υγεία και ασφάλεια, συχνά δεν και για την ασφάλεια τρίτων. Προβάλλοντας αυτή την εικόνα στο πλαίσιο της βίας κατά των παιδιών, γίνεται εμφανές το πώς η ολιγωρία στην αντιμετώπιση πραγματικών αναγκών συνιστά κατάφωρη παραβίαση των δικαιωμάτων τους, αποτελεί ένα είδος

συστημικής κακοποίησης, και επιτρέπει την ένταξη των παιδιών αυτών στον κύκλο της βίας, είτε ως θύματα, είτε ως θύτες.

Μονάδα ΟΣΕΛΟΤΟΣ - Έξι χρόνια κλινικής εμπειρίας

Μπόλιας Κωνσταντίνος, Πασσιά Φανή
ΟΣΕΛΟΤΟΣ

Η νεανική παραβατικότητα ως φαινόμενο πολυπαραγοντικής αιτιολογίας, παρουσιάζει έξαρση τα τελευταία χρόνια και χρειάζεται να αντιμετωπιστεί συνδυάζοντας παρεμβάσεις και τεχνικές.

Στο πλαίσιο αυτό θα παρουσιάσουμε ως κλινικό παράδειγμα καλής πρακτικής τη Δράση της Μονάδας Οσελότος και το θεραπευτικό μοντέλο όπως διαμορφώθηκε από την βιβλιογραφία και την κλινική μας εμπειρία.

Σκοπός της είναι η ολιστική αντιμετώπιση της αποκλίνουσας συμπεριφοράς και παραβατικότητας των νεαρών με ψυχικές διαταραχές και ψυχοκοινωνικά προβλήματα μέσα από υπηρεσίες ψυχικής υγείας πρόληψης, διάγνωσης και θεραπείας. **Μακροπρόθεσμο στόχο** αποτελεί η ανάδειξη της ψυχιατρικής νοσηρότητας ως παράγοντα κινδύνου για την εμπλοκή με το νόμο και η ευαισθητοποίηση της κοινότητας. Απευθύνεται σε εφήβους και νεαρά ενήλικα άτομα και τις οικογένειές τους.

Αναπτύσσουμε δράσεις διατομεακής συνεργασίας. Η Διεπιστημονική Ομάδα υποστηρίζεται από μεγάλο αριθμό Εθελοντών. Έχουμε υποδεχτεί 376 άτομα και τις οικογένειές τους. Το 78 % των ωφελούμενων παρουσιάζει ψυχική διαταραχή και από αυτούς το 63,64% ανήκει στη κατηγορία F90-F98 κατά ICD10. Συγκεκριμένα, το 82,14% έχουν διάγνωση **Διαταραχή της δραστηριότητας και της προσοχής** και **Διαταραχή διαγωγής υπερκινητικού τύπου**. Το 41,67% αφορά **Άλλα προβλήματα σχετιζόμενα με την ανατροφή του παιδιού** και το 43,33% στην διαγνωστική κατηγορία, **Άλλα προβλήματα σχετιζόμενα με την ομάδα πρωτογενούς υποστήριξης**. Μεγάλο ποσοστό παρουσιάζει συνοσηρές καταστάσεις.

Η κλινική εμπειρία δείχνει ότι η ύπαρξη αυτών των διαταραχών συχνά υποτιμάται κατά την ποινική διαδικασία, ενώ οι εξειδικευμένες υπηρεσίες στην Ελλάδα είναι περιορισμένες, αναδεικνύοντας την ανάγκη για δομές όπως η Μονάδα «Οσελότος».

Η έγκαιρη αναγνώριση των δυσκολιών και η παροχή συνδυασμένων παρεμβάσεων, μπορούν να κατευθύνουν τους νέους εποικοδομητικά σε αντίθεση με μία μελλοντική “εγκληματική καριέρα”.

Η θέση του ανήλικου παραβάτη στον «κύκλο της βίας»: Η σχέση της παραβατικότητας με τη βία κατά των ανηλίκων

Μάντσεση Αναστασία
ΟΣΕΛΟΤΟΣ

Στο ευρύ επιστημονικό πεδίο της πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας κατά των ανηλίκων, η πλέον συνήθης προσέγγιση είναι αυτή που θα αποκαλούσαμε θυματοκεντρική. Το ανήλικο άτομο τοποθετείται κυρίως στη θέση του θύματος, και οι περισσότερες θεραπευτικές προσεγγίσεις αφορούν την θεραπεία και την αποκατάσταση του θύματος και της οικογένειάς του. Στην παρούσα εισήγηση επιχειρείται μία μετακίνηση της εστίασης και μία συνδυαστική θεώρηση δύο φαινομένων τα οποία τη συγκεκριμένη ιστορική στιγμή απασχολούν σε πολύ μεγάλο βαθμό την επιστημονική κοινότητα, εξετάζονται όμως κατά κανόνα ανεξάρτητα το ένα από το άλλο: της βίας κατά των ανηλίκων και της νεανικής παραβατικότητας.

Σε αυτή την παρουσίαση τονίζονται τρεις διαστάσεις αυτής της σύνδεσης: (i) Με τη βοήθεια επίσημων στατιστικών στοιχείων, αλλά και στοιχείων από τα αρχεία της Ειδικής Μονάδας Οσελότος, επισημαίνεται το γεγονός ότι ένα σημαντικό ποσοστό της παραβατικότητας των ανηλίκων αφορά την άσκηση βίας κατά άλλων ανηλίκων. (ii) Από τη

διεθνή βιβλιογραφία αντλούνται τα στοιχεία τα οποία τεκμηριώνουν το, ευρέως αποδεκτό φαινόμενο του «κύκλου της βίας», το ότι οι ανήλικοι παραβάτες είναι ή έχουν υπάρξει οι ίδιοι θύματα ή μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας, θύματα κακοποίησης ή παραμέλησης. Τέλος, (iii) κυρίως μέσα από την εμπειρία της Μονάδας, παρουσιάζεται ο τρόπος με τον οποίο οι ανήλικοι παραβάτες γίνονται οι ίδιοι θύματα αυτού που ονομάζεται συστημική βία, της μεγάλης αδυναμίας και ανεπάρκειας του συστήματος (σύστημα αστυνόμευσης, δικαστικό σύστημα, σύστημα υπηρεσιών ψυχικής υγείας) να αντιμετωπίσει με κατάλληλο τρόπο το φαινόμενο, λόγω ατελούς νομοθετικού πλαισίου, χαμηλού επιπέδου κατάρτισης των στελεχών, ανεπάρκειας πόρων, ή/και παθητικής αποδοχής στερεότυπων αντιλήψεων.

Η διαγενεακή διάσταση της παραβατικότητας των ανηλίκων μέσα από τις έννοιες της Θεωρίας Συστημάτων Οικογένειας

Αγγραφιώτη Μαγδαληνή

Family Therapist, author, MA, AAMFT Clinical Fellow

Στον τομέα της Προστασίας του Παιδιού, ένα μεγάλο ποσοστό των δράσεων πρόληψης αλλά και αντιμετώπισης χαρακτηρίζεται από έντονη παιδοκεντρικότητα, με αποτέλεσμα ο ρόλος της οικογένειας να υποβιβάζεται ή συχνά να δαιμονοποιείται. Η παρούσα εισήγηση έρχεται να προτείνει μια ερμηνευτική προσέγγιση σε αυτό που συνήθως αποκαλείται «κύκλος της βίας», στον τρόπο δηλαδή με τον οποίο δυσλειτουργικά μοτίβα συμπεριφοράς μέσα σε μία οικογένεια μεταφέρονται και μεταδίδονται από τη μία γενιά στην άλλη.

Με τη βοήθεια περιπτώσεων από τα αρχεία της Ειδικής Μονάδας Οσελότος, γίνεται προσπάθεια να εξηγηθεί το πώς λειτουργούν οι προβολικές διαδικασίες στην οικογένεια και την κοινωνία. Χρησιμοποιώντας την ορολογία της Θεωρίας Συστημάτων Οικογένειας και τις εφαρμοσμένες αρχές της Μη Βίαιης Επικοινωνίας διευκρινίζεται ότι η διαδικασία δεν συνιστά από μόνη της παθολογία ή παθογόνο παράγοντα αλλά, σε συνδυασμό με (1)τα επίπεδα του άγχους, (2)την ωριμότητα και τις διαδικασίες διαχείρισης του άγχους που επικρατούν τόσο σε μία συγκεκριμένη οικογένεια αλλά και σε μία συγκεκριμένη κοινωνική ομάδα και χρονική περίοδο αναφοράς, μπορεί να οδηγήσει στην εκδήλωση ή και την έξαρση ενός αντιδραστικού φαινομένου όπως η παραβατικότητα των ανηλίκων. Αναδεικνύεται έτσι η σημαντικότητα της δουλειάς με την οικογένεια, τόσο στον τομέα της πρόληψης όσο και της αντιμετώπισης της παραβατικότητας των ανηλίκων.

Εργαστήριο 1*Πρόληψη***Act Raising Safe Kids. Πρόληψη της βίας κατά των ανηλίκων**Πρώιος Παντελής*APA/ ACT master trainer and coordinator ACT***Τι είναι το πρόγραμμα act Raising Safe Kids**

Είναι ένα Πρόγραμμα Πρόληψης της Βίας για την Προστασία των Μικρών Παιδιών, το οποίο έχει δημιουργηθεί και εκπονηθεί από τον Αμερικανικό Ψυχολογικό Σύλλογο (APA) και τον Εθνικό Σύλλογο για την Εκπαίδευση των Μικρών Παιδιών (National Association for the Education of Young Children/NAEYC) και εφαρμόζεται με μεγάλη επιτυχία στις ΗΠΑ από το 2000 και διεθνώς σε 18 χώρες μέχρι σήμερα. Σκοπός του Προγράμματος είναι: να διαδώσει την επιστημονική γνώση/πληροφόρηση και εμπειρία, μέσω παρεμβατικής βιωματικής εκπαίδευσης, σε όλους τους ενήλικες που φροντίζουν, εκπαιδεύουν και διαπαιδαγωγούν μικρά παιδιά από γεννήσεως/0 έως 8 και άνω ετών, έτσι ώστε οι Γονείς και οι ενήλικες να αποτελέσουν θετικά πρότυπα συμπεριφοράς οι ίδιοι και να δημιουργήσουν ένα υγιές, ασφαλές και προστατευμένο περιβάλλον για τα παιδιά, στο οποίο θα διδάσκονται να επιλύουν τις διαφορές τους με τρόπους κοινωνικά αποδεκτούς και όχι με τη βία.

Εφαρμογή του Προγράμματος ACT

- Εφαρμόζεται από επαγγελματίες Ανθρωπιστικών Επιστημών ειδικά εκπαιδευμένους ως Διευκολυντές (Facilitators).
- Πραγματοποιείται σε 9 δίωρες εβδομαδιαίες συναντήσεις
- Διεξάγεται σε ομάδες των 10- 20 ατόμων
- Αξιολογείται με τα Ερωτηματολόγια Αξιολόγησης του Προγράμματος Πριν και Μετά την Εκπαίδευση, ώστε να ερευνηθεί αρμοδίως η αποτελεσματικότητά του.

Στους εκπαιδευόμενους χορηγούνται:

- Εγχειρίδια και Φυλλάδια με το εκπαιδευτικό υλικό
- Βεβαίωση Συμμετοχής από τον Φορέα της Χώρας εκπαίδευσης

Το ACT έχει αξιολογηθεί από τον Π.Ο.Υ. μετά από ενδελεχή έρευνα, ως ένα από τα τρία 3 πλέον αποτελεσματικά Προγράμματα για την Πρόληψη της Βίας και την Προστασία των Παιδιών. Επίσης από το CDC-P, το Head Start, Crime Government, California Clearing House.

Προσκεκλημένη Ομιλία

Often Overlooked: Children Bereaved due to Parental Intimate Partner Homicide

Eva Alisic

Professor, University of Melbourne

Homicide in the family context has an immense but under-recognised impact on the children who are bereaved. The experiences of young people who lost a parent due to intimate partner violence, and of their caregivers, are central in this presentation. Eva will combine an overview of what is currently known on the impact of parental intimate partner homicide with personal insights provided by interviewees with lived and/or caregiving experience.

Αναρτημένες Ανακοινώσεις

P1: Ομάδα mentoring (εποπτείας-καθοδήγησης) επαγγελματιών εργαζόμενων με ανήλικους πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο

Βένερη Αικατερίνη, Μπρούσαλη Βασιλική
Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής, 1^η Υ.ΠΕ Αττικής

Εισαγωγή

Κατά τη διάρκεια σεμιναρίου που πραγματοποιήθηκε στο Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής για επαγγελματίες ψυχικής υγείας, σημαντικός αριθμός συμμετεχόντων αιτήθηκε οργανωμένης εποπτείας/mentoring, η οποία είχε στόχο να καλύψει τις ανάγκες επαγγελματιών σε κυβερνητικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις. Δημιουργήθηκαν ομάδες εποπτείας/mentoring.

Σκοποί

1. Πρόληψη επαγγελματικής εξουθένωσης των επαγγελματιών που εργάζονται με ευάλωτους προσφυγικούς πληθυσμούς
2. Παροχή βέλτιστης συνηγορίας και φροντίδας υγείας σε πρόσφυγες/αιτούντες άσυλο μέσω των φροντιστών τους.
3. Ενδυνάμωση των δεσμών μεταξύ διαφόρων κοινοτήτων που συνυπάρχουν σε ένα πλαίσιο μετα-οικονομικής κρίσης
4. Μοίρασμα εμπειριών και συναισθημάτων από επαγγελματίες της πρώτης γραμμής. Η υποδοχή των ασυνόδευτων ανήλικων προσφύγων, η διαχείριση της προσαρμογής και της ένταξης τους στην Ελλάδα.

Προσέγγιση

Οι συμμετέχοντες μοιράστηκαν σε διαφορετικές ομάδες ανάλογα με τους επαγγελματικούς τους ρόλους και τις ειδικότητές τους (ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, διερμηνείς, διοικητικοί υπάλληλοι, δικηγόροι). Οι συντονιστές ήταν ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, παιγνιοθεραπεύτρια και εργοθεραπεύτρια. Στην ομάδα του mentoring, οι συντονίστριες (εργοθεραπεύτρια και ψυχολόγος) διευκόλυναν/καθοδήγησαν τέσσερις φροντίστριες/φροντιστές (δύο ψυχολόγους, μία δικηγόρο, έναν διοικητικό υπάλληλο) για το χρονικό διάστημα 2023 – 2024. Οι στόχοι των ομάδων είχαν οριστεί εξ αρχής: υποστήριξη των μελών, συζήτηση περιστατικών, ανάλυση έργων των μελών της ομάδας, χρησιμοποιώντας μία διεπιστημονική προσέγγιση. Μέρος της προσέγγισης αποτέλεσαν και θέματα διαφορετικού πολιτισμικού υπόβαθρου και πλαισίου, ενσωμάτωσης και δικαιοσύνης έργου.

Αποτελέσματα

Εγκαθίδρυση εμπιστοσύνης και δυνατότητα για συζήτηση θεμάτων πολιτισμικής ταυτότητας και εργασιακής κουλτούρας. Τα μέλη της ομάδας είναι αρκετά ανθεκτικά ώστε να ανταπεξέλθουν στις δύσκολες συνθήκες εργασίας, με ενήλικους και ανήλικους πρόσφυγες και τις οικογένειές τους ή/και αστέγους. Υπάρχουν διαφορετικές οπτικές ανάλογα με το επαγγελματικό τους υπόβαθρο. Τα καθημερινά τους έργα έρχονται προς συζήτηση και μετασχηματίζονται σε μέσα/τρόπους επίτευξης ευζωίας.

Βιβλιογραφία

- Barbaresos, F. ., Georgiou, N. ., Vasilopoulos, F., & Papathanasiou, C. (2023). Peer support groups and peer mentoring in refugee adolescents and young adults: A literature review. *Global Journal of Community Psychology Practice*, 14(2).
- <https://doi.org/10.17161/gicpp.v14i2.21037>
- Howlett, O., O'Brien, C., Gardner, M., & Neilson, C. (2022). The use of mentoring for knowledge translation by allied health: a scoping review. *International Journal of Evidence Based Healthcare*.
- <https://doi.org/10.1097/xeb.0000000000000334>
- Richert, J., & Walker, L. (2022). Mentoring in a busy world. *American Occupational Therapy Association*.

- Tessitore, F., Caffieri, A., Parola, A., Cozzolino, M. & Margherita, G. (2023). "The Role of Emotion Regulation as a Potential Mediator between Secondary Traumatic Stress, Burnout, and Compassion Satisfaction in Professionals Working in the Forced Migration Field" International Journal of Environmental Research and Public Health 20, no. 3: 2266.
- <https://doi.org/10.3390/ijerph20032266>

P2: Παιδική κακοποίηση: στρατηγικές αντιμετώπισης και πρόληψης

Βεργεράκη Ευαγγελία

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Στην εργασία με τίτλο “Παιδική κακοποίηση: στρατηγικές αντιμετώπισης και πρόληψης” έγινε επίκεντρο της έρευνας οι πολιτικές πρόληψης που είναι δυνατόν να εφαρμοστούν στην Ελλάδα με σκοπό να προληφθεί η παιδική κακοποίηση αλλά και οι συνέπειες που αυτή έχει στον ψυχικό και συναισθηματικό κόσμο των ανηλίκων. Οι πολιτικές αυτές αφορούν τόσο το χώρο των επαγγελματιών όπως οι εκπαιδευτικοί, οι ψυχολόγοι και οι κοινωνικοί λειτουργοί αλλά και τον χώρο της οικογένειας τόσο για τα παιδιά όσο και για τους γονείς. Φυσικά αυτές οι ποικίλες πολιτικές επικεντρώνονται στην εκπαίδευση και ενημέρωση για την παιδική κακοποίηση, σε προγράμματα για την ενίσχυση των υπηρεσιών υποστήριξης των ανηλίκων και των οικογενειών τους αλλά και ευρύτερα για την προάσπιση των δικαιωμάτων και της ψυχικής υγείας των παιδιών. Επίσης γίνεται αναφορά σε στρατηγικές για τον έγκαιρο εντοπισμό και την άμεση καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που βιώνει ένα παιδί. Στην συνέχεια έχει γίνει εκτενή αναφορά για το ρόλο που οφείλει να λάβει η πολιτεία για την πρόληψη της βίας κατά των ανηλίκων από πολύπλευρες οπτικές όπως είναι η νομοθετική ρύθμιση, η δημιουργία και στήριξη των υπηρεσιών υποστήριξης των παιδιών αλλά φυσικά και η αξιολόγηση και παρακολούθηση των προγραμμάτων που εφαρμόζονται για την κακοποίηση κατά των ανηλίκων. Τέλος περιεγράφηκαν συγκεκριμένα προγράμματα που εκτελούνται στην Ελλάδα με σκοπό να προστατευτούν τα παιδιά και να εκπαιδευτούν τα παιδιά, οι γονείς και οι επαγγελματίες για την αναγνώριση και πρόληψη της παιδικής κακοποίησης αλλά και ένα πρόγραμμα που εκτελείται στο Ηνωμένο Βασίλειο για την στήριξη των κακοποιημένων παιδιών με εξαιρετικά αποτέλεσμα.

P3: Διερεύνηση αναγκών σχολικής κοινότητας στο Δήμο Γλυφάδας: Απόψεις εκπαιδευτικών, Α΄βάθμιας και Β΄βάθμιας Εκπαίδευσης για θέματα που τους απασχολούν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους

Δεληγιάννη Πανωραία-Μαρία, Ευαγγέλου Ευανθία, Θέου Ευαγγελία
Δήμος Γλυφάδας

Η παρούσα μελέτη εντάσσεται στο πλαίσιο της προσπάθειας διασύνδεσης και συνεργασίας των σχολείων και φορέων της κοινότητας με σκοπό, α) την πρόληψη και την έγκαιρη παρέμβαση προβλημάτων που δυσχεραίνουν την εκπαιδευτική διαδικασία και β) την ανάπτυξη εμπειρικά θεμελιωμένων προτάσεων για την βελτιστοποίηση της συνεργασίας των Κοινωνικών Υπηρεσιών του Δήμου και της σχολικής κοινότητας. Καλύπτει ένα κενό στη συστηματική διερεύνηση παρόμοιων θεμάτων από επαγγελματίες πρώτης γραμμής.

Διερευνήθηκαν 10 θεματικές κατηγορίες: σχολική διαρροή, σχολική επίδοση, παραβατικότητα, ενδοσχολική βία, ενδοοικογενειακή βία, σχέσεις σχολείου οικογένειας, σχέσεις γονέων/ παιδιών, ψυχική υγεία μαθητών/ τριών, μαθητές με διάγνωση, οικογένειες σε κρίση.

Επιμέρους στόχοι ήταν να εξεταστούν: α) σε ποιο βαθμό απασχολούν οι παραπάνω θεματικές τους εκπαιδευτικούς των δύο βαθμίδων, β) η συνάφεια μεταξύ των κατηγοριών αυτών και γ) αν υπάρχει στατιστικά σημαντική διαφορά στο τρόπο αξιολόγησης ανάμεσα στις δύο βαθμίδες εκπαίδευσης,

Ακολουθήθηκε ποσοτική προσέγγιση με ανώνυμο ερωτηματολόγιο σε κλίμακα Likert. Σε σύνολο 148 ερωτηματολογίων απαντήθηκαν 66 από την Πρωτοβάθμια, και 82 από την Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Η συμμετοχή ήταν προαιρετική και ανώνυμη.

Ως προς το βαθμό που αξιολογούν οι εκπαιδευτικοί το φαινόμενο της παραβατικότητας, της ενδοοικογενειακής και της ενδοσχολικής βίας, η παρούσα μελέτη κατέδειξε παρόμοια ποσοστά ανάμεσα στις δύο εκπαιδευτικές βαθμίδες, ενώ η διμεταβλητή ανάλυση κατέδειξε ισχυρή θετική συσχέτιση της παραβατικότητας, με τις οικογένειες που βιώνουν κρίση και την ψυχική υγεία των μαθητών/ τριών.

Η έρευνα κατέδειξε ότι η σχολική διαρροή αφορά περισσότερο τη Δευτεροβάθμια, ενώ η συνεργασία της οικογένειας με το σχολείο, καθώς και η σχέση γονέων / παιδιών, αφορά περισσότερο τη Πρωτοβάθμια.

P4: Πατριαρχία και ηγεμονική αρρενωπότητα στην αγροτική Κρήτη: επιδράσεις στην παραβατικότητα των νέων και την κοινωνική περιθωριοποίηση

Δόγιας Ελευθέριος, Ζαϊμάκης Γιάννης, Κούτρα Κλειώ, Ράτσικα Νικολέτα, Σπάρος Λουκάς
Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

Εισαγωγή

Στις αγροτικές περιοχές, όπως στην Κρήτη, ο κοινωνικός αποκλεισμός συνδέεται στενά με παραδοσιακές κοινωνικές αντιλήψεις, πατριαρχικές δομές και τοπικές αξίες που καθορίζουν τις δυνατότητες συμμετοχής στη δημόσια ζωή, ειδικά για νέους και γυναίκες. Οι απομονωμένες γεωγραφικές συνθήκες και η περιορισμένη πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες εντείνουν το φαινόμενο, ενώ η υψηλή συντηρητικότητα των τοπικών κοινωνιών διαμορφώνει ένα πλαίσιο που ενισχύει τη δυσκολία κοινωνικής ενσωμάτωσης.

Στόχοι της έρευνας

Η έρευνα στοχεύει στην κατανόηση των επιπτώσεων της πατριαρχίας και του ηγεμονικού ανδρισμού στην αγροτική Κρήτη, εξετάζοντας πώς οι κοινωνικές και πολιτισμικές παράμετροι επηρεάζουν τις παραβατικές συμπεριφορές των ανηλίκων, ενώ παράλληλα αναδεικνύει την ανάγκη για κοινωνικές παρεμβάσεις που θα προάγουν την ισότητα και την κοινωνική ένταξη.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα αφορούν στην ποιοτική ανάλυση 40 ημι-δομημένων συνεντεύξεων σε νεαρούς ενήλικες 18-29 ετών σε έξι αγροτικούς Δήμους της Κρήτης.

P5: Οι θεραπείες μέσω τέχνης στην υπηρεσία των προγραμμάτων - ευαισθητοποίησης για την πρωτογενή πρόληψη και διαχείριση της βίας κατά και μεταξύ των ανηλίκων

Εικοσιπεντάρχου Κωνσταντίνα

Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής και Ερευνών – Δομή Ψυχικής Υγείας Παιδιών Εφήβων

Στην εργασία μας επιθυμούμε να παρουσιάσουμε τρόπους και μεθόδους που έχουμε εφαρμόσει κατά την μακρόχρονη εμπειρία μας στο πεδίο της προαγωγής, της αγωγής και της πρόληψης καθώς η εργασία μας ήταν και είναι μέσα στα προβλήματα και τις δυσκολίες των παιδιών, των εφήβων, των οικογενειών τους και του αντίστοιχου σχολικού ή κοινωνικού περιβάλλοντος τους.

Θα αναφερθούμε σε παραδείγματα και καλές πρακτικές που αποκομίσαμε και προτείνουμε για την βελτίωση των απαραίτητων δεξιοτήτων που απαιτούνται ως εφόδια σε όσες/όσους δυνητικά μπορεί να εμπλακούν με την ευαισθητοποίηση στην πρόληψη ή την διαχείριση του θέματος της βίας κατά και μεταξύ ανηλίκων. Οι αναφορές μας διατρέχονται πέραν των ψυχολογικών προσεγγίσεων από την χρήση, την αξιοποίηση αλλά και την διερεύνηση της δημιουργικότητας και των εκφραστικών μέσων που χαρακτηρίζουν τις θεραπείες μέσω τέχνης και πιο συγκεκριμένα, τους τρόπους της δραματοθεραπείας.

P6: Το σχολείο ως τρίτος: πρόληψη και αντιμετώπιση της παραμέλησης/κακοποίησης στη σχολική κοινότητα

Ζησίμου Αικατερίνη
Δημόσια Εκπαίδευση

Η παραμέληση των ανηλίκων συνδέεται άρρηκτα με τα περιστατικά βίας κι αποτελεί και η ίδια κακοποίηση. Ως σχολική ψυχολόγος σε Γυμνάσια, κλήθηκα να βοηθήσω στην πρόληψη και των δύο, διασαφηνίζοντας πρωτίστως τον ρόλο που ο σχολικός θεσμός καλείται να παίξει στο σήμερα και προτείνοντας στο δια ταύτα τις παρακάτω δράσεις:

1. Εκπαίδευση και επεξήγηση για τους εκπαιδευτικούς στο θέμα της "τριαδικότητας" και τον ρόλο που καλούνται να παίξουν απ'τη στιγμή που υπάρχει το σημερινό κοινωνικό έλλειμα: το ρόλο του οριοθετητή και του τηρητή της λογικής και των κανόνων, τον "τρίτο" δηλαδή μεταξύ του μαθητή και της οικογένειας που συχνά αδυνατεί να παράσχει μία πλαισιωτική παρουσία.

2. Ενδυνάμωση του γονεϊκού ρόλου και ιδιαιτέρως των γονέων με θέματα παραμέλησης/κακοποίησης μέσω: α. Ατομικών συμβουλευτικών ραντεβού β. Ομιλιών & Συζητήσεων στα πλαίσια συγκεντρώσεων γονέων με αφορμή τον σημαντικό αριθμό απουσιών γ. Προληπτικές συναντήσεις με διευθύντρια & γονείς ανά τμήμα κάθε νέο σχολικό έτος με σκοπό το χτίσιμο σχέσεων συμμαχίας, εμπιστοσύνης κι επικοινωνίας πριν την έλευση οποιασδήποτε δυσκολίας.

Ως αποτέλεσμα, το σχολικό προσωπικό αισθάνθηκε μεγαλύτερη κατανόηση και στήριξη, εκτίμησε σε μεγάλο βαθμό τις πληροφορίες για τη νέα κοινωνική πραγματικότητα και για τον ρόλο τους. Από την άλλη πλευρά, οι γονείς έδειξαν μεγαλύτερη εμπιστοσύνη και προαίρεση συνεργασίας με τον σχολικό θεσμό και ήδη φέτος, οι δύο Διευθύντριες που συνέχισαν τη δράση, μαρτυρούν ένα κατά πολύ θετικότερο κλίμα αυτή τη νέα σχολική χρονιά. Περισσότεροι διορισμοί μόνιμων και σταθερών θέσεων Σχολικών Ψυχολόγων αλλά επίσης Κοινωνικών Λειτουργών κρίνονται απαραίτητοι με σκοπό την εξ ολοκλήρου εστίασή τους στο έργο αυτό.

P7: Συνέπειες, ενδείξεις και μέγεθος του προβλήματος της παιδικής κακοποίησης

Καλύβα Πηνελόπη, Χερίδη Ελεονώρα
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Η παιδική κακοποίηση αποτελεί ένα πολυδιάστατο και σύνθετο φαινόμενο με σοβαρές συνέπειες που επηρεάζουν σημαντικά κάθε τομέα της ανάπτυξης των παιδιών. Οι μορφές κακοποίησης περιλαμβάνουν τη σωματική, συναισθηματική και σεξουαλική βία, καθώς και την παραμέληση. Η αναγνώριση των συμπτωμάτων και η έγκαιρη διάγνωση με τον εντοπισμό των ενδείξεων κακοποίησης είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία των ανηλίκων, καθώς και για την ανάπτυξη αποτελεσματικών πρωτοκόλλων παρέμβασης. Οι ψυχολογικές συνέπειες και οι συναισθηματικές επιπτώσεις στα θύματα είναι βαθιές και μακροχρόνιες, συμπεριλαμβανομένων των ψυχικών τραυμάτων και άλλων προβλημάτων ψυχικής υγείας, όπως: άγχος, κατάθλιψη, δυσκολίες κοινωνικοποίησης και χαμηλή αυτοεκτίμηση. Οι κακοποιημένοι ανήλικοι εμφανίζουν συχνά μαθησιακές δυσκολίες, μειωμένες διαπροσωπικές δεξιότητες, προβλήματα συμπεριφοράς, διαταραχές επικοινωνίας και τάση απομόνωσης, ενώ στην ενήλικη ζωή τους παρουσιάζουν αυξημένη πιθανότητα αναπαραγωγής του διαγενεακού κύκλου κακοποίησης και των ψυχικών διαταραχών.

Η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της μελέτης στηρίχθηκε σε βιβλιογραφική ανασκόπηση πρόσφατων ερευνών. Η ολοκληρωμένη παρέμβαση βασίζεται στο θεσμικό πλαίσιο που προάγει την καταγραφή, την αναφορά και την αντιμετώπιση της κακοποίησης, με γνώμονα την προστασία του παιδιού σε κάθε στάδιο της ζωής του. Βασικός σκοπός της συγκεκριμένης εργασίας σε μορφή προφορικής ανάρτησης (poster) αποτελεί η ανάδειξη των διαφορετικών πτυχών και του μεγέθους του προβλήματος της βίας κατά των ανηλίκων. Η εκπαίδευση των επαγγελματιών για την αναγνώριση των πρώιμων ενδείξεων, την χρήση διαγνωστικών εργαλείων και την διασύνδεση με υπηρεσίες παιδικής προστασίας είναι επιβεβλημένη. Οι συντονισμένες δράσεις αυξάνουν την αποτελεσματικότητα στην αποτροπή της βίας και διασφαλίζουν το δικαίωμα κάθε παιδιού να μεγαλώνει σε ένα ασφαλές περιβάλλον.

P8: Οδηγός για την Αναδοχή

Κούτρα Κλειώ¹, Πελεκίδου Λίνα¹, Σιφνιός Στέργιος², αβούρα Ευδοκία³,
Μιχαηλίδου Μαριέλλα³, Χρονοπούλου Ελένη³

¹SoRSOW – Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

²Παιδικά Χωριά SOS

³Unicef Greece

Ο «Οδηγός Επαγγελματιών για την Αναδοχή» στόχο έχει να καθοδηγήσει τα βήματα των εμπλεκόμενων επαγγελματιών στη διαδικασία προστασίας ενός παιδιού μέσω της ανάδοχης φροντίδας με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον του και αφορά τρία στάδια δηλαδή το στάδιο της σύνδεσης, το στάδιο της προσαρμογής και το στάδιο της παρακολούθησης της αναδοχής. Απώτερος στόχος είναι η θεσμική υιοθέτηση του παρόντος οδηγού από το αρμόδιο Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΥΠΕΚΥ), σύμφωνα και με σχετική δέσμευση που αποτυπώθηκε στο πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου Αναδοχής και Υιοθεσίας (ΕΣΑΝΥ).

Η διαμόρφωση του σχετικού Οδηγού στο πλαίσιο του Πυλώνα II του προγράμματος Child Guarantee, βασίζεται στην αξιοποίηση των σύγχρονων επιστημονικών δεδομένων και στην εμπειρία πεδίου και διασφαλίζει ότι οι αποφάσεις των εμπλεκόμενων επαγγελματιών λαμβάνονται με αποκλειστικό κριτήριο την εξυπηρέτηση του βέλτιστου συμφέροντος των παιδιών και αποσκοπούν στην επιτυχή, εντέλει, φροντίδα και προστασία τους σε ανάδοχη οικογένεια.

P9: Σεξουαλική θυματοποίηση ανηλίκων.**Διαπιστώσεις για την «αποκάλυψη» και τη «διακοπή του κύκλου» της βίας**

Μαυριδάκης Γρηγόριος, Μπρουσκέλη Βασιλική

Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Εισαγωγή

Η σεξουαλική βία κατά ανηλίκων αποτελεί ένα φαινόμενο διαχρονικά επίκαιρο με ιδιαίτερα αρνητικές συνέπειες για τα θύματα και την αναπτυξιακή τους πορεία. Σημαντική επίδραση στο τραύμα που προκαλείται από την κακοποίηση αποδίδεται στην «επανάληψη» της κακοποίησης, ενώ η «αποκάλυψη» της κακοποίησης είναι επίσης μια από τις πιο κομβικές διαδικασίες για την απομείωση των αρνητικών συνεπειών.

Στόχοι της έρευνας

Βασικός ερευνητικός στόχος είναι να μελετηθούν σε επίπεδο κοινότητας ποιοτικά χαρακτηριστικά του φαινομένου, να διερευνηθούν και να συγκριθούν με διεθνή ερευνητικά δεδομένα, μεταβλητές όπως η «αποκάλυψη» και η «αποτροπή επανάληψης» της κακοποίησης οι οποίες συμβάλλουν στον περιορισμό της σεξουαλικής βίας κατά ανηλίκων και στη δόμηση πολιτικών πρόληψης.

Αποτελέσματα

Η καταγγελία της κακοποίησης φαίνεται πως γίνεται συχνότερα από τους γονείς (75,42%), από τα ίδια τα θύματα (13,56%), από επαγγελματίες (8,48%) και τέλος από τους φίλους των θυμάτων (2,54%). Επιπρόσθετα, η κακοποίηση φαίνεται πως επαναλαμβάνεται (με τον ίδιο δράστη) περίπου στο 70% των περιπτώσεων θυματοποίησης. Τέλος η ύπαρξη «μεθοδολογίας» στην προσέγγιση του θύματος, συμβάλλει στη διατήρηση της θυματοποίησης μέσω της επανάληψης των κακοποιητικών πράξεων.

Συμπεράσματα

Απαιτούνται στοχευμένες ενημερωτικές δράσεις για την αναγνώριση της πιθανής μεθοδολογίας των δραστών, αλλά και ενημέρωση για τα οφέλη της «αποκάλυψης» η οποία συμβάλλει τόσο στον περιορισμό του φαινομένου, αλλά και στην έναρξη της θεραπευτικής διαδικασίας για την υποστήριξη των θυμάτων.

P10: Η έμμεση βία των θεσμών στα παιδιά με διγλωσσία

Οικονόμου Καλλιόπη

Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής, 1^η Υ.ΠΕ Αττικής

Η εκπαίδευση είναι ένας βασικός κοινωνικός θεσμός, μέσω του οποίου εκφράζεται η συλλογική βούληση για μετάδοση, παραγωγή γνώσεων, αξιών, ικανοτήτων και στάσεων. Βρίσκεται διαρκώς αντιμέτωπη με την ανάγκη προσαρμογής στις κοινωνικές αλλαγές, ειδικά στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, όπου εντείνονται οι κοινωνικές/οικονομικές ανισότητες και οι γεωπολιτικές διαφορές.

Οι εκπαιδευτικές πολιτικές και οι επιστημονικές αντιλήψεις για την αντιμετώπιση των αναγκών των μεταναστών έχουν συνδεθεί με μοντέλα εκπαίδευσης. Το διαπολιτισμικό μοντέλο εμφανίζεται ως το πλέον αποτελεσματικό. Ο χαρακτήρας όμως της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής είναι κύρια αφομοιωτικός, ασκώντας μια μορφή έμμεσης βίας στη χρήση των μητρικών γλωσσών. Η ολική σχεδόν έλλειψη διδασκαλίας μητρικών γλωσσών στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας φανερώνει το μονογλωσσικό της χαρακτήρα.

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση και η εξαγωγή συμπερασμάτων όσον αφορά τις απόψεις εκπαιδευτικών σε θέματα διγλωσσίας και χρήσης της μητρικής γλώσσας.

Υιοθετήθηκε η ποσοτική μέθοδος έρευνας. Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν οι γονείς, οι οποίοι προσήλθαν στο Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής-Αθήνας, κατά την περίοδο 2018-2022. Η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω ερωτηματολογίου που τους επιδόθηκε, όπου ζητείτο η παράθεση των απόψεων των εκπαιδευτικών ως προς τη χρήση της γλώσσας καταγωγής.

Η ανάλυση των δεδομένων δείχνει ότι ένα σημαντικό μέρος των εκπαιδευτικών διακρίνεται από έλλειψη θεωρητικών και πρακτικών γνώσεων όσον αφορά το φαινόμενο της διγλωσσίας, παραβλέποντας τα θετικά της αποτελέσματα στην γνωστική και κοινωνική ανάπτυξη του ατόμου.

Καθίσταται αναγκαία η επιμόρφωσή τους σε θέματα διγλωσσίας, προκειμένου να ανταποκριθούν στη σύγχρονη πολυπολιτισμική πραγματικότητα.

Βιβλιογραφία

(Μάρκου 1995 . Σκούρτου, 2001 . Morin Edgar, 2005 . Τσιμπλή κ.α., 2014 .. Σγούρα , Μάνεσης, & Μητροπούλου, 2018 . Χατζηδάκης, 2020).

**P11: Ερευνητικά δεδομένα για τη βία κατά ανηλίκων στο σχολικό περιβάλλον:
Απόψεις εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**

Σταμάτη Ελένη

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν τα πρώτα ερευνητικά δεδομένα έρευνας που εκπονείται στο πλαίσιο διδακτορικής διατριβής με αντικείμενο την καταγραφή των γνώσεων και των απόψεων των εκπαιδευτικών Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης σχετικά με τον σχολικό εκφοβισμό και τους τρόπους αντιμετώπισής του. Η έρευνα βασίζεται σε συνεντεύξεις εκπαιδευτικών στην Αττική και αποσκοπεί στην καταγραφή των αναγκών και προτάσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου, με βάση ευρωπαϊκά πρότυπα προσαρμοσμένα στην ελληνική πραγματικότητα.

Προσδοκώμενα Αποτελέσματα

Η μελέτη αποσκοπεί στη βελτίωση του σχολικού κλίματος στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση και επιδιώκει να συμβάλει στη διαμόρφωση προτάσεων για τη θέσπιση ενός ενιαίου πρωτοκόλλου αναγνώρισης, πρόληψης και αντιμετώπισης του φαινομένου, προσφέροντας έτσι στην ελληνική Πολιτεία κατευθυντήριες γραμμές για τη διαχείριση του προβλήματος σε σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

Μεθοδολογία

Για τη διεξαγωγή της έρευνας, χρησιμοποιήθηκε ως εργαλείο, η ημιδομημένη συνέντευξη με καθορισμένο εξ αρχής, το πλαίσιο των ερωτήσεων. Το δείγμα αποτελούν 25 εκπαιδευτικοί, άνδρες και γυναίκες, που υπηρετούν σε Γυμνάσια και Λύκεια του Κεντρικού και Βόρειου Αττικής. Η απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων έγινε με τη μέθοδο της ερμηνευτικής φαινομενολογικής ανάλυσης. Σύμφωνα με τα πρώτα αποτελέσματα της έρευνας προκύπτει ότι... (τα αποτελέσματα θα ανακοινωθούν στο συνέδριο).

P12: Καταγγελίες για γονεϊκή παραμέληση ανηλίκων στο πλαίσιο συγκρουσιακού διαζυγίου

Τσαμαδού Ευτυχία, Δεσερή Χαρίκλεια, Μαλλίδου Χρυσή, Νταφούλης Βάιος
Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο»

Σκοπός

Η γονική αμέλεια συμβαίνει όταν ένας γονέας ή φροντιστής δεν παρέχει τη φροντίδα, την επίβλεψη, την τρυφερότητα και τη στήριξη που χρειάζεται για την υγεία, την ασφάλεια και την ευμάρεια του παιδιού. Η γονική αμέλεια περιλαμβάνει:

σωματική παραμέληση και ανεπαρκή επίβλεψη, συναισθηματική αμέλεια, ιατρική αμέλεια, εκπαιδευτική αμέλεια. Καταγράφηκαν οι εισαγγελικές παραγγελίες για διερεύνηση καταγγελιών που αφορούσαν γονεϊκή αμέλεια ανηλίκων κατά τα έτη 2021-2022. Αφορούσαν είτε καταγγελίες στα πλαίσια διαζυγίου για την πλημμελή φροντίδα και ασφάλεια των παιδιών από τον γονέα που δεν είχε την επιμέλεια των παιδιών είτε καταγγελίες από κοινωνικές υπηρεσίες, το σχολείο κ.α . που διαπίστωναν παραμέληση των ανηλίκων από την οικογένεια με χαμηλό κοινωνικοοικονομικό και μορφωτικό επίπεδο ή με ψυχοπαθολογία των γονέων που καθιστούσε δύσκολη την επαρκή φροντίδα των παιδιών. Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι να αναδειχτούν τα χαρακτηριστικά αυτών των παραγγελιών κατά τα έτη 2021-2022.

Υλικό- Μέθοδος

Το 2021 επί συνόλου 68 εισαγγελικών παραγγελιών, 11 περιπτώσεις (16,17%), αφορούσαν γονεϊκή παραμέληση ενώ το 2022 , 9 περιπτώσεις (9,89%) αφορούσε και πάλι παραμέληση.

Από τις 11 καταγγελίες το 2021 στις 4 περιπτώσεις υπήρχε κοινή επιμέλεια και στους δύο γονείς, στις 3 περιπτώσεις η επιμέλεια ασκούσαν από την μητέρα, 2 η επιμέλεια ανήκε στην νονά και 2 σε ίδρυμα.

Το 2022 από τις 9 περιπτώσεις, στις 4 περιπτώσεις η επιμέλεια ανήκε στην μητέρα, οι τρεις και στους δυο γονείς και οι δύο σε ίδρυμα.

Αποτελέσματα- Συμπεράσματα

Φαίνεται ότι οι καταγγελίες για παραμέληση ανηλίκων αντικατοπτρίζουν και τα συγκρουσιακά διαζύγια όπου ο γονέας της άλλης πλευράς καταγγέλλει τους έχοντες την επιμέλεια των ανηλίκων, για πλημμελή φροντίδα και προσοχή ή η ψυχοπαθολογία των γονέων τους καθιστά ανεπαρκείς στον γονικό τους ρόλο και υπάρχουν σχετικές καταγγελίες.

P13: Ενδοοικογενειακή βία και οι επιπτώσεις της στα παιδιά

Τσαμαδού Ευτυχία, Δεσερή Χαρίκλεια, Μαλλίδου Χρυσή, Νταφούλης Βάιος
Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης «Ιπποκράτειο»

Εισαγωγή

Σύμφωνα με τον Ν. 3500/2006 – ΦΕΚ 232/Α/24-10-2006 ενδοοικογενειακή βία ορίζεται ως η τέλεση αξιόποινης πράξης σε βάρος μέλους της οικογένειας. Ο ΠΟΥ την κατατάσσει σε σωματική, σεξουαλική, συναισθηματική και οικονομική κακοποίηση. Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού το 1989, αναφέρει ότι, κάθε παιδί έχει δικαίωμα στην αξιοπρέπεια, την υγιή σωματική, ψυχική, ηθική, πνευματική, και κοινωνική ανάπτυξη.

Σκοπός

Η ανάδειξη των επιπτώσεων της ενδοοικογενειακής βίας απέναντι στα παιδιά και τους εφήβους, καθώς και οι τρόποι πρόληψης της θυματοποίησής τους.

Υλικό- μέθοδος

Μέσα από την ελληνική και διεθνή βιβλιογραφία και τις μελέτες που υπάρχουν, γίνεται μία σφαιρική προσέγγιση του θέματος που απασχολεί τόσο την επιστημονική κοινότητα όσο και τους νέους κατά την εφηβική ηλικία.

Αποτελέσματα

Η ενδοοικογενειακή βία ανάλογα με το ηλικιακό και αναπτυξιακό στάδιο, έχει διαφορετικές επιπτώσεις. Στην προσχολική ηλικία τα παιδιά εκδηλώνουν συνήθως σωματικά συμπτώματα, δυσκολίες στον ύπνο και την διατροφή, παλινδρόμηση, άγχος αποχωρισμού και ενδεχομένως να εμφανίσουν επιθετική συμπεριφορά. Κατά την σχολική ηλικία μπορεί να παρατηρηθεί πτώση της σχολικής τους επίδοσης, φόβος, άγχος, επιθετικότητα και δυσκολία στις κοινωνικές σχέσεις. Οι έφηβοι με τραυματικές εμπειρίες ενδοοικογενειακής βίας κινδυνεύουν να αναπτύξουν παραβατική συμπεριφορά, συναισθηματικές διαταραχές, αυτό-ετεροκαταστροφική συμπεριφορά.

Συμπεράσματα

Ο Π.Ο.Υ. παροτρύνει τις τοπικές και εθνικές αρχές να κρατήσουν σε λειτουργία τις σχετικές υπηρεσίες ώστε να προστατευτούν οι ευάλωτες ομάδες πληθυσμού. Παρεμβάσεις από ειδικούς ψυχικής υγείας, αξιολόγηση παιδιών και εφήβων υψηλού κινδύνου, τακτική παρακολούθηση αυτών που πάσχουν από ψυχική διαταραχή, θεραπευτικές παρεμβάσεις τόσο των ανηλίκων όσο και των οικογενειών τους, έχουν ως αποτέλεσμα την υγιή ανάπτυξη των παιδιών.

Στρογγυλή Τράπεζα 4

Παρεμβάσεις

Διεπιστημονική προσέγγιση του ζητήματος της ανάπτυξης δεξιοτήτων των επαγγελματιών πρώτης γραμμής στην αναγνώριση των περιστατικών κακοποίησης

Συντονίστρια: Ηλέκτρα Κουτσούκου
ΕΛΙΖΑ

Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας

Στο πλαίσιο του εν λόγω "στρογγυλού τραπέζιου" θα αναδειχθεί και αναλυθεί μια διεπιστημονική προσέγγιση του ζητήματος της ανάπτυξης δεξιοτήτων των επαγγελματιών πρώτης γραμμής στην αναγνώριση των περιστατικών κακοποίησης. Ειδικότερα, θα αναλυθούν οι τρόποι και τα εργαλεία που αξιοποιούνται διεθνώς ως καλές πρακτικές για την ανάπτυξη των εν λόγω δεξιοτήτων, ενώ θα αναλυθούν/παρουσιαστούν και προγράμματα που λαμβάνουν χώρα σε εθνικό επίπεδο. Ως τέτοιες καλές πρακτικές θα αναλυθούν εν γένει ή με τη μορφή case study η αναγνώριση περιστατικών από επαγγελματίες στις Μονάδες Φροντίδας για την Ασφάλεια των Παιδιών των Νοσοκομείων Παίδων «Π. & Α. Κυριακού» υπό τη Β' Παιδιατρική Κλινική ΕΚΠΑ και Αττικών υπό τη Γ' Παιδιατρική Κλινική ΕΚΠΑ, η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών μέσω του Προγράμματος «Ασφαλές Άγγιγμα», αλλά και η ενδυνάμωση των επαγγελματιών της Γραμμής Βοήθειας ΕΛΙΖΑ 10454, τόσο των χειριστών της, όσο και των καλούντων επαγγελματιών. Η προσέγγιση που θα λάβει χώρα θα έχει διεπιστημονικό χαρακτήρα, ενώ θα αναδειχθεί σε κάποια από τα case study τόσο πιθανή αρνητική όσο και πιθανή θετική αντιμετώπιση περιστατικών.

**Δεξιότητες επαγγελματιών και Μονάδα Φροντίδας για την Ασφάλεια των Παιδιών
ΕΛΙΖΑ: Η περίπτωση του Αττικού Νοσοκομείου**

Τριανταφύλλου Γεωργία^{1,2}, Διαμάντη Εύα^{1,2}
¹ΕΛΙΖΑ

²Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο Αττικών

Θα παρουσιαστούν συγκεκριμένες οδηγίες για το χειρισμό των ιδιαιτεροτήτων που παρουσιάζουν οι περιπτώσεις συναισθηματικής, σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης κι η ανάλογη με την περίπτωση στάση του ειδικού ψυχικής υγείας. Ιδιαίτερα στα παιδιά ο ειδικός δρα σε πολλές περιπτώσεις και ως συνήγορός τους. Θα αναλυθούν οι δεξιότητες όπως ενεργητική ακρόαση, ενσυναίσθηση, ικανότητα αναγνώρισης κι ανταλλαγής συναισθημάτων, διαχείριση σιωπών και καθώς και οι εξειδικευμένες γνώσεις που οφείλει να έχει ένας παιδοψυχίατρος και παιδοψυχολόγος ανάλογα με το αναπτυξιακό στάδιο που βρίσκεται κάθε παιδί. Επίσης, θα γίνει ειδική μνεία σε δυσκολίες που συναντιούνται όπως ψευδείς καταγγελίες, δυσκολία συνεργασίας με τους ενήλικες φροντιστές, η πολυπλοκότητα, καθώς και η ανάγκη συνεργασίας διεπιστημονικής ομάδας.

Ο ρόλος των επαγγελματιών υγείας στην αναγνώριση και την αντιμετώπιση περιστατικών κακοποίησης παιδιών

Αλέξανδρος Πάνος^{1,2}

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

²Γενικό Νοσοκομείο Παίδων «Παναγιώτης και Αγλαΐα Κυριακού»

Θα αναλυθούν οι απαραίτητες δεξιότητες και οι επαγγελματικές υποχρεώσεις των επαγγελματιών υγείας. Θα ακολουθήσει παρουσίαση αναλυτικού πρωτοκόλλου αντιμετώπισης και των βασικών τεχνικών επικοινωνίας με το παιδί και την οικογένεια. Τέλος, θα συζητηθούν καλές πρακτικές διεπιστημονικής συνεργασίας και μετάδοσης πληροφοριών μεταξύ επαγγελματιών υγείας και των άλλων υπηρεσιών προστασίας των παιδιών.

(κοινωνικές υπηρεσίες, δικωτικές και εισαγγελικές αρχές, υπηρεσίες ψυχικής υγείας, εκπαιδευτικοί).

Επιμόρφωση Εκπαιδευτικών και πρόγραμμα πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης

Τίνια Απέργη

Deree College

Στο πλαίσιο της παρούσης εισήγησης θα παρουσιαστεί η ανάπτυξη δεξιοτήτων επαγγελματιών για το «Ασφαλές Άγγιγμα», ένα αποτελεσματικό πρόγραμμα πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης για παιδιά 5–9 ετών. Στόχο του προγράμματος, που αποτελεί πρωτοβουλία του Σωματείου ELIZA - Εταιρία κατά της Κακοποίησης του Παιδιού και υλοποιείται με την επιστημονική συνεργασία του «The New York Society for The Prevention of Cruelty to Children» (NYSPPC) <https://nysppc.org>, αποτελεί να βοηθήσει τα μικρά παιδιά να αναγνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα στο «Ασφαλές» και το «ΟΧΙ Ασφαλές» άγγιγμα και να γνωρίζουν πότε να λένε ΟΧΙ, ώστε να προστατεύουν τον εαυτό τους από τη σεξουαλική κακοποίηση. Το πρόγραμμα παρέχει ανάλογη εκπαίδευση στην αναγνώριση και την αντιμετώπιση του φαινομένου, για γονείς και εκπαιδευτικούς. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων των επαγγελματιών στο πλαίσιο του ως άνω προγράμματος θα αποτελέσει και το αντικείμενο της εισήγησης.

Στρογγυλή Τράπεζα 5**Η θέση του ανήλικου θύματος στην Ποινική Δικαιοσύνη
Οι αρχές της Φιλικής Δικαιοσύνης για τα κακοποιημένα παιδιά**

Δημητρίου Ξένη

Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου επί τιμή

Τα παιδιά χρειάζονται φιλική μεταχείριση σε όλα τα επίπεδα: επίπεδο ανατροφής, εκπαιδευτικό, ιατρικό, ιατροδικαστικό και κυρίως στο επίπεδο δικαιοσύνης, όταν φθάνουν στην πόρτα της τελευταίας είτε ως παραβάτες είτε ως θύματα κακοποιητικών συμπεριφορών σε βάρος τους.

Η Φιλική Δικαιοσύνη για τα Παιδιά, αυτήν που τα εμπιστεύεται και τη εμπιστεύονται, αυτήν που τα ακούει και την ακούνε, αυτήν που τα καταλαβαίνει και την καταλαβαίνουν, θεμελιώνεται σε Αρχές, όπως στη συμμετοχή τους στις διαδικασίες, στο υπέρτατο συμφέρον τους, στο σεβασμό της αξιοπρέπειάς τους, στην προστασία τους από τις διακρίσεις και στην ισχύ γι' αυτά του κράτους δικαίου με όλα τα συστατικά της δίκαιης δίκης.

Το θεσμικό κτίσιμο της Φιλικής Δικαιοσύνης για τα κακοποιημένα παιδιά βάσει αυτών των αρχών και η εφαρμογή της στο πεδίο από εκπαιδευμένους επαγγελματίες αποτελούν εθνικό, διεθνές και ηθικό χρέος μας προς αυτά, τους ενήλικες του μέλλοντος μας.

«Αν ήξερα τι θα περάσω, δε θα μιλούσα ποτέ»: από τις επιταγές της νομοθεσίας, στις κακοποιητικές πρακτικές της Πολιτείας

Θεμελή Χ. Όλγα

Καθηγήτρια Εγκληματολογικής Ψυχολογίας, Παν. Κρήτης

Παρά τη σύνταξη ενός δομημένου εξειδικευμένου πρωτόκολλου δικανικής εξέτασης (Υ.Α 7320/2019 - ΦΕΚ 2238/Β/10-6-2019), εξακολουθεί να γίνεται χρήση αναχρονιστικών και ακατάλληλων πρακτικών. Αυτή η τάση της μη εφαρμογής της νομοθεσίας, η οποία στην ουσία σηματοδοτεί μια απαράδεκτη οπισθοδρόμηση -κυρίως στο πεδίο των δικαιωμάτων των ανηλίκων- απέχει πολύ από τα διεθνή κεκτημένα. Αναπόφευκτο αποτέλεσμα, η έκθεση των παιδιών σε χρονοβόρες, ψυχοφθόρες και κακοποιητικές διαδικασίες, οι οποίες απομακρύνουν από την εύρεση της ουσιαστικής αλήθειας, επανατραυματίζοντας τα θύματα.

Σήμερα στη δικαιοπολιτεία μας υπάρχει πολύ μεγάλη διάσταση, ανάμεσα στις καλές πρακτικές -έτσι όπως αυτές διατυπώνονται στο θεσπισμένο μας δομημένο δικανικό πρωτόκολλο- και στην εφαρμογή τους στην πράξη. Απαιτείται επιτακτικά η εμπέδωση μιας άλλης νομικής κουλτούρας όπου οι νομικές εγγυήσεις, συνταγματικής περιωπής, δε θα υποχωρούν και οι διεθνείς θεσμικές επιταγές δε θα αγνοούνται συστηματικά. Μόνο τότε τα ανήλικα θύματα θα ενθαρρύνονται στην αποκάλυψη της παραβίασής τους και δε μετανιώνουν για την εμπιστοσύνη που έδειξαν στην Πολιτεία που τα τραυμάτισε εκ νέου.

Επανορθωτική δικαιοσύνη για ανήλικους δράστες και ανήλικα θύματα: Η περίπτωση της συνδιαλλαγής

Πούλου Ματίνα

π.μ. Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου Φυλακών

Η επανορθωτική δικαιοσύνη αποτελεί μια νέα, παγκόσμια τάση στους τομείς της θυματολογίας και της εγκληματολογίας εξαιτίας κυρίως της δυνατότητάς της να περιορίζει το έγκλημα χωρίς την ενεργοποίηση των αυστηρών τιμωρητικών κυρώσεων του ποινικού δικαίου. Ειδικά το μέτρο της συνδιαλλαγής μεταξύ δράστη και θύματος επιτρέπει στον μεν παραβάτη να συνειδητοποιήσει την πράξη του, στο δε θύμα να επιτύχει τη δικαίωσή του. Εξαιτίας αυτής της λειτουργίας της είναι ιδανικό θεσμικό εργαλείο στην αντιμετώπιση αξιόποινων συμπεριφορών, όταν δράστης και θύμα είναι ανήλικοι.

Στην Ελλάδα ο θεσμός της επανορθωτικής δικαιοσύνης, «restorative justice», με τη μορφή του αναμορφωτικού μέτρου της συνδιαλλαγής μεταξύ του ανήλικου δράστη και του θύματος, εισήχθη το 2003 χωρίς μέχρι σήμερα να έχει αξιοποιηθεί επαρκώς από το δικαστικό σύστημα, εξαιτίας κυρίως της προσκόλλησης των νομικών σε παραδοσιακά μοντέλα επίλυσης των διαφορών.

Ωστόσο έρευνες έχουν καταδείξει μια σειρά θετικών επιδράσεων του θεσμού, με σημαντικότερα τη μείωση της υποτροπής και την αποκατάσταση του θύματος, με αποτέλεσμα να καθίσταται αναγκαία η πληρέστερη εφαρμογή του στο πλαίσιο των κατευθύνσεων της σύγχρονης αντεγκληματικής πολιτικής.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 1*Παρεμβάσεις***Προεδρείο**

Ντιναπόγιας Αθανάσιος, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

«Κάν' το όπως το 'Barnahus'»: Η σημασία της ορθής και αξιόπιστης λειτουργίας του «Σπιτιού του Παιδιού» στην ελληνική δικαιοταξίαΘεμελή Χ. Όλγα*Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Η θεμελιώδης αρχή τόσο του αμερικανικού μοντέλου “Child Advocacy Center-CAC”, όσο και του σκανδιναβικού μοντέλου “Barnahus”, είναι η παροχή όλων των υπηρεσιών στον ίδιο χώρο, «κάτω από την ίδια στέγη», προστατεύοντας τον ανήλικο από την ενδεχόμενη επαναθυματοποίησή του.

Το 2017, η έννομη τάξη μας, στο πλαίσιο μιας προσπάθειας εκσυγχρονισμού και εναρμόνισης του θεσμικού πλαισίου με τη σύγχρονη διεθνή πραγματικότητα και με αφορμή την «Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/29/ΕΕ», πρόβλεψε τη σύσταση στις πόλεις της Αθήνας, της Θεσσαλονίκης, του Πειραιά, της Πάτρας και του Ηρακλείου, τα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανήλικων Θυμάτων «Σπίτι του Παιδιού» (Ν. 4478/2017), με στόχο την άμεση λειτουργία τους. Ο δικαιοπολιτικός πυρήνας, συνίσταται στην εξής αρχή: ελαχιστοποίηση του κινδύνου του επανατραυματισμού του ευάλωτου ανήλικου, με τη λήψη μιας βιντεοσκοπημένης κατάθεσης στο «Σπίτι του Παιδιού».

Πρόκειται αναμφίβολα για μια τομή στο πεδίο της ανηλικότητας, σύμφωνη με τις επιταγές της διεθνούς και εθνικής νομοθεσίας και τις θεμελιώδεις αρχές της Φιλικής προς τα παιδιά Δικαιοσύνης.

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η υπογράμμιση της σημασίας και της αναγκαιότητας όχι μόνο της άμεσης λειτουργίας όλων των «Σπιτιών του Παιδιού» στη δικαιοταξία μας, αλλά και της υποχρεωτικής πλήρωσης των δέκα ευρωπαϊκών κατευθυντηρίων αρχών του μοντέλου “Barnahus”, προκειμένου να καταστούν αξιόπιστα και να έχουν μια διεθνή επιστημονική αναγνώριση. Μόνο υπό αυτούς τους όρους θα μπορέσουν να λειτουργήσουν με επιστημονικότητα, να διαπιστευτούν και να γίνουν μέλη του ευρωπαϊκού δικτύου ‘PROMISE’.

Σε διαφορετική περίπτωση θα αποτελέσουν μια ακόμα δομή, η οποία θα αποκλίνει σημαντικά από τις διεθνείς καλές πρακτικές και το στόχο που υπηρετεί. Δίχως διεπιστημονική ομάδα, συστηματική εκπαίδευση, πιστοποίηση, αξιολόγηση, επαρκή χρηματοδότηση, εποπτεία, θέσπιση και αυστηρή τήρηση των διεθνώς θεσπισμένων κριτηρίων/κατευθυντήριων αρχών (θα αναφερθούν αναλυτικά), θα οδηγηθούν ανεπίγνωστα στη αποδόμησή τους, στα πρώτα ήδη βήματα της λειτουργίας τους.

Το Σπίτι του Παιδιού ως πρότυπη δομή διαχείρισης περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης και/ή εκμετάλλευσης παιδιών

Παπαλαμπριανού Ροδούλα
Hope For Children - CRC Policy Center

Το Σπίτι του Παιδιού (ΣτΠ) επιδιώκει την εξυπηρέτηση της δικαιοσύνης με φιλικό προς το παιδί τρόπο κατά τη διαχείριση περιπτώσεων σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα το βέλτιστο συμφέρον του παιδιού, την ασφάλεια, την προστασία και την ευημερία του μέσω πολυθεματικής προσέγγισης.

Το Σπίτι του Παιδιού λειτουργεί με την άμεση και συστηματική συνεργασία της Αστυνομίας Κύπρου, των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, του Υπουργείου Υγείας, και του Υπουργείου Παιδείας και παρέχει όλο το φάσμα των αναγκαίων υπηρεσιών κάτω από την ίδια στέγη.

Εντάσσεται στα πλαίσια της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας 2016-2019 και έχει δημιουργηθεί κατά το πρότυπο Barnahus («Σπίτι του Παιδιού») της Ισλανδίας και στη βάση ευρωπαϊκών καλών πρακτικών.

Στο ΣτΠ κατά την πολυθεματική διαχείριση των περιπτώσεων που διερευνώνται για ενδεχόμενη σεξουαλική εκμετάλλευση ή/και κακοποίηση, παρέχονται υπηρεσίες που περιλαμβάνουν:

- Δικανική συνέντευξη
- Ιατρικές εξετάσεις
- Κοινωνική στήριξη και αποκατάσταση
- Ψυχολογική αξιολόγηση
- Ψυχολογική στήριξη και θεραπεία
- Οικογενειακή θεραπεία και Συμβουλευτική Γονέων

Το ΣτΠ λειτουργεί από το 2017 και μέχρι και σήμερα έχει λάβει αναφορές για περισσότερα από 2500 παιδιά.

Οδηγός Επαγγελματιών για την Αναδοχή: Διαδικασίες και Βέλτιστες Πρακτικές για την Προστασία Παιδιών

Σιφνιός Στέργιος², Κούτρα Κλειώ¹, Πελεκίδου Λίνα¹, Κουβαρά Ευδοκία³,
Μιχαηλίδου Μαριέλλα³, Χρονοπούλου Ελένη³

¹SoRSOW – Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

²Παιδικά Χωριά SOS

³Unicef Greece

Ο «Οδηγός Επαγγελματιών για την Αναδοχή» αποτελεί ένα εργαλείο που στοχεύει να καθοδηγήσει τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες στις διαδικασίες προστασίας παιδιών μέσω της αναδοχής, έχοντας ως γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον τους. Ο οδηγός επικεντρώνεται σε τρία στάδια: τη σύνδεση, την προσαρμογή, και την παρακολούθηση της αναδοχής, και φιλοδοξεί να υιοθετηθεί θεσμικά από το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων (ΥΠΕΚΥ), ενισχύοντας το πλαίσιο του Εθνικού Συμβουλίου Αναδοχής και Υιοθεσίας. Παρά τις σχετικές εγκυκλίους, όπως η υπ' αρ. Πρωτ. Δ11 οικ. 46293/2035/10-11-2020, παρατηρείται έλλειψη ενιαίων πρωτοκόλλων και εργαλείων διαχείρισης, τα οποία θα διασφαλίσουν τη συνεπή εφαρμογή των διαδικασιών.

Μέθοδος

Η ανάπτυξη του οδηγού πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Πυλώνα II του προγράμματος Child Guarantee, το οποίο υποστηρίζεται από τα Παιδικά Χωριά SOS Ελλάδος και τη UNICEF, με χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η δημιουργία του βασίστηκε σε σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, την εμπειρία των πεδίων εφαρμογής, και τη διεθνή εμπειρία της UNICEF και των SOS Children's Villages International. Στην ανάπτυξη συνέβαλαν επαγγελματίες από φορείς εποπτείας, εκπρόσωποι ανάδοχων οικογενειών, διεπιστημονική ομάδα των Παιδικών Χωριών SOS και εξωτερικοί συνεργάτες.

Αποτελέσματα

Ο οδηγός αποτελεί ένα πλήρες σύνολο κατευθυντήριων γραμμών που εξασφαλίζει ότι οι αποφάσεις των επαγγελματιών θα λαμβάνονται με βάση το βέλτιστο συμφέρον των παιδιών και την επιτυχή εφαρμογή της αναδοχής σε ένα υποστηρικτικό και προστατευτικό περιβάλλον. Η επιτυχής υιοθέτησή του από τους αρμόδιους φορείς θα συνδράμει στη θεσμική ενίσχυση των διαδικασιών και τη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών αναδοχής στην Ελλάδα.

RISE Empowered Above Sexual Violence in Sports

Katchie Ifigenia

Executive and Scientific Director , Social Policy and Action Organization

The “RISE Empowered Above Sexual Violence in Sports” project employs a multi-level, bottom-up, holistic, person-centred approach to address the primary prevention of all forms of sexual violence in sports. Co-funded by the EU (Ref. 101133924) and coordinated by the Social Policy and Action Organization (Cyprus), the project partners with organizations from Greece, Bulgaria, Italy, and Spain.

The project targets athletes (15+ years old), sports professionals (e.g., coaches, sport leaders/managers), sport academics, trainers, stakeholders (e.g., sports authorities, organizations, clubs), policymakers, administrators, NGOs, and public authorities.

Its threefold aim is to:

1. Develop and promote comprehensive policies, guidelines, and tools for sexual violence prevention.
2. Sensitize, raise awareness, and enhance knowledge and skills on prevention methods and tools.
3. Raise awareness among young people in sports about sexual violence, risk indicators, prevention techniques, reporting, and support actions.

The RISE Project activities include:

1. Research studies on the prevention of sexual violence in sports.
2. Development of protocols, policies, and guides for prevention and combating sexual violence.
3. Creation of an educational and training programme, addressing sports professionals and young athletes, provided on the RISE e-learning platform.
4. Organization of learning and training activities for sports professionals and young athletes, for skill development, knowledge enhancement, sensitization, and awareness-raising.
5. Development of digitalized audio-visual educational, sensitization, and awareness-raising tools and materials.
6. Organization of sensitization and awareness-raising activities for prevention of sexual violence in sports.

For more information, visit <https://rise-project.org/>

Η δραματική τέχνη στην εκπαίδευση ως παράγοντας ευαισθητοποίησης και πρωτογενούς πρόληψης της βίας των ανηλίκων

Καραντζούλη Αιμιλία, Δημάκη-Ζώρα Μαρία
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η εγγενής πολυτροπικότητα των τεχνών καθώς και τα πολλαπλά συμβολικά επίπεδα που αξιοποιούν τις καθιστούν ένα ισχυρό μέσο στα χέρια των εκπαιδευτικών, προκειμένου να προσεγγίσουν ποικίλες θεματολογίες, εκπληρώνοντας παιδαγωγικούς στόχους που σχετίζονται με τις πιο σύγχρονες τάσεις των Επιστημών της Αγωγής, συμβάλλοντας στην άμβλυνση των στερεοτύπων και ωθώντας ακόμη και σε αλλαγή του τρόπου αντίληψης του κόσμου. Το θέατρο, συνδυάζοντας στοιχεία όλων των τεχνών - αλλά κυρίως μέσα από τη διαδικασία ταύτισης και τη λειτουργία του θεατρικού ρόλου - είναι σε θέση όχι μόνο να διευκολύνει και να προωθήσει την προσέγγιση δύσκολων εννοιών και καταστάσεων, αλλά πολύ περισσότερο, μέσω του “μαγικού εάν”, να παρέχει την ευκαιρία για βίωση πολλαπλών εμπειριών καλλιεργώντας έτσι την ενσυναίσθηση και την κατανόηση του διαφορετικού. Σύμφωνα με αυτό το πλαίσιο, η παρούσα ανακοίνωση έχει στόχο να αναδείξει τη συμβολή του Θεάτρου στην Εκπαίδευση (TiE), αλλά και της αξιοποίησης της δραματικής τέχνης στη διαδικασία πρωτογενούς πρόληψης της βίας κατά των ανηλίκων. Αρχικά, παρουσιάζεται η θεωρητική τεκμηρίωση στη βάση σύγχρονων παιδαγωγικών θεωριών και θεωριών μάθησης. Ακολουθεί η ανάδειξη της υπόδυσης ρόλων ως ενός μέσου βίωσης διαφορετικών εμπειριών από πολλαπλές οπτικές γωνίες, μέσω των οποίων μπορεί να προκύψει η αναγνώριση, η επεξεργασία και η κατανόηση του ζητουμένου. Τέλος, παρουσιάζεται συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σενάριο το οποίο αξιοποιεί στοιχεία του δραματικού κειμένου για ανηλίκους Ραϊάν και Νουρ ή Νουρ και Ραϊάν της Α.Δαρλάση, η ανάπτυξη του οποίου στοχεύει στην επαφή, επεξεργασία και εμβάθυνση του θέματος της βίας σε επίπεδο καθημερινότητας, αλλά και σε ένα πλαίσιο παγκοσμιότητας που αφορά στη βία του πόλεμου.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 2*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Προεδρείο**

Δεδότση Σοφία, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Η σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής και το συναισθηματικό προφίλ εφήβων και νεαρών ενηλίκων με ιστορικό κακοποίησης και παραμέλησηςΚαλαβρήs Αλέξανδρος¹, Σκοπελίτη Νίκη², Σολδάτου Αλεξάνδρα³, Κολαΐτης Γεράσιμος⁴,
Λαζαράτου Ελένη⁵, Κυριακόπουλος Μαρίνος⁵¹ Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Α΄ Ψυχιατρική Κλινική² Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών³ Μονάδα Φροντίδας για την Ασφάλεια των Παιδιών, Β΄ Παιδιατρική Κλινική Ιατρικής Σχολής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών⁴ Παιδοψυχιατρική Κλινική Ιατρικής Σχολής, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών,
Γ.Ν. Παίδων «Η Αγία Σοφία»⁵ Υπηρεσία Παιδιών και Εφήβων, Κέντρο Κοινωνικής Ψυχικής Υγιεινής Βύρωνα– Καισαριανής, Α΄ Πανεπιστημιακή Ψυχιατρική Κλινική, ΕΚΠΑ**Εισαγωγή**

Ερευνητικά δεδομένα πιστοποιούν ότι ήδη από την πρώιμη εφηβεία, η έκθεση σε τραυματικά γεγονότα σχετίζεται με χαμηλό επίπεδο υγείας και φτώχη σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής. Έφηβοι με ιστορικό παραμέλησης, σωματικής και σεξουαλικής κακοποίησης έχει επίσης βρεθεί να εμφανίζουν συναισθηματικές δυσκολίες.

Στόχοι Έρευνας: Να διερευνηθεί η συσχέτιση της έκθεσης σε παραμέληση, σωματική και σεξουαλική κακοποίηση με τα σωματικά συμπτώματα και την σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής σε εφήβους και νεαρούς ενήλικες. Επίσης, αξιολογούνται τα επίπεδα των αγχωδών και καταθλιπτικών εκδηλώσεων.

Μέθοδος

Δείγμα 129 εφήβων και νεαρών ενηλίκων, μέσης ηλικίας 15.3 ετών, και ο εκάστοτε φροντιστής συμπλήρωσαν το ερωτηματολόγιο μέτρησης ποιότητας ζωής (PedsQL 4.0), καθώς και το ερωτηματολόγιο για Εφήβους (YSR) και το ερωτηματολόγιο για Γονείς (CBCL) του Συστήματος Achenbach αντίστοιχα. Οι έφηβοι και νεαροί ενήλικες συμπλήρωσαν επίσης, την κλίμακα Παραπόνων Υποκειμενικής Υγείας (HBSC-SCL).

Αποτελέσματα

Έφηβοι και νεαροί ενήλικες με ιστορικό παραμέλησης και κακοποίησης ανέφεραν σημαντικά υψηλότερα ποσοστά εσωτερικευμένων διαταραχών σε σύγκριση με συνομήλικους τους χωρίς ιστορικό κακοποίησης. Οι φροντιστές τους κατέγραψαν σημαντικά ποσοστά εσωτερικευμένων διαταραχών και σωματικών συμπτωμάτων σε εκείνους με ιστορικό παραμέλησης και κακοποίησης συγκριτικά με εκείνους χωρίς ιστορικό κακοποίησης. Τα παράπονα υποκειμενικής υγείας, ιδίως εκείνα με ψυχολογική συνιστώσα, βρέθηκαν στατιστικώς σημαντικά αυξημένα στους εφήβους και νεαρούς ενήλικες με ιστορικό κακοποίησης. Η συνολική σχετιζόμενη με την υγεία ποιότητα ζωής δεν βρέθηκε σημαντικά φτωχότερη στους εφήβους και νεαρούς ενήλικες με ιστορικό κακοποίησης.

Συμπεράσματα

Αναδεικνύεται η ανάγκη συμπερίληψης της επίδρασης του ψυχικού τραύματος στη σωματική υγεία των εφήβων και νεαρών ενηλίκων με ιστορικό παραμέλησης και κακοποίησης στην κλινική πράξη και τις προεκτάσεις της.

Διαχείριση θυμού: Ένα μοντέλο παρέμβασης Γνωσιακής Συμπεριφορικής Θεραπείας

Μπάρτζης Γεώργιος

Κοινωνικός Λειτουργός / Γνωσιακός Συμπεριφορικός Ψυχοθεραπευτής

Η βία κατά των ανηλίκων μπορεί να προκύπτει από ένα πολύπλοκο σύνολο αιτιών που συχνά αλληλεπιδρούν όπως: οικογενειακό περιβάλλον, κοινωνική και οικονομική απομόνωση, μιμητισμός, πολιτισμικοί και κοινωνικό-πολιτικοί παράγοντες, διαπροσωπικές σχέσεις. Η παρουσίαση θα επικεντρωθεί στο θυμό, ο οποίος μπορεί να παρουσιαστεί ως σύμπτωμα τόσο των γονέων όσο και των ίδιων των ανηλίκων και μπορεί να οδηγήσει στην εκδήλωση βίας. Θα παρουσιαστεί ένα μοντέλο παρέμβασης για τη διαχείριση θυμού μέσα από την οπτική της Γνωσιακής Συμπεριφορικής Θεραπείας (CBT), εξετάζοντας πώς οι αρχές της μπορούν να εφαρμοστούν για τη μείωση της επιθετικής συμπεριφοράς και την πρόληψη της βίας.

Η παρουσίαση περιλαμβάνει την ανάλυση των βασικών αρχών της CBT, τη σύνδεση του θυμού με τη βία βάσει κλινικών δεδομένων και πρακτικών παραδειγμάτων, καθώς και τις τεχνικές της CBT για την αναγνώριση και τροποποίηση δυσλειτουργικών σκέψεων και συμπεριφορών που προκαλούν θυμό και μπορούν να καταλήξουν σε βίαιες συμπεριφορές. Σκοπός της παρουσίασης είναι να αναδείξει ένα μοντέλο παρέμβασης που μπορεί να εφαρμοστεί τόσο σε γονείς όσο και σε ανηλίκους, αλλά και να συμβάλλει στην ανάπτυξη των γνώσεων των επαγγελματιών πρώτης γραμμής.

**Σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις ανίχνευσης και διαχείρισης περιστατικών
κακοποίησης ανηλίκων από τους κοινωνικούς λειτουργούς
που απασχολούνται στους Δήμους**

Φαρμακοπούλου Ιγνατία¹, Μαρκουζάνη Δήμητρα¹, Μπαλτσιώτη Βασιλική²,
Πολυκάρπου Μαρία¹, Χονδρού Ευαγγελία¹

¹Πανεπιστήμιο Πατρών

²Κοινωνική Λειτουργός σε Σχολικά Δίκτυα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης

Εισαγωγή

Εξετάζονται το νομοθετικό πλαίσιο, οι νέοι τύποι κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων, καθώς και οι σύγχρονες θεωρητικές προσεγγίσεις του διαχρονικού κοινωνικού φαινομένου της κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων.

Στόχοι της έρευνας

Διερευνώνται οι σύγχρονες ερμηνευτικές προσεγγίσεις ανίχνευσης και διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών από την οπτική των κοινωνικών λειτουργών πρώτης γραμμής.

Μεθοδολογία

Εφαρμόστηκε ποσοτική μεθοδολογία και συγκεκριμένα η σκόπιμη δειγματοληψία, όπου το εργαλείο που αξιοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο μέσω του Google form, και η στατιστική ανάλυση έγινε μέσω της χρήσης SPSS26. Το δείγμα αποτέλεσαν 54 κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι απασχολούνταν σε Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων Πανελληνίως.

Αποτελέσματα

Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων κοινωνικών λειτουργών δήλωσε ότι έχει σημειωθεί σημαντική αύξηση των περιστατικών κακοποίησης. Η πανδημία covid-19, η παρατεταμένη οικονομική κρίση, η σοβαρή υποστελέχωση των κοινωνικών λειτουργών και η ανεπαρκής κατάρτιση τους, αναδείχθηκαν ως οι κύριοι παράγοντες που συνέβαλλαν στην επίταση αυτού του κοινωνικού προβλήματος.

Συμπεράσματα

Αναδεικνύεται η αναγκαιότητα επαρκούς στελέχωσης και εξειδικευμένης εκπαίδευσης του προσωπικού των Κοινωνικών Υπηρεσιών των Δήμων για την βέλτιστη ανίχνευση και αντιμετώπιση των περιστατικών της κακοποίησης ανηλίκων στην Ελλάδα.

Θνησιμότητα νηπίων και παιδιών ώρα μηδέν:**Έγκαιρη και έγκυρη ανίχνευση και διαχείριση περιστατικών Munchausen by proxy**

Φαρμακοπούλου Ιγνατία, Ηλιοπούλου Εμμανουέλα, Μαργαρίτη Γεωργία, Μπαχτή Γαρυφαλιά
Πανεπιστήμιο Πατρών

Εισαγωγή

Παρουσιάζονται τα επιδημιολογικά στοιχεία, το νομικό πλαίσιο και οι αιτιολογικοί παράγοντες του Συνδρόμου Munchausen δι' αντιπροσώπου, τα χαρακτηριστικά του δράστη και των παιδιών, καθώς και οι επιπτώσεις αυτού του κοινωνικού φαινομένου στο παιδιά θύματα.

Στόχοι της έρευνας

Περιγραφή τεκμηριωμένης πρακτικής άσκησης κοινωνικής εργασίας στην έγκαιρη και έγκυρη ανίχνευση και διαχείριση περιστατικών Munchausen δι' αντιπροσώπου.

Μεθοδολογία

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 43 κοινωνικοί λειτουργοί που απασχολούνται στον ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ και ΜΚΟ Πανελληνίως, οι οποίοι δήλωσαν ότι είχαν εμπειρία ανίχνευσης ή/και διαχείρισης αυτής της μορφής κακοποίησης παιδιών. Το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο που στάλθηκε μέσω του Google form, και η στατιστική ανάλυση έγινε μέσω της χρήσης SPSS26.

Αποτελέσματα

Το καθολικό δείγμα των κοινωνικών λειτουργών επισήμανε ότι ο δράστης ήταν η μητέρα κι ότι οι ενδείξεις ύπαρξης κακοποιητικής συμπεριφοράς σχετίζονται με τις συχνές νοσηλείες του παιδιού και τις πλασματικές ιστορίες της μητέρας για προηγούμενες ασθένειες. Η πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφερε ότι έχουν ανιχνεύσει ή/και διαχειριστεί μόνο 1-3 περιστατικά στην επαγγελματική τους πορεία, όντας μέλη μιας διεπιστημονικής ομάδας ειδικών ψυχικής υγείας.

Συμπεράσματα

Καθώς την τελευταία πενταετία υπάρχει αύξηση αυτού του κοινωνικού φαινομένου κρίνεται επιτακτική η ανάγκη εκπόνησης εξειδικευμένου Πρωτοκόλλου και κατάρτισης των ειδικών ψυχικής υγείας. Η Ελλάδα σε σύγκριση με τις ανεπτυγμένες χώρες του εξωτερικού υπολείπεται ως προς τον σχεδιασμό και υλοποίηση εξειδικευμένων θεραπευτικών προγραμμάτων τόσο για τον θύτη όσο και για ανήλικα θύματα.

Η Ενδοοικογενειακή βία και οι επιπτώσεις της στα παιδιά-θύματα

Μελάς Δημήτριος, Τσαλαμάνιος Εμμανουήλ
Γενικό Νοσοκομείο «Ασκληπιείο Βούλας»

Η Ενδοοικογενειακή Βία αποτελεί ένα διαχρονικό φαινόμενο, το οποίο εντοπίζεται σε όλες τις κοινωνίες και αποτελεί ένα μείζων πρόβλημα δημόσιας υγείας. Αναπροσαρμόζεται ανάλογα με τις κοινωνικοοικονομικές συνθήκες. Στην συγκεκριμένη παρουσίαση, σκοπός ήταν η προσέγγιση του φαινομένου υπό το πρίσμα των επιπτώσεων της ενδοοικογενειακής βίας στα παιδιά και εφήβους-θύματα, τόσο στη σωματική όσο και στην ψυχική υγεία. Αρχικά, έγινε αναφορά στην έννοια της ενδοοικογενειακής βίας, παρουσιάστηκαν ορισμένες βασικές αιτιολογικές θεωρίες, ο επιπολασμός και οι παράγοντες κινδύνου. Στη συνέχεια, εξετάστηκε το παιδί ως θύμα και υπογραμμίστηκε η συσχέτιση των πιο συχνών μορφών βίας μέσα στην οικογένεια (φυσική, συναισθηματική και σεξουαλική) με τις συνέπειες στην υγεία του θύματος. Για την εκπόνηση της παρουσίασης διερευνήθηκε η ελληνική και ξενόγλωσση αρθρογραφία και βιβλιογραφία και έγινε κλινική παρουσίαση περιστατικού ενδοοικογενειακής βίας. Στα αποτελέσματα, έγινε σαφής η ύπαρξη ποικίλων επιπτώσεων στη ψυχική σφαίρα (διαταραχές διάθεσης, αυτοκτονικότητα, αγχώδεις διαταραχές, διαταραχή μετατραυματικού στρες κ.α.) και στη σωματική υγεία (σωματικές βλάβες, γαστρεντερικές παθήσεις κ.α.). Συνοψίζοντας, κατά τη διάρκεια δημιουργίας της εν λόγω παρουσίασης, εξετάστηκε η ενδοοικογενειακή βία και διαμορφώθηκε μια κατά το δυνατόν πληρέστερη εικόνα για τις συνέπειες του φαινομένου στα παιδιά-θύματα με ανασκόπηση της διαθέσιμης βιβλιογραφίας.

Εργαστήριο 2*Πρόληψη***Ανάπτυξη οριζόντιων και κοινωνικών δεξιοτήτων (SOFT AND SOCIAL SKILLS)**

Παριού Αγγελική¹, Μακά Ζωή¹, Ορφανίδου Μαρία²

¹Ανάδραση

²Δημόσιο Σχολείο

Το σχολείο αποτελεί ένα χώρο όπου η βία ανάμεσα σε ανηλίκους έχει πάρει τα τελευταία χρόνια ανησυχητικές διαστάσεις. Η πρόληψη της βίας σύμφωνα με τον παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας μπορεί να επιτευχθεί με την ανάπτυξη οριζόντιων και κοινωνικών δεξιοτήτων των ανήλικων. Οι οριζόντιες και κοινωνικές δεξιότητες στα παιδιά αναφέρονται σε σύνολο μη γνωστικών δεξιοτήτων που περιλαμβάνουν την επικοινωνία, την ενσυναίσθηση, την ομαδική εργασία, την κριτική σκέψη και την επίλυση προβλημάτων. Αυτές οι δεξιότητες είναι ζωτικής σημασίας για την κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών καθώς τους επιτρέπουν να αλληλοεπιδρούν αποτελεσματικά με τους άλλους, συμβάλλοντας στην μείωση της βίας και προάγοντας θετικές εμπειρίες και σχέσεις.

Στο παρόν εργαστήριο θα εξερευνηθεί η σημασία των βασικών οριζόντιων δεξιοτήτων που σχετίζονται με διαπροσωπικές και συμπεριφορικές δεξιότητες όπως και των κοινωνικών δεξιοτήτων που σχετίζονται με την επικοινωνία και την αλληλεπίδραση. Μέσω διαδραστικών ασκήσεων θα προσεγγίσουμε στρατηγικές για την καλλιέργεια αυτών των δεξιοτήτων στους ανήλικους.

Θα χρησιμοποιηθούν τεχνικές playtherapy, θεατρικού παιχνιδιού, παιχνίδια ρόλων, εικαστικά μέσα έτσι ώστε μ' έναν βιωματικό τρόπο να εκτιμήσουμε την συμβολή της καλλιέργειας των ήπιων κοινωνικών δεξιοτήτων στα ανήλικα άτομα στην πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας.

Προσκεκλημένη Ομιλία**Out of many, one voice? A critical view on the challenges
to build shared definitions in the context of violence against children**Andreas Jud*Professor, University of Ulm*

Child protection is a multidisciplinary task involving professionals and academics from social work, medicine, psychology, law, sociology, political sciences and beyond. Terms in the semantic field of violence against children and their definitions have often been developed for and shaped discourses in specific disciplines. Due to varying terms, previous research has often been hampered in its comparability; meta-analyses on the prevalence of child maltreatment have referred to a large variance in findings partly due to a lack of shared definitions. While professionals and academics alike largely consent to the goal achieving improved comparability by shared definitions on violence against children, the process towards them is challenging. Several barriers and identified and solutions discussed.

Στρογγυλή Τράπεζα 6

Πρόληψη

«Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων» του ΙΣΝ

Προεδρείο: Κουμούλα Αναστασία

*Διευθύντρια της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων***Η επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργιών που διαχειρίζονται υποθέσεις βίας ανηλίκων**Αθανασοπούλου Ευαγγελινή (Λίλιαν)*Μέλος της Επιστημονικής Συντονιστικής Επιτροπής της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων*

Με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών εγκρίθηκε η συνεργασία μεταξύ του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος και της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών, στο πλαίσιο του προγράμματος CAMHI με την υποστήριξη του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος, που απευθύνεται στους φοιτητές της Εθνικής Σχολής Δικαστικών Λειτουργιών (διερεύνηση αναγκών, δημιουργία υλικού, επιμόρφωση σπουδαστών σχολής και εν ενεργεία δικαστικών λειτουργιών). Παρουσιάζονται δεδομένα από την αξιολόγηση των αναγκών επιμόρφωσης των δικαστικών λειτουργιών, από τις επιμορφωτικές διεργασίες που έχουν διεξαχθεί αλλά και από την αξιολόγηση του προγράμματος από τους επιμορφούμενους. Οι συμμετέχοντες ανέδειξαν την προτίμησή τους στα εξής θέματα: (α) Κακοποίηση, ψυχολογικό τραύμα και παιδική προστασία, (β) θέματα νεανικής συμπεριφοράς και παραβατικότητας και (γ) συγκρουσιακά διαζύγια και ζητήματα που προκύπτουν. Με βάση την ποιοτική ανάλυση των ερωτηματολογίων ικανοποίησης προκύπτει ανάγκη για επιμόρφωση σε θέματα όπως τρόποι προσέγγισης των ανηλίκων κατά τη διάρκεια της δικαστικής συνέντευξης- ενδοοικογενειακή βία- δικαστική ψυχική υγεία- αρμοδιότητες των υπηρεσιών ψυχικής υγείας- συνεργασία μεταξύ των υπηρεσιών- θέματα εξάρτησης- αξιολόγηση της γονικής ικανότητας- παιδιά με ειδικές ανάγκες- ψυχικές ασθένειες και θέματα καταλογισμού.

Πρωτόκολλο εκπαίδευσης γονέων σε συμπεριφορικές τεχνικές για τη διαχείριση συμπεριφορικών προβλημάτων των παιδιώνΤριανταφύλλου Καλλιόπη*Μέλος Ομάδας Συντονισμού στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων*

Τα Προγράμματα εκπαίδευσης γονέων με παιδιά με προβλήματα συμπεριφοράς βελτιώνουν την ποιότητα της σχέσης γονέα – παιδιού και μειώνουν τα προβλήματα συμπεριφοράς. Η Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων σε συνεργασία με το Child Mind Institute ανέπτυξε το Κλινικό Πρωτόκολλο Εκπαίδευσης Γονέων σε Συμπεριφορικές Τεχνικές. Τα ενεργά συστατικά του προγράμματος είναι η θετική ενίσχυση, η επιλεκτική προσοχή, η αυξημένη επίγνωση των αναγκών του παιδιού, η ενίσχυση της αυτοπεποίθησης του γονέα, η ψυχοεκπαίδευση, η θετική γονεϊκότητα, και οι συνέπειες. Το Πρωτόκολλο απευθύνεται σε γονείς παιδιών 4-14 ετών με ήπια έως μέτρια επίπεδα εξωτερικευόμενων προβλημάτων. Στην κλινική αυτή παρέμβαση επιμορφώνονται επαγγελματίες ψυχικής υγείας παιδιών και εφήβων που εργάζονται στο δημόσιο σύστημα υγείας της Ελλάδας. Η επιμόρφωση αποτελείται από την ασύγχρονη εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει διαλέξεις σε μια ηλεκτρονική πλατφόρμα και την σύγχρονη εκπαίδευση, η οποία περιλαμβάνει την ανάληψη περιστατικού και εβδομαδιαίες δίωρες εποπτείες. Μετρήσεις για την αποτελεσματικότητα της παρέμβασης πραγματοποιούνται πριν την έναρξη της παρέμβασης, εβδομαδιαία και μετά την ολοκλήρωσή της. Κατά την διάρκεια της πρώτης πιλοτικής φάσης στην οποία συμμετείχαν 7 θεραπευτές, η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε σε 11 οικογένειες. Με βάση τις αξιολογήσεις πραγματοποιήθηκαν οι πρώτες αναθεωρήσεις του Πρωτοκόλλου. Θα συζητήσουμε τα πρώτα ευρήματα σχετικά με την αποτελεσματικότητα και την ικανοποίηση από το πρόγραμμα.

Η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών στη διαχείριση περιστατικών βίας στα σχολεία

Μπαλίκου Παναγιώτα (Γιούλη)

Μέλος Ομάδας Συντονισμού στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων

Το πρόγραμμα της βασικής επιμόρφωσης έχει σχεδιαστεί για την Ενδυνάμωση των Εκπαιδευτικών, του Ειδικού Εκπαιδευτικού (ΕΕΠ) και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού (ΕΒΠ) για την Υποστήριξη και την Προστασία της Ψυχικής Υγείας των Μαθητών/τριών. Το πρόγραμμα παρέχει κατανόηση της ψυχικής υγείας, των κινδύνων και του συστήματος ψυχικής υγείας. Έχει αναπτυχθεί συνεργατικά, συνδυάζοντας τις επιστημονικές αρχές με τις ανάγκες της τοπικής κοινότητας και προσφέρεται σε δύο μορφές: Μία σύγχρονη, είτε διαδικτυακά είτε δια ζώσης, και μία ασύγχρονη, στην πλατφόρμα επιμορφώσεων της Πρωτοβουλίας. Ένα σημαντικό τμήμα του Προγράμματος της Βασικής Επιμόρφωσης είναι η παιδική προστασία. Στην ενότητα αυτή παρέχονται:

Βασικές γνώσεις για τον εντοπισμό περιπτώσεων κακοποίησης, παραμέλησης, εκφοβισμού, αυτοτραυματισμού και αυτοκτονικής συμπεριφοράς.

Γνώση του τι μπορούν να κάνουν οι εκπαιδευτικοί για να υποστηρίξουν τους μαθητές/τις μαθήτριες που αντιμετωπίζουν κακοποίηση, παραμέληση, εκφοβισμό, αυτοτραυματισμό και αυτοκτονική συμπεριφορά.

Εξάσκηση με τη χρήση ενός Εργαλείου Υποστήριξης και Προστασίας της Ψυχικής Υγείας των μαθητών που έχει δημιουργήσει η Πρωτοβουλία καθώς και των πηγών που αποσκοπούν στην ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών για τη δημιουργία και κατάρτιση ενός σχεδίου δράσης για την υποστήριξη των μαθητών/τριών.

Πρόγραμμα Νεανικής Συμμετοχής

Μόσχος Γιώργος

Διευθυντής του Προγράμματος YES, Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων

Η Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων σχεδίασε το Πρόγραμμα Νεανικής Συμμετοχής YES (Youth Engagement Scheme), μια ειδική δράση με βάση διεθνείς πρακτικές και προδιαγραφές που διευθύνει ο Γιώργος Μόσχος, Νομικός, πρώην Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Το Πρόγραμμα Νεανικής Συμμετοχής YES έχει εγκριθεί από το Υπουργείο Παιδείας, τόσο για το 2022-23, όσο και για τη διετία 2023-24 και 2024-25 (Αρ.Πρωτ Φ.2.1/ΜΓ/96512/105996/Δ7, 17/9/2024), συμπεριλαμβανομένης της διοργάνωσης συζητήσεων και δράσεων διαλόγου στα σχολεία.

Το Πρόγραμμα Νεανικής Συμμετοχής θέλει -και οφείλει- να ακούει τις απόψεις των παιδιών και των εφήβων σε θέματα που τα αφορούν. Η γνώμη των παιδιών και των εφήβων λαμβάνεται υπόψη στο σχεδιασμό των Προγραμμάτων Επιμόρφωσης των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά και εφήβους.

Στρογγυλή Τράπεζα 7*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Ευαλωτότητα, εκμετάλλευση, εμπορία ασυνόδευτων
ανηλίκων κοριτσιών και Σημαντικοί Άλλοι: Κοινωνιολογική θεωρία και έρευνα**

Προεδρείο: Μπούνα – Βάιλα Ανδρομάχη
Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας

Στόχος του παρόντος στρογγυλού τραπεζιού αποτελεί η ανάδειξη του φαινομένου της (σώμα) εμπορίας ανθρώπων, τα σημάδια εκμετάλλευσης, τις αιτίες, τα χαρακτηριστικά του θύματος. Θα εστιάσουμε στην ευαίσθητη ομάδα των ασυνόδευτων ανηλίκων κοριτσιών και συγκεκριμένα σε μαρτυρίες των θυμάτων ως εύκολοι στόχοι, λόγω της διπλής ευαλωτότητάς τους ως γυναίκες και ως πρόσφυγες. Θα αναδειχθεί η σεξουαλικοποίηση του γυναικείου σώματος ως βιολογικό χαρακτηριστικό από τους σωματέμπορους, οι ναρκωτικές ουσίες ως ένας τρόπος χειραγώγησης των θυμάτων, οι παράγοντες κινδύνου εξαρτητικών συμπεριφορών και τέλος θα συζητηθεί η συμβολή της κοινωνιολογικής θεωρίας και έρευνας στη μελέτη περιπτώσεων βίας κατά των ανηλίκων, αυτής της κοινωνικής ομάδας η οποία, εξ ορισμού, χρήζει προστασίας.

**Εμπορία ανθρώπων και εκμετάλλευση ανηλίκων στο διαδίκτυο:
Ορισμός, τάσεις και αντιμετώπιση**

Αγαπίδου Χριστίνα, Κοντούζης Δημήτρης, Ντονοπούλου Μαρίνα, Ταβλάκη Γεωργία
A21 Ελλάδας

Εκτιμάται ότι σήμερα υπάρχουν 49.6 εκατομμύρια άνθρωποι στον κόσμο οι οποίοι βρίσκονται παγιδευμένοι στην εμπορία ανθρώπων, με τον τζίρο που προκύπτει από αυτές τις πρακτικές, είναι της τάξεως των €217 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως. Ο καθένας μπορεί να είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων ανεξαρτήτως φύλου και ηλικίας. Τα παγκόσμια στατιστικά μαρτυρούν πως το 54% είναι γυναίκες και κορίτσια, το 46% άνδρες και αγόρια, ενώ 1 στα 4 θύματα είναι ανήλικοι. Καθώς η εμπορία ανθρώπων βρίσκεται ανάμεσα στα τρία πιο επικερδή εγκλήματα στον κόσμο (μαζί με το εμπόριο ναρκωτικών και όπλων) γίνεται ολοένα και πιο σημαντική η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών πάνω στα ζητήματα εκμετάλλευσης, ειδικά όταν αυτή έχει ως στόχο ανήλικα άτομα. Στόχος της παρούσας εισήγησης αποτελεί η ανάδειξη του φαινομένου της εμπορίας ανθρώπων, τα σημάδια εκμετάλλευσης, τις αιτίες, τα χαρακτηριστικά του θύματος και τέλος η παρουσίαση καλών πρακτικών που αφορούν την αντιμετώπιση μιας συνθήκης εκμετάλλευσης αλλά και στατιστικά στοιχεία που έχουν προκύψει με το συγκεκριμένο φαινόμενο στην Ελλάδα.

Η «σεξουαλικοποίηση» της μετανάστευσης. Ασυνόδευτες ανήλικες πρόσφυγες, σωματεμπορία και σωματέμποροι

Παπαδοπούλου Ανδριάννα¹, Μπούνα – Βάιλα Ανδρομάχη², Γκούντρα Αικατερίνη¹

¹*Κέντρο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων Πενταλόφου Δήμου Βοΐου*

²*Πανεπιστήμιο Αιγαίου*

Το φαινόμενο της σωματεμπορίας έλαβε χώρα στην Ελλάδα κατά τις δεκαετίες 1980, 1990 και συνδέθηκε με την ραγδαία εισροή γυναικών μεταναστριών στην χώρα. Η ανάπτυξη της πορνείας μπορεί να κατηγοριοποιηθεί σε τρεις φάσεις. Αρχικά, έχουμε το πρώτο κύμα την περίοδο 1990-1992, το δεύτερο την περίοδο 1993-1996 και το οποίο το ονομάζει «περίοδος απογείωσης» και η περίοδος 1997-2000 κατά την οποία παρατηρήθηκε σταθεροποίηση του φαινομένου. Αξιοσημείωτο αποτελεί το γεγονός ότι το 2015-16 παρατηρήθηκε σημαντική αύξηση σε αφίξεις ασυνόδευτων γυναικών προσφύγων στην Ελλάδα, οι οποίες αναγνωρίστηκαν ως θύματα σωματεμπορίας για σεξουαλική εκμετάλλευση και έχρηζαν άμεσης βοήθειας. Η σωματεμπορία στην Ελλάδα πια αποτελεί μία κοινωνική πραγματικότητα. Έρευνες αναδεικνύουν πως η αύξηση των συνοριακών ελέγχων κατά τις περασμένες δεκαετίες έχει παραδόξως ωφελήσει την ανάπτυξη των παράνομων δικτύων σωματεμπορίας. Από τη μία πλευρά δηλαδή η πλήρης αστυνόμευση των συνόρων, με τη μορφή που παρουσιάζεται από τα κυρίαρχα κράτη, μπορεί να παρέχει ένα αίσθημα ασφάλειας στις κοινωνίες. Ωστόσο, αυτό αποτελεί μία ψευδαισθητική κατάσταση, αφού οι διασυνοριακοί έλεγχοι δεν σταματούν τα δίκτυα σωματεμπορίας αλλά αντιθέτως αυξάνουν το κόστος του ταξιδιού για τις γυναίκες με αποτέλεσμα να εκτινάσσουν την αξία των μεταναστριών να τις καθιστούν ως καθαρά «εμπορεύματα εργασίας» και τελικά να εξυπηρετούνται και πάλι τα οικονομικά συμφέροντα των τρίτων προσώπων. Στην παρούσα εργασία διερευνήθηκε η πλευρά των θυμάτων σωματεμπορίας και η πλευρά των σωματέμπορων. Πραγματοποιήθηκαν συνεντεύξεις σε ασυνόδευτα ανήλικα κορίτσια που αποτελούν θύματα σωματεμπορίας και σε κατηγορούμενους για σωματεμπορία άνδρες που βρίσκονται στις Φυλακές Γρεβενών στην Ελλάδα. Είναι σημαντική σημείωση ότι για τη διεξαγωγή της έρευνας ακολουθήθηκαν όλες οι δεοντολογικές αρχές, η λήψη ειδικής άδειας, καθώς και η συμπλήρωση εντύπων συγκατάθεσης. Από τα αποτελέσματα της έρευνας αναδείχθηκαν οι μαρτυρίες των θυμάτων ως εύκολοι στόχοι, λόγω της διπλής ευαλωτότητάς τους ως γυναίκες και ως πρόσφυγες και η σεξουαλικοποίηση του γυναικείου σώματος από τη μεριά των σωματέμπορων. Επίσης, διερευνήθηκαν οι αντιλήψεις των ανηλίκων γύρω από το φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης, των παραγόντων επικινδυνότητας και δη στις συνθήκες ευαλωτότητας που μπορούν να οδηγήσουν στη θυματοποίηση των γυναικών, αλλά και στον καταλυτικό ρόλο που παίζουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην προσέγγιση των θυμάτων.

Παράγοντες κινδύνου για εξάρτηση. Ο ρόλος του Σημαντικού Άλλου στις ζωές των εφήβων

Κυριαζάκης Βασίλειος, Ραχωβίτσας Ιωάννης

Ινστιτούτο P.A.D.A. – Αντιναρκωτική Δράση

Οι έφηβοι, καθώς αναπτύσσονται, αναζητούν την προσωπική τους ταυτότητα και προχωρούν σε πειραματισμούς με νέες συμπεριφορές. Αυτό περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, και την πιθανή χρήση ουσιών, που συχνά σχετίζεται με την ανάγκη να επιβεβαιώσουν την ανεξαρτησία τους ή να ενταχθούν σε μια κοινωνική ομάδα. Ο ρόλος των Σημαντικών Άλλων σε αυτό το στάδιο είναι κρίσιμος. Η ενθάρρυνση για ανοιχτό διάλογο, η αποδοχή του παιδιού όπως είναι, και η παροχή σταθερής συναισθηματικής υποστήριξης βοηθούν τους εφήβους να διαχειριστούν τα έντονα συναισθήματα που συνοδεύουν αυτή την περίοδο. Παράλληλα, η παρουσία ενός υποστηρικτικού περιβάλλοντος λειτουργεί αποτρεπτικά στις επικίνδυνες συμπεριφορές. Οι γονείς, ως τα πρώτα πρότυπα στη ζωή ενός παιδιού, παίζουν σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της αντίληψής του για τις διαπροσωπικές σχέσεις, την αυτονομία και τη διαχείριση των συναισθημάτων. Ταυτόχρονα η απουσία προτύπων, υποστηρικτικού περιβάλλοντος και Σημαντικών Άλλων αποτελούν παράγοντες κινδύνου για πιθανές εξαρτητικές συμπεριφορές.

Η συμβολή της κοινωνιολογικής έρευνας στις περιπτώσεις βίας κατά των ανηλίκων

Καρατζά Αθηνά
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Στόχος της παρούσας εισήγησης είναι η ανάδειξη της συμβολής της κοινωνιολογικής θεωρίας και έρευνας στη μελέτη περιπτώσεων βίας κατά των ανηλίκων, αυτής της κοινωνικής ομάδας η οποία, εξ ορισμού, χρήζει προστασίας. Μέσα από μια σφαιρική παρουσίαση κοινωνιολογικών πρωτογενών ερευνών που έχουν διενεργηθεί σε διεθνές επίπεδο και, ειδικότερα, στο εθνικό μας πλαίσιο σε ό,τι αφορά τα διάφορα είδη βίας που έχουν ασκηθεί κατά καιρούς κατά των ανηλίκων (ειδικότερα, μάλιστα, περιπτώσεων διπλά κυριαρχούμενων παιδιών, όπως, λ.χ. ασυνόδευτων κοριτσιών), καθώς και την επισκόπηση της δευτερογενούς βιβλιογραφίας γύρω από αυτό το ζήτημα, θα διερευνηθεί η επίδραση των προσδιοριστικών παραγόντων (κινδύνου) –όπως, ενδεικτικά, το οικογενειακό περιβάλλον, η παρέα συνομηλίκων, το σχολείο, οι κυρίαρχες κοινωνικές αξίες και νόρμες, τα εκάστοτε πολιτισμικά χαρακτηριστικά μιας κοινωνίας, τα ΜΜΕ, ο έμφυλος καταμερισμός εργασίας, το εκπαιδευτικό επίπεδο κ.ά.– που επιτρέπουν στη βία αυτή να ασκείται συστηματικά και ποικιλοτρόπως. Στην προοπτική αυτή, επιχειρείται η κατασκευή του φαινομένου ως κοινωνιολογικού αντικειμένου προκειμένου να (επαν)οριστεί επιστημονικά η βία κατά των ανηλίκων και να εξετασθεί –τόσο σε συγχρονικό όσο και σε διαχρονικό επίπεδο– η (μετ)εξέλιξη αυτού του ορισμού, να διαφανούν οι αιτίες ανάδυσης και επικράτησής της και, στη βάση αυτών των αιτιών, να διαμορφωθούν όροι πρόληψης και να ασκηθούν ορθολογικές κοινωνικές πολιτικές καταπολέμησης της.

Στρογγυλή Τράπεζα 8

Πρόληψη

Ο ανήλικος ως δράστης και θύμα και η ποινική δικαιοσύνη ανηλίκων στην Ελλάδα

Προεδρείο: Ζαραφωνίτου Χριστίνα
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας

Η βία μεταξύ ανηλίκων αποτελεί ένα από τα πιο ανησυχητικά κοινωνικά προβλήματα, τα οποία απασχολούν και την ελληνική κοινωνία. Αν και το φαινόμενο δεν είναι νέο, το τελευταίο διάστημα εκδηλώνεται με έντονη μορφή σε πολλά επίπεδα της καθημερινότητάς μας. Σκοπός του παρόντος στρογγυλού τραπέζιου είναι να προσεγγίσει τις σημαντικότερες μορφές εκδήλωσής του, τις συνέπειες της θυματοποίησης των ανηλίκων, τη σύνδεσή του με την εγκληματικότητα και την αντιμετώπισή του στο πλαίσιο της ποινικής δικαιοσύνης. Θα παρουσιαστούν, επίσης, προτάσεις για πολιτικές προληπτικού και προστατευτικού χαρακτήρα.

Βία κατά των ανηλίκων, βία των ανηλίκων: συγκοινωνούνται δίκτυα;

Πανούσης Γιάννης
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η εισήγησή μου επιχειρεί να συνδέσει, από εγκληματολογική σκοπιά, την ασκούμενη βία κατά των ανηλίκων [στην οικογένεια, στο σχολείο, στο δρόμο] με τη βία που ασκούν ταυτόχρονα ή μεταγενέστερα οι ίδιοι. Η εν λόγω υπόθεση δεν θεμελιώνεται σε κάποιο αίσθημα εκδίκησης ή μίσους του θύματος κατά του θύτη, ούτε σε κάποιου είδους συμψηφισμό ευθυνών. Πιστεύω ότι 'το σύνδρομο του βίαιου κόσμου' διαποτίζει σε τέτοιο βαθμό την ψυχρότητα του νέου, αλλά και τη γενικότερη κουλτούρα μιάς κοινωνίας, ώστε η βίαιη πράξη να μην εκλαμβάνεται ως εγκληματική αλλά ως [αναγκαίο;] κοινωνικό παιχνίδι εξουσίασης του Άλλου.

Σύγχρονες μορφές θυματοποίησης ανηλίκων και οι προεκτάσεις τους σε επίπεδο κοινωνίας και ποινικής δικαιοσύνης

Βλάχου Βασιλική
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Εισαγωγή

Στην παρούσα ανακοίνωση θα υπογραμμισθεί η αναγκαιότητα άμεσης αντιμετώπισης του φαινομένου – με αναφορές στις διαστάσεις και τις επιπτώσεις του – θα παρουσιασθούν οι σύγχρονες μορφές της θυματοποίησης των ανηλίκων και οι προεκτάσεις τους στο πεδίο της κοινωνίας και της ποινικής δικαιοσύνης.

Στόχοι της έρευνας

Θα αναδειχθούν οι σύγχρονες μορφές θυματοποίησης των ανηλίκων και οι κύριες επιπτώσεις του στο κοινωνικό πεδίο και το πεδίο της ποινικής δικαιοσύνης ώστε να ενισχυθούν τόσο τα θύματα όσο και η κοινωνία εν γένει να αναγνωρίζουν και να καταγγέλλουν το φαινόμενο και να αποφασίσουν την προσφυγή σε αρμόδιο φορέα για την άμεση αντιμετώπισή του. Προς το σκοπό αυτό σημαντική είναι η συνεισφορά τόσο του άτυπου όσο και του τυπικού κοινωνικού ελέγχου του εγκλήματος.

Αποτελέσματα

Η διερεύνηση των σύγχρονων μορφών θυματοποίησης των ανηλίκων συντείνει στην ευαισθητοποίηση της κοινωνίας και των ειδικών επαγγελματιών, στην ενδυνάμωση των θυμάτων, στη μείωση του σκοτεινού αριθμού της εγκληματικότητας και στη χάραξη μιας αποτελεσματικής αντεγκληματικής πολιτικής με τη συμμετοχή και των πολιτών.

Συμπεράσματα

Η διεπιστημονική και η πολυεπιστημονική προσέγγιση του φαινομένου είναι αναγκαία για την αντιμετώπιση της θυματοποίησης των ανηλίκων, την ενίσχυση των πρωτοβουλιών για την ικανοποίηση των αναγκών τους που απορρέουν τόσο από την πρωτογενή όσο και από τη δευτερογενή θυματοποίησή τους και τη μείωση των συνεπειών της σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο προς την κατεύθυνση της πρόληψης του εγκλήματος και της κοινωνικής επανένταξης.

Η θυματοποίηση ως παράγοντας κινδύνου για την εμπλοκή των ανηλίκων στην παραβατικότητα

Κοντοπούλου Ελένη
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η εμπειρία της θυματοποίησης κατά την ανηλικότητα έχει πολλάκις συνδεθεί με την εκδήλωση αντικοινωνικής και παραβατικής συμπεριφοράς. Η σύνδεση αυτή έχει αναφερθεί ως επικάλυψη ρόλων δράστη-θύματος (victim-offender overlap), καθώς έχει παρατηρηθεί ότι πολλά θύματα εμπλέκονται στην τέλεση ποινικών αδικημάτων και αντιστρόφως πολλοί παραβάτες θυματοποιούνται. Στο πλαίσιο αυτό, η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται στις εμπειρικές προσεγγίσεις γύρω από το φαινόμενο της επικάλυψης των ρόλων δράστη-θύματος, δίνοντας έμφαση στη θυματοποίηση κατά την ανηλικότητα, συμπεριλαμβανομένης της επαναλαμβανόμενης θυματοποίησης, ως παράγοντα κινδύνου τόσο για την έναρξη της παραβατικής συμπεριφοράς όσο και για την εμμένουσα παραβατικότητα στο πέρασμα του χρόνου. Παράλληλα, θα παρουσιαστούν οι σχετικές θεωρητικές προσεγγίσεις, οι οποίες εξηγούν τους διαφορετικούς μηχανισμούς επίδρασης της θυματοποίησης στην εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς. Τέλος, θα αναδειχθεί η συμβολή της υπάρχουσας επιστημονικής γνώσης γύρω από το φαινόμενο στον σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων για την πρόληψη της εμπλοκής των ανηλίκων θυμάτων εγκληματικών ενεργειών σε παραβατική συμπεριφορά αλλά και της υποτροπής αυτών, με απώτερο στόχο την πρόληψη της παγίωσης της εγκληματικής τους δράσης στο πέρασμα του χρόνου.

Η συνδιαλλαγή μεταξύ δράστη-θύματος, ως εφαρμογή της Επανορθωτικής Δικαιοσύνης στην Ποινική Δικαιοσύνη Ανηλίκων στην Ελλάδα

Παντελίδης Ι. Γιώργος
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η εισήγηση θα πραγματευθεί τα ζητήματα που αφορούν τον θεσμό της συνδιαλλαγής μεταξύ ανηλίκου δράστη και θύματος ως πρότυπου και καινοτόμου στην ελληνική έννομη τάξη αναμορφωτικού μέτρου και έκφρασης του μοντέλου της Επανορθωτικής Δικαιοσύνης στο πλαίσιο της απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης για τους ανηλίκους δράστες και τα ανήλικα/ενήλικα θύματα, κατ' άρθρο 122 παρ.1 περ. ε' του νέου Π.Κ., επισκοπώντας την ιστορική διαδρομή από τη νομοθετική θέσπισή του μέχρι σήμερα και τη νομολογιακή αντιμετώπισή του στην πράξη από τους φορείς του Συστήματος Απονομής Ποινική Δικαιοσύνης: Ανακριτές-Εισαγγελείς-Δικαστές Ανηλίκων, καθώς και τις Υπηρεσίες Επιμελητών Ανηλίκων, αναλύοντας τους στόχους στο πλαίσιο του Ποινικού Δικαίου Ανηλίκων και της Αντεγκληματικής Πολιτικής, τα προβλήματα που εμφανίζονται, καθώς και τους λόγους της περιορισμένης επιλεξιμότητας και εφαρμοσιμότητάς του στην πράξη, την επιφυλακτική αντιμετώπισή του, τις αδυναμίες του, αλλά και τις ωφέλιμες συνέπειές του υπέρ των εμπλεκόμενων παραβατικών ανηλίκων και των θυμάτων της παραβατικότητάς τους σε περίπτωση ολιστικής πλαισίωσης-στήριξης και ορθολογικής εφαρμογής του, ιδίως σε ειδικές κατηγορίες εγκλημάτων.

Η εισήγηση θα επικεντρωθεί στην εξαγωγή συμπερασμάτων μέσω της έρευνας και παρουσίασης στατιστικών στοιχείων κι εμπειρικών δεδομένων από το πεδίο των φορέων του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, των αστυνομικών, εισαγγελικών και δικαστικών υπηρεσιών, καθώς και των Υ.Ε.Α. σε σχέση με την παραβατικότητα ανηλίκων, τονίζοντας την αξία της συνδιαλλαγής και της διαμεσολάβησης μεταξύ παραβάτη και θύματος στην οικογένεια, στο σχολικό περιβάλλον, στην κοινωνία και εντός του συστήματος απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης, ως πολιτικής πρόληψης και εκπαίδευσης σε μια κουλτούρα και καλή πρακτική επίλυσης διαφορών, τις ευεργετικές συνέπειες της στην αντιμετώπιση της βίας και της παραβατικότητας των ανηλίκων, τον παιδαγωγικό χαρακτήρα της, το θετικό αποτύπωμα στη μείωση της υποτροπής και στην επανένταξη των ανηλίκων, καθώς και στην ικανοποίηση και αποκατάσταση των θυμάτων, ενώ θα καταλήξει προτείνοντας μέτρα για τη βελτίωση της αποδοχής, της αφομοίωσης και της εφαρμοσιμότητας του θεσμού προς την κατεύθυνση επίτευξης των στόχων μιας σύγχρονης κι αποτελεσματικής Αντεγκληματικής Πολιτικής στο πεδίο των ανηλίκων.

Η βία μεταξύ ανηλίκων. Προτάσεις για την πρόληψη και αντιμετώπισή της με έμφαση στην προστασία των παιδιών

Ζαραφωνίτου Χριστίνα
Πάντειο Πανεπιστήμιο

Η εμπλοκή των ανηλίκων στην εγκληματικότητα δεν είναι κάτι νέο. Ωστόσο η μορφή που λαμβάνει ανάλογα με τη χωροχρονική συγκυρία είναι διαφορετική.

Τα κύρια χαρακτηριστικά με τα οποία εκδηλώνεται στις μέρες μας είναι:

- Η ομαδικότητα
- Η χρήση βίας
- Η χρήση της σύγχρονης τεχνολογίας
- Η μεγαλύτερη συμμετοχή κοριτσιών
- Η εκδήλωση του φαινομένου κυρίως σε αστεακό περιβάλλον

Στο ερώτημα αν υπάρχουν απαντήσεις στη βία, η απάντηση είναι ναι αλλά όχι άμεσες. Απαιτείται μια σοβαρή και ορθολογική αντεγκληματική πολιτική βασισμένη στην επιστημονική έρευνα και την κοινωνική ευαισθητοποίηση που θα οδηγήσει στη διατύπωση εμπεριστατωμένων προτάσεων προς την πολιτική εξουσία (κεντρική ή τοπική) που είναι αρμόδια για την υλοποίησή της. Στο πλαίσιο αυτό, εξυπακούεται ότι η προσέγγιση οφείλει να είναι σφαιρική και διεπιστημονική αλλά με ενισχυμένο τον ρόλο της πρόληψης.

Κάτω απ' αυτό το πρίσμα, η εισήγηση θα εστιάσει τόσο στη φαινομενολογία του φαινομένου στη σύγχρονη μορφή του όσο και στις πολιτικές που θεωρούνται ως καταλληλότερες για την πρόληψη και αντιμετώπισή του, βάσει της διεθνούς εμπειρίας. Θα αναδειχθεί ο ρόλος της μεθοδολογίας στο σχεδιασμό και την υλοποίησή τους, κυρίως σε τοπικό επίπεδο, και η ανάγκη διεταιρικότητας σε όλα τα επίπεδα. Τέλος, θα επισημανθεί ο ρόλος της αξιολόγησης μετά την εφαρμογή τους με κριτήρια την αποτελεσματικότητά τους και το σεβασμό των δικαιωμάτων όλων των εμπλεκόμενων πλευρών.

Εργαστήριο 3

Πολλαπλές Θεματικές

**Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας κατά των Ανηλίκων:
ενδυναμώνοντας τους επαγγελματίες**

Καλύβα Πηνελόπη, Χερίδη Ελεονώρα
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Το παρόν εργαστήριο εντάσσεται σε διαφορετικές Θεματικές Ενότητες του Συνεδρίου, οι οποίες συνδέουν τις θεωρητικές προσεγγίσεις για την παιδική κακοποίηση με την πρακτική εφαρμογή στους επαγγελματικούς χώρους.

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η ενίσχυση των δεξιοτήτων των επαγγελματιών για την αναγνώριση των παραγόντων κινδύνου, οι οποίοι αυξάνουν την έκθεση των ανηλίκων στην βία, όπως και η ενδυνάμωση τους για την αποτελεσματική διαχείριση περιστατικών παιδικής κακοποίησης.

Μαθησιακοί Στόχοι εργαστηρίου:

1. Κατανόηση των παραγόντων κινδύνου και ενδείξεων έκθεσης σε βία:

Εκπαίδευση συμμετεχόντων/ουσών ώστε να αναγνωρίζουν πιθανό περιστατικό κακοποίησης, να εντοπίζουν τους παράγοντες που αυξάνουν τον κίνδυνο έκθεσης των ανηλίκων σε βία, λαμβάνοντας υπόψη τα ποικίλα κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια.

2. Ανάπτυξη δεξιοτήτων αναγνώρισης παιδικής κακοποίησης:

Οι συμμετέχοντες/ουσες ενισχύονται ώστε να ανιχνεύουν άμεσα τα σημάδια διαφορετικών μορφών κακοποίησης (σωματική, ψυχολογική, σεξουαλική, παραμέληση) ανάλογα με το αναπτυξιακό επίπεδο του παιδιού.

3. Διαχείριση περιστατικών:

Οι συμμετέχοντες/ουσες δύνανται να ενημερωθούν σχετικά με την διαδικασία καταγραφής και αναφοράς πιθανών περιστατικών κακοποίησης, τα πρωτόκολλα διαχείρισης και παρέμβασης σε περιστατικά βίας, με προτεινόμενες τεχνικές υποστήριξης των θυμάτων.

Σημαντική είναι η ενημέρωση για τους τρόπους διαχείρισης περιστατικού σε περίπτωση ύπαρξης τραύματος ή/και μετατραυματικού στρες, σε παιδιά ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, καθώς και οι τρόποι παρέμβασης για την αποφυγή συναισθηματικής απορρύθμισης και επανατραυματισμού του θύματος.

4. Συμμετοχή του παιδιού:

Σκόπιμη κρίνεται η κατανόηση της συμμετοχής των παιδιών στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων, προάγοντας τη φωνή τους στην έρευνα και την κάθε είδους εκπροσώπηση.

Διαδραστική Μάθηση:

Το εργαστήριο θα περιλαμβάνει διαδραστικές δραστηριότητες, όπως:

| Παρουσίαση περιστατικών και συζήτηση σε ομάδες: Ανάλυση πραγματικών περιστατικών/μελέτη περιπτώσεων (case study) και εφαρμογή θεωρητικών γνώσεων σε πρακτικά σενάρια. Ανταλλαγή απόψεων και εμπειριών μεταξύ συμμετεχόντων/ουσών.

| Κοινωνιόδραμα: Προσομοίωση καταστάσεων με χρήση του κοινωνιοδράματος για την εκπαίδευση των επαγγελματιών στην πρόληψη, αναγνώριση και διαχείριση περιστατικών βίας. Οι συμμετέχοντες/ουσες θα έχουν την δυνατότητα να διευρύνουν τις γνώσεις τους, να ευαισθητοποιηθούν στην Κακοποίηση και Παραμέληση Παιδιού με την εφαρμογή πρωτοκόλλων καταγραφής και διαχείρισης, καθώς και στην αναγκαιότητα ενεργούς συμμετοχής του παιδιού στην διαδικασία λήψης αποφάσεων σε κάθε στάδιο παρέμβασης.

Στρογγυλή Τράπεζα 9**Πρόληψη****Διαμορφώνοντας το Μέλλον Χωρίς Εκφοβισμό: Από τα Ψηφιακά Εργαλεία ως τα ερευνητικά δεδομένα για την πρόληψη και τις θεραπευτικές παρεμβάσεις**Προεδρείο: Βαρβέρη Χριστίνα^{1,2}, Κακλαμάνη Γεωργία^{1,2}¹Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς²Εταιρεία Γνωσιακών και Συμπεριφοριστικών Σπουδών**Περίληψη Στρογγυλής Τράπεζας**

Το παρόν στρογγυλό τραπέζι παρουσιάζει έναν ολιστικό τρόπο αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού, συνδυάζοντας ψηφιακές τεχνολογίες, θεραπευτικές παρεμβάσεις και ερευνητικά δεδομένα για την πρόληψη και αντιμετώπιση της βίας. Ξεκινά με την αναφορά στην ψηφιακή πλατφόρμα καταγγελίας περιστατικών βίας, η οποία αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την άμεση και ανώνυμη αναφορά εκφοβιστικών περιστατικών. Η πλατφόρμα αυτή παρέχει στους μαθητές ένα ασφαλές περιβάλλον για να εκφράσουν τις ανησυχίες τους και να ζητήσουν βοήθεια, ενισχύοντας τη συλλογική δράση κατά της βίας.

Η παρουσίαση μιας ατομικής περίπτωσης έφηβου που ενεπλάκη σε περιστατικά εκφοβισμού και ακολούθησε παρέμβαση, δείχνει πώς η υποστήριξη και η θεραπευτική παρέμβαση γνωσιακής – συμπεριφοριστικής προσέγγισης βοήθησε τον έφηβο να αναπτύξει δεξιότητες διαχείρισης των συναισθημάτων του και να επανακτήσει την αυτοπεποίθησή του.

Η εμπειρία της βίας ενός παιδιού μέσα από τις αναμνήσεις του ως ενήλικα, καταδεικνύει το βαθύ αποτύπωμα που αφήνει ο εκφοβισμός και πώς μπορεί να επηρεάσει μακροπρόθεσμα την ψυχική υγεία και τις κοινωνικές σχέσεις.

Τέλος, παρουσιάζονται νέα ερευνητικά δεδομένα που αναδεικνύουν την αποτελεσματικότητα των προληπτικών παρεμβάσεων, όπως η εφαρμογή της διαμεσολάβησης, στρατηγικής που συμβάλλει στην ειρηνική επίλυση συγκρούσεων και στην καλλιέργεια ενός θετικού σχολικού κλίματος, προάγοντας τον αμοιβαίο σεβασμό και τη συνεργασία.

Σχολική βία και πλατφόρμα καταγγελιών στα Δημοτικά Σχολεία της Δυτικής Αττικής (2023-2024)Τάγαρης Παναγιώτης^{1,2}¹Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς²Εταιρεία Γνωσιακών και Συμπεριφοριστικών Σπουδών**Εισαγωγή**

Ο εκφοβισμός (bullying) είναι μια επιθετική συμπεριφορά, σωματική, λεκτική, ψυχολογική ή/και κοινωνική που εκδηλώνεται σκόπιμα, απρόκλητα και επαναλαμβανόμενα εντός και εκτός σχολείου, και στο διαδίκτυο. Ασκείται συνήθως από κάποιον/α που βρίσκεται σε θέση ισχύος και κατευθύνεται προς κάποιον/α που θεωρείται λιγότερο ισχυρός.

Στόχοι πλατφόρμας καταγγελιών “Stop-bullying.gov.gr”

Η ψηφιακή πλατφόρμα stop-bullying.gov.gr είναι ένα εργαλείο για την καταγγελία περιστατικών σχολικής βίας στην Ελλάδα. Επιτρέπει σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς να υποβάλλουν επώνυμες καταγγελίες για περιστατικά bullying, εξασφαλίζοντας ότι οι καταγγελίες αντιμετωπίζονται με σοβαρότητα και διαφάνεια.

Η περίπτωση της Δυτικής Αττικής

Η Πρωτοβάθμια Διεύθυνση Δυτικής Αττικής έχει όριο αρμοδιότητας 59 Δημοτικών σχολείων και κατά το σχολικό έτος 2023-2024 από την έναρξη λειτουργίας της πλατφόρμας στις 9/4/2024 έως 21/6/2024 αναφέρθηκαν 6 περιστατικά.

Η πρόληψη αποτρέπει την καταγγελία

Η πλατφόρμα αποτελεί μια εκκίνηση για την αντιμετώπιση περιστατικών ενδοσχολικής βίας. Η λύση όμως έγκειται στις προληπτικές δράσεις των εμπλεκόμενων στην μαθησιακή και υποστηρικτική διαδικασία.

Παρουσίαση ατομικής περίπτωσης έφηβου με εμπλοκή σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού και νομικές επιπτώσεις

Κοκκότη Κωνσταντίνα^{1,2}

¹Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς

²Εταιρεία Γνωσιακών και Συμπεριφοριστικών Σπουδών

Η περίπτωση αναφέρεται σε έφηβο 16 ετών, μαθητή της Β΄ Λυκείου με επανειλημμένη εμπλοκή σε περιστατικά σχολικού εκφοβισμού και συνακόλουθες σοβαρές νομικές επιπτώσεις (καταγγελία και ποινική δίωξη για σωματική βλάβη). Ακολουθήθηκε θεραπευτική παρέμβαση γνωσιακής – συμπεριφοριστικής προσέγγισης με στόχο την πρόληψη πρόκλησης μελλοντικών περιστατικών σχολικού εκφοβισμού και τη διαχείριση του θυμού του. Η πορεία και η έκβαση της θεραπευτικής παρέμβασης συζητούνται, καθώς αντικατοπτρίζουν τη δυνατότητα του εφήβου να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του περιβάλλοντος. Η θεραπευτική διαδικασία και η εξέλιξή της είναι άμεσα συνδεδεμένη με ατομικούς παράγοντες (ιδιοσυγκρασία, πεποιθήσεις, κίνητρο), αλλά και παράγοντες του οικογενειακού πλαισίου (χαμηλή εμπλοκή γονέων, ασυνέπεια στη θέσπιση ορίων). Τέλος, συζητούνται οι συνέπειες των ανωτέρω δυσκολιών στην ενήλικη ζωή, καθώς προκύπτουν ερεθίσματα τα οποία πυροδοτούν αντίστοιχες δυσκολίες στη διαχείριση του θυμού.

Η εμπειρία της βίας ενός παιδιού μέσα από τις αναμνήσεις του ως ενήλικα και το αποτύπωμά της

Λάιους Ρόζα^{1,2}

¹Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς

²Εταιρεία Γνωσιακών και Συμπεριφοριστικών Σπουδών

Η βία κατά των ανηλίκων αφήνει βαθιά και μακροχρόνια σημάδια στην εύθραυστη και ευάλωτη ύπαρξη των παιδιών, επηρεάζοντας την πορεία της ψυχοκοινωνικής τους ανάπτυξης. Οι τραυματικές εμπειρίες που βιώνουν μπορεί να διαμορφώσουν πρώιμα δυσλειτουργικά σχήματα, τα οποία καθοδηγούν τον τρόπο που αντιλαμβάνονται και νιώθουν με τον εαυτό τους, αλληλεπιδρούν με τους άλλους και ανταποκρίνονται στον κόσμο γύρω τους. Αυτά τα σχήματα είναι σαν κρυφές πληγές, βαθιά ριζωμένες και αναπαραγόμενες μέσα από κάθε εμπειρία βίας, είτε σωματικής, είτε συναισθηματικής είτε ψυχολογικής.

Καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν και γίνονται ενήλικες, τα δυσλειτουργικά αυτά μοτίβα συνεχίζουν να επηρεάζουν την καθημερινότητά τους, εμφανίζοντας τα σημάδια τους στις διαπροσωπικές σχέσεις, στον τρόπο που βιώνουν τον εαυτό τους και στις επαγγελματικές τους επιδιώξεις. Συχνά, οι πληγές του παρελθόντος αναβιώνουν, δημιουργώντας νέους φαύλους κύκλους.

Μέσα από την αφήγηση της ιστορίας ενός μικρού κοριτσιού που βίωσε βία, όπως την περιγράφει η ίδια στην ενήλικη ζωή της, γίνεται εμφανής η σύνδεση των πρώιμων αυτών τραυμάτων με την ανάπτυξη ψυχοπαθολογικών συμπτωμάτων και πρώιμων δυσλειτουργικών σχημάτων τόσο στην παιδική της ηλικία όσο και στην ενήλικη ζωή της. Παρουσιάζεται η περίπτωση μιας ενήλικης γυναίκας, η διατύπωση περίπτωσης μέσω της Θεραπείας Σχημάτων, διαφωτίζοντας και συνδέοντας το τότε με το τώρα, εστιάζοντας στο αποτύπωμα της βίας στη ζωή της.

Από την Πρόληψη στην Παρέμβαση: Ο Ρόλος της Διαμεσολάβησης στη Μείωση του Σχολικού Εκφοβισμού

Σοφianoπούλου Κατερίνα^{1,2}

¹Ινστιτούτο Έρευνας και Θεραπείας της Συμπεριφοράς

²Εταιρεία Γνωσιακών και Συμπεριφοριστικών Σπουδών

Η παρούσα ανακοίνωση εξετάζει τα τελευταία δεδομένα σχετικά με την αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων πρόληψης και παρέμβασης για το bullying με έμφαση στη χρήση της διαμεσολάβησης ως στρατηγικής για την πρόληψη και αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού. Η διαμεσολάβηση, ως μέθοδος ειρηνικής επίλυσης συγκρούσεων, έχει τη δυνατότητα να αποτελέσει ένα ισχυρό εργαλείο για την αντιμετώπιση των περιστατικών εκφοβισμού, βελτιώνοντας παράλληλα το κλίμα στο σχολικό περιβάλλον.

Στόχος αυτής της ανακοίνωσης είναι να αναδείξει τα οφέλη της διαμεσολάβησης στη σχολική κοινότητα και να δείξει πώς η εφαρμογή της μπορεί να οδηγήσει σε ουσιαστική μείωση των περιστατικών εκφοβισμού. Μέσα από αυτή τη στρατηγική, οι μαθητές ενδυναμώνονται, αναπτύσσοντας δεξιότητες όπως η επίλυση συγκρούσεων, η ενεργητική ακρόαση και η ενσυναίσθηση, ενισχύοντας με αυτόν τον τρόπο την αυτοπεποίθησή τους και την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν προβλήματα με ειρηνικό και συνεργατικό τρόπο. Η διαμεσολάβηση αποτελεί προσέγγιση που συμβάλλει στη δημιουργία ενός ασφαλούς και θετικού σχολικού περιβάλλοντος, όπου κάθε μαθητής μπορεί να αισθάνεται ότι ακούγεται και ότι είναι μέλος μιας υποστηρικτικής κοινότητας. Κατ'αυτόν τον τρόπο, τα σχολεία μπορούν να μετασχηματίσουν την κουλτούρα τους, προωθώντας τη συνεργασία, τη δίκαιη επίλυση προβλημάτων και την οικοδόμηση ουσιαστικών σχέσεων μεταξύ μαθητών, εκπαιδευτικών και γονέων. Στην ανακοίνωση θα παρουσιαστούν παραδείγματα εφαρμογών διαμεσολάβησης σε σχολεία, τόσο σε επίπεδο πρόληψης όσο και παρέμβασης. Θα συζητηθούν οι προκλήσεις και οι δυνατότητες ενσωμάτωσής της στην εκπαιδευτική καθημερινότητα.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 3*Πρόληψη***Προεδρείο**

Βασιλακοπούλου Ανθή, Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Το Δίκτυο «ΟΡΕΣΤΗΣ» του Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α. - Ένα ανεκμετάλλευτο συμμετοχικό εγκληματοπροληπτικό εργαλείο για την παιδική προστασίαΚαραγιαννίδης Χαράλαμπος, Πιτσελά Αγγελική, Συμεωνίδου-Καστανίδου Ελισάβετ*Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης*

Με την προτεινόμενη ανακοίνωση παρουσιάζεται ευσύνοπτα και περιεκτικά το Δίκτυο «ΟΡΕΣΤΗΣ», το εγκληματοπροληπτικό εργαλείο συμμετοχικού χαρακτήρα του Κεντρικού Επιστημονικού Συμβουλίου για την Αντιμετώπιση της Θυματοποίησης και της Εγκληματικότητας των Ανηλίκων (άρ. 12 Ν. 3860/2010), καθώς και άλλες άμεσα συνεχόμενες με το δίκτυο οργανωτικές πρωτοβουλίες για την πρόληψη της θυματοποίησης των ανηλίκων.

Στρατηγικός στόχος του Συμβουλίου είναι η ορθολογική χάραξη και η αποτελεσματική υλοποίηση πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης της εγκληματογενούς θυματοποίησης των ανηλίκων. Ουσιαστικό βήμα προς την επίτευξη του στόχου αυτού αποτέλεσε ήδη από τον πρώτο χρόνο λειτουργίας του (2010) η εδραίωση της συνεργασίας μεταξύ των φορέων και υπηρεσιών τόσο από το δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό τομέα που ασχολούνται με την πρόληψη και την αντιμετώπιση της εγκληματογενούς θυματοποίησης των ανηλίκων, οργανώνοντας ένα ενιαίο δίκτυο. Η επιτυχής υλοποίηση της οργανωτικής πρωτοβουλίας του Συμβουλίου αναδεικνύεται από το γεγονός ότι στο Δίκτυο «ΟΡΕΣΤΗΣ» είχαν ενταχθεί περίπου 250 φορείς και υπηρεσίες και άλλοι τόσοι Δήμοι της χώρας, οι οποίοι όρισαν κοινωνικούς λειτουργούς ως πρόσωπα αναφοράς για το χειρισμό περιστατικών που καταγγέλλονταν στην Εθνική Γραμμή Παιδικής Προστασίας του ΕΚΚΑ για την ψυχολογική και κοινωνική στήριξη ανηλίκων.

Μετά τη λήξη της θητείας των μελών του Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α. το έτος 2013 και την de facto αδρανοποίηση του Συμβουλίου, το Δίκτυο «ΟΡΕΣΤΗΣ» εγκαταλείφθηκε με αποτέλεσμα να ατονήσουν και οι εγκληματοπροληπτικές δράσεις που συνέχονταν με τη λειτουργία του, όπως ήταν για παράδειγμα το Εθνικό Μητρώο Παιδικής Προστασίας του ΕΚΚΑ αλλά και οι συσταθείσες Ομάδες Προστασίας Ανηλίκων (Ο.Π.Α.) των Δήμων της χώρας.

Συμπερασματικά, προτείνεται η επανασύσταση του Δικτύου, η οποία προϋποθέτει την επαναλειτουργία του Κ.Ε.Σ.Α.Θ.Ε.Α., προκειμένου να επιτευχθεί εκ νέου η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των πολυάριθμων και διάσπαρτων φορέων παιδικής προστασίας και η βελτίωση των προσφερόμενων υπηρεσιών στήριξης των ανηλίκων.

Ειδική Δράση: Προς μια συντονισμένη και συνεργατική προσπάθεια για την πρόληψη της σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο - Prevent CSA@EU

Ρίτσου Ελεάννα, Γιαννάκη Αγγελική, Κυριάκου Αικατερίνη, Νικολαΐδης Γιώργος,
Ντιναπόγιας Αθανάσιος, Σεραφείμ Αγγελική, Σταύρου Μυρτώ
Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

Το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού σε συνεργασία με το Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας και το Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας υλοποιεί την Ειδική Δράση Prevent CSA@EU, διάρκειας δύο ετών, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Εσωτερικής Ασφάλειας, στο πλαίσιο της Στρατηγικής της ΕΕ [COM(2020)607] για την αποτελεσματικότερη καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης των παιδιών.

Κύριος στόχος της Δράσης είναι η αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της διαδικτυακής σεξουαλικής κακοποίησης, της εκμετάλλευσης και του προσεταιρισμού των παιδιών (ΣεΚαΕΠ-π), μέσω της ενίσχυσης υφιστάμενων και διερεύνησης νέων τρόπων συνεργασίας των αρμόδιων υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, των ελληνικών Αρχών, των Παροχών Υπηρεσιών Διαδικτύου και των φορέων υλοποίησης σχετικών Προγραμμάτων στην ΕΕ, αλλά και μέσω του καθορισμού σαφών υποχρεώσεων όλων των μερών.

Η Δράση δομείται σε έξι Πακέτα Εργασίας, περιλαμβανομένων της προπαρασκευαστικής φάσης, της ανάπτυξης και της πιλοτικής εφαρμογής των κύριων εργαλείων. Ένα από τα βασικά εργαλεία είναι η βάση δεικτών κατακερματισμού με σχολιασμούς (Annotated Hash Database), η οποία αναπτύσσεται για τον εντοπισμό, την αναφορά και την απομάκρυνση υλικού σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων (CSAM) από το διαδίκτυο. Τόσο η ταξινόμηση του πιθανού CSAM για το συγκεκριμένο εργαλείο, όσο και τα λοιπά παραδοτέα της Δράσης αναπτύσσονται στο πλαίσιο σχετικής οντολογίας, όπως αυτή διαμορφώνεται βάσει των εννοιολογικών και λειτουργικών ορισμών του φαινομένου της διαδικτυακής ΣεΚαΕΠ-π. Σε όλες τις φάσεις του προγράμματος ελέγχεται και διασφαλίζεται το ότι κάθε δραστηριότητα, μέθοδος και εργαλείο εναρμονίζονται με το υφιστάμενο εθνικό και ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο και ότι σε κάθε περίπτωση τηρούνται οι κανόνες Δεοντολογίας στην έρευνα.

Απώτερος σκοπός της προσπάθειας είναι η ανάπτυξη εργαλείων για το Κέντρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών, το οποίο προτείνεται να συσταθεί σύμφωνα με τον υπό διαβούλευση Κανονισμό COM(2022)209.

Πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας: πολιτικές, τοπική κοινότητα και φορείς κοινωνικοποίησης στην ελληνική κοινωνία

Τσαρούχα Παναγιώτα

Νοσοκομείο Παιδων "Η Αγία Σοφία"

Η νεανική παραβατικότητα συνιστά ένα πολυπαραγοντικό φαινόμενο. Η πρωτογενής πρόληψή της αποτελεί μια ισχυρή πρόκληση για κάθε κοινωνία. Η συγκεκριμένη ερευνητική εργασία πραγματεύεται το θέμα της πρόληψης της νεανικής παραβατικότητας στην ελληνική κοινωνία και διερευνά τους παράγοντες που οδηγούν στην υιοθέτηση παραβατικής συμπεριφοράς, το ρόλο των φορέων κοινωνικοποίησης σε αυτό και τη σημασία ύπαρξης κατάλληλων υπηρεσιών στην κοινότητα.

Πρόκειται για ποιοτική έρευνα, με εργαλείο συλλογής δεδομένων: η σε βάθος συνέντευξη, και δύο ομάδες συμμετεχόντων: 5 ανήλικοι/νέοι, που είναι ή υπήρξαν σε εμπλοκή με το ποινικό σύστημα και 12 επαγγελματίες, αφενός του τομέα της πρωτογενούς πρόληψης σε τοπικό επίπεδο (Κέντρα Πρόληψης) και αφετέρου του τομέα της δευτερογενούς πρόληψης σε επίπεδο ποινικού συστήματος (επιμελητές ανηλίκων, θεραπευτές ανηλίκων και ένας εκπαιδευτικός από σχολείο καταστήματος κράτησης). Η ανάλυση των δεδομένων έγινε σύμφωνα με την τεχνική της θεματικής ανάλυσης.

Σχετικά με τα αποτελέσματα, από την ανάλυση των αφηγήσεων των συμμετεχόντων αναδύθηκαν έξι θεματικές ενότητες: 1) μορφές παραβατικότητας, 2) ατομικά χαρακτηριστικά παραβατικών ανηλίκων, 3) οικογενειακό υπόβαθρο, 4) ο ρόλος του σχολείου, 5) υπηρεσίες πρωτογενούς πρόληψης, 6) προτάσεις ενίσχυσης σχολείου και οικογένειας.

Στα συμπεράσματα, αναδείχθηκαν οι παράγοντες (οικογενειακοί, σχολικοί, κοινωνικοί) που συμβάλλουν στην υιοθέτηση παραβατικής συμπεριφοράς των ανηλίκων. Τονίστηκαν τα κενά που υπάρχουν στον τομέα της πρόληψης (απουσία ή υποστελέχωση υπηρεσιών, αποσπασματικός χαρακτήρας προγραμμάτων, κ.α.). Αναδείχθηκε ο ρόλος και η σημασία της πρωτογενούς πρόληψης και της ενίσχυσης των κοινωνικοποιητικών θεσμών. Τέλος, γίνεται η εισαγωγή ενός νέου όρου «καθολική κοινοτική πρόληψη».

Αναγνώριση δεικτών επικινδυνότητας για την παραμέληση και την κακοποίηση ανηλίκων

Κόφφας Στέφανος

*Υπουργείο Παιδείας, Σχολικά Δίκτυα Εκπαιδευτικής Υποστήριξης - Κέντρα Διεπιστημονικής Αξιολόγησης,
Συμβουλευτικής και Υποστήριξης Καρδίτσας*

Η αναγνώριση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών ως πιθανών στοιχείων κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων είναι σήμερα πιο αναγκαία από ποτέ, τόσο λόγω της αύξησης των περιστατικών, όσο και των σοβαρών συνεπειών που μπορούν να προκαλέσουν στην ψυχοσυναισθηματική εξέλιξη και την μετέπειτα πορεία στη ζωή του παιδιού. Το οικογενειακό, το σχολικό αλλά και το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο ζει, δραστηριοποιείται και αναπτύσσεται κάθε παιδί παίζει καταλυτικό ρόλο στην αναγνώριση των λεγόμενων δεικτών κακοποιητικής συμπεριφοράς ή και παραμέλησης. Τόσο το οικογενειακό περιβάλλον όσο και το περιβάλλον του σχολείου θεωρούνται κομβικά στην πρώιμη αναγνώριση, στην διαχείριση αλλά και για την έναρξη των απαιτούμενων διαδικασιών στην απαιτούμενη αντιμετώπιση. Κι αυτό διότι, το παιδί μέσα από τις μαθησιακές, παιδαγωγικές δραστηριότητες, εκδηλώνει με ποικίλους τρόπους, ανάλογα με την ηλικία του, την τραυματική κατάσταση που βιώνει. Η σωστή εκτίμηση επικινδυνότητας από τους εκπαιδευτικούς συγκεκριμένων δεικτών στην συμπεριφορά του παιδιού, αλλά και στις επαφές που έχουν με τους γονείς τους, μπορεί να συμβάλουν στην πρόληψη και την αντιμετώπιση τέτοιων καταστάσεων. Η συγκεκριμένη ανασκόπηση της ελληνικής πραγματικότητας όσον αφορά την αναγνώρισή της κακοποίησης ανηλίκων από τους εκπαιδευτικούς, παρουσιάζει τα βασικότερα χαρακτηριστικά σημάδια ανίχνευσης και εκτίμησης της επικινδυνότητας που πρέπει να έχουν υπόψη τους οι εκπαιδευτικοί για την αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας των εκπαιδευτικών μονάδων.

Εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας ανήλικων θυμάτων: Συνομιλώντας με τους δράστες

Καραθύμιου Νικολίνα

Κοινωνική Λειτουργός

Στην παρούσα εισήγηση θα παρουσιαστούν τα αποτελέσματα ποιοτικής έρευνας που διενεργήθηκε το 2022 στα Καταστήματα Κράτησης Γρεβενών και Τρίπολης, με συμμετέχοντες δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων. Αφορμή για τη διατύπωση της ερευνητικής πρότασης, αποτέλεσε η μελέτη της υπάρχουσας βιβλιογραφίας που αφορά τη σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων. Καθώς, τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας των παιδιών αποτελούν ένα φαινόμενο που λαμβάνει ανησυχητικές διαστάσεις παγκοσμίως, η προστασία της ανηλικότητας αποτελεί μια από τις πιο επιτακτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι σύγχρονες κοινωνίες. Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει τα ατομικά χαρακτηριστικά και τους ψυχοκοινωνικούς παράγοντες που χαρακτηρίζουν τους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων και παράλληλα να διερευνήσει τους αιτιολογικούς εκείνους παράγοντες που τους οδήγησαν στην άνομη συμπεριφορά. Η ερευνήτρια αποσκοπεί στον εμπλουτισμό της υπάρχουσας γνώσης, την πληρέστερη κατανόηση των εν λόγω θυτών και την αποτελεσματικότερη πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου. Ενώ τα αδικήματα που αφορούν στην παιδική σεξουαλική κακοποίηση, παρουσιάζονται συχνά στα μέσα μαζικής ενημέρωσης, οι λόγοι για τους οποίους οι δράστες διαπράττουν αυτές τις πράξεις δεν έχουν διερευνηθεί επαρκώς (Lin, 2020). Κατά την ανάλυση των δεδομένων προέκυψαν τέσσερις μεγάλες θεματικές με τις υποθεματικές. Η πρώτη θεματική αφορά τις οικογενειακές και κοινωνικές σχέσεις κατά την παιδική και εφηβική ηλικία. Η δεύτερη θεματική αναφέρεται στις κοινωνικές και διαπροσωπικές σχέσεις κατά την ενήλικη ζωή. Η τρίτη θεματική εστιάζει στη ζωή μέσα στο Κατάστημα Κράτησης και στο έγκλημα που διαπράχθηκε. Τέλος, η τέταρτη θεματική διερευνά τις προσδοκίες μετά την αποφυλάκισή και την κοινωνική τους επανένταξη των εγκλείστων. Έχουν αναπτυχθεί από τους ερευνητές τα τελευταία χρόνια πολλές διαφορετικές θεωρίες και μοντέλα αιτιολόγησης των σεξουαλικών εγκλημάτων, προκειμένου να γίνουν κατανοητά τα κίνητρα των δραστών και να προταθούν οι κατάλληλες θεραπευτικές παρεμβάσεις (Hanson & Morton- Bourgon, 2005). Στην Ελλάδα δεν υπάρχει κάποιο θεραπευτικό πρόγραμμα σε εθνικό επίπεδο για την αντιμετώπιση των δραστών σεξουαλικών εγκλημάτων. Είναι ενδεικτικό πως η πλειοψηφία των δραστών εξέφρασε, άμεσα και έμμεσα, την ανάγκη για θεραπεία, παρότι οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες στην έρευνα δεν αποδέχονται την διάπραξη του σεξουαλικού εγκλήματος. Για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου απαιτείται η λήψη μέτρων πρόληψης και η υιοθέτηση θεραπευτικών παρεμβάσεων κατά τη διάρκεια της έκτισης της ποινής. Τέλος χρειάζεται η δικαιοταξία μας να επενδύσει τόσο στην κοινωνική επανένταξη των δραστών, όσο και στη μείωση της υποτροπής.

Εκπαίδευση στις Δεξιότητες Ζωής

Κουφού Μαρία
Δημόσιο Σχολείο

Η παρούσα εργασία αφορά την παρουσίαση ενός προγράμματος για την πρόληψη της βίας κατά των ανηλίκων το οποίο εφαρμόστηκε σε μαθητές Γυμνασίου. Το πρόγραμμα «Εκπαίδευση στις Δεξιότητες Ζωής» σχεδιάστηκε για την καλλιέργεια της συναισθηματικής νοημοσύνης στους μαθητές, την ανάπτυξη δεξιοτήτων επίλυσης προβλημάτων καθώς και της ενσυναίσθησης με σκοπό την κατανόηση και την αντιμετώπιση καταστάσεων που μπορεί να οδηγήσουν σε βία.

Αρχικά, το πρόγραμμα είχε ως στόχο την ενίσχυση της αυτοεκτίμησης των παιδιών και την ενδυνάμωσή τους απέναντι σε φαινόμενα εκφοβισμού και λεκτικής ή σωματικής βίας. Οι μαθητές συμμετείχαν σε διαδραστικές συναντήσεις όπου ανέπτυξαν δεξιότητες συνεργασίας και επικοινωνίας μέσω δραστηριοτήτων όπως η αφήγηση ιστοριών, τα παιχνίδια ρόλων και εργαστήρια δημιουργικής γραφής, τα οποία βοήθησαν στην προαγωγή της ενσυναίσθησης και του σεβασμού.

Κατά την αξιολόγηση της παρέμβασης φάνηκε ότι οι μαθητές παρουσίασαν βελτίωση στις κοινωνικές δεξιότητές τους και μείωση σε περιστατικά συγκρούσεων στην τάξη. Τα δυνατά σημεία του προγράμματος περιλαμβάνουν την ενεργό συμμετοχή των παιδιών, που τα βοήθησε να αναπτύξουν τη συναισθηματική νοημοσύνη τους, αλλά και τη συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των γονέων. Παρά τις θετικές ενδείξεις, παραμένει διαρκής η ανάγκη συνεχούς επιμόρφωσης και υποστήριξης των εκπαιδευτικών για την υλοποίηση τέτοιων προγραμμάτων.

Η ευρύτερη εφαρμογή του προγράμματος θα μπορούσε να ενισχυθεί μέσω της συνεργασίας με σχετικούς οργανισμούς, της δημιουργίας ψηφιακών πλατφορμών, της συνεχούς επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών και της προώθησης του προγράμματος σε διάφορα κοινωνικά πλαίσια.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 4*Παρεμβάσεις***Προεδρείο**

Πολιτίδου Σοφία, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

**Η συμμετοχικότητα στη λήψη αποφάσεων στο σύστημα παιδικής προστασίας,
ως μορφή της Επανορθωτικής Δικαιοσύνης**Στουραϊτή Αλεξάνδρα*Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής*

Ο θεσμός της Επανορθωτικής Δικαιοσύνης εκτείνεται και εφαρμόζεται πολύ πέρα από το στενό πλαίσιο του ποινικού συστήματος. Οι πρακτικές της Επανορθωτικής Δικαιοσύνης συμπυκνώνουν την ουσία της δημοκρατίας μέσω της συμμετοχικότητας και της λήψης αποφάσεων με ομοφωνία. Η εφαρμογή τους εντός του συστήματος της παιδικής προστασίας παίρνει διάφορες μορφές, με κοινό παρονομαστή την έκφραση της φωνής των συμμετεχόντων που αποτελεί βασικό δικαίωμα των ανηλίκων βάσει της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού (1989). Άλλωστε, το ταραγμένο παρελθόν της κοινωνικής εργασίας διεθνώς αποδεικνύει τον υπαρκτό κίνδυνο εφαρμογής καταπιεστικών πρακτικών, συχνά ως αποτέλεσμα πολιτικών πιέσεων και επιλογών, αν δεν δίδεται προτεραιότητα στα άτομα και στις ανάγκες, τα συναισθήματα και τους προβληματισμούς που αυτά εκφράζουν.

Η έρευνά μας επικεντρώνεται στη βιωμένη εμπειρία παιδιών και των οικογενειών τους, και αναζητά δυνατότητες προς μια πιο ενεργητική εμπλοκή τους στη λήψη αποφάσεων στο σύστημα παιδικής προστασίας της Ελλάδας. Εξερευνούμε την επανορθωτική δικαιοσύνη και τη συμμετοχικότητα σε βάθος, ώστε να αναδυθούν τα κοινά σημεία και οι αποκλίσεις τους, και να συστήσουμε στους υπευθύνους χάραξης πολιτικής και τους επαγγελματίες του πεδίου μια προσέγγιση που προτάσσει την αποϊδρυματοποίηση.

Εθνικό Σύστημα Καταγραφής & Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων

Γεωργιάδου Ευαγγελία

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) συστήθηκε και λειτουργεί το Εθνικό Σύστημα Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών Περιστατικών Κακοποίησης Ανηλίκων, που είναι ο συντονιστικός μηχανισμός στον οποίο γίνεται η καταγραφή όλων των γνωστοποιήσεων περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων που υποβάλλονται από τους Φορείς Παιδικής Προστασίας και κάθε άλλον φορέα που παρέχει υπηρεσίες σε ανηλίκους (άρ. 9 του ν. 4837/2021).

Σκοπός είναι η αποτύπωση του φαινομένου της παιδικής κακοποίησης σε όλη την επικράτεια μέσω της καταγραφής και παρακολούθησης της εξέλιξης των περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων.

Το πλαίσιο της λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής και Παρακολούθησης Αναφορών Περιστατικών Κακοποίησης Ανηλίκων περιλαμβάνει:

- Καταγραφή και επικαιροποίηση δομών προστασίας ανηλίκων (ανοιχτών/κλειστών) καθώς και Υπευθύνων Προστασίας Ανηλίκων (Υ.Π.Α.).
- Υλοποίηση εκπαιδευτικών σεμιναρίων.
- Καταγραφή διαδικασίας υποβολής αναφορών και ανάπτυξη φόρμας αναφοράς περιστατικού κακοποίησης ανηλίκου.
- Τήρηση αρχείου καταγραφής των αναφορών που υποβάλλονται από τους Υ.Π.Α.
- Πραγματοποίηση εκπαιδευτικής, διαδικτυακής ημερίδας.
- Σχεδιασμός και ανάπτυξη (σε εξέλιξη) πληροφοριακού συστήματος.

Από την έως τώρα λειτουργία του Εθνικού Συστήματος Καταγραφής & Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων έχουν αναδειχθεί δυνατά σημεία αλλά και αρκετές προκλήσεις τόσο ως προς την καταγραφή της αναφοράς, όσο και ως προς τη διαχείριση των περιστατικών παιδικής κακοποίησης.

Το Εθνικό Σύστημα Καταγραφής & Παρακολούθησης Αναφορών περιστατικών κακοποίησης ανηλίκων αποτελεί σημαντικό εργαλείο που στοχεύει στην παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου της παιδικής κακοποίησης και παραμέλησης, καθώς και στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των συναφών παρεμβάσεων.

Στρατηγική του Δήμου Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης για την καταπολέμηση της βίας κατά των ανηλίκων

Χατζάτογλου Ιωάννα
Δήμος Βάρης, Βούλας, Βουλιαγμένης

Εισαγωγή

Η στρατηγική του Δήμου Βάρης Βούλας Βουλιαγμένης για την καταπολέμηση της βίας κατά των ανηλίκων επικεντρώνεται σε πολλαπλές δράσεις υποστήριξης, ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης με στόχο την προστασία και την ευημερία των παιδιών.

Στόχοι

Η στρατηγική μας αποσκοπεί στη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για τα παιδιά και την εξάλειψη της βίας στην τοπική κοινωνία.

Παρεχόμενες υπηρεσίες

Η Κοινωνική Υπηρεσία του Δήμου παρέχει υποστήριξη σε γυναίκες, άνδρες, παιδιά και γονείς που βιώνουν οποιαδήποτε μορφή βίας.

Στο Δήμο λειτουργούν διάφορες επιτροπές και ομάδες με σκοπό την εξάλειψη της βίας και την προώθηση της ισότητας. Η Ομάδα Προστασίας Ανηλίκων συνεργάζεται με φορείς όπως το Τμήμα Ανηλίκων της Εισαγγελίας Πρωτοδικών Αθηνών το Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού το Παιδοψυχιατρικό τμήμα του Ασκληπιείου Νοσοκομείου τα σχολεία και διάφορους άλλους φορείς για τη διαχείριση περιστατικών βίας. Παράλληλα, η Επιτροπή Ισότητας Φύλων από τη σύσταση της διοργανώνει δράσεις ευαισθητοποίησης και εργαστήρια εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση των έμφυλων στερεοτύπων, ενώ αυτήν την περίοδο εκπονεί το Σχέδιο Δράσης της.

Ως μέλος του Ελληνικού Διαδημοτικού Δικτύου Υγιών Πόλεων ο Δήμος υλοποιεί ακαδημίες γονέων, παρέχοντας εκπαίδευση και υποστήριξη σε γονείς μέσα από συνεργασίες με πανεπιστήμια και οργανισμούς υγείας.

Δυνατά σημεία και προκλήσεις

Επίσης, έχουν κατατεθεί προτάσεις χρηματοδότησης από ευρωπαϊκά προγράμματα για την έρευνα και την καινοτομία, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτικών αντιμετώπισης της βίας, καθώς και την εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού που θα απευθύνεται στις αρμόδιες ομάδες επαγγελματιών.

Δυνατότητες ευρύτερης εφαρμογής

Η πρόσφατη δημιουργία της πλατφόρμας αναφοράς περιστατικών βίας "Συνθλίβουμε τον σχολικό εκφοβισμό" διασφαλίζει την ανωνυμία του αναφέροντος και παρέχει χρήσιμες πληροφορίες και οδηγίες για την αναφορά περιστατικών εκφοβισμού.

**Θεσμικό πλαίσιο & υφιστάμενες πολιτικές για την προστασία των ανηλίκων
“Πρόληψη δευτερογενούς θυματοποίησης ανηλίκων θυμάτων κακοποίησης:
Τα βήματα προς μια φιλική προς τα παιδιά δικαιοσύνη”**

Θανασούλα Σοφία, Τσάκα Χριστίνα

Σύνδεσμος Μελών Γυναικείων Σωματείων Ηράκλειου και Νομού Ηρακλείου

Έρευνα σε 4 Ευρωπαϊκές χώρες (Ελλάδα, Εσθονία, Βέλγιο, Ισπανία) αποτυπώνει για την Ελλάδα ότι η νομοθεσία για την κακοποίηση και διαχείριση ανηλίκων θυμάτων / μαρτύρων βίας διακρίνεται για την αποσπασματικότητα και την πλημμελή της αποτελεσματικότητα. Εντοπίστηκαν κενά στην πρακτική εφαρμογή του νόμου όπως η εφαρμογή του πρωτοκόλλου δικανικής συνέντευξης, ελλείψεις σε υποδομές και εξοπλισμό και κενά στην εξειδίκευση του προσωπικού. Η πολυδιάσπαση υπηρεσιών προκαλεί στρεβλώσεις στην αποτελεσματική απονομή δικαιοσύνης ενώ προκαλείται διαδοχικός επανατραυματισμός των παιδιών εξαιτίας έλλειψης συντονισμού. Τα “Σπίτια του Παιδιού” όσον αφορά στις υποδομές, τη λειτουργία και τη θεσμική τους αναγνώριση δεν φαίνεται να επαρκούν και η λήψη καταθέσεων από ανηλίκους γίνεται στις κατά τόπους αστυνομικές διευθύνσεις. Οι διαδικασίες απονομής δικαιοσύνης χαρακτηρίζονται ως χρονοβόρες, ενώ τα παιδιά καλούνται να καταθέσουν επανειλημμένα, σε πολλούς και διαφορετικούς επαγγελματίες. Χώροι αλλά και ποινικές διαδικασίες χαρακτηρίστηκαν ως μη φιλικές προς τα παιδιά. Η ύπαρξη πολλών υπηρεσιών εποπτευόμενων από διαφορετικά Υπουργεία δυσχεραίνουν την προστασία των παιδιών. Ενίοτε, καταπατάται το απόρρητο και διαρρέουν πληροφορίες στα ΜΜΕ. Τέλος, αναδείχθηκε η έλλειψη συνεργασίας μεταξύ επαγγελματιών.

Βάσει αυτών, αναδύεται η ανάγκη για σημαντικές θεσμικού χαρακτήρα αλλαγές και την ύπαρξη διαδικασιών πρόληψης της δευτερογενούς θυματοποίησης των ανηλίκων και δη από το Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης. Τούτο, θα είναι εφικτό μέσω πολιτικών και πρωτοκόλλων που θα προάγουν την υιοθέτηση διεπιστημονικών και διαθεματικών προσεγγίσεων, διασφαλίζοντας την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών. Τέτοιες ολιστικές προσεγγίσεις θα προωθούν την ανάκαμψη ανηλίκων θυμάτων -μέσω ισχυρών δεσμών μεταξύ ΣΠΔ και κοινωνικού τομέα-, περιλαμβάνοντας ένας συνεχές παρεμβάσεων: πριν, κατά και μετά τις ποινικές διαδικασίες. Τέλος, οι διαδικασίες πρέπει να περιλαμβάνουν εκπαίδευση των επαγγελματιών σε Θεμελιώδεις γνώσεις και δεξιότητες.

**Από τα Αναμορφωτήρια στις Μονάδες Μέριμνας Νέων.
Μια αναγκαία μεταρρύθμιση για την προστασία των ανηλίκων παραβατών**

Φυτράκης Ευτύχης
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Η νομοθετική μεταρρύθμιση της μεταχείρισης των ανηλίκων αλλά και των μετεφήβων παραβατών έχει καταστεί αναγκαία, για τον επαναπροσδιορισμό του δικαίου ανηλίκων και την ευθυγράμμισή του με διεθνείς συμβάσεις. Στην ίδια κατεύθυνση οδηγούν η ανάγκη ενίσχυσης των αναμορφωτικών μέτρων μαζί με τον περιορισμό του εγκλεισμού και το έλλειμμα στην ιδρυματική υποδομή και συνακόλουθα στην αναποτελεσματική, από αντεγκληματικής άποψης, μεταχείριση των ανήλικων παραβατών στη χώρα μας.

Το 2019 δημοσιεύθηκε νομοσχέδιο με τον τίτλο: «Μονάδες Μέριμνας Νέων και άλλες διατάξεις» το οποίο περιείχε καινοτόμες ρυθμίσεις για την νεανική παραβατικότητα ενώ κάλυπτε ένα πολυετές κενό στο σύστημα φροντίδας και υποστήριξης. Υπήρξε απόληξη ενός εικοσαετούς οράματος εκσυγχρονισμού των ιδρυμάτων για ανήλικους παραβάτες αλλά, σε ορισμένες περιπτώσεις για την μεταχείριση και των ανήλικων θυμάτων, με σκοπό την ενίσχυση και την προοπτική της διαπαιδαγώγησης έναντι της τιμωρίας με την δημιουργία ενός πλέγματος Μονάδων, ανοικτής, ημιελεύθερης και κλειστής διαβίωσης.

Το σχέδιο αυτό αντιμετώπιζε την αποκλίνουσα συμπεριφορά με σκοπό την πρόληψη της υποτροπής της εστιάζοντας στους γενεσιουργούς της παράγοντες όπως την έλλειψη οικογενειακού περιβάλλοντος, την ηλικία, το φύλο, τα συνοδά ψυχικά προβλήματα, τη χρήση ουσιών, την βαρύτητα της αξιόποινης πράξης κλπ. Επιπλέον ενσωμάτωνε τις αρχές της εξυπηρέτησης του βέλτιστου συμφέροντος του ανηλίκου, της διαπαιδαγώγησης, της εξατομικευμένης μεταχείρισης, του ηπιότερου μέτρου έναντι του επαχθέστερου, της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

Το παραπάνω σχέδιο αυτό αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο που παραμένει ανενεργό. Στη δημόσια συζήτηση που έχει ανοίξει στη χώρα μας για την νεανική παραβατικότητα προσφέρει κάποιες απαντήσεις, αποτέλεσμα πολυετούς επεξεργασίας και συμβολής πολλών επιστημόνων.

**Η βία ανηλίκων μέσα από την καταγραφή μαρτυριών των Συμβούλων Σχολικής Ζωής-
περιστατικά, τρόποι αντιμετώπισης και συνεργασία του σχολείου
με εμπλεκόμενους φορείς**

Κυριακίδου Παρθένα
Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Η εισήγησή μου καταγράφει περιστατικά βίας ανηλίκων όπως αυτά καταγράφηκαν μέσα από μαρτυρίες των συμβούλων σχολικής ζωής, ενός καινοτόμου θεσμού που εισήχθη στα σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης μόλις το 2020. Οι περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης σε συνδυασμό με τις επιπτώσεις της πανδημίας που επηρέασε καταλυτικά τον ψυχισμό και την καθημερινότητα των μαθητών/τριών και των οικογενειών τους, επέφεραν οδυνηρές επιπτώσεις τις οποίες καλούνταν να αντιμετωπίσουν οι εκπαιδευτικοί στο πλαίσιο του παιδαγωγικού και συμβουλευτικού τους ρόλου. Ποια τα προβλήματα που αντιμετώπισαν κατά τη διαχείριση κρίσεων; Πώς τα περιστατικά βίας επηρέασαν τους/τις μαθητές/τριες και πώς το σχολείο χειρίστηκε τέτοια ζητήματα; Υπήρξαν προβλήματα που ήταν δύσκολο να επιλυθούν; Οι σύμβουλοι σχολικής ζωής ανταποκρίνονταν πάντα κατάλληλα στα προβλήματα που ανέκυπταν;

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε είναι ποιοτική ανάλυση περιεχομένου, μέσα από την ανάλυση ημιδομημένων συνεντεύξεων που ελήφθησαν από εκπαιδευτικούς συμβούλους σχολικής ζωής. Στην εισήγηση καταγράφονται επίσης οι μεγαλύτερες δυσκολίες που αυτοί/ές συνάντησαν στη διεξαγωγή των αρμοδιοτήτων τους, καθώς και οι προτάσεις βελτίωσης που θεωρούν ότι πρέπει να πραγματοποιηθούν προκειμένου ο ρόλος του/της συμβούλου σχολικής ζωής να καταστεί πιο αποτελεσματικός. Παράλληλα, καταγράφονται οι τρόποι παρέμβασης των περιστατικών κακοποίησης που κλήθηκαν να χειριστούν, καθώς και η αξιολόγηση του τρόπου λειτουργίας τους τόσο από τους/τις ίδιους/ίδιες όσο και από τους/τις μαθητές/τριες που απευθύνθηκαν σε αυτούς/ές για συμβουλή.

Το καινοφανές του νεοσύστατου θεσμού καθώς και η πληθώρα εμπειριών που καταγράφηκαν μέσα από τις συνεντεύξεις, καθιστούν το περιεχόμενο της εισήγησης ιδιαίτερος ενδιαφέρον αλλά και χρηστικό αφού μπορεί να αξιοποιηθεί και από άλλους/ες εκπαιδευτικούς που ενδέχεται να συναντήσουν παρόμοια προβλήματα στην επαγγελματική τους πορεία

Εργαστήριο 4*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Ο δικός μου «Λύκος»**Μουτάφη Φωτεινή, Ψύλλα Ελίνα*Άθυρμα*

Το εργαστήριο αναπτύσσεται μέσα από το παραμύθι «Η μέρα που έγινα κι εγώ "λύκος"» της Amelie Javaux (2021).

Η βία, τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο, είναι ένα φαινόμενο που ολοένα αυξάνεται. Έχει πλέον παρεισφρήσει και στο σχολικό περιβάλλον ακόμα και στην περίοδο του Δημοτικού σχολείου υπό την μορφή της ενδοσχολικής παρενόχλησης και βίας. Σε αυτό το βιωματικό εργαστήριο οι συμμετέχοντες θα διερευνήσουν το πώς ένα παιδί μπορεί να οδηγηθεί στο να γίνει «λύκος». Ποιες ιδιότητες του λύκου μπορεί να χρησιμοποιήσει και με ποιο σκοπό. Πώς θα αντιδράσει το περιβάλλον του αν τελικά καταφέρει να μεταμορφωθεί σε λύκο και ποιοι τρόποι αντιμετώπισης υπάρχουν ώστε να εκπαιδευτεί να διαχειρίζεται το δικό του «λύκο».

Όλα τα παραπάνω θα λάβουν χώρα στο εργαστήριο, αξιοποιώντας τεχνικές Δραματοθεραπείας. Η Δραματοθεραπεία αποτελεί μία ψυχοθεραπευτική μέθοδο που στηρίζεται στην δραματική έκφραση και στη δημιουργική διαδικασία με στόχο την προσωπική ανάπτυξη, την ανάδυση και επεξεργασία συναισθημάτων. Μέσα από τη σωματική κίνηση, το παίξιμο ρόλων, τη ζωγραφική, το παιχνίδι με πλαστελίνη ή πηλό, την αφήγηση και δημιουργία ιστοριών κ.ά. το άτομο μπορεί με ασφάλεια να εκφραστεί και να εξερευνήσει τον εσωτερικό του κόσμο. Με αυτό τον τρόπο οι εμπειρίες βιώνονται διαφορετικά, επιτυγχάνοντας την επανορθωτική τους μετατροπή σε συμβολικό επίπεδο και την έκφραση εσωτερικών κομματιών μέσω της ασφάλειας των συμβόλων, των ρόλων, των μύθων κ.ά. (Jennings, 1987).

Οι συμμετέχοντες θα έχουν την ευκαιρία να επεξεργαστούν με συμβολικό τρόπο τα συναισθήματα που προκαλεί η βία στα άτομα που τη βιώνουν, σύμφωνα με το «αναπτυξιακό μοντέλο» στη Δραματοθεραπεία της Sue Jennings που ακολουθεί τα αναπτυξιακά στάδια του παιδιού (EPR: embodiment- projection- role/ ενσωμάτωση- προβολή- ρόλος) (Jennings, 2005).

Πιο συγκεκριμένα:

Ενσωματικό παιχνίδι (0-1 έτους): Η Ενσωμάτωση (Embodiment) αναφέρεται στις αισθητηριακές διαδικασίες, με βάση τις οποίες το παιδί αντιλαμβάνεται τον κόσμο (Jennings, 1995). Δίνει τη δυνατότητα στο άτομο να ενεργοποιήσει τις αισθήσεις του και να συνδεθεί με το σώμα του, στο «εδώ και τώρα», προετοιμάζοντας το για τη συνέχεια της θεραπευτικής διαδικασίας. Η αίσθηση του εαυτού δημιουργείται μέσω της αισθητηριακής εμπειρίας από τον εξωτερικό κόσμο. Το βρέφος αντιδρά με τις αισθήσεις και το σώμα του στο περιβάλλον. Η σωματική επαφή με τους άλλους είναι σημαντική.

Προβολικό παιχνίδι (1-5 ετών): Στη συνέχεια, στο στάδιο της Προβολής (Projection), το άτομο χρησιμοποιεί τα σύμβολα, μεταβιβάζοντας συναισθήματα σε ένα αντικείμενο ή μία ζωγραφιά, ενεργοποιώντας έτσι το ασυνείδητο κομμάτι του, ενώ παράλληλα μειώνει τις αμυντικές τάσεις της λογικής του (Jones, 1996). Το παιδί διαχωρίζει το «εγώ» από το «όχι εγώ». Η προβολή συνδέει την εξωτερική έκφραση με εσωτερικά συναισθήματα και σημαντικά γεγονότα ζωής (Jones, 2007).

Παιχνίδι ρόλων (6+ ετών): Το τελευταίο στάδιο του αναπτυξιακού μοντέλου είναι ο Ρόλος (Role). Είναι βασικό κομμάτι της Δραματοθεραπείας, καθώς στηρίζεται σε διαφορετικούς ρόλους που υπάρχουν στον ενήλικα και στη δύναμη του δραματικού σώματος, ενισχύοντας τις δυνατότητες επικοινωνίας του, αφού μία κίνηση μπορεί να φέρει στην επιφάνεια τα πιο βαθιά συναισθήματα του ατόμου (Jones, 1996). Το παιδί είναι σε θέση να «γίνει» ο ρόλος, αναπαριστώντας διαφορετικούς χαρακτήρες χωρίς τη χρήση αντικειμένων, κινούμενο ανάμεσα σε διαφορετικές πραγματικότητες.

Η μεταπήδηση σε ένα επόμενο στάδιο εξέλιξης προϋποθέτει την κατάκτηση των προηγούμενων (Cattanach, 1994 & Jennings, 2005).

Μέσα από δημιουργικές δράσεις, θα αναζητηθούν τρόποι ενδυνάμωσης των ατόμων απέναντι στη βία και στρατηγικές αντιμετώπισής της. Μιλώντας για στρατηγικές αντιμετώπισης, θα δουλέψουμε πάνω στο Τρίγωνο του Δράματος όπως το περιέγραψε πρώτη φορά ο Karpman (1960). Πρόκειται για ένα μοντέλο σχετικά με τις δυσλειτουργικές κοινωνικές αλληλεπιδράσεις, το οποίο απεικονίζει ένα παιχνίδι δύναμης που περιλαμβάνει τρεις ρόλους: το Θύμα, το Θύτη και το Σωτήρα ή και Παρατηρητή. Κάθε ρόλος αντιπροσωπεύει μια κοινή και αναποτελεσματική αντίδραση στις διαφωνίες.

Ο ρόλος θα αξιοποιηθεί στο εργαστήριο μας τόσο για να προσφέρει τη συναισθηματική απόσταση, η οποία είναι το πρωταρχικό συστατικό της ίασης, και θα αναδυθεί μέσω Δραματοθεραπευτικών τεχνικών. Ο ρόλος συμβάλλει σημαντικά στη συνειδητοποίηση των υποσυνείδητων συναισθημάτων τους και τη σύνδεσή τους με το «εδώ και τώρα» (Landy, 1983). Στόχος είναι με τις κατάλληλες τεχνικές, το άτομο να οδηγηθεί στην αισθητική απόσταση, δηλαδή στην ενδιάμεση θέση, κατά τον Scheff (1981), από την α)Υπο-αποστασιοποίηση, που πραγματοποιείται όταν το άτομο εκφράζει έντονα συναισθήματα, τα οποία δεν προκαλούν ανακούφιση και β) από την Υπερ-αποστασιοποίηση, όταν κυριαρχεί η λογική τόσο έντονα, που έχει ως αποτέλεσμα την μη έκφραση των συναισθημάτων, έτσι ώστε θα μπορεί να αξιοποιήσει το μυαλό και την καρδιά (Ρόμπερτσον & Ρόμπερτσον, 2018). Η αισθητική απόσταση προάγει την ισορροπία ανάμεσα σε δύο άκρα, ακόμη και στα δίπολα ρόλων (θύτης- θύμα, θύτης- Σωτήρας ή Παρατηρητής, θύμα- Σωτήρας ή Παρατηρητής επιτρέποντας τη μεταξύ τους αλληλεπίδραση (Meldrum, 1994).

Στόχος του εργαστηρίου είναι οι συμμετέχοντες να βιώσουν ως επανορθωτική εμπειρία το πέρασμα από τα δικά τους αναπτυξιακά στάδια, να αναρωτηθούν για τις δικές τους σκιερές πλευρές αφού τις ανακαλύψουν- συνειδητοποιήσουν ώστε να έχουν ως εργαλείο αναγνώρισης συμπεριφορές σε πρώιμο στάδιο που δύνανται να αναπτύξουν παιδιά ηλικίας Δημοτικού καθώς και τρόπους ενδυνάμωσης και στρατηγικών αντιμετώπισης όλων των εμπλεκομένων πλευρών.

Στρογγυλή Τράπεζα 10*Πολλαπλές Προσεγγίσεις***Ανήλικοι και βία. Η πραγματικότητα και η αναγκαιότητα διεπιστημονικής και διατομεακής συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο.**Προεδρείο: Βουτυράκος Παναγιώτης^{1,2}, Παπαμιχαήλ Στέλλα³¹Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής & Έρευνας²Κοινωνικής Δημόσιας Επιχείρησης Πειραιά³Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής**Συνολική περίληψη στρογγυλής τράπεζας**

Το τελευταίο διάστημα από την καθημερινή ειδησεογραφία και από τις κατά διαστήματα δημοσιευμένες στατιστικές, προκύπτει έξαρση των βίαιων συμπεριφορών από και κατά ανηλίκων.

Στην πρόληψη και την αντιμετώπιση αυτών των βίαιων συμπεριφορών συχνά εμπλέκονται θεσμικοί φορείς και Υπηρεσίες Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Υγείας και Ψυχικής Υγείας, Δικαιοσύνης (επιμελητές ανηλίκων, Εισαγγελείς ανηλίκων), ΑΜΚΕ, Εκπαίδευσης κ.ά.

Οι Υπηρεσίες στην πλειονότητα τους είναι υποστελεχωμένες, με ελλιπή κουλτούρα δικτύωσης και δυνατότητα κοινοτικών παρεμβάσεων, συχνά με αποκλίνουσες αντιλήψεις για την πρόληψη και την αντιμετώπιση των βίαιων συμπεριφορών από / προς ανηλίκους.

Σε αυτό το τραπέζι συζητείται η τρέχουσα πραγματικότητα των Υπηρεσιών Ψυχικής Υγείας (εισηγητής Π. Βουτυράκος), Επιμελητών Ανηλίκων (εισηγήτριες Ε. Κογιαννάκη – Μ. Πυκνή), Δικαιοσύνης (εισηγήτρια Ξ. Δημητρίου), Εκπαίδευσης (εισηγήτρια Κ. Βαρυτιμιάδη)–Παράλληλα παρουσιάζονται τα θεσμικά αδιέξοδα και οι ιδεολογικοί προβληματισμοί για την κοινοτική προσέγγιση της υποστήριξης εφήβων σε εμπλοκή με το νόμο (εισηγητές Ε. Γκουσιάρη & Μ. Παπαντωνόπουλος) και συζητούνται η αναγκαιότητα της δικτύωσης των φορέων και τα κρίσιμα πεδία συνεργασίας και συντονισμού των κοινοτικών παρεμβάσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση των βίαιων συμπεριφορών από και κατά ανηλίκων (εισηγήτρια Σ. Παπαμιχαήλ).

Κοινοτικές δομές ψυχικής υγείας: Το (α)συνεχές στη φροντίδαΒουτυράκος Παναγιώτης^{1,2}¹Ελληνικό Κέντρο Ψυχικής Υγιεινής & Έρευνας²Κοινωνικής Δημόσιας Επιχείρησης Πειραιά

Οι Δομές Ψυχικής υγείας συχνά καλούνται να (συν) διαχειριστούν περιπτώσεις βίας κατά ή από ανηλίκους. Επαγγελματίες Δομών Ψυχικής Υγείας ορίζονται ως πραγματογνώμονες σε ποινικές ή πολιτικές υποθέσεις, Δομές Ψυχικής Υγείας αναλαμβάνουν την εφαρμογή Θεραπευτικών και Αναμορφωτικών μέτρων, συμμετέχουν στις Επιτροπές του Ν.4689 για ανηλίκους παραβάτες, ενώ αναλαμβάνουν τη διαχείριση περιπτώσεων που δεν υπάρχει ποινική εμπλοκή (κυρίως συγκρουσιακών διαζυγίων) κατόπιν Εισαγγελικών παραγγελιών ή Δικαστικών αποφάσεων. Στη διαχείριση συχνά αυτή συνεμπλέκονται φορείς της Δικαιοσύνης (Επιμελητές Ανηλίκων, Εισαγγελείς και Δικαστές Ανηλίκων), της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (κυρίως Κοινωνικές Υπηρεσίες ΟΤΑ), και η Αστυνομία, ενώ για την υλοποίηση της παρέμβασης είναι αναγκαία η συνεργασία και δικτύωση των προαναφερόμενων φορέων, καθώς και φορέων του Εκπαιδευτικού Συστήματος, του Μη κερδοσκοπικού Τομέα που λειτουργούν Δομές για έφηβους και νέους με ψυχοκοινωνικές δυσκολίες (Κέντρα Ημέρας, Δομές φιλοξενίας), δομών Απεξάρτησης και άλλων. Η υποστελέχωση των Δημόσιων Δομών, η έλλειψη εξειδικευμένης εκπαίδευσης του προσωπικού και πρωτοκόλλων συνεργασίας μεταξύ των επαγγελματιών διαφορετικών δικτύων, συχνά καθιστά τις παρεμβάσεις μερικές και αναποτελεσματικές.

Οι Εισαγγελικές παραγγελίες συνήθως δεν διατυπώνουν συγκεκριμένα ερωτήματα, ούτε προτείνουν συγκεκριμένες κατευθύνσεις παρέμβασης, δεν δίνεται η δυνατότητα πρόσβασης ούτε σε ιατρικά στοιχεία του φακέλου (νοσηλείες, προηγούμενες παρακολουθήσεις από Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας κλπ), ενώ οι παρεμβάσεις δεν συντονίζονται ούτε συναποφασίζονται. Ο φόρτος εργασίας τέλος των υποστελεχωμένων Υπηρεσιών δεν επιτρέπει να γίνονται κοινές συναντήσεις προγραμματισμού και επανεκτίμησης των παρεμβάσεων.

Θυματοποίηση και παραβατικότητα ανηλίκων: Μια κυκλική διαδρομή

Κογιαννάκη Εύα, Πυκνή Μυρσίνη
Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων

Το τελευταίο διάστημα, στα ενημερωτικά και αστυνομικά δελτία και γενικότερα στο δημόσιο λόγο πολύ συχνά γίνεται λόγος για εκδηλώσεις βίαιων συμπεριφορών από ανηλίκους και κατά ανηλίκων, για έξαρση δηλαδή του φαινομένου θυματοποίησης και παραβατικότητας ανηλίκων. Η θυματοποίηση και η παραβατικότητα ανηλίκων αποτελούν δύο κοινωνικά φαινόμενα που διαχρονικά απασχολούν την επιστημονική κοινότητα, τόσο μεμονωμένα, όσο και συνδυαστικά διερευνώντας την ύπαρξη της μεταξύ τους συσχέτισης και αλλά και την έκτασή της. Σημαντικός αριθμός των μελετών που διαχρονικά υλοποιήθηκαν, σε εθνικό και διεθνές επίπεδο διερευνώντας την ύπαρξη συσχέτισης μεταξύ των δύο φαινομένων, οδηγήθηκε σε θετικά συμπεράσματα. Κατέληξαν δηλαδή στην διαπίστωση ότι, οι ανήλικοι που υπήρξαν με οποιονδήποτε τρόπο θύματα παραμέλησης ή κακοποίησης, εμφανίζουν αυξημένο κίνδυνο εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς, με αποτέλεσμα αρκετοί από αυτούς να οδηγούνται στο ποινικό σύστημα. Σε ανάλογες διαπιστώσεις οδηγεί και η εμπειρική έρευνα από το πεδίο του συστήματος απονομής δικαιοσύνης για ανηλίκους και συγκεκριμένα από την εμπειρία των επιμελητών/τριών ανηλίκων, του διεπιστημονικού κλάδου που αποτελεί το ανθρώπινο δυναμικό των Υπηρεσιών Επιμελητών Ανηλίκων. Όπως αναδεικνύεται από την ατομική αξιολόγηση, δηλαδή την έρευνα προσωπικότητας και συνθηκών διαβίωσης που διενεργείται από τους επιμελητές /τριες ανηλίκων, αξιοσημείωτος αριθμός υποθέσεων ανηλίκων που παραπέμπονται στο ποινικό σύστημα έχει προϋπάρξει θύμα κάποιας μορφής παραμέλησης ή κακοποίησης. Επιπρόσθετα σε αρκετές από τις παραπάνω υποθέσεις ανηλίκων καταγράφεται επαναθυματοποίησή τους εντός των ίδιων των συστημάτων (Δικαιοσύνης, Ψυχικής Υγείας, Παιδείας) λόγω των θεσμικών ελλείψεων, της έλλειψης συντονισμού και δικτύωσης των ήδη θεσμοθετημένων φορέων και των γενικότερων δυσλειτουργιών που παρατηρούνται.

Ο ρόλος της Εισαγγελίας Ανηλίκων σε παιδιά δράστες ή θύματα. Η σημασία της πρόληψης και της δικτύωσης των Υπηρεσιών

Δημητρίου Ξένη
Εισαγγελέας Αρείου Πάγου επί τιμή

Στην παρούσα εισήγηση, μέσα από τη μακρά υπηρέτησή της ως Εισαγγελέας Ανηλίκων, η εισηγήτρια θα επιδιώξει να αναδείξει τα σημαντικά κρίσιμα σημεία της παρέμβασης ενός/ μίας εισαγγελικής λειτουργού, που θα πρέπει να δρα με γνώση, αλλά κυρίως με ευαισθησία, παρέχοντας τις βέλτιστες δυνατές υπηρεσίες στους ανηλίκους με τους οποίους έρχεται σε επαφή μέσα από το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης, άλλοτε ως παραβάτες κι άλλοτε ως θύματα: Τα δύο πρόσωπα του Ιανού. Ο Εισαγγελέας ανηλίκων καλείται να σταθεί δίπλα στους ανήλικους δράστες και θύματα με έναν αποδραματικοποιημένο από την εξουσία του ρόλο για να " γειάνει τραύματα". Την ίδια στιγμή παραμένει καθήκον του η επίταση των προσπαθειών τους για την πρόληψη της παραβατικότητας και της θυματοποίησης των ανηλίκων. Αυτός ο απαιτητικός και πολύπλοκος ρόλος δεν μπορεί να είναι αποτελεσματικός αν δεν συναντηθεί με άλλους δρώντες στο πεδίο, καθιστώντας επιτακτική ανάγκη τη συνύπαρξη και τη συνεργατικότητα των Υπηρεσιών Παιδικής Προστασίας, όπου στην Ελλάδα παραμένει ακόμη ζητούμενο.

Ενδοσχολική βία: Διεπιστημονική και Διατομεακή προσέγγιση. Η ανάγκη δικτύωσης με φορείς στην κοινότητα

Βαρυτιμιάδη Καλλιόπη

Εκπαιδευτικός

Η βία των εφήβων στο σχολικό περιβάλλον συνεχίζει να αποτελεί ένα από τα πιο κρίσιμα ζητήματα της εκπαιδευτικής κοινότητας. Παρά τις κατά καιρούς επιμορφώσεις και τις αποσπασματικές παρεμβάσεις, οι εκπαιδευτικοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις της σχολικής βίας χωρίς ουσιαστική και διαρκή στήριξη.

Σήμερα, η κατάσταση είναι ακόμα πιο περίπλοκη λόγω της αύξησης της διαδικτυακής παρενόχλησης (cyberbullying), της επίδρασης των κοινωνικών μέσων στην ψυχολογία των εφήβων και της εντεινόμενης ψυχοκοινωνικής πίεσης που δέχονται τόσο οι μαθητές όσο και οι εκπαιδευτικοί. Οι περιστασιακές επιμορφώσεις και η διαχείριση των εντάσεων μέσα στην τάξη δεν αρκούν πλέον. Χρειάζεται ένα ολιστικό πλαίσιο πρόληψης και αντιμετώπισης που να περιλαμβάνει τη στενή συνεργασία μεταξύ σχολείου, οικογένειας, κοινωνικών λειτουργών, ψυχολόγων και κοινοτικών δομών.

Στην εισήγηση αυτή, θα αναλυθεί η ανάγκη ενίσχυσης των σχολείων με μόνιμους επαγγελματίες ψυχικής υγείας, η σημασία της θεσμικής υποστήριξης των εκπαιδευτικών και η υιοθέτηση στρατηγικών πρόληψης που βασίζονται σε επιστημονικά δεδομένα και καλές πρακτικές από άλλες χώρες. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη δημιουργία σχολικών κοινοτήτων που προάγουν τη συμπερίληψη, την ενσυναίσθηση και την ενεργό συμμετοχή των μαθητών στην αντιμετώπιση της βίας.

Κοινοτικές προσεγγίσεις, θεσμικά αδιέξοδα και ιδεολογικοί προβληματισμοί στην υποστήριξη εφήβων σε εμπλοκή με το νόμο: η εμπειρία του Προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων και Νέων

Γκουσιάρη Ελεονώρα^{1,2}, Παπαντωνόπουλος Μιχάλης^{2,3}

¹Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο

²«ΠΛΟΕΣ» Εταιρία Ψυχοκοινωνικών Μελετών

³Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η εμπειρία του σχεδιασμού και της υλοποίησης κοινοτικών προγραμμάτων και δράσεων ψυχοκοινωνικής παρέμβασης σε πληθυσμούς που βιώνουν κοινωνικό αποκλεισμό καταδεικνύει την ανάγκη υιοθέτησης προσεγγίσεων που λαμβάνουν υπόψη την πολλαπλότητα φαινομένων, στα οποία διαρθρώνονται ατομικοί, κοινωνικοί και θεσμικοί παράγοντες. Οι παρεμβάσεις υποστήριξης απέναντι στη βία, την επιθετικότητα, την παραβατικότητα και την εναντιωματικότητα των ανηλίκων προϋποθέτουν την κατανόηση ιστορικών και πολιτισμικών διαστάσεων και κυρίως το πως αυτές οι διαστάσεις οργανώνουν τον τρόπο που οι νέοι κατανοούν και ερμηνεύουν τη θέση τους μέσα στην κοινότητα, αλλά και τις πρακτικές διαπραγμάτευσης και εναντίωσης που υιοθετούν απέναντι στους θεσμούς και την κοινότητα. Μέσα από το Πρόγραμμα Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης Εφήβων και Νέων του φορέα “Πλόες” ΕΨΥΜΕ, το οποίο αποτελείται από ένα Κέντρο Ημέρας Εφήβων, δύο Ξενώνες Εφήβων και ένα Προστατευόμενο Διαμέρισμα Νέων Ενηλίκων (Μονάδες Ψυχικής Υγείας του άρθρου 11, του Ν2716/1999), επιχειρείται η ανάπτυξη κοινοτικών και πολιτισμικών παρεμβάσεων ψυχοκοινωνικής υποστήριξης, κυρίως, μέσα από την επισήμανση της θέσης και της λειτουργίας του εφήβου-ης ως κοινωνικού υποκειμένου, ως δρώντα που εμπλέκεται σε σχέσεις διαπραγμάτευσης, σύγκρουσης και ρήξης με την οικογένεια, το σχολείο, την κοινότητα, τους θεσμούς, τον πολιτισμό, την ιστορία και την ταυτότητα.

Η αναγκαιότητα και οι προκλήσεις της συνεργασίας σε κοινοτικό επίπεδο για την πρόληψη και αντιμετώπιση των βίαιων συμπεριφορών από και κατά ανηλίκων

Παπαμιχαήλ Στέλλα

Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Η σύγχρονη αντίληψη για την παιδική προστασία περιλαμβάνει την οικοδόμηση σχέσεων συνεργασίας, συνλειτουργίας, αλλά και συναντίληψης πλήθους φορέων και επαγγελματιών που επιχειρούν στο πεδίο. Περιλαμβάνει δε την ολιστική πλαίσίωση τόσο των θυματοποιημένων ανηλίκων, όσο και των ανηλίκων που αντιμετωπίζουν προβλήματα με το νόμο, θεωρώντας τις δύο αυτές κατηγορίες συνομιλούσες. Στη παρούσα εισήγηση θα γίνει αναφορά στις αδυναμίες και ελλείψεις της Ελλάδας, μέσα από την αποτίμηση των επιπτώσεων του κατακερματισμού του συστήματος παιδικής προστασίας σε κεντρικό επίπεδο, όπως και της απροθυμίας της Τοπικής Αυτοδιοίκησης να επενδύσει ανθρώπινους και υλικούς πόρους. Το μοντέλο προστασίας της νεότητας που εφαρμόζεται ήδη από τη δεκαετία του 1980, στο Κεμπέκ – Καναδά, θα αποτελέσει αφορμή για συζήτηση, ιδιαίτερα ως προς τη δυνατότητα μεταφοράς του ως καλής πρακτικής στην ελληνική πραγματικότητα.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 5**Πρόληψη****Προεδρείο**

Μπουλμέτη Γεωργία – ΥΠΑΙΘΑ/ ΔΠΕ Γ' ΑΘΗΝΑΣ

Επενδύοντας στην πρόληψη για την ενδοσχολική βία και τον εκφοβισμό (Ε.ΒΙ.Ε.) στη σχολική κοινότητα: Ανάπτυξη καινοτόμων πρωτοβουλιών στην εκπαίδευση - Παρουσίαση προγράμματος για την ενδυνάμωση της σχολικής κοινότηταςΜπουλμέτη Γεωργία¹, Κορακίδη Γεωργία²¹ΥΠΑΙΘΑ/ ΔΠΕ Γ' ΑΘΗΝΑΣ²ΥΠΑΙΘΑ/ ΔΔΕ Γ' ΑΘΗΝΑΣ

Η πρόληψη της ενδοσχολικής βίας και του εκφοβισμού καθίσταται επιτακτική στην εκπαιδευτική οπτική της Παγκόσμιας Εκπαίδευσης και αφορά το σύνολο της σχολικής κοινότητας. Η δημιουργία ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος και η ανάπτυξη σχέσεων εμπιστοσύνης των μελών επιτυγχάνονται μέσω συμμετοχικών προσεγγίσεων, της ενεργής εμπλοκής εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και γονέων με απώτερο στόχο την ανάληψη δράσης στη ζωή του σχολείου. Η παρούσα εργασία παρουσιάζει ένα καινοτόμο πρόγραμμα, ολιστικής παρέμβασης, το οποίο υλοποιείται από Συμβούλους Εκπαίδευσης από το έτος 2023-24 έως σήμερα με στόχο την ενδυνάμωση εκπαιδευτικών, μαθητών/τριών και γονέων για την πρόληψη της σχολικής βίας και τη διαχείριση των συγκρούσεων σε επτά σχολεία της Διεύθυνσης Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Γ' Αθήνας. Προέκυψε από την ανάγκη των σχολικών μονάδων να αντιμετωπίσουν φαινόμενα ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού καθώς και παραβατικότητας. Πρόκειται για δίωρες βιωματικές δράσεις που βασίζονται στην ομαδική εμπειρική/βιωματική μάθηση, την Καταξιοτική Συστημική Διερεύνηση και την ανάπτυξη δεξιοτήτων. Επικεντρώνεται στους άξονες της επαγγελματικής ενδυνάμωσης των εκπαιδευτικών και την κινητοποίησή τους σε δράσεις, μέσω των συλλόγων διδασκόντων, της ενεργοποίησης των εκπροσώπων των μαθητών για την καλλιέργεια ενός συλλογικού σκοπού, λειτουργώντας ως πολλαπλασιαστές σε θέματα Ε.ΒΙ.Ε., μέσω των μαθητικών συμβουλίων και της ανάπτυξης συνεργασίας μεταξύ σχολείου και οικογένειας, μέσω της υποστήριξης των γονέων. Η εφαρμογή προγραμμάτων πρόληψης, βιωματικής συνεργατικής μάθησης στη σχολική κοινότητα αξιολογείται θετικά από την ποιοτική ανάλυση των εμπειριών των συμμετεχόντων.

Η Σχολική Διαμεσολάβηση. Μια μελέτη περίπτωσης

Μακά Ζωή², Ορφανίδου Μαρία¹, Παριού Αγγελική³

¹Δημόσιο Σχολείο

²Ψυχολόγος/Διαμεσολαβήτρια

³Ανάδραση

Η σχολική διαμεσολάβηση αποτελεί ένα θεσμό ειρηνικής διευθέτησης συγκρούσεων και επίλυσης προβλημάτων στο σχολικό περιβάλλον, καθώς και μια μέθοδο πρόληψης της ενδοσχολικής βίας. Οι διαμεσολαβητές μπορεί να είναι επιμορφωμένοι εκπαιδευτικοί ή μαθητές. Είναι μία διαδικασία, κατά την οποία μαθήτριες και μαθητές των μεγαλύτερων τάξεων, αφού εκπαιδευτούν από τους/τις εκπαιδευτικούς τους που γνωρίζουν αυτή τη μέθοδο, διαμεσολαβούν για την επίλυση συγκρούσεων και διαφορών ανάμεσα σε συμμαθήτριες και συμμαθητές τους.

Στόχος είναι να καταλήξουν σε μια συμφωνία για να μην επαναληφθεί η επιθετική ή προσβλητική συμπεριφορά στο μέλλον αλλά και να βελτιωθούν οι μεταξύ τους σχέσεις και γενικότερα να δημιουργηθεί ένα υγιές, θετικό και ασφαλές σχολικό περιβάλλον.

Τα οφέλη της διαμεσολάβησης είναι πολλαπλά, δίνει χώρο έκφρασης σ' όλους τους μαθητές προωθώντας την ενσωμάτωση τους, ενώ βελτιώνει τις κοινωνικές δεξιότητες τους μέσα και έξω από το σχολείο. Βοηθά να αποκτήσουν αυτογνωσία και αυτοπεποίθηση, καθώς και κατανόηση για τα προβλήματα που απασχολούν τους συμμαθητές τους.

Η μελέτη περίπτωσης αφορά την παρουσίαση της διαδικασίας σε περιστατικά που δημιουργούσαν εντάσεις και διενέξεις μεταξύ μαθητών στο σχολείο και τον τρόπο επίλυσης και τα οφέλη μέσω της σχολικής διαμεσολάβησης.

Βιωματικές ομάδες γονέων στο σχολικό πλαίσιοΟρφανίδου ΜαρίαΔημόσιο Σχολείο

Σύμφωνα με τον ΠΟΥ μία από τις 7 στρατηγικές των παρεμβατικών προτάσεων INSPIRE είναι η υποστήριξη της γονεϊκότητας. Τα προγράμματα συμβουλευτικής γονέων είναι σημαντικά. Στόχος των προγραμμάτων είναι η απόκτηση των δεξιοτήτων και συμπεριφορών για τη λειτουργική και αποτελεσματική γονεϊκή συμπεριφορά, έτσι ώστε ο τελικός αποδέκτης αυτών των συμπεριφορών, που είναι τα παιδιά, να λειτουργούν σωστά σε συναισθηματικό, συμπεριφορικό και κοινωνικό επίπεδο. Τα προγράμματα αυτά λειτουργούν και σε επίπεδο πρόληψης φαινομένων όπως της πρόληψης σεξουαλικής κακοποίησης και της επιθετικότητας και βίας των ανηλίκων.

Το παρών πρόγραμμα αφορά τις βιωματικές ομάδες γονέων στο σχολικό πλαίσιο. Προσφέρθηκαν 7 συναντήσεις, δύο διδακτικών ωρών με θεματολογία τα αναπτυξιακά στάδια, την επικοινωνία, τον καθορισμό ορίων και των συνεπειών, την αυτοφροντίδα του γονέα. Χρησιμοποιήθηκαν εικαστικά μέσα, μουσική, χορός, παιχνίδι ρόλων και δραματοποίηση. Με μια σειρά βιωματικών δραστηριοτήτων οι γονείς είχαν την ευκαιρία να κατανοήσουν τα αναπτυξιακά στάδια και τις ανάγκες κάθε σταδίου καθώς και τις δεξιότητες τους για την ανταπόκριση τους σ' αυτές. Οι βιωματικές ομάδες γονέων στο σχολικό πλαίσιο δίνουν την ευκαιρία ανάπτυξης δεξιοτήτων στους γονείς, την κατανόηση των δυσκολιών της επικοινωνίας με τα παιδιά και την χρήση λειτουργικών μεθόδων και τεχνικών στην διαπαιδαγώγηση τους και την μεταξύ τους αλληλεπίδραση.

Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση της παιδικής κακοποίησης στο σχολείο: ο λόγος των εκπαιδευτικών και των μελών της Επιτροπής Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.)

Δούνα Νικολέτα

Δημόσιο

Η παρούσα ερευνητική εργασία με τίτλο « Πρόληψη και έγκαιρη παρέμβαση της παιδικής κακοποίησης στο σχολείο: ο λόγος των εκπαιδευτικών και των μελών της Επιτροπής Διεπιστημονικής Υποστήριξης (Ε.Δ.Υ.)» μελετά το φαινόμενο της παιδικής κακοποίησης εστιάζοντας στα ζητήματα της ευαισθητοποίησης και της έγκαιρης παρέμβασης, στην πρόληψη του φαινομένου στο σχολείο, με τα προγράμματα πρόληψης υπό το πρίσμα των δικαιωμάτων των παιδιών και της λειτουργίας της συστηματικής διεπιστημονικής συνεργασίας. Η έρευνα που υλοποιείται βασίζεται σε ποιοτική μεθοδολογία, αξιοποιεί την ημιδομημένη συνέντευξη και τη θεματική ανάλυση δεδομένων επιχειρώντας να αναδείξει το λόγο και την εμπειρία των εκπαιδευτικών, σχολικών κοινωνικών λειτουργών και σχολικών ψυχολόγων ως προς αυτά. Το δείγμα αποτέλεσαν 11 επαγγελματίες (κοινωνικοί λειτουργοί, ψυχολόγοι, εκπαιδευτικοί) που εργάζονται στο χώρο της εκπαίδευσης υπό το πρίσμα της διεπιστημονικής ομάδας. Από την ανάλυση των συνεντεύξεων, παρουσιάστηκαν οι απόψεις των επαγγελματιών γύρω από τα σημάδια κακοποίησης, ενέργειες και προτάσεις πρόληψης καθώς και τρόπους παρέμβασης σε περιστατικά κακοποίησης στο σχολικό περιβάλλον. Αναδείχθηκε επίσης η εμπειρία των επαγγελματιών από τη συνεργασία τους με την διεπιστημονική ομάδα, καθώς και οι δυσκολίες που αντιμετώπισαν στο υποστηρικτικό και εκπαιδευτικό τους έργο. Τέλος, συζητήθηκε η εμπειρία της πανδημίας και της τηλεκαίδευσης σημειώνοντας την επίδραση τους στην πρόληψη και την παρέμβαση του φαινομένου.

**Έλλειψη κοινωνικών δεξιοτήτων ή εκφοβισμός;
Μια μελέτη περίπτωσης στην Β τάξη Δημοτικού**

Ορφανίδου Μαρία

Δημόσιο Σχολείο

Τα περιστατικά ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού σημειώνουν μια αυξητική τάση που πολλές φορές η αποκάλυψη τους δεν περιορίζεται μέσα στο σχολικό πλαίσιο αλλά φανερώνεται με καταγγελίες στην αστυνομία και την Εισαγγελία. Αποτελούν μια σύνθετη δυσκολία και για τον διευθυντή της σχολικής μονάδας και τους εκπαιδευτικούς που καλούνται να ενεργήσουν πέρα από τον παιδαγωγικό ρόλο που τους έχει αναθέσει η πολιτεία. Οι γονείς επίσης εμπλέκονται πολλές φορές με απαιτήσεις και παρεμβάσεις στην σχολική ζωή που δυσκολεύουν περαιτέρω τα αναδυόμενα φαινόμενα.

Η μελέτη περίπτωσης αποτελεί την καταγραφή του φαινομένου όπως αναδύθηκε στο σχολικό περιβάλλον και αφορούσε την Β τάξη Δημοτικού σχολείου. Καταγράφονται οι λόγοι που οδήγησαν στην αναγκαιότητα μιας παρέμβασης από την σχολική ψυχολόγο, το είδος της παρέμβασης που διήρκεσε 5 μήνες με εβδομαδιαία δράση μέσα στην τάξη, και μία δράση όπου συμμετείχαν οι μαθητές με τους γονείς τους. καταγράφονται τα αποτελέσματα αυτής της δράσης όπως προήλθαν μέσα από ποσοτικές και ποιοτικές αξιολογήσεις και γίνεται συζήτηση για τον ρόλο του σχολικού ψυχολόγου.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 6*Πρόληψη & Παρεμβάσεις***Προεδρείο**

Καλύβα Πηνελόπη, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Εποπτεία στους υπεύθυνους σχολικής ζωής με σκοπό τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και την διαχείριση στοιχείων ανήλικης βίας στον μαθητικό πληθυσμόΕυσταθίου Αναργυρούλα, Βλαστού Ελένη*Συμβουλευτικός Σταθμός Πετρούπολης*

Η κακοποίηση και η παραμέληση των ανηλίκων αποτελεί σε παγκόσμιο επίπεδο τόσο ένα σοβαρό κοινωνικό ζήτημα, όσο και ένα οξύ πρόβλημα για τη δημόσια υγεία. Τα μέλη που υπηρετούν το εκπαιδευτικό σύστημα, στο πλαίσιο κυρίως του κοινωνικού τους ρόλου, και οι γονείς οφείλουν να συνεισφέρουν σημαντικά στην αποκάλυψη του φαινομένου, στη διαχείριση και αντιμετώπισή του. Η αναγνώριση συγκεκριμένων χαρακτηριστικών ως πιθανών στοιχείων κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων είναι σήμερα πιο αναγκαία από ποτέ, τόσο λόγω της αύξησης των περιστατικών, όσο και των σοβαρών συνεπειών που μπορούν να προκαλέσουν στην ψυχοσυναισθηματική εξέλιξη και την μετέπειτα πορεία στη ζωή του παιδιού. Ειδικότερα το περιβάλλον του σχολείου θεωρείται κομβικό στην πρώιμη αναγνώριση, στην διαχείριση αλλά και για την έναρξη των απαιτούμενων διαδικασιών στην απαιτούμενη αντιμετώπιση. Η παρούσα παρέμβαση στηρίζεται σε πρώτο στάδιο στην αξιολόγηση με επίσημα εργαλεία της συναισθηματικής ωριμότητας και ετοιμότητας των μαθητών λυκείου και δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών. Στη συνέχεια η παρέμβαση θα περιλαμβάνει εποπτικές συναντήσεις με τους υπεύθυνους σχολικής ζωής. Περιεχόμενο των συναντήσεων θα είναι η συζήτηση και ο εποπτικός ρόλος σε θέματα καθημερινότητας που προκύπτουν στο σχολείο και αφορούν οποιαδήποτε μορφή βίας στην ανήλικη εφηβική κοινότητα και βιωματικές ασκήσεις που αφορούν την ευαισθητοποίηση και αντιμετώπιση της βίας και στις εσωτερικές δυσκολίες του εκπαιδευτικού να διαχειριστεί περιστατικά βίας σε προσωπικό, διαπροσωπικό και οικογενειακό επίπεδο. Μετά το πέρας της παρέμβασης θα δοθούν τα ίδια εργαλεία μέτρησης και θα ακολουθήσει μελέτη των αποτελεσμάτων σε συνδυασμό με το θεωρητικό υπόβαθρο. Η μελέτη και ο εντοπισμός των παραγόντων επικινδυνότητας και τρόποι αντιμετώπισης τους θα συνεισφέρουν στην πρωτογενή πρόληψη της βίας μεταξύ των ανηλίκων στο πεδίο του σχολείου αλλά και της νεανικής παραβατικότητας που οδηγούν σε εναντιωματική διαταραχή ενηλίκων, εξάρτηση σε ουσίες και μη λειτουργικά μοτίβα κακοποίησης που οδηγούν στην κοινωνική κρίση και απειλή της κοινότητας.

Εκπαιδευτική παρέμβαση πρόληψης της έμφυλης βίας και προώθησης της ισότητας των φύλων σε μαθητές/-τριες δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης

Βοζικάκη Μαρία^{1,2}

¹Ελληνικό Μεσογειακό Πανεπιστήμιο

²Περιφέρεια Κρήτης

Εισαγωγή

Η παρούσα παρουσίαση αφορά στην εκπαιδευτική παρέμβαση "Θέματα Φύλου και Ισότητας" που πραγματοποιήθηκε σε σχολικές μονάδες Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, σε μαθητές/-τριες Α και Β Λυκείου σε ημί-αστικές και αγροτικές περιοχές στο πλαίσιο του Έργου: "Δράσεις ενάντια στις επικίνδυνες συμπεριφορές, την παραβατικότητα και την χρήση ουσιών από εφήβους. Παρέμβαση στο άτομο, την οικογένεια, το σχολείο, την κοινότητα", το οποίο υλοποιήθηκε από το Τμήμα Κοινωνικής Εργασίας του Ελληνικού Μεσογειακού Πανεπιστημίου, με την υποστήριξη της Περιφέρειας Κρήτης.

Στόχοι

Βασικοί στόχοι της παρέμβασης ήταν η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της μαθητικής κοινότητας σχετικά με την πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης βίας, των στερεοτύπων, προκαταλήψεων και διακρίσεων λόγω φύλου και η αναγνώριση, κατανόηση και αποδόμηση εκ μέρους των μαθητών/-τριών των δικών τους στερεοτυπικών παραδοχών και πεποιθήσεων.

Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες

Πραγματοποιήθηκαν δραστηριότητες, που συμπεριέλαβαν συγκρουσιακή ιδεοθύελλα, φύλλα εργασίας, κριτική ανάλυση αποσπασμάτων έργων παιδικής λογοτεχνίας, διαφημίσεων και αναρτήσεων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης και δημιουργικές κατασκευές, κολλάζ κ.λ.π. Οι μαθητές/-τριες ανταποκρίθηκαν σε ασκήσεις προφορικής απόκρισης, εργάστηκαν ατομικά και σε μικρές ομάδες πάνω σε μελέτες περίπτωσης και σενάρια, αποτύπωσαν γραπτά τις ιδέες, τα συναισθήματα και τις ανάγκες τους και παρουσίασαν τα αποτελέσματα των εργασιών τους στην ολομέλεια.

Αποτελέσματα-Συμπεράσματα

Οι μαθητές/-τριες μπόρεσαν να αναστοχαστούν και να δουλέψουν δημιουργικά σχετικά με τις μορφές της έμφυλης βίας, τους παράγοντες που οδηγούν στην εκδήλωση κακοποιητικών συμπεριφορών εις βάρος των κοριτσιών και των γυναικών, αλλά και με τα ζητήματα της αρρενωπότητας, της ταυτότητας φύλου, των δικαιωμάτων των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων και της σεξουαλικότητας και κατάφεραν να νοηματοδοτήσουν και να καθρεφτίσουν τις δικές τους εμπειρίες κακοποίησης και βίας στο σχολικό, οικογενειακό και κοινωνικό τους περιβάλλον.

Εξέταση της σχέσης μεταξύ παιδικής θυματοποίησης και διατροφικών διαταραχών σε αναδυόμενους ενήλικες

Μαστροσαββάκη Παναγιώτα, Μάρκου Μαρία, Σταυρινίδης Παναγιώτης
University of Cyprus

Σύμφωνα με προηγούμενες έρευνες, ο σχολικός εκφοβισμός στην παιδική ηλικία (ΣΕΠΗ) αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες κινδύνου για την ανάπτυξη διαταραγμένων διατροφικών συμπεριφορών (ΔΔΣ). Η παρούσα έρευνα αποτελεί συνέχεια ήδη υπάρχουσας έρευνας, σχετικά με την εξέταση της σχέσης μεταξύ του ΣΕΠΗ και των ΔΔΣ σε αναδυόμενους ενήλικες. Τα αποτελέσματα της πρώτης υπάρχουσας έρευνας αναλύθηκαν μέσω της Ερμηνευτικής Φαινομενολογικής Ανάλυσης (ΕΦΑ). Διαπιστώθηκε, ότι οι συμμετέχοντες βιώνουν ΔΔΣ λόγω ΣΕΠΗ. Σύμφωνα με τη δεύτερη και νέα έρευνα, μέσω ποιοτικής μεθοδολογίας, επιδιώκει να εξετάσει πώς αυτοί οι παράγοντες συμβάλλουν στη σχέση μεταξύ των αρνητικών επιπτώσεων του ΣΕΠΗ και της ανάπτυξης των ΔΔΣ στην αναδυόμενη ενήλικη ζωή, καθώς και πώς οι αναδυόμενοι ενήλικες που έχουν βιώσει ΣΕΠΗ βιώνουν και ερμηνεύουν τις ΔΔΣ τους. Σύμφωνα με την ΕΦΑ οι συμμετέχοντες για να διαχειριστούν το άγχος και την ένταση εμπλέκονται σε ΔΔΣ. Η σωματική δυσαρέσκεια ενισχύθηκε από την αρνητική αυτοαντίληψη, η οποία επηρεάστηκε από τις κοινωνικές επιρροές και το ΣΕΠΗ. Οι ΔΔΣ διευκολύνθηκαν από την κάλυψη του τύπου για εξιδανικευμένα σώματα στα μέσα ενημέρωσης και τις αυστηρές οικογενειακές δίαιτες. Παράλληλα, η αυτοαντίληψη των συμμετεχόντων βλάπτεται από το τραύμα που σχετίζεται με ΣΕΠΗ και το κοινωνικό στίγμα. Τέλος, οι ΔΔΣ χρησιμοποιήθηκαν για τη διαχείριση αρνητικών συναισθημάτων και περιστάσεων ως αποτέλεσμα εμπειριών πρώιμης ζωής χωρίς κατάλληλους μηχανισμούς αντιμετώπισης. Συνολικά, η παρούσα έρευνα υπογραμμίζει το ρόλο του ΣΕΠΗ στην ανάπτυξη ΔΔΣ στην αναδυόμενη ενήλικη ζωή, καθώς και περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι αναδυόμενοι ενήλικες που έχουν βιώσει ΣΕΠΗ, βιώνουν τις ΔΔΣ τους.

Οι αντιλήψεις και οι στάσεις των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης για την παιδική κακοποίηση και ο ρόλος της ενσυναίσθησης

Αθανασίου Ελένη, Μέρη Ελισάβετ
European University Cyprus

Οι εκπαιδευτικοί ανήκουν στους επαγγελματίες, οι οποίοι είναι σε θέση να διακρίνουν αλλαγές στη συμπεριφορά και στην εικόνα των μαθητών και κατ' επέκταση μπορούν να αναγνωρίσουν πιθανή παιδική κακοποίηση. Η ενσυναίσθηση είναι μια ικανότητα που βοηθάει το άτομο να κατανοεί τα συναισθήματα και τα βιώματα άλλου ατόμου και συνεπώς κρίνεται ότι ενισχύει την αναγνώριση, αλλά και καταγγελία περιπτώσεων παιδικής κακοποίησης από τους εκπαιδευτικούς. Η παρούσα ποσοτική έρευνα, είχε ως δείγμα 203 εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και ειδικής αγωγής στην Ελλάδα, και χρησιμοποίησε το Toronto empathy questionnaire και το Educators and Child Abuse Questionnaire. Οι εκπαιδευτικοί που οι πανεπιστημιακές τους σπουδές ασχολήθηκαν επαρκώς με θέματα καταγγελίας παιδικής κακοποίησης, νιώθουν πιο σίγουροι στην αναγνώρισή της, γνωρίζουν καλύτερα τη διαδικασία καταγγελίας στις αρμόδιες αρχές και φαίνεται να αντιλαμβάνονται καλύτερα τη σοβαρότητα του φαινομένου. Οι εκπαιδευτικοί που είναι γονείς αντιλαμβάνονται καλύτερα τη σοβαρότητα του φαινομένου και εμφανίζουν υψηλότερο δείκτη ενσυναίσθησης από τους άτεκνους. Τα περισσότερα έτη υπηρεσίας των εκπαιδευτικών ενισχύουν τη γνώση τους για τη διαδικασία της καταγγελίας, ενώ τα λιγότερα έτη υπηρεσίας, σχετίζονται με τη μεγαλύτερη κατανόηση της σοβαρότητας του φαινομένου. Καλύτερη αντίληψη της σοβαρότητας του φαινομένου, βρέθηκε ότι έχουν οι αναπληρωτές και ωρομίσθιοι εκπαιδευτικοί, συγκριτικά με τους μόνιμους. Οι έγγαμοι εκπαιδευτικοί εμφανίζονται πιο αυστηροί σε θέματα πειθαρχίας. Τέλος, ο υψηλότερος δείκτης ενσυναίσθησης των εκπαιδευτικών μοιάζει να ενισχύει την αναγνώριση της παιδικής παραμέλησης. Η στελέχωση των σχολείων με ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς σε καθημερινή βάση κρίνεται πολύ σημαντική για την πρόληψη και την αντιμετώπιση της βίας κατά ανηλίκων.

Πόσο αποτελεσματική είναι η προληπτική εποπτεία του κράτους απέναντι στην ενδοσχολική βία; Αναλύοντας τα πρωτόκολλα του Υπουργείου Παιδείας

Κώτση Δέσποινα

Δικηγόρος

Η λήψη μέτρων πρόληψης φαινομένων Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού (εφεξής: Ε.ΒΙ.Ε.), σε επίπεδο σχολείου αποτελεί την προληπτική διοικητική εποπτεία του κράτους απέναντι στη βία μεταξύ ανηλίκων στο σχολικό πλαίσιο, ενώ μπορούμε να πούμε ότι αναπτύσσεται στους ακόλουθους άξονες: α) Πρώτον στην εκτίμηση κινδύνου Ενδοσχολικής Βίας και Εκφοβισμού, όπου η εκτίμηση του κινδύνου Ε.ΒΙ.Ε. είναι μια σημαντική διαδικασία που έχει ως στόχο τον προσδιορισμό των πιθανών κινδύνων και τη λήψη μέτρων πρόληψης και διαχείρισης. Για τον προσδιορισμό του βαθμού επικινδυνότητας λαμβάνονται υπόψη οι ακόλουθες παράμετροι: κλίμα Σχολείου/Τάξης, παρατήρηση και αξιολόγηση των συμπεριφορών των μαθητών/τριών για ενδείξεις φαινομένων Ε.ΒΙ.Ε., συλλογή, ανάλυση δεδομένων και μαρτυριών περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε. β) Δεύτερος άξονας γύρω από τον οποίο αναπτύσσεται η διοικητική πρόληψη είναι ένα Σχέδιο Δράσης πρόληψης φαινομένων ενδοσχολικής βίας και εκφοβισμού. Σε επίπεδο σχολικής μονάδας, ο/η διευθυντής/τρια, ο/η υποδιευθυντής/τρια, ο/η εκπαιδευτικός αποδέκτης αναφορών, καθώς και τα μέλη του Συλλόγου Διδασκόντων αναπτύσσουν Σχέδιο Δράσης, προσαρμοσμένο στις όποιες ιδιαιτερότητες (π.χ. δυναμικό, περιοχή, ιστορικό περιστατικών Ε.ΒΙ.Ε. κ.ά.) του σχολείου τους, το οποίο περιλαμβάνει μια σειρά σκοπών και επιδιωκόμενων αποτελεσμάτων, διαδικασιών με σαφή καθορισμό ρόλων και καθηκόντων κάθε εμπλεκόμενου ατόμου ή φορέα, αξιοποίηση καλών πρακτικών. Τόσο η πολιτική εκτίμησης κινδύνου όσο και το Σχέδιο Δράσης του σχολείου γνωστοποιούνται σε όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής και μαθητικής κοινότητας καθώς και σε όλους τους γονείς/κηδεμόνες, για να υπάρχει διαφάνεια στις ενέργειες που πραγματοποιούνται και να δημιουργείται κλίμα εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας μεταξύ των εμπλεκόμενων. Τα στοιχεία αυτά είναι μερικά από όσα μπορούν να συνηγορήσουν στην κατάρτιση μιας αποτελεσματικής πολιτικής πρόληψης φαινομένων ανήλικης βίας.

Εργαστήριο 5*Πρόληψη***‘Τόλμησε την ευγένεια’: ένα βιωματικό εργαστήριο πρωτογενούς πρόληψης για εκπαιδευτικούς και φροντιστές παιδιών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Βαζαίου Αύρα, Γαβριηλίδου Δήμητρα, Τζοβάρα Ναταλία,

Κέντρο Πρόληψης των Εξαρτήσεων και Προαγωγής της Ψυχοκοινωνικής Υγείας Αθήνας "Αθηνά Υγεία" σε συνεργασία με τον Ε.Ο.Π.Α.Ε

Το πεδίο της πρωτογενούς / καθολικής πρόληψης αποτελεί ένα προνομιακό πλαίσιο παρέμβασης στην σχολική κοινότητα, που διαφαίνεται ότι λειτουργεί ανασχετικά στην ανάπτυξη του φαινομένου της σχολικής βίας και του εκφοβισμού. Στο πλαίσιο σχεδιασμού και υλοποίησης πρωτογενών παρεμβάσεων πρόληψης, η επιστημονική μας ομάδα επιχειρεί από το 2009 να ανταποκριθεί στα ολοένα και πιο σύνθετα αιτήματα της σχολικής κοινότητας. Την ίδια στιγμή, σχεδιάζει και υλοποιεί στοχευμένες δράσεις ευαισθητοποίησης των μαθητ(ρι)ών απέναντι στη σχολική βία και τον εκφοβισμό.

Το παρόν βιωματικό εργαστήριο στηρίζεται στο πρωτότυπο υλικό πρόληψης «Οι ευγενείς ιππότες της στρογγυλής τάξης σε επικίνδυνες αποστολές» που απευθύνεται στην Α΄θμια εκπαίδευση. Σκοπός του υλικού αυτού είναι η ευαισθητοποίηση των μαθητ(ρι)ών για τον σχολικό εκφοβισμό μέσω της αποδόμησης της βίας και της αποδυνάμωσης των στοιχείων εκείνων που την ενισχύουν στο σχολικό περιβάλλον. Αυτό επιχειρείται με την ανάπτυξη και ενδυνάμωση ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων καθώς και τη δημιουργία συνεργατικού και συμπεριληπτικού κλίματος στην τάξη. Η προαγωγή της ψυχικής και σωματικής υγείας ως ολιστικής ενότητας, η αξιοποίηση της δυναμικής της ομάδας - τάξης και η ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής μέσα από ομαδοσυνεργατικές βιωματικές δραστηριότητες, αποτελούν βασικά μεθοδολογικά εργαλεία των παρεμβάσεων πρόληψης στο εφαρμοσμένο πεδίο της τυπικής εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, οι «Ιππότες», εστιάζουν στη σημασία της ευγένειας, αξιοποιώντας πρωτότυπες ιστορίες για τα παιδιά που αφορούν αντίστοιχα στην άσκηση σωματικής, λεκτικής ή διαδικτυακής βίας. Η ίδια η παρέμβαση καθώς και το προτεινόμενο αυτό εργαστήριο γνωριμίας με το υλικό, εδράζονται στο ευρύτερο πλαίσιο της αφηγηματικής και συστημικής προσέγγισης: μέσω της αφήγησης μιας σπονδυλωτής ιστορίας, η οποία την ίδια στιγμή συν-κατασκευάζεται και συν-εξελίσσεται καθόλη την διεργασία μέσα στην ομάδα, δίνεται χώρος στην φαντασία και την δημιουργικότητα των παιδιών, επιτρέποντάς τους να αλληλεπιδράσουν και να συμμετάσχουν ισότιμα ως μέλη της. Σε αυτό το πλαίσιο, δίνεται έμφαση στο ομαδικό βίωμα και στην κοινή εμπειρία της αφήγησης με την αξιοποίηση διαφορετικών ερεθισμάτων και δραστηριοτήτων, τα οποία μπορεί να εμπλουτίζονται, να διαφοροποιούνται και να διαμορφώνονται από τους συντονιστές / τις συντονίστριες της ομάδας ανάλογα με τις εκάστοτε ανάγκες και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.

Σκοπός του εργαστηρίου είναι η ευαισθητοποίηση των εκπαιδευτικών στην πρόληψη της σχολικής βίας και του εκφοβισμού μέσω της κοινωνικής και συναισθηματικής μάθησης με τη χρήση αφήγησης πρωτότυπων ιστοριών και ομαδικών δραστηριοτήτων και παιχνιδιών στην τάξη. Επί μέρους στόχους αποτελούν: α) η ανάπτυξη ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων των μαθητ(ρι)ών μέσω της αξιοποίησης μύθων και ιστοριών για ιππότες β) η πρόληψη και η αντιμετώπιση διαφορετικών μορφών σχολικής βίας / σχολικού εκφοβισμού όπως η άσκηση σωματικής βίας και η αρπαγή / καταστροφή πραγμάτων, η άσκηση λεκτικής βίας και ο κοινωνικός αποκλεισμός – απομόνωση, και η (σωστή) χρήση του διαδικτύου και η διαχείριση του κυβερνοεκφοβισμού γ) η ενίσχυση της αυτεπίγνωσης για τη διαχείριση δύσκολων συναισθηματικών καταστάσεων, όπως ο θυμός, το άγχος και ο φόβος, καθώς και η (αυτο)ρύθμιση της παρορμητικότητας και της επιθετικότητας στα παιδιά δ) η προαγωγή της συναισθηματικής νοημοσύνης και της

ηθικής ανάπτυξης στην σχολική ζωή, ε) η συνεχής εξάσκηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής και η διάχυσή τους στην σχολική και στην ευρύτερη κοινότητα .

Το εργαστήριο εδράζεται σε ένα υλικό πρόληψης που έχει ήδη εφαρμοστεί σε διαφορετικά σχολεία και τάξεις στην Αθήνα και σε άλλες περιοχές της επικράτειας. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πραγματοποιηθεί εμπλουτισμένη διαδραστική παρουσίαση του υλικού, θα γίνει αναφορά σε εφαρμοσμένα παραδείγματα από το πεδίο ενώ θα αξιοποιηθεί η βιωματική, ομαδοσυνεργατική προσέγγιση με του συμμετέχοντες και τις συμμετέχουσες να δοκιμάζουν στην πράξη κάποιες από τις προτεινόμενες δραστηριότητες.

Προσκεκλημένη Ομιλία**Multidisciplinary collaborations in the investigation and case management of suspected cases of child maltreatment by frontline professionals.****The University Hospital of Vienna experience**Chryssa Grylli

MD, MSc, PhD

Paediatrician and certified child abuse specialist, Department of Paediatrics and Adolescent Medicine,
University Hospital Vienna, Austria

Early diagnosis and prompt intervention are crucial for the effective prevention and management of child abuse and neglect. Since 2004, Austrian hospitals have been legally required to establish child protection groups (hbCPSs) to ensure structured diagnostic assessment and medical management of suspected cases in both inpatient and outpatient settings.

To enhance the work of hbCPSs, the Forensic Examination Centre for Children and Adolescents (FOKUS) was established in 2015. Located at the Department of Paediatrics and Adolescent Medicine at the Medical University of Vienna, FOKUS serves as an umbrella service for all regional and university hbCPSs in Vienna. FOKUS represents the first highly specialised tertiary child protection programme for the forensic evaluation and documentation as well as the clinical management of suspected CAN cases in Austria.

Additionally, the Protection Against Violence Act of 2019 introduced new regulations on mandatory reporting, refining the duty of disclosure for healthcare professionals to strengthen child protection measures.

This presentation will provide an in-depth overview of the procedures used to identify and manage suspected cases of child maltreatment within the hospital setting of the University Hospital of Vienna. Through case examples from clinical practice, the role of multidisciplinary collaboration in ensuring comprehensive child protection will be thoroughly depicted.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 7*Θεωρητικές Προσεγγίσεις & Παρεμβάσεις***Προεδρείο**

Μπαλίκου Παναγιώτα (Γιούλη),

Μέλος Ομάδας Συντονισμού στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων

**Το μονοπάτι από την παιδική κακομεταχείριση στην ψυχοπαθολογία
και ο ρόλος της ψυχικής ανθεκτικότητας**Δουγαλή Αναστασία¹, Μπεκιάρη Ελένη²¹ Κοινωνικό Κέντρο Ψυχικής Υγείας Παιδιού & Εφήβου Παλλήνης² Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής**Εισαγωγή**

Η παιδική κακομεταχείριση αποτελεί βασικό επιβαρυντικό παράγοντα για την ψυχική και τη σωματική υγεία και μπορεί να έχει βλαπτική επίδραση στη λειτουργικότητα του ατόμου. Ωστόσο, παρά τη δυσμενή επίδρασή της, υπάρχει μεγάλη ετερογένεια όσον αφορά τις επιπτώσεις της. Το γεγονός ότι δεν επηρεάζονται όλοι οι άνθρωποι το ίδιο, έχει αναδείξει τη μελέτη του φαινομένου της ψυχικής ανθεκτικότητας, της δυναμικής, δηλαδή, διαδικασίας που οδηγεί σε θετική προσαρμογή παρά την έκθεση σε αντιξοότητα.

Στόχοι

Με την παρούσα εργασία θελήσαμε να περιγράψουμε το «μονοπάτι» που συνδέει την παιδική κακομεταχείριση με την εμφάνιση ψυχοπαθολογίας, εστιάζοντας στον προστατευτικό ρόλο της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Αποτελέσματα

Ο τρόπος με τον οποίο η κακομεταχείριση συνδέεται με την εμφάνιση ψυχοπαθολογίας είναι σύνθετος και όχι ακόμη πλήρως κατανοητός. Από την έρευνα έχει αρχίσει να φαίνεται ότι αφορά αλλαγές σε νευροβιολογικό επίπεδο, που συνδέονται με μεταβολές στη συναισθηματική ρύθμιση και τη γνωστική επεξεργασία, αλλά και με μεταβολές σε γονιδιακό επίπεδο, μέσω επιγενετικών μηχανισμών. Οι επιπτώσεις της κακομεταχείρισης φαίνεται ότι διαμεσολαβούνται από την ψυχική ανθεκτικότητα του καθενός. Στην παρούσα εργασία εξετάζουμε τους πιθανούς ορισμούς της ψυχικής ανθεκτικότητας, τις μεθόδους εκτίμησης και μέτρησής της, καθώς και τους παράγοντες που σχετίζονται με αυτή και την προάγουν. Τέλος, αναφερόμαστε σε παρεμβάσεις πρόληψης και θεραπείας με στόχο την ενίσχυση της ψυχικής ανθεκτικότητας.

Συμπεράσματα

Η ψυχική ανθεκτικότητα μπορεί να ευοδωθεί, μέσω της επίδρασης προστατευτικών παραγόντων. Ενισχύοντας τις δεξιότητες και τη λειτουργικότητα των νέων ανθρώπων με κατάλληλες παρεμβάσεις, μπορούμε να αντισταθμίσουμε, όσο είναι δυνατόν, τις επιπτώσεις της κακομεταχείρισης.

**Το βίωμα της βίας: Η εμπειρία από τη λειτουργία του Ιατρείου Ψυχιατροδικαστικών
Εκτιμήσεων του Ψυχιατρικού Τμήματος Παιδιών – Εφήβων,
Γ.Ν. Γ. Παπανικολάου Θεσσαλονίκης**

Κιοτέογλου Δέσποινα¹, Αθανασοπούλου Ευαγγελίνη (Λίλιαν)², Ανδρέου Ρία¹, Ζάπρου Σταματία¹,
Καραγιάννη Μαγδαληνή¹, Ρέντζιου Νίκη¹, Τέγος Φώτης¹

¹Γενικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης “Γ. Παπανικολάου”

²Μέλος της Συντονιστικής Επιτροπής στην Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων

Στο Ιατρείο Ψυχιατροδικαστικών Εκτιμήσεων του Ψυχιατρικού Τμήματος Παιδιών- Εφήβων που υλοποιεί την παιδοψυχιατρική εκτίμηση ανηλίκων, παρατηρείται αυξανόμενη προσέλευση παιδιών- εφήβων κατόπιν εισαγγελικής εντολής

Σκοπός της εργασίας είναι η καταγραφή του λόγου παραπομπής, των δημογραφικών και ψυχοκοινωνικών παραμέτρων των εισαγγελικών παραγγελιών, όπως και των αναγκών που προκύπτουν για τις οικογένειες.

Μεθοδολογία

Παρουσιάζονται δεδομένα, αντλημένα από το αρχείο του Ιατρείου, από το 2021- 09/2024 (355 εισαγγελικές παραγγελίες - 425 παιδιά, έφηβοι) και συγκεκριμένα από τις κλινικές συνεντεύξεις των παιδιών, τη μελέτη φακέλων και τη συνεργασία με τις οικογένειες και τους εμπλεκόμενους φορείς.

Αποτελέσματα

Παρατηρήθηκε εκτός της αύξησης των εισαγγελικών εντολών μέσα στα έτη 2021-2024 και μία μεταβολή στο «είδος καταγγελίας». Ενδεικτικά το 2023 το 42% των παραπομπών για καταγγελία κακοποίησης/παραμέλησης παιδιού/εφήβου/ης από γονέα ή άλλο μέλος, κινήθηκε μετά από αναφορά του έτερου γονέα εντός συγκρουσιακού διαζυγίου. Παράλληλα καταγράφονται 101 περιπτώσεις ενδοοικογενειακής βίας, όπου το 61% αναφέρεται στα πλαίσια συγκρουσιακού διαζυγίου. Αύξηση παρατηρείται και στις παραπομπές εφήβων για παραβατικές συμπεριφορές, καταλαμβάνοντας 19% του συνόλου των εισαγγελικών εντολών, ενώ παρατηρούνται και ποιοτικές διαφορές με κλιμάκωση της βίας.

Συμπεράσματα

Η βία φαίνεται να διαπνέει το περιεχόμενο των εισαγγελικών εντολών, άλλοτε ως αυτοκαταστροφική συμπεριφορά του παιδιού ή ως προερχόμενη από το οικογενειακό περιβάλλον και το κοινωνικοπολιτικό πλαίσιο, ενώ ελλοχεύει ο κίνδυνος για “ατομική”- “οικογενειακή” ψυχιατροποίηση των κοινωνικών προβλημάτων.

Τέλος, παρουσιάζεται η συνεργασία του Τμήματος με το πρόγραμμα ‘Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών- Εφήβων’ του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος με βασικά σκέλη που συνδέονται με το Ιατρείο, τις εφηβικές συμβουλευτικές ομάδες και την επιμόρφωση επαγγελματιών ψυχικής υγείας.

Λογοθεραπευτική παρέμβαση σε παιδιά θύματα βίας

Μακροδούλη Αγγελική

Το Χαμόγελο του Παιδιού

Επειδή υπάρχει ήδη βιβλιογραφικά αξιόπιστη τεκμηρίωση ότι στα παιδιά θύματα βίας οι γλωσσικές δεξιότητες είναι ευάλωτες, τους παρέχεται λογοθεραπευτική αξιολόγηση και παρέμβαση. Η ανάπτυξη του λόγου και της ομιλίας των παιδιών που έχουν κακοποιηθεί ή παραμεληθεί εξαρτάται από την ηλικία του παιδιού και το είδος της κακοποίησης που έχει συμβεί. Η αξιολόγηση περιλαμβάνει την εξέταση των επίπεδων των γλωσσικών, γνωστικών και επικοινωνιακών δεξιοτήτων, ενώ η αποκατάσταση στοχεύει στη βελτίωση των δυσκολιών που αντιμετωπίζουν. Η παρέμβαση υπολογίζει τη συνολική εικόνα του παιδιού και τις παρούσες περιβαλλοντικές συνθήκες που ζει. Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι η παρέμβαση στα παιδιά αυτά έρχεται σαν αίτημα αφού έχουν απομακρυνθεί από το παραμελητικό ή κακοποιητικό περιβάλλον που ζούσαν. Στο Κέντρο Ημέρας του Χαμόγελου του παιδιού τα προγράμματα λογοθεραπευτικής αποκατάστασης συνήθως δεν περιλαμβάνουν μόνο λογοθεραπεία και εντατική γλωσσική διέγερση. Συνήθως χρειάζεται συνδυαστικά ψυχοθεραπεία και παιδοψυχιατρική παρακολούθηση, που θα στοχεύσουν στα ψυχοσυναισθηματικά ζητήματα, και παράλληλα με τη λογοθεραπεία θα επιλυθούν τα γλωσσικά ελλείμματα. Υπάρχουν παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη όταν κάνουμε λογοθεραπεία σε παραμελημένα ή κακοποιημένα παιδιά (ηλικία παιδιού, χρόνος παρέμβασης, συναισθηματική κατάσταση παιδιού, σχέση εμπιστοσύνης με τον λογοθεραπευτή & το επίκεντρο της παρέμβασης). Η παρέμβαση σε αυτά τα παιδιά είναι πολύπλευρη με την ενασχόληση πολλών ειδικών. Συγκεκριμένα τα παιδιά θύματα βίας που έλαβαν υπηρεσίες λογοθεραπείας κατάφεραν να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους, να εξοικειωθούν με την κοινωνική αλληλεπίδραση και ενθαρρύνθηκαν να εκφράζονται λεκτικά για όσα αισθάνονται. Με την παρέμβαση που λαμβάνουν τα παιδιά αυτά φαίνεται ότι καταφέρνουν να ξεπεράσουν τις δυσκολίες τους και να ολοκληρώσουν τη λογοθεραπευτική αποκατάσταση.

Η επίδραση των Δυσμενών Εμπειριών της Παιδικής Ηλικίας στην εκτέλεση έργου παιδιών που ζουν σε δομές φιλοξενίας σύμφωνα με τις αντιλήψεις των φροντιστών τους

Χριστοπούλου Ευθυμία

Ινστιτούτο Επιστήμης του Έργου και Αποκατάστασης

Πρόκειται για πιλοτική έρευνα που έγινε προκειμένου να γίνει μια καταγραφή των αναγκών παιδιών με ιστορικό Δυσμενών Εμπειριών της Παιδικής Ηλικίας (ACEs) σε επίπεδο έργου, από τη σκοπιά της Εργοθεραπείας, ώστε, να αναπτυχθεί η γνώση αναφορικά με το πώς ένα πρόγραμμα εργοθεραπείας βοηθάει τον συγκεκριμένο πληθυσμό με την παροχή δυνατοτήτων για έργο κατά τον χρόνο παραμονής των παιδιών σε δομές φιλοξενίας. Συγκεκριμένα, η έρευνα ανίχνευσε σε ένα μικρό δείγμα 15 παιδιών -διαφόρων ηλικιών με ιστορικό (ACEs)- αν τα παιδιά εμφανίζουν δυσκολίες στη συμμετοχή τους σε έργα, σε ποια συγκεκριμένα έργα εμφανίζονται οι δυσκολίες, και σε τι ένταση. Το διάστημα που πραγματοποιήθηκε η έρευνα τα παιδιά διέμεναν προσωρινά σε δομές φιλοξενίας της Ελλάδας, ενώ το επίπεδο λειτουργικότητας στην εκτέλεση έργου ανιχνεύθηκε έμμεσα, σύμφωνα με την αντίληψη των φροντιστών των παιδιών. Ερωτήθηκαν συνολικά 6 κοινωνικοί λειτουργοί κάνοντας χρήση του Καναδικού Μέτρου Εκτέλεσης Έργου, κατά τη διάρκεια ημι-δομημένων τηλεφωνικών συνεντεύξεων. Τα δεδομένα αναλύθηκαν με τη χρήση Ερμηνευτικής Περιγραφικής Ανάλυσης. Από τα αποτελέσματα προέκυψε ότι πράγματι τα παιδιά με ιστορικό ACEs εμφάνισαν δυσκολίες στην εκτέλεση έργου, ενώ για ένα μεγάλο ποσοστό οι δυσκολίες αφορούσαν και στους τρεις τομείς εκτέλεσης έργου (Αυτοφροντίδας, Παραγωγικότητας και Ελεύθερου χρόνου). Η γνώση που παρήγαγε η έρευνα συμφωνεί με την υπάρχουσα βιβλιογραφία, όπου γίνεται λόγος για τις δυσμενείς επιπτώσεις των ACEs στην υγεία και την λειτουργικότητα παιδιών και εφήβων. Ακόμα, ενημερώνει τον κλάδο της Εργοθεραπείας για την κλινική παρέμβαση στον συγκεκριμένο πληθυσμό στην Ελλάδα τονίζοντας τον ρόλο του εργοθεραπευτή, ως μέλους της διεπιστημονικής ομάδας ψυχικής υγείας, στην αντιμετώπιση του παιδικού τραύματος.

**Διαχείριση περιπτώσεων κακοποίησης-παραμέλησης παιδιών
από το οικογενειακό περιβάλλον: πρακτικές του εκπαιδευτικού προσωπικού σχολικών
μονάδων πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης**

Σγούρα Αγγελική¹, Μάνεσης Νικόλαος²

¹Περιφερειακή Διεύθυνση Α/θμιας & Β/θμιας Εκπαίδευσης Δυτικής Ελλάδας

²Πανεπιστήμιο Πατρών

Η κακοποίηση-παραμέληση των παιδιών από μέλη του οικογενειακού περιβάλλοντος αποτελεί σύνθετο φαινόμενο με σοβαρές συνέπειες στο σωματικό και ψυχικό επίπεδο. Η έρευνα υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο του εκπαιδευτικού προσωπικού στην αναγνώριση και διαχείριση μαθητών/μαθητριών που υφίστανται βία στο οικογενειακό τους περιβάλλον. Κατά το διάστημα Νοεμβρίου-Δεκεμβρίου 2022 διεξήχθη ποσοτική έρευνα με δείγμα 136 ατόμων που συμπλήρωσαν ηλεκτρονικό ερωτηματολόγιο, το οποίο κατασκευάστηκε για τις ανάγκες της έρευνας, έπειτα από επισκόπηση της διεθνούς και ελληνικής βιβλιογραφίας. Στόχος της έρευνας ήταν η διερεύνηση των πρακτικών που εφαρμόζει το εκπαιδευτικό προσωπικό των σχολικών μονάδων σε περίπτωση υποψίας ή ενδείξεων κακοποίησης-παραμέλησης μαθητή/μαθήτριας από το οικογενειακό του/της περιβάλλον. Τα αποτελέσματα αναδεικνύουν την έλλειψη αρχικής κατάρτισης του εκπαιδευτικού προσωπικού, όπως επίσης την απουσία πρωτοκόλλου αναγνώρισης και διαχείρισης περιπτώσεων κακοποίησης-παραμέλησης στις σχολικές μονάδες, παρά το γεγονός ότι ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτώμενων έχει αναφέρει περίπτωση κακοποίησης-παραμέλησης μαθητή/μαθήτριας από την οικογένειά του/της στις αρμόδιες υπηρεσίες. Η έρευνα αναδεικνύει ακόμα, την απροθυμία, μικρού έστω ποσοστού, του εκπαιδευτικού προσωπικού να αναφέρει το περιστατικό κακοποίησης-παραμέλησης, όπως επίσης και τις εσφαλμένες αντιλήψεις τους σχετικά με τον ρόλο και τις πρακτικές παρέμβασής τους. Αναδεικνύεται η άμεση ανάγκη κατάρτισης πρωτοκόλλου διαχείρισης περιπτώσεων κακοποίησης-παραμέλησης, αλλά και επιμόρφωσης του εκπαιδευτικού προσωπικού, ώστε να ενισχυθεί ο ρόλος του στην προώθηση της ευημερίας και ασφάλειας των μαθητών/μαθητριών.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 8*Πρόληψη & Παρεμβάσεις***Προεδρείο**

Παπαμιχαήλ Στέλλα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

**Η κοινωνική διάσταση της ανήλικης παραβατικότητας.
Ο Ανήλικος Παραβάτης: Θύτης ή Θύμα;**Δελαβέκουρα Ευαγγελία*Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου*

Μέσα από την εμπειρία της συνεργασίας με τους ανήλικους παραβάτες και την διαχείριση της ανήλικης παραβατικότητας αναδεικνύεται η κοινωνική διάσταση της εκδήλωσης βίαιων συμπεριφορών μεταξύ των ανηλίκων. Συμπεριφορών που δύναται να τους εμπλέξουν με το ποινικό σύστημα, να τους αποδώσουν τον χαρακτηρισμό του ανήλικου παραβάτη και να οδηγήσουν στην επιβολή έννομων συνεπειών. Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της εφηβείας και η κοινωνική πραγματικότητα μέσα στην οποία μεγαλώνουν οι ανήλικοι συνθέτουν κάποιους από τους λόγους εκδήλωσης των αποκλινουσών αυτών συμπεριφορών. Στο πλαίσιο της παρουσίασης αυτής θα επιχειρηθεί να αναδειχθούν οι κοινωνικοί παράγοντες που ενισχύουν την εμπλοκή των ανηλίκων με το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης, θέτοντας έντονα το ερώτημα αν τελικά ο ανήλικος παραβάτης είναι θύτης ή θύμα.

Η διαχείριση της ανήλικης παραβατικότητας ιδιαίτερα σήμερα είναι ένα καίριο ζήτημα, η επίλυση του οποίου ακροβατεί ανάμεσα στο δίπολο : Καταστολή – Πρόληψη. Απαιτεί σύνεση και ορθολογικό σχεδιασμό παρεμβάσεων με σαφή στόχο την μείωση των περιστατικών βίας, την υποστήριξη των ανηλίκων και την κινητοποίηση τους για τον επαναπροσδιορισμό στάσεων, αντιλήψεων και συμπεριφορών. Η διαδικασία της κινητοποίησης είναι ιδιαίτερα δύσκολη σε ένα ευάλωτο πληθυσμό που αναζητά την ταυτότητα του και δεν έχει σαφές πλάνο, ούτε διαμορφωμένο αίτημα για οποιαδήποτε αλλαγή στην ζωή του. Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω καθώς και το γεγονός ότι η εκδήλωση βίαιων συμπεριφορών είναι πολυσύνθετη και πολυπαραγοντική και βρίσκεται σε άμεση αλληλεπίδραση με την κοινωνία, η αντιμετώπιση του φαινομένου θα πρέπει να επιχειρηθεί με την σύμπραξη όλων των εμπλεκόμενων δρώντων (οικογένεια, σχολείο, υπηρεσίες, αστυνομία, δικαστήρια) μέσα από ένα φιλικό και υποστηρικτικό για τον ανήλικο πρίσμα.

Η αξιολόγηση της βίαιης και επιθετικής συμπεριφοράς των εφήβων με τις ειδικές Κλίμακες του Ερωτηματολογίου Προσωπικότητας MMPI-A-RF

Μόσχος Νίκος^{1,2}, Ρούσση Χριστίνα¹, Τσουρίδη Ουρανία²

¹Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

²Γενικό Νοσοκομείο Νίκαιας "Αγ. Παντελεήμων"

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Ερωτηματολόγιο MMPI-A-RF ((Minnesota Multiphasic Personality Inventory-Adolescent-Restructured Form), αποτελεί την πιο βασική αξιολόγηση προσωπικότητας και συμπεριφοράς εφήβων ηλικίας 14 έως 18 ετών παγκοσμίως. Αποτελείται από 241 δηλώσεις-ερωτήσεις, οι απαντήσεις των οποίων ομαδοποιούνται σε 6 Κλίμακες Εγκυρότητας και 42 Κλινικές Κλίμακες, εκτιμώντας το σύνολο της προσωπικότητας του ατόμου. Τον Μάρτιο του 2024 ξεκίνησε η διαδικασία στάθμισης του MMPI-A-RF σε ελληνόφωνους πληθυσμούς, από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας σε συνεργασία με την ISON PSYCHOMETRICA και το Πανεπιστήμιο της Μινεσότα των Η.Π.Α. Στην παρούσα εισήγηση παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των πιλοτικών χορηγήσεων και των αρχικών σταδίων της διαδικασίας της στάθμισης, με ιδιαίτερη έμφαση στην παρουσίαση των Κλιμάκων που συνδέονται με την βίαιη και επιθετική συμπεριφορά των εφήβων.

ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η ενδεδειγμένη αξιολόγηση της επιθετικής συμπεριφοράς των εφήβων, αποτελεί βασική πτυχή του συγκεκριμένου ψυχομετρικού εργαλείου. Ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται, μέσω της σύνθεσης των αποτελεσμάτων ειδικών Κλιμάκων του Ερωτηματολογίου MMPI-A-RF, οι οποίες σκιαγραφούν πτυχές της επιθετικής ή/και βίαιης συμπεριφοράς.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Οι 11 Κλίμακες, οι οποίες εκτιμούν βίαιες και επιθετικές συμπεριφορές, είναι οι παρακάτω: Κλίμακα Συμπεριφορικής / Εξωτερικευμένης Δυσλειτουργίας (BXD), Κλίμακα Αντικοινωνικής Συμπεριφοράς (RC4), Κλίμακα Αρνητικών Σχολικών Συμπεριφορών (NSA), Κλίμακα Αντικοινωνικών Συμπεριφορών (ASA), Κλίμακα Προβλημάτων Διαγωγής (CNP), Κλίμακα Χρήσης Ουσιών (SUB), Κλίμακα Αρνητικής Επίδρασης από Συνομηλίκους (NPI), Κλίμακα Υπομανιακής Ενεργοποίησης (RC9), Κλίμακα Επιθετικότητας (AGG), Αναθεωρημένη Κλίμακα Επιθετικότητας (AGG-r), Αναθεωρημένη Κλίμακα Έλλειψης Ορίων (DISC-r).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η σύνθεση των αποτελεσμάτων των 11 ειδικών Κλιμάκων του Ερωτηματολογίου MMPI-A-RF, αποτελεί μια εμπεριστατωμένη ποιοτική αξιολόγηση του προφίλ της προσωπικότητας του εξεταζόμενου εφήβου, καθιστώντας το ένα ψυχομετρικό εργαλείο σημαντικής κλινικής και διαγνωστικής αξίας.

NVR Non-Violence Resistance

Βασκούδη Αναστασία

OXLEAS NHS

Η μη βίαιη αντίσταση NVR Non Violence Resistance (MBA) ως ψυχολογική παρέμβαση αναπτύχθηκε από τον καθηγητή Haim Omer και την ομάδα του στο Πανεπιστήμιο του Τελ Αβίβ από το 1999. Η προσέγγιση παρουσιάστηκε στο Ηνωμένο Βασίλειο από τον Δρ. Peter Jakob το 2001 και εφαρμόζεται στις δομές της δημόσιας Ψυχικής Υγείας για παιδιά & Εφήβους στην Αγγλία. (NHS)

Αναπτύχθηκε ως απάντηση σε παιδιά και νέους που επέδειξαν βίαιες και καταστροφικές συμπεριφορές μέσα στις οικογένειές τους και στο ευρύτερο περιβάλλον τους.

Η παρέμβαση γίνεται με τον εκπαιδευμένο επαγγελματία στη MBA και των γονέων / φροντιστών προκειμένου να επιφέρει θετική αλλαγή στη σχέση που έχουν με το παιδί / νεαρό άτομο

Το παιδί / νέος δεν χρειάζεται να συμμετάσχει στην παρέμβαση, καθιστώντας την κατάλληλη για οικογένειες όπου το παιδί / νέος αρνείται να συμμετάσχει στην θεραπεία

Οι γονείς & επαγγελματίες ψυχικής υγείας εκπαιδεύονται στην αποκλιμάκωση, τη μείωση των συγκρούσεων και την αντίσταση σε καταστροφικές συμπεριφορές, ενώ ταυτόχρονα αυξάνουν τη γονεϊκή τους παρουσία και αναλαμβάνουν δράσεις συμφιλίωσης με το παιδί τους.

Οι κεντρικές αρχές που χαρακτηρίζουν την προσέγγιση NVR είναι:

- Αποφυγή βίαιων αντιδράσεων και συγκρούσεων
- Συνειδητοποίηση ότι είναι απαραίτητος ο συνεχής “αγώνας”
- Διαφάνεια στον αγώνα
- Οικοδόμηση δικτύου υποστήριξης
- Ανάληψη συμφιλιωτικής δράσης άνευ όρων

Αντί να χρησιμοποιούμε συνέπειες (τιμωρίες) ή να προσπαθούμε να πείσουμε το παιδί/νεαρό άτομο να καταλάβει, ο στόχος είναι να αυξηθεί η παρουσία των γονέων ή των φροντιστών που συχνά έχει διαβρωθεί ή χαθεί.

Θεωρία του Αυτοκαθορισμού και μείωση αντικοινωνικών και βίαιων συμπεριφορών σε εφήβους

Τζήμα Ευαγγελία-Μαρίνα, Δημητροπούλου Παναγιώτα
Πανεπιστήμιο Κρήτης

Η αύξηση των παραβατικών συμπεριφορών μεταξύ ανηλίκων στην Ελλάδα κατά 80% από το 2022 έως το 2023, εξηγείται από μελέτες που αναλύουν τις αντικοινωνικές συμπεριφορές μέσω της θεωρίας του αυτοκαθορισμού. Σύμφωνα με τη συγκεκριμένη θεωρία, η ικανοποίηση των βασικών ψυχολογικών αναγκών (αυτονομία, ικανότητα, σχετίζεσθαι) είναι καθοριστική για την κοινωνική και συναισθηματική ευημερία. Η παρούσα μελέτη στοχεύει στην κατανόηση του βαθμού ικανοποίησης αυτών των αναγκών στο οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον εφήβων που κινδυνεύουν να εκδηλώσουν παραβατικές συμπεριφορές.

Στο πρώτο στάδιο της έρευνας, θα πραγματοποιηθεί συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας και στη συνέχεια θα διερευνηθούν τα προφίλ των εφήβων για τον εντοπισμό ομάδας υψηλού κινδύνου στην εκδήλωση αντικοινωνικών συμπεριφορών. Για τη συλλογή των δεδομένων θα εφαρμοστεί η μικτή μέθοδος. Ειδικότερα θα χορηγηθούν ερωτηματολόγια τόσο σε εφήβους 13-15 ετών, όσο και σε εκπαιδευτικούς και γονείς σχετικά με την αξιολόγηση της ικανοποίησης των ψυχολογικών αναγκών (π.χ. School as a caring community profile – II, Psychological needs satisfaction questionnaire). Επιπλέον, θα διεξαχθούν συνεντεύξεις για τη συλλογή λεπτομερών πληροφοριών.

Τόσο η γονεϊκή υποστήριξη και όσο και στοχευμένες δράσεις και στρατηγικές στο σχολείο θεωρούνται κρίσιμες για τη μείωση των βίαιων συμπεριφορών. Η γονική εποπτεία, η δημιουργία ισχυρών οικογενειακών σχέσεων και η εκπαίδευση στη διαχείριση συναισθημάτων συμβάλλουν στη μείωση των δυσμενών εμπειριών παιδικής ηλικίας και των αντίστοιχα επακόλουθων συμπεριφορών. Στο σχολικό περιβάλλον, ευέλικτες διαδικασίες που προάγουν την αυτονομία και την ικανοποίηση αναγκών των μαθητών είναι επίσης σημαντικές. Τα αποτελέσματα που θα προκύψουν θα αξιοποιηθούν για το σχεδιασμό παρεμβάσεων σε επίπεδο πρωτογενούς πρόληψης στη σχολική κοινότητα.

Προστατεύοντας το ανήλικο θύμα ενδοοικογενειακής βίας

Κουμουνδούρου Χαρίκλεια,
Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α) - ΝΠΔΔ - εποπτευόμενο από το Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας, υλοποιεί από το 2008, Ειδικό Συμβουλευτικό-Θεραπευτικό Πρόγραμμα για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (άρθρο 11 του Ν. 3500/2006 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 123 του Ν. 5090/2024). Η Υπηρεσία συνεργάζεται με Εισαγγελίες, Στρατοδικεία, Ναυτοδικεία και Αεροδικεία σε όλη την χώρα και δέχεται παραπομπές προσώπων στα οποία αποδίδεται η τέλεση του εγκλήματος της ενδοοικογενειακής βίας (πλημμεληματικού χαρακτήρα). Στο ως άνω πλαίσιο, Ψυχολόγοι στα Κέντρα Κοινωνικής Στήριξης - Αττικής και Θεσσαλονίκης, συνεργάζονται με τα άτομα που έχουν εκδηλώσει βία σε άλλα μέλη της οικογένειάς τους. Σκοπός του προγράμματος είναι η προστασία του θύματος, ο τερματισμός της βίας, η τροποποίηση των αντιλήψεων και συμπεριφορών του θύτη, η εξομάλυνση των οικογενειακών διαφορών.

Υψίστης σημασίας και προτεραιότητας κρίνεται η διαχείριση διατάξεων με θύτη ενήλικα και θύμα ανήλικο. Η παραπομπή μπορεί να αφορά και τους δύο γονείς ή και άλλα άτομα του οικογενειακού περιβάλλοντος. Η διαδικασία πραγματοποιείται με σεβασμό στην ευαίσθητη ηλικιακή ομάδα των παιδιών και εφήβων και με γνώμονα πάντα την προστασία τους και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών διαβίωσης. Για το βέλτιστο συμφέρον των ανήλικων θυμάτων, κρίνεται απαραίτητη η συνεργασία με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς. Το πρόγραμμα αποτελεί μία στοχευμένη παρέμβαση προς την κατεύθυνση τόσο της ενίσχυσης του πλαισίου προστασίας των παιδιών που βρίσκονται σε κίνδυνο όσο και της ουσιαστικής προαγωγής της ευημερίας τους, μέσω μιας συνεχούς διαδικασίας εκτίμησης επικινδυνότητας. Ο διαρκώς αυξανόμενος αριθμός διατάξεων αναδεικνύει την ανάγκη για υλοποίηση παρόμοιων προγραμμάτων από περισσότερους φορείς σε πανελλαδικό επίπεδο.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 9*Πρόληψη & Παρεμβάσεις***Προεδρείο**

Βασιλείου Κωνσταντίνα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

**Μη συναινετική διακίνηση ηλεκτρονικών μηνυμάτων
σεξουαλικού περιεχομένου μεταξύ εφήβων:
Ο ρόλος των γονέων, των συνομηλίκων και της σεξουαλικής αυταξίας**

Τουλούπης Θάνος¹, Αλιβίζος Σοφός, Τσιμπιδάκη Ασημίνα, Χασάπης Δημήτριος
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης Πανεπιστημίου Αιγαίου

Παρά τη μελέτη της μη συναινετικής διακίνησης ηλεκτρονικών μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου μεταξύ νεαρών ενηλίκων, η διερεύνηση του εν λόγω φαινομένου σεξουαλικής βίας στη μέση εφηβεία, όπου παρατηρείται έξαρση χρήσης ψηφιακών μέσων, παραμένει αισθητά περιορισμένη. Παράλληλα, υποδιερευνούμενοι είναι οι προγνωστικοί προστατευτικοί/επιβαρυντικοί παράγοντες του οικείου φαινομένου σε αυτήν την ηλικιακή περίοδο. Η παρούσα έρευνα μελέτησε τη μη συναινετική διακίνηση ηλεκτρονικών μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου (αποστολή, λήψη, προώθηση) μεταξύ εφήβων, συνεκτιμώντας μέσω ενός μοντέλου διαμεσολάβησης τον προγνωστικό ρόλο της αντιλαμβανόμενης γονεϊκής αγάπης και υποστήριξης, της πίεσης συνομηλίκων και της αίσθησης σεξουαλικής αυταξίας. Συνολικά, 204 μαθητές/ήτριες Γ' Γυμνασίου (53% αγόρια) από τυχαία επιλεγμένα σχολεία των Νομών Θεσσαλονίκης και Πιερίας συμπλήρωσαν διά ζώσης ένα ερωτηματολόγιο αυτοαναφοράς που περιλάμβανε κλίμακες σχετικές με τις υπό μελέτη μεταβλητές. Βάσει των αποτελεσμάτων, οι μαθητές/ήτριες και κυρίως τα κορίτσια φάνηκε να εκδηλώνουν σε βαθμό άνω του μέσου όρου συμπεριφορές ενδεικτικές της μη συναινετικής διακίνησης ηλεκτρονικών μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου (αποστολή, λήψη). Επιπροσθέτως, το αίσθημα σεξουαλικής αυταξίας φάνηκε να διαμεσολαβεί πλήρως μεταξύ της αντιλαμβανόμενης γονεϊκής αγάπης και υποστήριξης και της μη συναινετικής διακίνησης ηλεκτρονικών μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου. Αντιθέτως, το αίσθημα σεξουαλικής αυταξίας βρέθηκε να διαμεσολαβεί μερικώς μεταξύ της αντιλαμβανόμενης πίεσης συνομηλίκων και του υπό μελέτη φαινομένου. Τα ευρήματα υποδηλώνουν την αναγκαιότητα εντατικοποίησης της πρόληψης της ηλεκτρονικής σεξουαλικής βίας στην εφηβεία μέσω σχολικών δράσεων εστιασμένων στην σεξουαλική διάσταση των ριψοκίνδυνων διαδικτυακών συμπεριφορών. Στο πλαίσιο ενός ολιστικού χαρακτήρα, οι συγκεκριμένες δράσεις θα πρέπει να αποβλέπουν παράλληλα στην ενδυνάμωση των θετικών διαπροσωπικών σχέσεων των εφήβων με τους γονείς και τα συνομήλικα άτομα.

Σχέσεις μεταξύ αντιλαμβανόμενης αποδοχής συνομηλίκων, συνδρόμου Fear of Missing Out και ηλεκτρονικού εκφοβισμού: Μια συγκριτική μελέτη μεταξύ μαθητών/ριών Δημοτικού χωρίς και με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας

Τουλούπης Θάνος¹, Αλευριάδου Αναστασία², Παπουλίδη Ασημένια³

¹ Πανεπιστημίου Αιγαίου

² Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

³ Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Ο ηλεκτρονικός εκφοβισμός, ως μια μορφή ηλεκτρονικής βίας, είναι σημαντικά υποδιερευνημένος σε μαθητές/ήτριες Δημοτικού και ιδίως σε ευάλωτες ομάδες, όπως οι εκείνοι/ες με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Ακόμη, δεν είναι πλήρως αποσαφηνισμένοι οι προγνωστικοί παράγοντες του ηλεκτρονικού εκφοβισμού στις συγκεκριμένες ομάδες μαθητών/ριών. Συνεπώς, η παρούσα έρευνα μελέτησε τον ηλεκτρονικό εκφοβισμό συγκριτικά μεταξύ μαθητών/ριών Δημοτικού χωρίς και με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Παράλληλα, μέσω ενός μοντέλου διαμεσολάβησης βασισμένο στην κοινωνικο-γνωστική θεωρία, εξετάστηκε ο ρόλος της αντιλαμβανόμενης αποδοχής συνομηλίκων και του συνδρόμου Fear of Missing Out (FoMO) στην εμπλοκή των μαθητών/ριών στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό. Συνολικά, 252 μαθητές/ήτριες χωρίς (53% αγόρια) και 239 μαθητές/ήτριες με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας (63% αγόρια), που φοιτούσαν στην Ε' και Στ' τάξη τυχαία επιλεγμένων σχολείων γενικής αγωγής συμπλήρωσαν κλίμακες αυτοαναφοράς σχετικές με τις υπό μελέτη μεταβλητές. Βάσει των αποτελεσμάτων, τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας εμπλέκονταν στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό (ως θύτες/θύματα) σε μεγαλύτερο βαθμό, συγκριτικά με τους/τις τυπικώς αναπτυσσόμενους/ες μαθητές/ήτριες. Επιπροσθέτως, στη σχέση μεταξύ της αντιλαμβανόμενης αποδοχής συνομηλίκων και του ηλεκτρονικού εκφοβισμού το σύνδρομο FoMO φάνηκε να διαμεσολαβεί πλήρως στην περίπτωση των τυπικώς αναπτυσσόμενων μαθητών/ριών και μερικώς στην περίπτωση των μαθητών/ριών με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Τα ευρήματα υποδηλώνουν την αναγκαιότητα εντατικοποίησης δράσεων πρόληψης του ηλεκτρονικού εκφοβισμού στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ειδικά για μαθητές/ήτριες με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας. Οι συγκεκριμένες δράσεις θα μπορούσαν να εμπλουτιστούν με βιωματικές δραστηριότητες που αποβλέπουν στην ενδυνάμωση των δια ζώσης διαπροσωπικών σχέσεων με συνομήλικα άτομα (ειδικά για μαθητές/ήτριες με αυτισμό υψηλής λειτουργικότητας), οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν προστατευτικά απέναντι στον ηλεκτρονικό εκφοβισμό.

Αντιμετωπίζοντας το Τραύμα στην Προσχολική Ηλικία: Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις και ο Ρόλος των Παιδαγωγών

Κατσιάδα Ελένη¹, Χατζηγιάννη Μαρία¹, Καρνούσκου Δανάη²

¹Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

²Παιδαγωγός Πρώτης Παιδικής Ηλικίας

Η παιδική κακοποίηση και παραμέληση στην Ελλάδα είναι ελλιπώς ερευνημένος τομέας, με στοιχεία κυρίως από Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις. Για το 2022, το Χαμόγελο του Παιδιού ανέφερε ότι από 2.048 περιστατικά παραμέλησης και κακοποίησης, το 40% αφορούσε παιδιά κάτω των 6 ετών. Το 2023, οι αναφορές αυξήθηκαν κατά 17% (Το Χαμόγελο του Παιδιού, 2023α; 2023β). Οι παιδαγωγοί που εργάζονται σε δομές προσχολικής ηλικίας, βρεφονηπιακούς σταθμούς και νηπιαγωγεία που φιλοξενούν παιδιά 0-6 ετών, παίζουν καθοριστικό ρόλο στην προσέγγιση και διαχείριση παιδιών με τραύμα από κακοποίηση ή παραμέληση, συμβάλλοντας στην αποφυγή επανατραυματισμού τους. Σκοπός λοιπόν της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιάσει τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις και πρακτικές που χρησιμοποιούνται διεθνώς για την αντιμετώπιση του τραύματος σε προσχολικές δομές. Για τον εντοπισμό των παιδαγωγικών προσεγγίσεων πραγματοποιήθηκε συστηματική ανασκόπηση της βιβλιογραφίας με τη χρήση της μεθόδου PRISMA. Η θεματική ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας ανέδειξαν την περιορισμένη γνώση των παιδαγωγών για το τι είναι το παιδικό τραύμα και πως εκδηλώνεται στη συμπεριφορά των παιδιών αλλά και την περιορισμένη προετοιμασία τους όσον αφορά την υποδοχή παιδιών με τραύμα. Τα ευρήματα συνηγορούν προς την αναγκαιότητα παροχής φροντίδας από τους παιδαγωγούς που θα βασίζεται στην επίγνωση του τραύματος (trauma-informed care). Οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις που προτείνεται να υιοθετηθούν από τους παιδαγωγούς εστιάζουν μεταξύ άλλων: α) στη διαμόρφωση ενός ασφαλούς και προβλέψιμου περιβάλλοντος και καθημερινής ρουτίνας για τα παιδιά β) στην καλλιέργεια σχέσεων εμπιστοσύνης με τα παιδιά και γ) στη διαχείριση των έντονων συναισθημάτων που πυροδοτούνται από τα τραυματικά βιώματα. Τα ευρήματα αυτά έχουν αντίκτυπο τόσο σε πρακτικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο χάραξης νέων πολιτικών αναφορικά με την αντιμετώπιση του παιδικού τραύματος στις προσχολικές δομές της χώρας μας.

Βιβλιογραφία

1. Το Χαμόγελο του Παιδιού. (2023α). Αναφορές σε Εισαγγελικές και Αστυνομικές Αρχές για Παιδιά Σε Κίνδυνο: Πανελλαδικά Στατιστικά Στοιχεία 2022. Ανακτήθηκε από:

https://www.hamogelo.gr/media/uploads_file/2023/01/19/p1gn5moohu1uql4k41fjq1dc81tdt3b.pdf

2. Το Χαμόγελο του Παιδιού (2023β). Το Χαμόγελο του Παιδιού» το Α' Εξάμηνο του 2023 υποστήριξε 60.468 παιδιά και τις οικογένειές τους [δελτίο τύπου], (2023, 11 Ιουλίου)

Ανακτήθηκε από:

<https://www.hamogelo.gr/gr/el/ta-nea-mas/statistika-2023-a-examino-yposthrikse-60468-paidia/>

Τα παιδιά που επιβιώνουν από τις γυναικοκτονίες

Σκλάβου Κωνσταντίνα, Ιωακειμίδης Βασίλειος
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Οι γυναικοκτονίες, εκτός από ειδικό έγκλημα, αποτελούν και την αντανάκλαση των δομικών, έμφυλων ανισοτήτων στους τομείς της δικαιοσύνης, της εκπαίδευσης, της δημόσιας υγείας και των κοινωνικών υπηρεσιών. Σε αυτό το πλαίσιο οι γυναίκες δεν αποτελούν τα μοναδικά θύματα. Τα παιδιά που επιβιώνουν περιστατικών ακραίας ενδοοικογενειακής βίας που κλιμακώνονται με τις γυναικοκτονίες, βιώνουν συνθήκες θυματοποίησης (σωματικής και ψυχολογικής), σοβαρού τραύματος και κοινωνικού στιγματισμού. Η απώλεια της μητέρας, υπό συνθήκες υπερβολικής βίας, προκαλεί σύνθετο και μακροχρόνιο ψυχολογικό τραύμα, ενώ η σύλληψη και φυλάκιση του έτερου γονέα δημιουργεί συνθήκες κοινωνικού στιγματισμού και ηθικού πανικού. Οι βασικές προκλήσεις και ανάγκες των παιδιών αυτών, σκιαγραφούν ένα φάσμα που συμπεριλαμβάνει ψυχοσυναισθηματικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς και πολιτισμικούς παράγοντες.

Σκοπός της παρούσας εισήγησης αποτελεί η ανάδειξη του ζητήματος των παιδιών που επιβιώνουν των γυναικοκτονιών, ως σύγχρονη κοινωνικοπολιτική και ψυχο-κοινωνική πρόκληση. Το θέμα θα παρουσιαστεί μέσα από τη βιβλιογραφική ανασκόπηση, την ερευνητική δραστηριότητα, την ανάλυση του δημοσίου λόγου (discourse analysis) και την εννοιολόγηση του προβλήματος, τόσο στο εξωτερικό όσο και στη χώρα μας, προκειμένου να αποτυπωθούν το προφίλ, οι διαδικασίες και το δίκτυο φροντίδας και περίθαλψης των παιδιών αυτών.

**Φροντίζοντας και θεραπεύοντας παιδιά με τραύμα:
Οι επιπτώσεις του παιδικού τραύματος σε επαγγελματίες και φροντιστές.
Όταν το τραυματισμένο παιδί τραυματίζει τον φροντιστή/επαγγελματία.**

Γκόρνυ Τατιάνα-Ελένη
Κέντρο Ερευνών Ρίζες ΑμΚΕ

Η εισήγηση αυτή έχει στόχο τη βαθύτερη κατανόηση στο τρόπο με τον οποίο το τραύμα που προέρχεται από κακοποίηση επηρεάζει όλους όσους εργάζονται με παιδιά θύματα και θύτες. Συχνά το παιδί θύμα μπορεί να γίνει θύτης και το αντίστροφο. Το αναπτυξιακό τραύμα δεν έχει επιπτώσεις μόνο στο παιδί που το βιώνει αλλά αρκετές φορές έχει και αρνητικές συνέπειες σε όσους παισιώνουν και φροντίζουν αυτό το παιδί. Πολύ συχνά παιδιά με τραύμα δυσκολεύουν τους φροντιστές τους. Μπορεί να γίνουν βίαια και επιθετικά απέναντι σε συνομήλικους αλλά και σε ενήλικες που θέλουν να τους βοηθήσουν/φροντίσουν. Οι άμυνες που έχουν αναπτύξει μπορεί να είναι τραυματικές για τους γονείς, φροντιστές ή θεραπευτές του με αποτέλεσμα να επηρεάζεται αρνητικά η φροντίδα/βοήθεια που λαμβάνουν και να ενισχύονται ακόμα περισσότερο τα τραύματα και οι άμυνές τους. Ταυτόχρονα μια οικογένεια μπορεί να περνάει μια περίοδο κρίσης κατά την οποία οι γονείς δυσκολεύονται να φροντίσουν το παιδί τους με αποτέλεσμα ο ρόλος θύματος και θύτη να εναλλάσσεται μεταξύ γονέων και παιδιού. Γονείς και επαγγελματίες βιώνουν συχνά το αίσθημα του καψίματος που τους οδηγεί στο να μη μπορούν να προσφέρουν τη κατάλληλη φροντίδα. Η «μπλοκαρισμένη εμπιστοσύνη» ενός τραυματισμένου παιδιού μπορεί να «μπλοκάρει τη φροντίδα» του φροντιστή. Είναι σημαντικό να κατανοήσουν οι επαγγελματίες την έννοια της «μπλοκαρισμένης φροντίδας» που μπορεί να επηρεάσει τόσο τους ίδιους σε επαγγελματικό και προσωπικό επίπεδο αλλά και τις οικογένειες που στηρίζουν.

Εργαστήριο 6*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Βιωματικό εργαστήριο διερεύνησης του θυμού και κατανόησης της λειτουργίας του
(για παιδιά και εφήβους από 10-15 ετών)**Δημοπούλου Όλγα*«ΑΝΕΜΗ»: Χώρος Ψυχοθεραπείας μέσα από Παιχνίδι & Παραμύθια*

Στο εργαστήριο παρουσιάζεται μια παρέμβαση που έχει σχεδιαστεί για σχολικά πλαίσια και έχει αξιοποιηθεί με παιδιά και εφήβους από 10 έως 15 ετών. Η παρέμβαση έχει βιωματικό χαρακτήρα και αποσκοπεί να καθοδηγήσει τα παιδιά να επεξεργαστούν βιώματα και εμπειρίες που τα κάνουν να αισθάνεται θυμωμένα. Τα παιδιά και οι έφηβοι εξοικειώνονται με έναν διαφορετικό τρόπο διαχείρισης των θυμωμένων αισθημάτων τους, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η αυθόρμητη τάση τους για εκδραμάτιση. Διευκολύνονται να κατανοήσουν για ποιο λόγο θυμώνουν οι άνθρωποι και τι συμβαίνει όταν ο θυμός τους παρασύρει. Στη συνέχεια καθοδηγούνται να κατανοήσουν την ευεργετική λειτουργία του θυμού στον ανθρώπινο ψυχισμό όταν αξιοποιείται εποικοδομητικά.

Κατά τη διάρκεια του εργαστηρίου, οι συμμετέχοντες θα ακολουθήσουν βιωματικά την ίδια διαδρομή με τα παιδιά και θα κατανοήσουν μέσα από την προσωπική τους εμπειρία την επίδρασή της στη διαχείριση του θυμού.

Η δράση ξεκινά με την αφήγηση μιας προσαρμοσμένης εκδοχής του παραμυθιού «Η βασιλοπούλα που θύμωνε γιατί δεν της ζητούσαν ποτέ συγγνώμη», από το βιβλίο της Alba Marcoli, «Ο θυμός των παιδιών» (2001). Το παραμύθι αφηγείται την ιστορία μιας βασιλοπούλας, που λόγω της ιδιαίτερης θέσης της δεν της επιτρεπόταν να παίζει με τα άλλα παιδιά κι αυτό την έκανε δυστυχισμένη. Επίσης, ο βασιλιάς πατέρας της επειδή είχε να προστατέψει το βασιλικό του αξίωμα, αγνοούσε ή χλεύαζε τα επιχειρήματα της κόρης του κάθε φορά που προσπαθούσε να του εξηγήσει την ανάγκη της. Αυτό την έκανε πολύ θυμωμένη ως παιδί. Επιπλέον αυτός ο θυμός και οι στρατηγικές που βρήκε για να τον διαχειρίζεται, τη συντρόφευαν και στην ενήλικη ζωή της γιατί με αυτό τον τρόπο είχε μάθει να επιβιώνει. Ήρθε όμως η στιγμή που η βασιλοπούλα κλήθηκε να αναλογιστεί τις επιπτώσεις του θυμού στη ζωή της.

Με τη βοήθεια της ζωγραφικής, του παιχνιδιού και της δραματοποίησης, οι συμμετέχοντες θα καθοδηγηθούν να μπουν στη θέση της βασιλοπούλας και να βιώσουν τα συναισθήματά της. Στο τέλος, θα κληθούν να αντιμετωπίσουν τα αποτελέσματα που ο θυμός έφερε στη ζωή της και να δώσουν μια απάντηση στο δίλημά της – δίνοντας ταυτόχρονα και μια απάντηση και για τη θέση του θυμού στη δική τους ζωή.

Στόχος της διαδικασίας είναι να κατανοηθεί ότι ο θυμός είναι ένα ισχυρό ανθρώπινο συναίσθημα που συνήθως κινητοποιείται όταν χρειάζεται να προστατέψει μια ανάγκη του οργανισμού. Για το λόγο αυτό συνοδεύεται πάντα και από άλλα συναισθήματα. Η διερεύνηση αυτών των συναισθημάτων οδηγεί σε βαθύτερη κατανόηση των κινήτρων που δημιουργήσαν το θυμό. Η αλόγιστη εκφόρτιση του θυμού συχνά καταλήγει σε βία που τραυματίζει τις διαπροσωπικές σχέσεις. Αντίθετα, η λεκτικοποίηση των αναγκών που συνοδεύουν το θυμό προάγει συνήθως την επικοινωνία και κάνει πιο ουσιαστικές τις διαπροσωπικές σχέσεις.

Το εργαστήριο θα κλείσει με συζήτηση με τους συμμετέχοντες με σκοπό την εμβάθυνση στις τεχνικές και τη λειτουργία του εργαστηρίου. Οι συμμετέχοντες θα διευκολυνθούν να κατανοήσουν τη συναισθηματική λειτουργία σε καθένα από τα διάφορα στάδια του εργαστηρίου, και να προσαρμόσουν την τεχνική που έμαθαν στον πληθυσμό με τον οποίο δουλεύουν ανάλογα με τις ιδιαίτερες ηλικιακές ανάγκες των παιδιών και των εφήβων με τους οποίους εργάζονται.

Προσκεκλημένη Ομιλία**Περνώντας από τις Συμπληγάδες Πέτρες: η επώδυνη διαδρομή των ανήλικων θυμάτων όταν συναντούν το Σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης**Θεμελή Χ. Όλγα*Καθηγήτρια Εγκληματολογικής Ψυχολογίας, Πανεπιστήμιο Κρήτης*

Κάθε φορά που ανοίγει το κουτί της Πανδώρας, το αθέατο, σκοτεινό και ανείπωτο, μας «χτυπάει» σαν ωστικό κύμα για να μας ταρακουνήσει, υπενθυμίζοντάς μας ότι το πραγματικό ειδεχθές έγκλημα είναι αόρατο και ανεύρετο. Άλλωστε τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας αποτελούν την κατ' εξοχήν αφανή εγκληματικότητα. Η σεξουαλική κακοποίηση συνεφέλκει όλες τις διαστάσεις της ζωής του ανήλικου θύματος. Η παγίδευση, η μυστικότητα, ο εκφοβισμός, η καθυπόταξη και τέλος η υφαρπαγή του ιερού και πολύτιμου. Πώς συγκροτείται εκ νέου η ταυτότητα; Πώς νοηματοδοτείται η νέα «ζωή»; Η σισύφεια προσπάθεια των θυμάτων έρχεται νομοτελειακά να παλέψει με την αμφισβήτηση και την κριτική. Να σταθεί στην απορία: «Γιατί δε μίλησες;» Γιατί ακόμα κι όταν δεν επιλέγεται η σιωπή, κάθε προσπάθεια για αποκάλυψη προσκρούει σε ανυπέρβλητα εμπόδια. Δυσκίνητοι και απρόθυμοι μηχανισμοί ματαιώνουν συχνά κάθε προσδοκία ανάδειξης της αλήθειας. Η έλλειψη άλλων μαρτύρων αλλά και παθογνωμικών ευρημάτων στην πλειονότητα των περιπτώσεων, οδηγεί συνήθως στην αποδυνάμωση της ισχυρισμών του θύματος, καθώς συχνά για το δικαίωμά μας σύστημα συνιστούν τη μόνο απόδειξη. Η εμπλοκή σε πολύπλοκες, πολυδάπανες και πολυετείς διαδικασίες, οδηγούν αναπόφευκτα στη δευτερογενή κακοποίηση και τον επανατραυματισμό Υποχώρηση των θεμελιωδών δικονομικών εγγυήσεων, διαρροή του προανακριτικού υλικού, εμπορευματοποίηση του πόνου στις οθόνες. Είναι τότε που τα θύματα μετανιώνουν για την όποια προσπάθεια έκαναν, επιλέγοντας την αποσιώπηση και την ανάκληση των αρχικών κατηγοριών. Σε ποια άλλη περίπτωση πέρα από αυτή των εγκλημάτων της γενετήσιας σφαίρας γίνεται αντιστροφή των ρόλων;

Οι επιταγές της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού παραμένουν χρόνια τώρα γράμμα κενό, ενώ η αποποίηση των ευθυνών της Πολιτείας, η εγκατάλειψη της θεσμικής προάσπισης της ανηλικότητας - με την ανυπαρξία δομών και τη δραματική υποστελέχωση- η εκχώρησή της σε ιδιώτες και θρησκευτικά φιλάνθρωπα σωματεία, πικρή πραγματικότητα σε μια δυστοπική πολιτεία. Τίποτε επίσης δεν εντέλλεται μηχανιστικά με την υιοθέτηση νομικών κειμένων -που άλλωστε σπάνια εφαρμόζονται στην πράξη- ούτε με θεωρητικές προσεγγίσεις, διδακτισμό, εορτασμούς παγκόσμιων ημερών, στείρες επιστημονικές προτροπές ακόμα και με αλληπάλληλες αλλαγές του Ποινικού μας Κώδικα. Απαιτείται ένα άλλο παράδειγμα νομικού πολιτισμού, σχολικής κοινότητας, παιδείας, κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης. Σήμερα, η ανάγκη προστασίας του ιερού εννόμου αγαθού της ανηλικότητας προβάλλει επιτακτικότερα από ποτέ, είτε αφορά παιδιά θύματα, είτε παιδιά θύτες.

Στρογγυλή Τράπεζα 11

Παρεμβάσεις

**Παρεμβάσεις πρόληψης και αντιμετώπισης
φαινομένων βίας & παραβατικότητας ανηλίκων**

Προεδρείο: Στυλιανίδης Στέλιος, Γαλάνης Δημήτρης
Εταιρεία Περιφερειακής Ανάπτυξης Και Ψυχικής Υγείας

Καλαβρής Αλέξανδρος¹¹Εταιρεία Περιφερειακής Ανάπτυξης Και Ψυχικής Υγείας

Η Εταιρεία Περιφερειακής Ανάπτυξης Ψυχικής Υγείας (ΕΠΑΨΥ) σχεδίασε και θα υλοποιήσει καινοτόμο πρόγραμμα παρεμβάσεων για την πρόληψη και αντιμετώπιση φαινομένων βίας και παραβατικότητας από και προς ανήλικους. Πρόκειται για ένα 24μηνης διάρκειας πρόγραμμα πιλοτικής εφαρμογής παρεμβάσεων με σύμπραξη και συνεργασία της Κοινωνίας Πολιτών, Πανεπιστημιακών Φορέων και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Συνιστά δυναμική και ολιστική παρέμβαση στη βία και παραβατικότητα των ανηλίκων, εστιάζοντας τόσο στην καθολική όσο και στην εστιασμένη πρόληψη (έφηβοι υψηλού κινδύνου) καθώς και στην ενδεδειγμένη πρόληψη (εξατομικευμένη παρέμβαση σε εφήβους με παραβατικό ιστορικό). Το έργο προωθεί τη συμμετοχικότητα και τη συνεργασία εμπλέκοντας ενεργά στο πλαίσιο παρέμβασης τη Σχολική Κοινότητα, επαγγελματίες και φορείς του Δήμου, Δημόσιες Υπηρεσίες με ενεργό ρόλο των Τοπικών Αστυνομικών Τμημάτων και Τμημάτων Ασφαλείας, αλλά και τις οικογένειες των ανηλίκων και τα άτυπα δίκτυα της περιοχής με σκοπό την ολιστική προσέγγιση για τη δημιουργία κοινών στόχων όλων των κοινωνικών μερών.

Σημαντικό προτέρημα του παρόντος έργου είναι η πρόβλεψη για χαρτογράφηση περιοχών εν κινδύνω, ώστε να μπορέσει να οργανωθεί η παρέμβαση εστιασμένη και στοχοπροσηλωμένα στις ανάγκες της εκάστοτε περιοχής του Δήμου ακόμη και αν εντοπίζονται διαφορετικά κοινωνικοπολιτισμικά προφίλ. Η δυναμική προσέγγιση του προγράμματος στηρίζεται, επίσης, στην Άμεση Παρέμβαση στο πεδίο με Κινητές Μονάδες επανδρωμένες με Ομάδες Street Work, στελεχωμένες με κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους.

**Εστιασμένες παρεμβάσεις πρόληψης για τη βία και την παραβατικότητα στους
ανήλικους: Σχεδιασμός και προκαταρκτικά αποτελέσματα έρευνας εκτίμησης αναγκών
στην κοινότητα**Γιωτσίδα Βασιλική^{1,2}, Ασημόπουλος Χάρης^{1,3}, Στυλιανίδης Στέλιος^{1,2}¹Εταιρεία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας²Πάντειο Πανεπιστήμιο³Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής (ΠΑΔΑ)**Εισαγωγή**

Η βία και η παραβατικότητα στους ανήλικους συνιστούν συμπεριφορές με πολυπαραγοντική αιτιολογία και πολυδιάστατο νόημα. Σε επίπεδο απόκρισης, ωστόσο, απαιτούνται εστιασμένες παρεμβάσεις πρόληψης, οι οποίες θα πρέπει να σχεδιάζονται με τέτοιο τρόπο ώστε να συγκεράζονται ταυτόχρονα οι ατομικοί, οικογενειακοί, σχολικοί και κοινωνικοί παράγοντες κινδύνου και να καλύπτονται στοχευμένα οι υπάρχουσες ανάγκες ψυχικής υγείας του νεανικού πληθυσμού στην κοινότητα.

Στόχοι της έρευνας

Η συγκεκριμένη μελέτη αφορά σε έρευνα εκτίμησης αναγκών (*needs assessment study*) σε τέσσερις δήμους της Αττικής (Αμαρουσίου, Αχαρνών, Κηφισιάς, Λυκόβρυσης-Πεύκης), όπου σχεδιάζεται η υλοποίηση του πιλοτικού προγράμματος Ψυχοκοινωνικής Παρέμβασης για την πρόληψη της Νεανικής Βίας και Παραβατικότητας «It's Up to You(th)» από την ΕΠΑΨΥ, με χρηματοδότηση και εποπτεία από το Υπουργείο Υγείας. Η έρευνα περιλαμβάνει 18 ομάδες εστιασμένης συζήτησης (*focus groups*) σε εφήβους και νέους, γονείς, καθηγητές, καθώς και εκπροσώπους της τοπικής κοινότητας στους τέσσερις δήμους, σύμφωνα με έναν πρωτότυπο οδηγό συνέντευξης που βασίζεται στη διεθνή βιβλιογραφία.

Αποτελέσματα

Από την προκαταρκτική επεξεργασία των δεδομένων που προκύπτουν από τις συνεντεύξεις χαρτογραφούνται επιμέρους παράγοντες κινδύνου, τόσο κοινοί όσο και διαφορετικοί, μεταξύ των τεσσάρων δήμων όπου θα πραγματοποιηθεί η εστιασμένη παρέμβαση πρόληψης. Οι παράγοντες κινδύνου που προκύπτουν από τη θεματική ανάλυση των δεδομένων παρουσιάζονται, επίσης, συγκριτικά ως προς τις επιμέρους ομάδες πληθυσμού που συμμετείχαν στη μελέτη.

Συμπεράσματα

Τα αποτελέσματα αυτά λαμβάνονται υπόψη και ενσωματώνονται στον ευρύτερο σχεδιασμό της έρευνας αξιολόγησης και της παρέμβασης που πρόκειται να υλοποιηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος.

Βιώματα και Ψυχοκοινωνικές Επιπτώσεις της Γονεϊκής Εξάρτησης στην Αναδυόμενη Ενηλικίωση

Μπουτσιαράκος Θαλής^{1,2}, Γιωτσίδη Βασιλική¹

¹Πάντειο Πανεπιστήμιο

²Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων

Εισαγωγή

Αθέατες μορφές παραμέλησης και κακοποίησης, όπως θεωρείται η γονεϊκή εξάρτηση, προκαλούν αυξημένη ψυχική επιβάρυνση και σοβαρές ψυχοκοινωνικές επιπτώσεις στους αναδυόμενους ενήλικες. Ποσοστό 25% των νεαρών ενηλίκων με ιστορικό γονεϊκής εξάρτησης εμφανίζει συμπτώματα ψυχικής διαταραχής, δυσκολίες στις διαπροσωπικές σχέσεις, καθώς και προβλήματα συμπεριφοράς, όπως εκδηλώσεις βίας και παραβατικότητας.

Στόχοι της έρευνας

Η συγκεκριμένη ποιοτική μελέτη έχει ως στόχο την κατανόηση των ψυχοκοινωνικών αναγκών και των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν τα νεαρά άτομα, 18-25 ετών, που έχουν βιώσει γονεϊκή εξάρτηση κατά τη μετάβασή τους από την εφηβεία στην ενηλικίωση, μία περίοδο κατά την οποία η ανάγκη για διαμόρφωση ταυτότητας και εξατομίκευση είναι κρίσιμη. Η συλλογή των δεδομένων πραγματοποιήθηκε μέσω 15 ημιδομημένων ατομικών συνέντευξεων με νεαρούς ενήλικες με εμπειρία γονεϊκής εξάρτησης από ναρκωτικές ουσίες, αλκοόλ, ή τζόγο, στη βάση ενός ειδικά διαμορφωμένου οδηγού συνέντευξης.

Αποτελέσματα

Όπως προκύπτει από τη θεματική ανάλυση των δεδομένων, η αθέατη κακοποίηση, και ειδικότερα η έλλειψη συναισθηματικής ανταπόκρισης από τους γονείς, επιβαρύνει την ψυχική υγεία και τις διαπροσωπικές σχέσεις των

συμμετεχόντων. Οι συμμετέχοντες ανέφεραν έντονα συναισθήματα άγχους και δυσκολία στη ρύθμιση συναισθήματος, καθώς και προβλήματα συμπεριφοράς.

Συμπεράσματα

Τα ευρήματα καταδεικνύουν την αναγκαιότητα στοχευμένων παρεμβάσεων πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης στη συγκεκριμένη υποομάδα του πληθυσμού των νέων, καθώς αποτελεί ομάδα υψηλού κινδύνου για την εμφάνιση προβλημάτων ψυχικής υγείας και δυσπροσαρμοστικής συμπεριφοράς. Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας και η προάσπιση της ψυχικής υγείας στη φάση της αναδυόμενης ενηλικίωσης είναι απαραίτητη, προκειμένου να παύσει να διαιωνίζεται ο φαύλος κύκλος της κακοποίησης και να δημιουργηθούν νέες προοπτικές ζωής.

Παραβατικότητα ανηλίκων:

Όταν οι πολιτικές του ηθικού πανικού αντικαθιστούν τις πολιτικές παρέμβασης

Μαρέτα Δήμητρα

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Η παραβατικότητα των ανηλίκων και η βία από και μεταξύ ανηλίκων αποτέλεσα πρόσφατα ένα από τα κεντρικά ζητήματα των media στην Ελλάδα με δεκάδες ρεπορτάζ, συζητήσεις και αναλύσεις από ειδικούς και μη να απασχολούν τη δημόσια σφαίρα. Ακολουθως, ανακοινώθηκαν μια σειρά από μέτρα για την αντιμετώπιση του φαινομένου στα οποία κεντρική θέση κατέχει η απαγόρευση της χρήσης κινητών τηλεφώνων στα σχολεία αλλά και η αυστηροποίηση των ποινών για τους/τις ανήλικους,-ες παραβάτες και τους γονείς τους. Ενώ η βία μεταξύ ανηλίκων είναι ένα υπαρκτό φαινόμενο με διαχρονικά, διαταξικά, γεωγραφικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά, η αντιμετώπισή του έχει επικεντρωθεί σε ένα πλέγμα μέτρων τα οποία, αφ' ενός, επαναπροσδιορίζουν την έννοια της παραβατικότητας και της απόκλισης και, αφ' ετέρου, ενισχύουν τον κατασταλτικό ρόλο του κράτους έναντι του προληπτικού και ρυθμιστικού του ρόλου. Η παρούσα εισήγηση θα ερμηνεύσει την τρέχουσα διαχείριση του φαινομένου μέσω του θεωρητικού πλαισίου του ηθικού πανικού και, συγκεκριμένα, με βάση τους εξής τρεις άξονες: α. την ανάλυση του λόγου στα media που εντείνει την αίσθηση της απειλής και διαμορφώνει την εικόνα μιας διάχυτης και άνευ προηγουμένου πραγματικότητας βίας από τους/τις ανήλικους,-ες που οφείλεται στις δυσλειτουργικές ελληνικές οικογένειες ώστε να τονιστεί η ανάγκη λήψης μέτρων που θα ανακόπτουν την υποτιθέμενη εντεινόμενη παρακμή· β. πώς ο ηθικός πανικός ενισχύει τον μηχανισμό κοινωνικού ελέγχου προκειμένου να μειωθούν η αίσθηση της απειλής και η απόκλιση· και γ. πώς μέσω του ηθικού πανικού επιχειρείται να επιβληθεί η ατζέντα του νόμου και της τάξης και η ενίσχυση του ρόλου της αστυνομίας έναντι της ανάγκης σχεδιασμού και υλοποίησης επιστημονικών παρεμβάσεων.

«Τι δε θα θέλαμε ως ενήλικες να ακούσουμε;..»

Λινάρδου Βαλέρια

Εταιρία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας

Μία σκέψη που εγείρει ερωτήματα ή ίσως ένα ερώτημα που θέλει πολλή σκέψη και ευθύνη για να μπορέσει να απαντηθεί. Η απορία αυτή γεννήθηκε μετά από την διεξαγωγή των ομάδων εστιασμένης συζήτησης με θέμα την βία στους εφήβους, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στους Δήμους Αχαρνών, Κηφισιάς, Λυκόβρυσης-Πεύκης και Αμαρουσίου. Όλες οι τοποθετήσεις ήταν καίριας σημασίας, των επαγγελματιών της κοινότητας, των εκπαιδευτικών, των γονέων αλλά οι αφηγήσεις των εφήβων έδωσαν ίσως τις περισσότερες απαντήσεις και γέννησαν προβληματισμούς για το χάσμα μεταξύ μικρών και μεγάλων, την έλλειψη συντονισμού και τη δυσκολία επικοινωνίας. Σε ομάδα νέων 14-16 ετών τέθηκε το ερώτημα: "νιώθετε πως ακούγεται η γνώμη σας σήμερα;" δόθηκε η απάντηση "όχι, πολύ σπάνια θα ακουστόμε". Σε άλλο ερώτημα που αφορούσε στο "τι φοβάται ένας νέος σήμερα" απαντήθηκε "πλέον σχεδόν τα πάντα και τα πράγματα στο μέλλον μπορούν να γίνουν μόνο χειρότερα..". Αυθόρμητες απαντήσεις που αποτυπώνουν με ευθύτητα την σημερινή κοινωνική πραγματικότητα που ζούμε όλοι, μικροί και μεγάλοι. Από την

συζήτηση διαπιστώθηκε η ανάγκη των νέων να ερωτηθούν για τις ανάγκες τους, να ακουστούν από τους ενήλικες στο σπίτι, στο σχολείο και στην κοινότητα και να νιώσουν ότι συμπράττουν στην διαμόρφωση της ζωής τους. Υπάρχει η αίσθηση μιας δυσκολίας ή ενδεχομένως κι ενός φόβου να ακούσουμε τη γνώμη των εφήβων, τι είναι αυτό λοιπόν που δεν θα θέλαμε να ακούσουμε;

Στρογγυλή Τράπεζα 12*Πολλαπλές Προσεγγίσεις***Εφηβεία: Νέα δεδομένα. Νέες πραγματικότητες. Νέες προκλήσεις. Νέες δράσεις**

Προεδρείο: Πετριλής Δημήτριος

*Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων***Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας**

Σε έναν κόσμο διαρκώς μεταβαλλόμενο, στον οποίο οι ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, κοινωνικές αλλαγές και πολιτισμικές μεταβολές έχουν επηρεάσει καθοριστικά τον τρόπο δόμησης των ανθρωπινων σχέσεων, τον τρόπο που αυτές βιώνονται, τη μορφή των αναπτυξιακών σταδίων καθώς και την ανάδυση και εκδήλωση συμπτωμάτων, η σημασία υλοποίησης επιστημονικά τεκμηριωμένων, καινοτόμων δράσεων και πρακτικών, καθώς και η συνεργασία, σύμπραξη και δικτύωση με αντίστοιχους φορείς αναδεικνύεται περισσότερο σημαντική από ποτέ.

Ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών έχοντας διανύσει μία μακρά πορεία στην πρόληψη και αντιμετώπιση των εξαρτήσεων, έχει αποδείξει εμπράκτως την ικανότητα του να εξελίσσεται διαρκώς και να προσαρμόζει αποτελεσματικά τις υπηρεσίες του στις νέες ανάγκες και προκλήσεις που αναδύονται.

Στη συγκεκριμένη στρογγυλή τράπεζα θα παρουσιαστούν η μετεξέλιξη της Μονάδας Εφήβων του ΟΚΑΝΑ «ΑΤΡΑΠΟΣ», υπό την επίδραση της υφιστάμενης, διαρκώς μεταβαλλόμενης κοινωνικοπολιτισμικής πραγματικότητας. Θα παρουσιαστεί το πρόγραμμα Έγκαιρης Παρέμβασης σε εφήβους – νέους με παραβατική συμπεριφορά, καθώς και το πρόγραμμα Γονεϊκής Στήριξης & Προστασίας εξαρτημένων ατόμων Αθήνας. Θα παρουσιαστεί ακόμα, το καινοτόμο πρόγραμμα Παρεμβάσεις Δικτύωσης και Ευαισθητοποίησης των Κέντρων Πρόληψης με τις Τοπικές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας, καθώς και η υλοποίηση επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων πρόληψης της ενδοσχολικής βίας και των εξαρτητικών συμπεριφορών στη σχολική κοινότητα.

Η μετεξέλιξη της Μονάδας Εφήβων – Νέων του ΟΚΑΝΑ υπό την επίδραση μιας μεταβαλλόμενης κοινωνικοπολιτισμικής πραγματικότητας: «ΑΤΡΑΠΟΣ» 2004-2024

Ατσαλάκη Αμαλία, Πετριλής Δημήτριος*Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων*

Η «Ατραπός» ξεκίνησε τη λειτουργία της πιλοτικά το 2002, ενώ από το 2004 άρχισε να λειτουργεί ως Κέντρο Ημέρας για ανήλικους και νεαρούς ενήλικες χρήστες ουσιών. Κατά τα πρώτα δέκα χρόνια, τον πληθυσμό της αποτελούσαν κυρίως χρήστες ηρώνης όψιμης εφηβικής ηλικίας και αναδυόμενης ενηλικίωσης, καθώς και οι οικογένειές τους. Η «θεραπευτική ταυτότητα» της «Ατραπού» συνδύαζε στοιχεία από τα μοντέλα της θεσμικής ψυχοθεραπείας και των θεραπευτικών κοινοτήτων. Ωστόσο, η οικονομική κρίση των αρχών της δεκαετίας του 2010 και οι επιπτώσεις της τόσο στην υγειονομική πολιτική της χώρας, όσο και στις οικογένειες των μελών, οδήγησαν στην αναδιαμόρφωση της Μονάδας.

Την τελευταία δεκαετία στην «Ατραπό» προσέρχονται ολοένα και νεότεροι σε ηλικία χρήστες, των οποίων κύρια ουσία χρήσης είναι το χασίς και δευτερευόντως, τα διεγερτικά. Δεν κρίνεται σκόπιμο να διακόψουν το σχολείο, προκειμένου να ενταχθούν σε ένα ολοήμερο καθημερινό θεραπευτικό πρόγραμμα, καθώς αυτό θα εμπόδιζε προοπτικά την κοινωνική τους ένταξη. Επίσης, αρκετοί παραπέμπονται από τους Επιμελητές Ανηλίκων, έχοντας ήδη εμπλοκή με τον νόμο. Συνεπώς, η «Ατραπός» πλέον εφαρμόζει εξατομικευμένο θεραπευτικό σχεδιασμό για τα μέλη της. Η τωρινή της λειτουργία, πέρα από τις ατομικές και ομαδικές θεραπευτικές διαδικασίες, βασίζεται στις αρχές της διασύνδεσης και της συνέχειας στη φροντίδα, σε συνεργασία με άλλους φορείς, όπως η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων, εκπρόσωποι της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, το Μεταβατικό Σχολείο του ΚΕΘΕΑ, δομές Παιδικής

Προστασίας, ΑΜΚΕ που προσφέρουν καλλιτεχνικά εργαστήρια, κ.α. Έτσι, επιδιώκουμε να ανταποκριθούμε στις νέες προκλήσεις με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Παρουσίαση προγράμματος Έγκαιρης Παρέμβασης σε εφήβους – νέους με παραβατική συμπεριφορά: Μονάδα Άμεσης Κοινωνικής Παρέμβασης ΟΚΑΝΑ

Τσιάρρα Ευαγγελία

Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων

Το Πρόγραμμα Έγκαιρης Παρέμβασης του ΟΚΑΝΑ απευθύνεται σε νεαρούς παραβάτες χρήστες παράνομων ουσιών ηλικίας 13-25 ετών, με στόχο την έγκαιρη παρέμβαση: α) σε περίπτωση σύλληψης τους από τις διωκτικές αρχές και εφόσον η Υπηρεσία κληθεί κατόπιν συναινέσεως του ατόμου ή των κηδεμόνων του αν είναι ανήλικος/η και β) σε περίπτωση απευθείας παραπομπή τους από τις διωκτικές αρχές, ακόμη και όταν δεν υπάρχει σύλληψη. Επιπλέον, παραπέμπονται στη Μονάδα ωφελούμενοι από διάφορες ψυχοκοινωνικές υπηρεσίες στο πεδίο ή/και από άλλους εξυπηρετούμενους της. Βασικός στόχος του πρωτοπόρου, για τα ελληνικά δεδομένα, Προγράμματος είναι η αξιολόγηση και η έγκαιρη παρέμβαση σε νεαρούς παραβάτες-χρήστες ψυχοτρόπων ουσιών και τις οικογένειές τους με στόχο τον απεγκλωβισμό τους από τη χρήση ουσιών και την πρόληψη μελλοντικής παραβατικότητας καθώς και η κάλυψη εξατομικευμένων αναγκών τους, μέσω της διασύνδεσής τους με εξειδικευμένους φορείς. Μετά την ολοκλήρωση του Συμβουλευτικού Προγράμματος Κινητοποίησης, το άτομο ενημερώνεται για τη δυνατότητα άμεσης παραπομπής σε «στεγνά προγράμματα» ή σε Μονάδες που παρέχουν Θεραπεία Φαρμακευτικής Αντιμετώπισης της Εξάρτησης του ΟΚΑΝΑ. Στην εν λόγω παρουσίαση θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ανάδειξη των καθημερινών πρακτικών που ακολουθούνται για την κάλυψη όλων των ψυχικών αναγκών των ωφελούμενων της Μονάδας.

Το Πρόγραμμα Έγκαιρης Παρέμβασης του ΟΚΑΝΑ λειτουργεί και συγχρηματοδοτείται στο πλαίσιο υλοποίησης της συνεχιζόμενης πράξης με τίτλο «Συνέχιση Λειτουργίας Δικτύου Δομών και Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων στην Περιφέρεια Αττικής» με κωδικό ΟΠΣ 6012117 στο Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027», με φορέα χρηματοδότησης την Περιφέρεια Αττικής.

Παρουσίαση του Προγράμματος «Γονεϊκή Στήριξη & Προστασία Εξαρτημένων Ατόμων» Αθήνας

Δρακάκη Έλλη

Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων

Το Πρόγραμμα «Γονεϊκή Στήριξη και Προστασία Εξαρτημένων Ατόμων» ΟΚΑΝΑ παρέχει υπηρεσίες στους ουσιοεξαρτημένους γονείς και στα παιδιά αυτών, σε ουσιοεξαρτημένες έγκυες, καθώς και σε όλα τα μέλη των οικογενειών τους. Η συμμετοχή των ωφελούμενων σε ατομικές και οικογενειακές συνεδρίες, συνεδρίες ζεύγους, ομάδες προσωπικής ανάπτυξης και παιγνιοθεραπείας, συχνά αποτελούν πρωτόγνωρη εμπειρία για όλα τα μέλη της οικογένειας. Μέσα σε ένα ασφαλές πλαίσιο, δίνεται η δυνατότητα στα μέλη να εκφράσουν και να επεξεργαστούν το προσωπικό τους βίωμα και να επαναπροσδιορίσουν τις σχέσεις τους με την οικογένεια.

Η εμπειρία του Προγράμματος αναδεικνύει την αναγκαιότητα εφαρμογής πρώιμων παρεμβάσεων στις οικογένειες με ουσιοεξαρτημένους γονείς κατά την εισαγωγή τους στα Θεραπευτικά Προγράμματα. Από την, έως σήμερα, λειτουργία της Μονάδας διαπιστώνεται ότι η έγκαιρη παρέμβαση κατά την πρώιμη παιδική ηλικία, ενδυναμώνει την ψυχική ανθεκτικότητα των παιδιών, ενισχύει τη σχολική ένταξη, προλαμβάνει την εμφάνιση διαταραχών συμπεριφοράς, βελτιώνει την πορεία και την πρόγνωση αναπτυξιακών διαταραχών και δημιουργεί ασφαλή δεσμό γονέα-παιδιού. Επίσης, καταδεικνύεται ότι οι οικογένειες οι οποίες παρακολουθούν το Πρόγραμμα από την περίοδο που τα παιδιά βρίσκονται στη νηπιακή ή/και παιδική ηλικία, είναι περισσότερο δεκτικές στην παροχή θεραπευτικής

βοήθειας, όταν πλέον τα παιδιά τους διανύουν την εφηβεία, συγκριτικά με οικογένειες που η πρώτη τους επαφή με το Πρόγραμμα είναι κατά την εφηβική ηλικία των παιδιών τους.

Το Πρόγραμμα «Γονεϊκή Στήριξη και Προστασία Εξαρτημένων Ατόμων» λειτουργεί και συγχρηματοδοτείται στο πλαίσιο υλοποίησης της συνεχιζόμενης πράξης με τίτλο «Συνέχιση Λειτουργίας Δικτύου Δομών και Υπηρεσιών για την αντιμετώπιση των εξαρτήσεων στην Περιφέρεια Αττικής» με κωδικό ΟΠΣ 6012117 στο Πρόγραμμα «Αττική 2021-2027», με φορέα χρηματοδότησης την Περιφέρεια Αττικής.

Παρεμβάσεις Δικτύωσης και Ευαισθητοποίησης των Κέντρων Πρόληψης με τις Τοπικές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας: Πρόληψη των εξαρτήσεων και της παραβατικότητας ανήλικων μέσα από κοινές δράσεις και δικτύωση φορέων

Κιαπόκα Άννα

Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων

Ο Οργανισμός Κατά των Ναρκωτικών (ΟΚΑΝΑ) στο πλαίσιο υλοποίησης του υπ' αριθμ. 6099/20.05.2016 Πρωτοκόλλου Συνεργασίας με το Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης προχώρησε στην υλοποίηση του καινοτόμου προγράμματος: «Παρεμβάσεις Δικτύωσης και Ευαισθητοποίησης των Κέντρων Πρόληψης με τις Τοπικές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας». Το συγκεκριμένο πρόγραμμα περιλάμβανε τα ακόλουθα στάδια: 1. Σχεδιασμός πιλοτικής φάσης του προγράμματος με επιλεγμένα Κ.Π. ανά την επικράτεια 2. Εξειδικευμένη εκπαίδευση για στελέχη των Κ.Π. σε σχέση με την υλοποίηση των δράσεων ευαισθητοποίησης, πρόληψης των εξαρτήσεων και προαγωγής της ψυχοκοινωνικής υγείας που αφορά στελέχη της ΕΛ.ΑΣ. 3. Υλοποίηση της πιλοτικής φάσης εφαρμογής του προγράμματος με επιλεγμένα Κ.Π. ανά την επικράτεια 4. Παρακολούθηση της πορείας υλοποίησης του προγράμματος και εποπτικές συναντήσεις 5. Αξιολόγηση πορισμάτων από την πιλοτική εφαρμογή του συγκεκριμένου προγράμματος 6. Παραγωγή οδηγού/εγχειριδίου με κατευθυντήριες γραμμές για τα στελέχη των ΚΠ σχετικά με τον σχεδιασμό και την υλοποίηση του προγράμματος παρεμβάσεων Δικτύωσης και Ευαισθητοποίησης των Κέντρων Πρόληψης με τις Τοπικές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας. 7. Διάχυση αποτελεσμάτων από την υλοποίηση της πιλοτικής φάσης του εν λόγω προγράμματος προς όλα τα Κ. Π. 8. Εφαρμογή ολοκληρωμένου οδηγού καλών πρακτικών, αναφορικά με το σχεδιασμό και την υλοποίηση παρεμβάσεων πρόληψης και προαγωγής της ψυχοκοινωνικής υγείας με στελέχη της ΕΛ.ΑΣ., από περισσότερα Κ.Π. ανά την επικράτεια.

Στόχος του προγράμματος είναι η ευαισθητοποίηση των Αστυνομικών σε θέματα πρόληψης και η δικτύωση των Αστυνομικών Τμημάτων (Α.Τ.) με τα Κέντρα Πρόληψης (Κ.Π.), καθώς και η ενδυνάμωση των Αστυνομικών στον επαγγελματικό τους ρόλο. Το συγκεκριμένο πρόγραμμα εστιάζει στις θεματικές της εξάρτησης, της παραβατικότητας ανήλικων, της ενδοοικογενειακής βίας και της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης.

Υλοποίηση επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων πρόληψης της ενδοσχολικής βίας και των εξαρτητικών συμπεριφορών στη σχολική κοινότητα

Γεωργουλοπούλου Ευτυχία

Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων

Η βία κατά των ανηλίκων αποτελεί ένα κοινωνικό φαινόμενο που αποκτά συνεχώς μεγαλύτερες διαστάσεις σε παγκόσμια κλίμακα. Ταυτόχρονα, αποτελεί παράγοντα κινδύνου για την εκδήλωση εξαρτητικών συμπεριφορών. Για τον λόγο αυτό βρίσκεται σταθερά στο επίκεντρο των παρεμβάσεων πρόληψης στη σχολική κοινότητα πρώτης και δεύτερης βαθμίδας εκπαίδευσης τόσο σε επίπεδο σχεδιασμού, όσο και σε επίπεδο υλοποίησης. Μεγάλη αύξηση παρατηρείται επίσης, στα αιτήματα σχολείων για παρεμβάσεις για τη συγκεκριμένη θεματική. Στην εισήγησή μας θα παρουσιαστούν οι κύριες πτυχές των προληπτικών παρεμβάσεων που έχουν υλοποιηθεί το τελευταίο διάστημα από τις αρμόδιες υπηρεσίες πρόληψης του ΟΚΑΝΑ και των εποπτευόμενων Κέντρων Πρόληψης πανελλαδικά. Πρόκειται

για ολιστικές παρεμβάσεις σε όλες τις εμπλεκόμενες ομάδες της σχολικής κοινότητας, μαθητές γονείς και εκπαιδευτικούς που έχουν στόχο την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε θέματα σχολικής βίας, με απώτερο σκοπό την πρόληψη των εξαρτητικών συμπεριφορών. Μέσα από την ενίσχυση των παραγόντων προστασίας του ατόμου και του περιβάλλοντός του, όπως η καλλιέργεια ατομικών και κοινωνικών δεξιοτήτων και δεξιοτήτων επικοινωνίας, η βελτίωση του σχολικού κλίματος, η συμβολή στη δημιουργία ενός συμπεριληπτικού σχολείου, η ευαισθητοποίηση των γονέων σε θέματα βίας και η υποστήριξη στο γονεϊκό ρόλο, η ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών, επιχειρείται να αντιμετωπιστεί προληπτικά η εμφάνιση των φαινομένων βίας μεταξύ των ανηλίκων. Η υλοποίηση επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων πρόληψης της ενδοσχολικής βίας και η περαιτέρω ενίσχυσή τους εντός ωρολογίου προγράμματος δύναται να συμβάλει καθοριστικά στην καταπολέμηση του φαινομένου της βίας εναντίον των ανηλίκων.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 10*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Προεδρείο**

Παπουλίδη Ασημένια, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

**Οι ανήλικοι ως θύματα εγκλημάτων βίας υπό των πρίσμα διεθνών ερευνών:
Επισκόπηση των πορισμάτων της ISRD3**Ανίτση Έλλη*Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών*

Η Διεθνής Έρευνα (Αυτό)ομολογούμενης Ενοχής (International Self-Report Delinquency Study-ISRD) αναπτύχθηκε για να καλύψει την ανάγκη ύπαρξης σταθμισμένων, διεθνώς συγκρίσιμων δεδομένων αναφορικά με την (αυτό)ομολογούμενη παραβατική συμπεριφορά και τις εμπειρίες θυματοποίησης των νέων. Εντάσσεται έτσι ανάμεσα στα λίγα εργαλεία που μπορούν να παράσχουν δεδομένα για τη βία κατά των ανηλίκων σε διεθνές επίπεδο. Η παρούσα εισήγηση εστιάζει στον τρίτο κύκλο της Διεθνούς Έρευνας (Αυτό)ομολογούμενης Ενοχής (ISRD-3), που συμπεριέλαβε μαθητές 12-16 ετών, αξιοποιώντας δεδομένα από 27 χώρες. Η εισήγηση αποσκοπεί τόσο στην αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας της ISRD για την εξέταση των εμπειριών θυματοποίησης σε αντιπροσωπευτικά δείγματα του ανήλικου πληθυσμού όσο και στην παρουσίαση δεδομένων για τη θυματοποίηση των ανηλίκων σε διεθνές επίπεδο. Στο πλαίσιο αυτό αναλύονται: (i) η συνύπαρξη των εμπειριών θυματοποίησης με τη νεανική παραβατικότητα, (ii) οι διαστάσεις της θυματοποίησης για συγκεκριμένα είδη εγκλημάτων βίας, (iii) η αναφορά της θυματοποίησης στην αστυνομία, (iv) οι παράγοντες μη-καταγγελίας της θυματοποίησης από τα ανήλικα θύματα, (v) τα μεθοδολογικά ζητήματα και οι περιορισμοί της έρευνας. Συμπερασματικά αξιολογείται η έννοια της διαμόρφωσης μιας παγκόσμιας προοπτικής για τη θυματοποίηση των ανηλίκων, που αποτελεί βασικό σκοπό της έρευνας, καθώς και η σημασία των ευρημάτων για τη διαμόρφωση αποτελεσματικών πολιτικών πρόληψης.

Μορφές διαπροσωπικής βίας που βιώνουν παιδιά 7 έως και 17 ετών στους χώρους του αθλητισμού στην Ελλάδα και το προφίλ των θυτών: Μια πιλοτική ποσοτική μελέτη

Χατζηνικολάου Κορνηλία^{1,2}, Δουρούμα Αδαμαντία^{1,2}, Παυλάκη Έλενα²

¹Εργαστήριο "ΨΥΧΗ"

²Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Οι έρευνες δείχνουν ότι τα ανήλικα άτομα βιώνουν βία και στους χώρους του αθλητισμού (π.χ. Hartill, et. al., 2021). Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων, συχνά συνυπάρχουν στον αθλητισμό από τη μια η δημιουργία σχέσεων εγγύτητας και εμπιστοσύνης με ενήλικα και ανήλικα άτομα, και από την άλλη ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται συχνά από ανταγωνισμό και υψηλές προσδοκίες. Ο στόχος της παρούσας εργασίας είναι να διερευνήσει τη συχνότητα και τις μορφές της διαπροσωπικής βίας που βιώνουν ανήλικα άτομα από 7 έως και 17 ετών στους χώρους του αθλητισμού στην Ελλάδα. Για το σκοπό, 426 ενήλικα άτομα απάντησαν στο ερωτηματολόγιο Violence Toward Athletes Questionnaire (VTAQ – Parent, et. al., 2019) αναφορικά με εμπειρίες βίας που είχαν στους χώρους του αθλητισμού κατά την παιδική τους ηλικία. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι όλες οι μορφές βίας απαντώνται στους χώρους του αθλητισμού, με προεξάρχουσες σε συχνότητα την ψυχολογική και την αθλητική βία, ενώ θύτες είναι συχνότερα ενήλικα άτομα που έχουν θέσεις εξουσίας και κύρους στον αθλητισμό (π.χ. αθλητικοί παράγοντες, προπονητές/-ές, ιατροί, κ.α.). Επίσης, οι αθλήτριες βιώνουν συχνότερα σεξουαλική κακοποίηση, σε σύγκριση με τους αθλητές. Πολιτικές και στρατηγικές πρόληψης της βίας στους χώρους του αθλητισμού συζητούνται σε σχέση με τα αποτελέσματα αυτής της πρώτης πιλοτικής ποσοτικής μελέτης για τη διαπροσωπική βία κατά ανηλίκων στην Ελλάδα.

Ευαλωτότητα και κίνδυνοι έκθεσης των προσφυγοπαίδων σε μορφές κακοποίησης

Τάσσου Ασημένια, Παρασκευόπουλος Δημήτρης, Αλεξανδρή Ελευθερία

Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Η παρούσα συμβολή εμπίπτει στο πεδίο μελέτης των συνθηκών διαβίωσης προσφυγοπαίδων σε κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης. Στο ταξίδι από τις χώρες προέλευσης μέχρι τις χώρες υποδοχής τα προσφυγόπαιδα καλούνται να ανταπεξέλθουν σε ένα μείγμα διακινδυνεύσεων και αβεβαιοτήτων, ερχόμενα αντιμέτωπα με ποικίλες μορφές κακοποίησης και βίαιης αντιμετώπισης. Σκοπός της ποιοτικής έρευνας αποτελεί η διερεύνηση α) των μηχανισμών διαχείρισης της ευαλωτότητας και των μέτρων πρόληψης μορφών παιδικής κακοποίησης κατά τη διάρκεια παραμονής σε κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης στη χώρα και β) του πλαισίου αντιμετώπισης περιστατικών κακοποίησης στις ανωτέρω δομές. Τα ανωτέρω αξιολογούνται σε σχέση με την αποτελεσματικότητά τους εντός των ιδιαίτερων συνθηκών που επικρατούν στις συγκεκριμένες δομές. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε μέσω ποιοτικών ημιδομημένων συνεντεύξεων με στελέχη και επιστημονικό δυναμικό φορέων που εμπλέκονται στη διαχείριση του προσφυγικού/ μεταναστευτικού φαινομένου. Οι συνεντευξιζόμενοι/ες επιλέχθηκαν εφαρμόζοντας σκόπιμη δειγματοληψία ενώ πραγματοποιήθηκε θεματική ανάλυση των ποιοτικών δεδομένων. Παράλληλα, στη συγκεκριμένη εργασία αξιοποιούνται συναφή του αντικειμένου τεκμήρια (Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του παιδιού, νομοθεσία για την κακοποίηση και παραμέληση παιδιών, εθνικό σχέδιο δράσης).

Ιστορικό κακοποίησης κατά την παιδική ηλικία και διδακτικό στυλ εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Τσιουραλίδου Ζωή, Χατζηνικολάου Κορίνα
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Οι εμπειρίες κακοποίησης και παραμέλησης (ΚΑΠΑ) κατά την παιδική ηλικία επηρεάζουν όλα τα πεδία της ανάπτυξης του ατόμου, ενώ οι επιδράσεις τους μπορεί να επιμείνουν έως και την ενήλικη ζωή (π.χ. Nelson et al., 2020). Δεδομένου ότι οι εκπαιδευτικοί αναπτύσσουν σχέσεις συναισθηματικής εγγύτητας και εμπιστοσύνης με τις μαθήτριες και τους μαθητές τους, και αφού προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει ότι το ιστορικό ΚΑΠΑ μπορεί να επηρεάσει την ποιότητα των σχέσεων κατά την ενήλικη ζωή, η παρούσα έρευνα εξετάζει τη σχέση μεταξύ του ιστορικού ΚΑΠΑ των εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης και των διδακτικών προσεγγίσεων που υιοθετούνται από τις ίδιες/τους ίδιους. Η έρευνα υιοθέτησε μια ποσοτική μεθοδολογική προσέγγιση, και έτσι εφαρμόστηκαν σε 500 εκπαιδευτικούς που εργάζονται σε Δημοτικά σχολεία στην Ελλάδα. δύο ερωτηματολόγια αυτό-αναφοράς, και συγκεκριμένα το Staffordshire Evaluation of Teaching Styles (SETS - Ramsden, 1991) και το Childhood Trauma Questionnaire (CTQ - Bernstein & Fink, 1998). Βρέθηκε μια ισχυρή αρνητική συσχέτιση μεταξύ ιστορικού ΚΑΠΑ κατά την παιδική ηλικία και αποτελεσματικών διδακτικών προσεγγίσεων. Οι εκπαιδευτικοί που έχουν βιώσει κακοποίηση ή/και παραμέληση κατά την παιδική τους ηλικία τείνουν να υιοθετούν λιγότερο αποτελεσματικά στυλ διδασκαλίας και παρουσιάζουν αποκλίσεις από τις συνιστώμενες εκπαιδευτικές πρακτικές. Για παράδειγμα, οι εκπαιδευτικοί με ιστορικό ΚΑΠΑ ανέφεραν περισσότερες δυσκολίες στη διαχείριση της τάξης, χαμηλότερη αποτελεσματικότητα ως προς τις διδακτικές τους πρακτικές, καθώς και δυσκολίες στη διαμόρφωση θετικών σχέσεων με τους μαθητές. Η έρευνα καταλήγει στη σημασία της κατανόησης των επιπτώσεων της ΚΑΠΑ στην επαγγελματική ζωή των εκπαιδευτικών, ενώ παράλληλα συζητάει την ανάγκη για ανάπτυξη και εφαρμογή προγραμμάτων υποστήριξης για τη βελτίωση των διδακτικών ικανοτήτων των εκπαιδευτικών.

Απόψεις εκπαιδευτικών για την ενδοοικογενειακή βία και την παιδική κακοποίηση στην περίοδο του Covid-19 και των επιπτώσεών τους στη σχολική κοινότητα

Ρέππα Γλυκερία

Πανεπιστήμιο Νεάπολις Πάφου

Η εισήγηση αναφέρεται στην παρουσίαση των αποτελεσμάτων σχετικής έρευνας γύρω από τα θέματα της ενδοοικογενειακής βίας και της παιδικής κακοποίησης, την περίοδο της πανδημίας. Βασικά ερωτήματα που διερευνήθηκαν ήταν να διαπιστωθεί ποιο είναι το επίπεδο των γνώσεων των εκπαιδευτικών σε ζητήματα ενδοοικογενειακής βίας και παιδικής κακοποίησης και αν οι γνώσεις, οι στάσεις, οι πεποιθήσεις αλλά και οι πρακτικές αντιμετώπισης διαφέρουν σε εκπαιδευτικούς με διαφορετικά κοινωνικοδημογραφικά και εργασιακά χαρακτηριστικά. Η μεθοδολογία της έρευνας είναι η εμπειρική με τη χρήση ερωτηματολογίου. Ο πληθυσμός της συγκεκριμένης έρευνας ήταν όλοι οι εκπαιδευτικοί πανελλαδικά όλων των ειδικοτήτων Α/θμιας Εκπαίδευσης. Το μέγεθος του δείγματος της έρευνας αποτέλεσαν εκατό πενήντα πέντε εκπαιδευτικοί (N=155 όπου οι 127 ήταν γυναίκες, και μόνο 28 ήταν άντρες). Η ανάλυση των δεδομένων με περιγραφική και επαγωγική στατιστική έδωσε τα ενδιαφέροντα ευρήματα. Για παράδειγμα 52,9% στις τιμές του δείγματος υποστηρίζει ότι υπήρξε αυξητική τάση της ενδοοικογενειακής βίας και της παιδικής κακοποίησης στην περίοδο της πανδημίας Covid-19, με τις γυναίκες εκπαιδευτικούς να υπερθεματίζουν σε σχέση με τους άντρες. Σε σχέση με τις γνώσεις αν οι πανεπιστημιακές σπουδές κάλυψαν επαρκώς το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας και της παιδικής κακοποίησης οι πλειοψηφία απάντησε ότι δεν το κάλυψαν επαρκώς και ότι απαιτούνται ειδικά σεμινάρια. Διαφοροποιήσεις υπήρξαν επίσης μεταξύ των στάσεων, πεποιθήσεων και πρακτικών των εκπαιδευτικών, τόσο σε σχέση με το φύλο όσο και με τα εργασιακά χαρακτηριστικά.

Κλιματική αλλαγή: βία και πολλαπλή ευαλωτότητα σε παιδιά και εφήβους

Μαρκοπούλου Ευαγγελία¹, Κανελλοπούλου Λίσσυ¹, Ρισβάς Χαράλαμπος²

¹Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

²Πανεπιστήμιο Adelphi NY USA | Center for Alliance-Focused Training

Η κλιματική αλλαγή διαμορφώνει μια νέα παγκόσμια πραγματικότητα, συνοδευόμενη από την αύξηση της θερμοκρασίας και της στάθμης της θάλασσας, καθώς και την εντατικοποίηση ακραίων καιρικών φαινομένων και συνακόλουθων φυσικών καταστροφών. Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη (2022), οι επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής δύνανται να επιδεινώσουν τις συνέπειες ήδη υφιστάμενων κρίσεων, όπως οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19, οι διαρκείς οικονομικές αναταραχές και οι ένοπλες συγκρούσεις. Αυτοί οι παράγοντες κινδύνου συμβάλλουν στην αύξηση της έκθεσης σε περιστατικά βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης, καθιστώντας την κλιματική αλλαγή πολλαπλασιαστικό παράγοντα κινδύνου για τη βία κατά των ανηλίκων (Office of the Special Representative of the Secretary-General on Violence Against Children-United Nations, 2022). Σε αυτό το πλαίσιο στόχος της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο η κλιματική αλλαγή δύναται να επηρεάσει το φαινόμενο της βίας κατά των ανηλίκων, αλλά και με ποιο τρόπο συσχετίζεται με την ευαλωτότητα των παιδιών. Για το σκοπό αυτό πραγματοποιήθηκε ανασκόπηση της σύγχρονης επιστημονικής βιβλιογραφίας (Scoping Review) βάσει των κατευθυντήριων γραμμών του PRISMA-ScR και διενεργήθηκε δομημένη αναζήτηση σε έγκριτες διεθνείς βάσεις δεδομένων (όπως Scopus & PubMed) προκειμένου να εντοπιστούν σύγχρονες ερευνητικές μελέτες (της τελευταίας δεκαετίας 2014-2024). Παρότι η μελέτη της συγκεκριμένης συσχέτισης αποτελεί ένα νέο ερευνητικό πεδίο, οι περιορισμένες μέχρι σήμερα έρευνες αναδεικνύουν σημαντικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στην ψυχοκοινωνική ευημερία και ασφάλεια των ανηλίκων. Αυτές οι ενδείξεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για περαιτέρω έρευνα, καθώς και για τη διαμόρφωση πολιτικών πρόληψης και προστασίας των παιδιών και των εφήβων.

Βιβλιογραφία

Office of the Special Representative of the Secretary-General on Violence Against Children, United Nations. (2022). The climate crisis and violence against children.

Retrieved from:

<https://violenceagainstchildren.un.org/sites/violenceagainstchildren.un.org/files/the-climate-crisis-and-violence-against-children.pdf> Accessed at 27/10/2024

Εργαστήριο 7*Πρόληψη & Παρεμβάσεις***"Δουλεύοντας με ομάδες εφήβων"-****Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών & Εφήβων του Ιδρύματος Σταύρος Νιάρχος.
Πρακτικές πρόληψης, μαρτυρίες, και εμπειρίες από το Πρόγραμμα Νεανικής Συμμετοχής**Μόσχος Γιώργος¹, Μεταξάς Σάββας¹, Προνοΐτη Κατερίνα¹¹Διευθυντής του Προγράμματος Νεανικής Συμμετοχής YES

της Πρωτοβουλίας για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

²Πρωτοβουλία για την Ψυχική Υγεία Παιδιών και Εφήβων

Το βιωματικό εργαστήριο "Δουλεύοντας με Ομάδες Εφήβων" απευθύνεται σε επαγγελματίες, εκπαιδευτικούς, εμψυχωτές και άτομα που εργάζονται με εφήβους, επιδιώκοντας να προσφέρει εργαλεία και γνώσεις για τη δημιουργία ενός υποστηρικτικού και ενδυναμωτικού περιβάλλοντος για τους νέους.

Στο εργαστήριο θα παρουσιαστούν καλές πρακτικές μέσα από την εμπειρία του Προγράμματος Νεανικής Συμμετοχής καθώς και αληθινές ιστορίες από τη δουλειά με εφήβους που αναδεικνύουν προκλήσεις, ευκαιρίες και τα οφέλη της νεανικής συμμετοχής.

Θα δουλεύουν βιωματικά συγκεκριμένα εργαλεία, όπως παιχνίδια, μέθοδοι διερεύνησης και τεχνικές που ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή και την ανάπτυξη δεξιοτήτων.

Προσκεκλημένη Ομιλία**Βία από ανήλικους:
Δράστης - θύμα δύο εκφάνσεις του ψυχικού τραύματος**

Βουτυράκος Παναγιώτης
Ψυχίατρος Παιδιών και Εφήβων

Η παρουσίαση εστιάζει στη στενή σύνδεση μεταξύ θυματοποίησης και παραβατικότητας στους ανήλικους, παρουσιάζοντας ερευνητικά δεδομένα, θεωρητικά μοντέλα και κοινωνικοψυχολογικές προσεγγίσεις. Κεντρικός άξονας είναι η διαπίστωση ότι πολλοί ανήλικοι παραβάτες έχουν υπάρξει οι ίδιοι θύματα βίας, κακοποίησης ή παραμέλησης, δημιουργώντας έναν φαύλο κύκλο – τον λεγόμενο “κύκλο της βίας”.

Εξετάζονται θεωρίες όπως της Moffitt (διαχρονική vs παροδική παραβατικότητα), του κοινωνικού ελέγχου και της πίεσης, καθώς και ο ρόλος παραγόντων όπως το οικογενειακό περιβάλλον, το σχολείο, οι συνομήλικοι, η κοινότητα και η ψυχική υγεία. Παρουσιάζονται στοιχεία που αποδομούν την αντίληψη περί «έκρηξης» νεανικής παραβατικότητας στην Ελλάδα, με βάση δεδομένα Eurostat και ΕΠΙΨΥ.

Αναλύονται οι ψυχικές συνέπειες της θυματοποίησης, η εμφάνιση μετατραυματικών και συμπεριφορικών διαταραχών, και η σημασία της έγκαιρης παρέμβασης. Ειδικό βάρος δίνεται στο θεσμικό πλαίσιο προστασίας ανηλίκων, στην Οδηγία 2016/800, και στον Ν. 4689/2020, επίσης στον ρόλο του ψυχιάτρου και των διεπιστημονικών ομάδων.

Η παρουσίαση καταλήγει στην ανάγκη για ολιστικές, διατομεακές παρεμβάσεις πρόληψης και αποκατάστασης, με στόχο όχι μόνο τη μείωση της παραβατικότητας αλλά και την επούλωση των τραυμάτων. Ο ανήλικος δεν είναι απλώς δράστης ή θύμα – είναι φορέας εμπειριών που απαιτούν κατανόηση, θεραπεία και ενίσχυση της ανθεκτικότητάς του.

Στρογγυλή Τράπεζα 13*Πολλαπλές Προσεγγίσεις***Διευρύνοντας τα όρια της ψυχικής ανθεκτικότητας θεραπευτών και θεραπευόμενων:
η περίπτωση του Κέντρου Ημέρας**Προεδρείο: Νικολαΐδης Γεώργιος^{1,2}, Βασιλακοπούλου Ανθή^{1,2}¹Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού²Κέντρο Ημέρας Αττικής**Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας**

Η Διεύθυνση Ψυχικής Υγείας & Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, σε συνέχεια της πολυετούς δραστηριοποίησης στον τομέα της προστασίας των παιδιών από την κακοποίηση και την παραμέληση, προχώρησε στη σύσταση μονάδας με στόχο τη θεραπευτική υποστήριξη παιδιών και εφήβων που έχουν υποστεί κακοποίηση ή παραμέληση, έκθεση σε βία ή άλλες ανάλογες ακραίες τραυματικές εμπειρίες καθώς και τη θεραπευτική ή συμβουλευτική υποστήριξη των μη κακοποιητικών γονέων/φροντιστών/-ριών των παιδιών-θυμάτων ώστε να ενδυναμωθούν και να ανταποκρίνονται κατάλληλα στη φροντίδα τους.

Οι παρουσιάσεις του τραπέζιού έχουν σκοπό να αναδείξουν την ανάγκη ανάπτυξης κοινοτικών υπηρεσιών δευτερογενούς και τριτογενούς πρόληψης της θυματοποίησης παιδιών, που θα είναι σε θέση να παρέχουν εξατομικευμένη αξιολόγηση και παρέμβαση. Η εισαγωγική παρουσίαση εστιάζει στις προσκλήσεις που προέκυψαν κατά την ανάπτυξη αυτής της μονάδας αλλά και τις προκλήσεις που συνεχίζουν να προκύπτουν λόγω της φύσης των περιπτώσεων, οδηγώντας σε έναν

**Η αξία της διεπιστημονικότητας στην αντιμετώπιση
κάθε μορφής θυματοποίησης παιδιών και εφήβων**Σταυριανάκη Μεταξία^{1,2}¹Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού²Κέντρο Ημέρας Αττικής

Στη συγκεκριμένη παρουσίαση επιχειρείται η ανάδειξη ενός εκτεταμένου δυναμικού πεδίου που αφορά στην επιστημονική τεκμηρίωση για τα αίτια και τις επιπτώσεις φαινομένων θυματοποίησης σε παιδιά και εφήβους, στο πλαίσιο της σύγχρονης κοινωνικής πραγματικότητας.

Τα κύρια θεωρητικά μοντέλα, ιατρικό, ψυχοδυναμικό, κοινωνικό, ψυχολογικό προσδιορίζουν με σαφήνεια το πλαίσιο δράσης αλλά και καθορίζουν εκείνα τα ποιοτικά κριτήρια βάσει των οποίων οι επαγγελματίες της διεπιστημονικής ομάδας παρέχουν διαγνωστική εκτίμηση, θεραπεία και συμβουλευτική στη βάση μιας ψυχοκοινωνικής προσέγγισης, το περιεχόμενο της οποίας διαμορφώνεται αναπόφευκτα με τους αλληλοκαθορισμούς σύγχρονων θεωρητικών απόψεων, κοινωνικών ανακατατάξεων αλλά και έντονης οικογενειακής ρευστότητας.

Υπό αυτή την έννοια, η ομάδα των ειδικών από διαφορετικά πεδία σκέψης και πράξης «συναντιέται» με το παιδί σε δοκιμασία και την οικογένειά του, καθώς στρέφει την έρευνα και τις παρατηρήσεις της στο χώρο της αντικειμενικότητας.

Οι σχέσεις παιδιού και οικογένειας με τη διεπιστημονική ομάδα αλλά και οι σχέσεις ανάμεσα στα μέλη της ομάδας αποτελούν ένα σύνθετο ζωτικό χώρο όπου το παιδί εγγράφεται σαν υποκείμενο δυσκολιών και ψυχικού πόνου.

Η θεσμική προστασία του θα πρέπει να αποτελέσει πρωτίστως ηθική και ιδεολογική δέσμευση, ισορροπώντας προσδοκίες και δυνατότητες υποστήριξης στο επίπεδο του μέγιστου.

Μελέτη περίπτωσης:
Το τραύμα της αιμομιξίας και οι ψυχοθεραπευτικές προκλήσεις
κατά την περίοδο της εφηβείας

Παναγοπούλου Γεωργία^{1,2}

¹Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

²Κέντρο Ημέρας Αττικής

Εισαγωγή

Η μελέτη επικεντρώνεται στην ψυχοθεραπευτική υποστήριξη παιδιού-θύματος αιμομικτικής κακοποίησης, αναδεικνύοντας τις προκλήσεις και τις ανάγκες που δημιουργεί ένα τέτοιο τραύμα.

Στόχοι της παρέμβασης

Οι στόχοι περιλαμβάνουν την αποκατάσταση της συναισθηματικής σταθερότητας, την ψυχική ενδυνάμωση και την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του παιδιού στον εαυτό του και στους γύρω του και τη μείωση της έντασης των αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών.

Παρεχόμενες υπηρεσίες

Η παρέμβαση περιλαμβάνει ατομικές συνεδρίες ψυχοθεραπείας με την έφηβη, συμβουλευτική καθοδήγηση της οικογένειας και συνεργασία με την ψυχιατρική ομάδα που παρακολουθεί το παιδί.

Δεδομένα & αποτελέσματα αξιολόγησης

Η δημιουργία ισχυρής θεραπευτικής σχέσης διευκολύνει την ανταπόκριση στις παρεμβάσεις και η συνεργασία με την ψυχιατρική ομάδα επιτρέπει την προσαρμογή της θεραπευτικής προσέγγισης, προσφέροντας μία ευέλικτη βάση για την υποστήριξη και την αξιολόγηση της προόδου της έφηβης σε βάθος χρόνου.

Δυνατά σημεία και προκλήσεις

Η διαφοροδιάγνωση σε περιπτώσεις παιδιών με ιστορικό αιμομικτικής κακοποίησης και έντονα συμπτώματα, είναι ιδιαίτερα πολύπλοκη, καθιστώντας δύσκολη τη σαφή διάκριση ανάμεσα σε συμπτώματα που απορρέουν άμεσα από την κακοποίηση και σε ψυχικές διαταραχές που μπορεί να προκύπτουν ως αποτέλεσμα αυτής.

Συμπεράσματα

Η συγκεκριμένη περίπτωση αναδεικνύει τη σημασία της εξειδικευμένης και διεπιστημονικής παρέμβασης για την αποκατάσταση της ψυχικής υγείας σε παιδιά με παρόμοιες τραυματικές εμπειρίες, ενώ υπογραμμίζει τον ρόλο της συνεχούς, αδιάκοπης και εξατομικευμένης παρέμβασης.

Προοπτικές – δυνατότητες ευρύτερης εφαρμογής

Η μελέτη αυτή προτείνει την ενίσχυση ανάλογων δομών και παρεμβάσεων, ώστε να υποστηριχθεί η ψυχική αποκατάσταση παιδιών με σοβαρό ψυχικό τραύμα και να βελτιωθεί η ποιότητα των υπηρεσιών.

Μελέτη περίπτωσης: Οι προκλήσεις στην θεραπεία της αιμομικτικής οικογένειας

Ψαρράκου Μαρία^{1,2}

¹Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

²Κέντρο Ημέρας Αττικής

Εισαγωγή

Η παρούσα εισήγηση επικεντρώνεται στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει ο/η θεραπευτής/τρια κατά τη συνεργασία με τους γονείς μιας αιμομικτικής οικογένειας, όπως το διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, τα μυστικά νοήματα που αιωρούνται, η δυσκολία αντίληψης της αιμομιξίας ως ταμπού.

Στόχοι της παρέμβασης

Στόχοι της θεραπείας είναι να αντιληφθούν οι γονείς τους ρόλους κάθε μέλους της οικογένειας, να εμπιστευτούν τη διαδικασία ώστε να είναι σε θέση να μοιραστούν τα μυστικά που «βαραίνουν» την οικογένεια. Η ενδυνάμωση κάθε μέλους και η ξεκάθαρη σύνδεσή τους, αποτελούν σημαντικά βήματα για την αποκάλυψη και τη μετουσίωσή της.

Δραστηριότητες/παρεχόμενες υπηρεσίες

Η παρέμβαση περιλαμβάνει θεραπευτική καθοδήγηση της οικογένειας, ατομική ψυχοθεραπεία της ανήλικης και διεπιστημονική συνεργασία με την ψυχιατρική ομάδα που παρακολουθεί το παιδί.

Δεδομένα και αποτελέσματα αξιολόγησης

Απαραίτητη είναι η δημιουργία ισχυρής θεραπευτικής σχέσης με την οικογένεια, να εμπιστευτούν και να μοιραστούν τις δυσκολίες ώστε να αλλάξουν τα δυναμικά της οικογένειας και να εκλείψουν τα αιμομικτικά συναισθήματα που κρύβονται.

Δυνατά σημεία και προκλήσεις

Το διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, η ακαμψία που διαπιστώνεται στις αιμομικτικές οικογένειες καθώς και τα δυναμικά της οικογενειακής εξουσίας είναι λίγες από τις προκλήσεις που δυσχεραίνουν το έργο της θεραπεύτριας.

Συμπεράσματα

Η συγκεκριμένη περίπτωση αναδεικνύει τη σημασία της εξειδικευμένης και διεπιστημονικής παρέμβασης για την αποκατάσταση της ψυχικής υγείας σε παιδιά με παρόμοιες τραυματικές εμπειρίες.

Προοπτικές – δυνατότητες ευρύτερης εφαρμογής

η παρακάτω μελέτη αναδεικνύει την ανάγκη για συνεργασία διαφορετικών θεραπευτικών πρακτικών καθώς και την ύπαρξη διεπιστημονικής ομάδας για την αντιμετώπιση τέτοιου είδους περιστατικών.

Το Κέντρο Ημέρας "Ελένη Αγάθωνος" του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού

Νικολαΐδης Γεώργιος^{1,2}

¹Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού

²Κέντρο Ημέρας Αττικής

Στην παρούσα ανακοίνωση παρουσιάζεται το ιστορικό της ανάπτυξης του Κέντρου Ημέρας θεραπειών για παιδιά – θύματα κακοποίησης ή παραμέλησης «Ελένη Αγάθωνος» του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού (ΙΥΠ).

Η ανάπτυξη της συγκεκριμένης θεραπευτικής μονάδας έρχεται ως επιστέγασμα των προσπαθειών της Διεύθυνσης Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του ΙΥΠ που από το 1979 που λειτουργεί αναπτύσσει δράσεις έρευνας, εκπαίδευσης επαγγελματιών και παροχής εξειδικευμένων κλινικών υπηρεσιών σε παιδιά θύματα βίας, κακοποίησης, παραμέλησης ή εκμετάλλευσης και στα μη κακοποιητικά μέλη των οικογενειών τους.

Η ανάπτυξη της μονάδας αυτής δεν υπήρξε ούτε εύκολη ούτε ομαλή. Χρειάστηκε να παρακαμφθούν εμπόδια και να υπερνικηθούν αντιστάσεις θεσμικού, νομικού, γραφειοκρατικού και υλικοτεχνικού χαρακτήρα σε μια διαδρομή που διήρκεσε πάνω από τρία χρόνια. Στην πορεία αυτή απαιτήθηκε από το προσωπικό της μονάδας να επιδεικνύει επαυξημένη ψυχική ανθεκτικότητα σε πολλαπλές εκφάνσεις της επαγγελματικής του εμπλοκής προκειμένου να μπορεί να εξακολουθεί να υποστηρίζει την ψυχική ανθεκτικότητα των θεραπευόμενων παιδιών – θυμάτων.

Πέραν, λοιπόν, του ιστορικού της ανάπτυξης του Κέντρου Ημέρας και της περιοδολόγησης των σημαντικότερων σταθμών της ανάπτυξής του, στην παρούσα ανακοίνωση θα αναπτυχθεί ένας εκ των υστέρων κριτικός αναστοχασμός αναφορικά με τις αλληλοδιασταυρούμενες διαντιδράσεις της βίας και της θυματοποίησης από την μια και της ψυχικής ανθεκτικότητας και της επανορθωτικής εμπειρίας από την μια, ένας αναστοχασμός για την διαρκή αλλαγή θέσεων θεραπειών και θεραπευομένων όπου η μια πλευρά αντιμεταβίβαζε στην άλλη την θέση της, τις ψυχικές της φορτίσεις αλλά και τις διεξόδους ψυχικού μεταβολισμού των αντιξοοτήτων τις οποίες βίωνε.

Στρογγυλή Τράπεζα 14*Πολλαπλές Προσεγγίσεις***Παιδιά θύματα και παιδιά σε κίνδυνο στο σύστημα Ποινικής Δικαιοσύνης**

Προεδρείο: Μαλλούχου Αφροδίτη
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας

Αντικείμενα συζήτησης του τραπέζιού θα αποτελέσουν ο τρόπος διερεύνησης καταγγελιών τέλεσης αξιοποιήσιμων πράξεων σε βάρος παιδιών από το σύστημα της ποινικής δικαιοσύνης. Θα αναλυθεί το θεσμικό πλαίσιο σχετικά με την εξέταση ανήλικων μαρτύρων σε υποθέσεις κακοποίησης με κύρια έμφαση στα ζητήματα που ανακύπτουν κατά την εφαρμογή του άρθρου 227 ΚΠΔ, αναδεικνύοντας έτσι τη σημασία της πρόληψης της δευτερογενούς θυματοποίησης των παιδιών που εμπλέκονται στην ποινική διαδικασία. Θα παρουσιαστούν διεξοδικά ο τρόπος εξέτασης των ανήλικων θυμάτων και η υποστήριξη των δικαιωμάτων τους κατά την ποινική διαδικασία, ως μία νέα προσέγγιση βάσει της αρχής της αποφυγής επαναθυματοποίησης η οποία παρέχεται μέσα από τη λειτουργία των Αυτοτελών Γραφείων Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων «Σπίτια του Παιδιού», που αποτελούν έναν καινοτόμο θεσμό στην χώρα μας. Επιδιώκεται να αναδειχθεί ο τρόπος λειτουργίας των Γραφείων στην πράξη καθώς και να διερευνηθούν οι ποικίλες και σύνθετες δυσκολίες που ανακύπτουν κατά την ποινική διαδικασία ως προς την συλλογή αποδείξεων και την ουσιαστική ανεύρεση της αλήθειας. Εκτιμώνται οι κίνδυνοι αντεκδίκησης, κίνητρα, απειλές, πιθανός στιγματισμός του παιδιού, το ενδεχόμενο ψευδών καταγγελιών ακόμη και μεταξύ γονέων και προτείνονται μέτρα προστασίας και υποστήριξης του γενικότερα. Τέλος, μέσα από την παρουσίαση μιας περίπτωσης ενός παιδιού θύματος γονεϊκής σεξουαλικής κακοποίησης, ως ένα παιδί που βρίσκεται σε κίνδυνο εμπλοκής σε παραβατική δράση, που οδηγήθηκε σε Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων ως περιστατικό πρόληψης, αναδεικνύεται η ανάγκη διεπιστημονικής προσέγγισης και διατομεακής συνεργασίας. Ξεδιπλώνονται προβληματισμοί, αδιέξοδα, γέφυρες και συνδέσεις σε μια συζήτηση με νομικές, ψυχολογικές και κοινωνιολογικές προεκτάσεις.

Πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης ανηλίκων:
Θεσμικό πλαίσιο και κατευθύνσεις για τους φορείς της ποινικής δικαιοσύνης

Πανάγος Ι. Κωνσταντίνος
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Οι ανήλικοι που έχουν υποστεί κακοποίηση καλούνται να αφηγηθούν κατά την ποινική διερεύνηση της υπόθεσης μια εξαιρετικά επώδυνη εμπειρία. Στο πλαίσιο αυτό, ελλοχεύει ο κίνδυνος της δευτερογενούς θυματοποίησής τους, ο οποίος συχνά συνδέεται συχνά με ευρύτερες συστημικές ανεπάρκειες (όπως λ.χ. η έλλειψη οργάνωσης και συντονισμού ανάμεσα στα υποσυστήματα της ποινικής δικαιοσύνης). Η πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης αποτελεί έναν βασικό στόχο του άρθρου 227 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το οποίο εισάγει μια νέα αντίληψη σχετικά με τη λειτουργία των φορέων του ποινικού συστήματος, όταν διερευνούν υποθέσεις κακοποίησης παιδιών. Στη συγκεκριμένη εισήγηση θα επιχειρηθεί η θεωρητική ανάλυση της συγκεκριμένης νομικής διάταξης υπό το πρίσμα της θυματολογίας και της φιλικής προς το παιδί δικαιοσύνης. Στο ίδιο πλαίσιο, θα επιχειρηθεί να αναδειχθούν οι ευρύτερες κατευθύνσεις του συγκεκριμένου άρθρου για την πρακτική των εμπλεκόμενων επαγγελματιών.

Παιδιά θύματα σε σύνθετες διαδρομές βίας διαβαίνοντας το κατώφλι της Υπηρεσίας Επιμελητών Ανηλίκων

Μαλλούχου Αφροδίτη
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Η Υπηρεσία Επιμελητών Ανηλίκων (ΥΕΑ) διαδραματίζει έναν σημαντικό ρόλο όχι μόνο στην αντιμετώπιση αλλά και στην πρόληψη της παραβατικότητας των ανηλίκων. Το σώμα των Επιμελητών Ανηλίκων αποτελεί ένα επιπρόσθετο στρώμα «διήθησης» τόσο για τους ανήλικους που (φέρονται ότι) έχουν παραβεί την ποινική νομοθεσία, όσο και για εκείνους που θεωρείται ότι διατρέχουν «ηθικό κίνδυνο». Για τον λόγο αυτό συγκροτεί τον βασικότερο πιθανότατα φορέα για τη διεξαγωγή του επίσημου κοινωνικού ελέγχου, προκειμένου να αντιμετωπισθεί κατάλληλα ο «προπαραβατικός» ανήλικος. Όσον αφορά, λοιπόν, το πεδίο της πρόληψης, οι Επιμελητές μεριμνούν για τους ανήλικους που παρουσιάζουν δυσχέρειες κοινωνικής προσαρμογής, και οι οποίοι εκτιμάται ότι βρίσκονται σε αυξημένο κίνδυνο να ενεργήσουν παραβατικά ή να θυματοποιηθούν, στηρίζοντας όχι μόνο τους ίδιους, αλλά και τα μέλη της οικογένειάς τους. Στην παρούσα εισήγηση μέσα από τη μελέτη περίπτωσης ενός ανήλικου κοριτσιού που διάβηκε το κατώφλι της ΥΕΑ για ν' αντιμετωπιστεί η σχολική της άρνηση, θα ξεδιπλωθεί ιστορικό σεξουαλικής κακοποίησης μέσα στο οικογενειακό της περιβάλλον, η πορεία της καταγγελίας, οι πιέσεις για ανάκληση αυτής, οι κλυδωνισμοί στο οικογενειακό σύστημα που δεν αντέχει ν' αποδεχτεί μια αλήθεια η οποία τίθεται συνεχώς σε αμφισβήτηση, η μετέπειτα εμπλοκή του κοριτσιού σε πράξεις βίας που αποκτούν ένα νόημα αντεκδίκησης μετατρέποντάς την από θύμα σε θύτη και ένας αυτοκτονικός ιδεασμός ως μια απεγνωσμένη έκκληση για βοήθεια. Μία περίπτωση που αναδεικνύει την ανάγκη προστασίας της ευάλωτης ανηλικότητας μέσα από διεπιστημονική προσέγγιση και διατομεακή συνεργασία.

Ο θεσμός των σπιτιών του παιδιού υπέρ της προάσπισης των δικαιωμάτων των ανηλίκων θυμάτων βίας κατά τις ποινικές διαδικασίες - ένα νέο μοντέλο παρέμβασης

Οικονόμου Σεβαστή
«Το Σπίτι του Παιδιού», Πειραιάς

Τα Αυτοτελή Γραφεία Προστασίας Ανηλίκων Θυμάτων «Σπίτια του Παιδιού» αποτελούν καινοτόμο θεσμό που θεσπίστηκε και λειτουργεί και στην χώρα μας αρχικά για την υποστήριξη των ανηλίκων θυμάτων σεξουαλικής κακοποίησης κατά τις ποινικές διαδικασίες (Ν.3727/2008, Ν.4478/2017, Υ.Α. 7320/2019) και στην συνέχεια των ανηλίκων θυμάτων κάθε μορφής βίας (Ν.5090/2024).

Ειδικά ως προς τα δικαιώματα των παιδιών θυμάτων βίας κατά τις ποινικές διαδικασίες, μέσω των Αυτοτελών Γραφείων εισάγεται μία νέα προσέγγιση βάσει της αρχής της αποφυγής επαναθυματοποίησης. Τα ανήλικα θύματα εξετάζονται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, φιλικό προς τα παιδιά, προσβάσιμο σε άτομα με αναπηρίες, οι μαρτυρίες τους καταγράφονται ώστε να μην χρειαστεί να επανεξεταστούν. Η εξέταση πραγματοποιείται διά εξειδικευμένου ψυχολόγου ο οποίος καλείται να προσεγγίσει το παιδί με βάση την ηλικία και τις δικές του εξατομικευμένες ανάγκες (νοητικό δυναμικό, κουλτούρα, μαθησιακές ή άλλες δυσκολίες) και να προσαρμόσει την δικανική εξέταση σε αυτές.

Εκτός από την υποστήριξη κατά την ίδια την ποινική διαδικασία επιτυγχάνεται, μέσω της Ατομικής Αξιολόγησης, η εκτίμηση των αναγκών του θύματος εντός του οικογενειακού και ευρύτερου κοινωνικού πλαισίου στο οποίο ζει και κινείται μετά το καταγγελλόμενο γεγονός. Εκτιμώνται οι κίνδυνοι αντεκδίκησης, απειλές, πιθανός στιγματισμός του παιδιού και προτείνονται μέτρα προστασίας και υποστήριξης του γενικότερα.

Πρόκειται για μία διεπιστημονική συνεργασία η οποία περιλαμβάνει όχι μόνο τον ψυχολόγο και τον επιμελητή ανηλίκων που συνιστούν την διεπιστημονική ομάδα της υπηρεσίας αλλά και τους αστυνομικούς, τους ανακριτές και τους Εισαγγελείς οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την πορεία της ποινικής διαδικασίας.

Θα επιχειρηθεί η παρουσίαση της διεπιστημονικής αυτής συνεργασίας στην πράξη, όπως έχει διαμορφωθεί σήμερα, από την στιγμή της παραπομπής της υπόθεσης μέχρι και την ολοκλήρωση της διαδικασίας στα Αυτοτελή Γραφεία. Θα γίνουν αναφορές στην Δικανική εξέταση, το σκοπό και τον τρόπο διεξαγωγής καθώς και στην Ατομική Αξιολόγηση και τον ρόλο της στην εφαρμογή ειδικών μέτρων υποστήριξης του παιδιού κατά την εξέταση και γενικότερων μέτρων προστασίας του.

Μέσω της παρουσίασης περίπτωσης ανηλίκων θυμάτων οικογένειας προσφύγων που εξετάστηκαν στο Σπίτι του Παιδιού Πειραιά θα γίνει προσπάθεια οι συμμετέχοντες του συνεδρίου να κατανοήσουν τον τρόπο λειτουργίας των Γραφείων στην πράξη καθώς και να αντιληφθούν τις δυσκολίες που προκύπτουν κατά τις ποινικές διαδικασίες που αφορούν ανήλικα θύματα, οι οποίες είναι πολύπλευρες και ποικίλες.

**Όταν τα παιδιά θυματοποιούνται από τους γονείς και το σύστημα ποινικής δικαιοσύνης:
Η περίπτωση των συγκρουσιακών σχέσεων των γονέων
και οι καταγγελίες σεξουαλικής κακοποίησης**

Σταθουλοπούλου Ευγενία
Αντισταγγελέας Εφετών

Το φαινόμενο των ψευδών καταγγελιών σεξουαλικής κακοποίησης, στο πλαίσιο συγκρουσιακών σχέσεων των γονέων, παραμένει ένα σοβαρό ζήτημα με σαφείς, αρνητικές επιδράσεις στη ψυχοκοινωνική ανάπτυξη των παιδιών. Η παρούσα εισήγηση επιχειρεί να εξετάσει την σύνδεση των καταγγελιών αυτών με την γονεϊκή αποξένωση, καθώς και την χρησιμοποίησή τους ως στρατηγικών εργαλείων, με σκοπό να επηρεαστεί ο αστικός δικαστής που καλείται να απαντήσει σε θέματα οικογενειακού δικαίου, ώστε να επιτευχθεί η έκδοση αποφάσεων αποκλεισμού στην κατανομή των λειτουργιών της γονικής μέριμνας, της άσκησης των δικαιωμάτων επιμέλειας ή επικοινωνίας σε βάρος του καταγγελλόμενου γονέα.

Στο πλαίσιο του ποινικού συστήματος, η δικονομική εξέταση του παιδιού, αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της διαδικασίας διερεύνησης εγκλημάτων που υπάγονται στην γενετήσια σφαίρα. Οι σημαντικές αποδεικτικές δυσχέρειες, η προσπάθεια να αξιολογηθεί η κατάθεση του παιδιού – θύματος, επιβάλλουν μια μακροχρόνια δικονομική και ουσιαστική διαδικασία, καθώς η αξιοπιστία ελέγχεται μέσα από τις πραγματογνωμοσύνες και τις εκθέσεις τεχνικών συμβούλων. Μέσα από την μελέτη της νομολογίας, παρατηρείται ότι τα παιδιά θυματοποιούνται τόσο από τους γονείς που προβαίνουν συνειδητά σε ψευδείς καταγγελίες όσο και από το δικαιοσύνη σύστημα, που επέτρεπε διαχρονικά την επανεξέταση των παιδιών σε διάφορα διαδικαστικά στάδια. Υπογραμμίζεται η αναγκαιότητα ενίσχυσης της λειτουργίας του «Σπιτιού του παιδιού» καθώς και η ενθάρρυνση και εγκαθίδρυση συστηματικής διεπιστημονικής συνεργασίας.

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 11*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Προεδρείο**

Μανιαδάκη Κατερίνα, ΠαΔΑ

Διερεύνηση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού, της ψυχολογικής αίσθησης του ανήκειν και της ποιότητας των σχέσεων γονέων - μαθητών/τριών δημοτικού σχολείου

Παπουλίδη Ασημένια, Βασίλειου Κωνσταντίνα, Παπαμιχαήλ Στέλλα
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Η παρούσα εργασία παρουσιάζει τα αποτελέσματα πρωτογενούς ποσοτικής έρευνας με αντικείμενο τη διερεύνηση του φαινομένου της ενδοσχολικής βίας και ειδικότερα της εκφοβιστικής συμπεριφοράς εντός του σχολικού περιβάλλοντος, μεταξύ μαθητών/-τριών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, που εκδηλώνεται με φυσικό τρόπο (σωματική, λεκτική, ψυχολογική βία) ή μέσω διαδικτύου (ψηφιακός εκφοβισμός). Αν και το φαινόμενο του σχολικού εκφοβισμού παρουσιάζει μία ανθεκτικότητα στον χρόνο και η βία στο σχολικό περιβάλλον εμφανίζεται διαχρονικά, με κλιμακούμενη ένταση τα τελευταία χρόνια, οι σχετικές έρευνες στην Ελλάδα παραμένουν λίγες. Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση της επίδρασης μιας σειράς παραγόντων, όπως η ψυχολογική αίσθηση του ανήκειν και η ποιότητα των σχέσεων γονέων-παιδιών, που εμφανίζονται στη διεθνή και εγχώρια βιβλιογραφία να αλληλοεπιδρούν στην εκδήλωση του φαινομένου του σχολικού εκφοβισμού και των νεοαναδυόμενων μορφών εκφοβιστικής συμπεριφοράς μέσω διαδικτύου. Απώτερος στόχος της έρευνας είναι η καλύτερη κατανόηση του φαινομένου και ο συνεπαγόμενος σχεδιασμός στοχευμένων και κατάλληλων παρεμβάσεων πρόληψης και αντιμετώπισής του.

Πρόκειται για ποσοτική, περιγραφική, συγχρονική έρευνα επισκόπησης με χρήση ερωτηματολογίου. Τα ερωτηματολόγια συμπληρώθηκαν την περίοδο Μάιος- Ιούνιος 2024, από 375 τυπικά αναπτυσσόμενα παιδιά ηλικίας 9 έως 12 ετών που φοιτούσαν στις Δ', Ε' και ΣΤ' τάξεις δημοτικών σχολείων της Αττικής. Η καταγραφή, επεξεργασία και στατιστική ανάλυση των δεδομένων που συλλέχθηκαν, πραγματοποιείται με το στατιστικό πακέτο για τις κοινωνικές επιστήμες IBM SPSS v29.0. Για τη διερεύνηση των περισσότερων ερευνητικών υποθέσεων χρησιμοποιείται η επαγωγική στατιστική, η οποία επιτρέπει τη σύγκριση ομάδων (έλεγχος σχετικά με διαφορές αγοριών-κοριτσιών στις υπό διερεύνηση μεταβλητές) και τη συσχέτιση μεταβλητών (συσχέτιση δύο ή περισσότερων μεταβλητών μεταξύ τους). Κατά την υποβολή της παρούσας περίληψης, η έρευνα βρίσκεται στο στάδιο επεξεργασίας των συλλεχθέντων στοιχείων κι ως εκ τούτου δεν υπάρχουν ακόμη δημοσιοποιήσιμα αποτελέσματα.

**Η σχέση με τους «σημαντικούς άλλους»
μέσα από τις αφηγήσεις θυμάτων σχολικού εκφοβισμού**

Μακρυδάκη Βασιλική, Ανδρέου Ελένη
Πανεπιστημίου Θεσσαλίας

Με την παρούσα έρευνα επιχειρήθηκε να διερευνηθούν οι δυναμικές της σχέσης με τους «σημαντικούς άλλους» (εκπαιδευτικούς, γονείς, ομότιμους) μέσα από τις αφηγήσεις θυμάτων σχολικού εκφοβισμού. Στην έρευνα συμμετείχαν 23 έφηβοι/ες (πέντε αγόρια και δεκαοχτώ κορίτσια) με μέσο όρο ηλικίας τα 15,85 έτη ($T.A.=0,54$). Οκτώ συμμετέχοντες/ουσες αφηγήθηκαν αναδρομικά την εμπειρία του εκφοβισμού και δεκαπέντε την τρέχουσα εμπειρία. Ο εκφοβισμός διήρκησε, κατ' ελάχιστο, δύο έτη. Τα δεδομένα συλλέχθηκαν μέσω ατομικής ημι-δομημένης συνέντευξης, φαινομενολογικού τύπου και ακολούθησε επαγωγική θεματική ανάλυση. Τα αποτελέσματα της ανάλυσης κατέδειξαν την δυσκολία των εφήβων να αποκαλύψουν την εμπειρία τους, λόγω της ντροπής που ένιωθαν, του φόβου μην αλλάξει η εικόνα των «σημαντικών άλλων» για εκείνους/ες και της αποθάρρυνσης που αισθάνθηκαν μετά από αυτοαποκάλυψη, την οποία ακολούθησε αδιαφορία, αμφισβήτηση και υποτίμηση. Η απουσία υποστηρικτών αντιδράσεων ενέτεινε την αυτοενοχοποίηση και τις επιπτώσεις που βίωναν οι έφηβοι/ες, όπως το στρες, το κοινωνικό άγχος κ.ά. Η ύπαρξη σχέσεων που χαρακτηρίζονται από επικύρωση και αποδοχή της εμπειρίας των εφήβων, ασφάλεια, φροντίδα, συναισθηματική ή/και πρακτική υποστήριξη συνέβαλε στην ανάδυση της αυτοσυμπόνιας και της ψυχικής ανθεκτικότητας. Τα αποτελέσματα της έρευνας μπορούν να αξιοποιηθούν στο πλαίσιο της διαλεκτικής συμβουλευτικής με ειδικούς, π.χ. εκπαιδευτικούς, αλλά και μη ειδικούς, π.χ. γονείς, ομότιμους, με σκοπό τη διευκόλυνση των παραπάνω εμπλεκόμενων προσώπων στην αναγνώριση του εκφοβισμού, στην κατανόηση της εμπειρίας των μαθητών/ριών που εκφοβίζονται και στην παροχή κατάλληλης υποστήριξης.

Βία κατά των ανηλίκων στο πλαίσιο της οικογένειας: Νομική διάστασηΒερβεροπούλου Ελένη*Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης***Εισαγωγή**

Με την προτεινόμενη εισήγηση επιχειρούμε να αναπτύξουμε το ζήτημα της βίας κατά των ανηλίκων στην οικογένεια, ένα σημαντικό πεδίο της βίας κατά των ευάλωτων ατόμων.

Στόχοι της έρευνάς μας

Η έρευνά μας είναι θεωρητική. Στο πρώτο μέρος διερευνούμε τον ορισμό και τις διακρίσεις της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία στρέφεται κατά των παιδιών, κατά τη νομοθεσία, ώστε να προωθηθεί η αναγνώριση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας από τους ενδιαφερόμενους φορείς, όταν γίνονται κοινωνικοί αυτής.

Στη συνέχεια, θα αναπτύξουμε το νομοθετικό πλαίσιο προστασίας των ανηλίκων που ισχύει στην ΕΕ και την Ελλάδα σχετικά με την ενδοοικογενειακή βία. Στην επόμενη ενότητα θα παραθέσουμε τη νομολογιακή αντιμετώπιση από τα ελληνικά δικαστήρια (περιπτωσιολογία της ενδοοικογενειακής βίας και δικαιοδοτική κρίση των δικαστηρίων). Στόχος μας είναι να αναδείξουμε το νομικό πλαίσιο, ώστε να συμβάλουμε στη διάχυση της γνώσης για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών στο πλαίσιο της οικογένειας.

Επιπρόσθετα, θα διερευνήσουμε την πρακτική διαχείριση περιστατικών από την αστυνομία, δεδομένου ότι τα όργανα της αστυνομίας είναι συνήθως οι πρώτοι φορείς που έρχονται σε επαφή με τα θύματα μετά την διάπραξη της ενδοοικογενειακής βίας. Κατά τη γνώμη μας, η αντιμετώπιση των θυμάτων από την αστυνομία αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την προστασία των παιδιών και την υλική και ψυχική ικανοποίηση των αναγκών τους, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον αυτών.

Αποτελέσματα- συμπεράσματα

Στο τελευταίο μέρος της εισήγησής μας θα προβούμε σε αναλυτική αξιολόγηση των ευρημάτων της έρευνάς μας και θα εξάγουμε τα συμπεράσματά μας, έτσι ώστε να αναδειχθεί το φαινόμενο της ενδοοικογενειακής βίας κατά των ανηλίκων και ο τρόπος νομικής αντιμετώπισής του.

Βία και επιθετικότητα - οι δυο όψεις του ιδίου νομίσματος;

Καρδαρά Ελίνα

Ινστιτούτο Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Ενηλίκων “Παναγιώτης Σακελλαρόπουλος”

Σε μια κοινωνική πραγματικότητα που κατακλύζεται από φαινόμενα επιθετικής συμπεριφοράς ανηλίκων, είναι σημαντικό οι συμπεριφορές αυτές να διαφοροποιούνται και να νοηματοδοτούνται. Ποια η διαφορά ανάμεσα στη βία και την επιθετικότητα; Τι συμβαίνει στους εφήβους και εκτονώνονται με τέτοια ένταση ο ένας εναντίον του άλλου σε κοινή θέα; Τι συμβαίνει σε αυτούς του εφήβους που μαγνητοσκοπούν τις σκηνές αυτές χωρίς να παρεμβαίνουν; Η διεθνής βιβλιογραφία βασισμένη στην παρατήρηση της πρώιμης αλληλεπίδρασης με το πρώτο αντικείμενο φροντίδας και την «ηχώ» αυτής της περιόδου κατά την εφηβεία προσπαθεί αν όχι να απαντήσει, τουλάχιστον να αναζητήσει τις βαθιές ρίζες αυτών των συμπεριφορών.

Η αποδιάρθρωση της αυθεντίας του παιδαγωγού στον σύγχρονο δυτικό κόσμο ως αιτία της βίαιης συμπεριφοράς των ανηλίκων και κατά των ανηλίκων

Θεοδωρίδης Αλέξανδρος
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Η διεύρυνση της κυριαρχικής βίας στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες, ως αποτέλεσμα της διεύρυνσης του αυταρχικού καπιταλισμού, που οδηγεί τα κοινωνικά άτομα στην εξάντληση και την απόγνωση, δεν μπορεί παρά να συμπεριλαμβάνει και τα ανήλικα μέλη των κοινωνιών αυτών στη δραματική έκφρασή της. Η παρακμή της ιδεολογίας της προόδου, που εγκατέστησε τις δυτικές κοινωνίες στο «μεγαλείο» της ηθικής και της πολιτικής του ασήμαντου, δημιουργεί κατ' ανάγκην προσωπικότητες αδύναμες και, άρα, κατάλληλες να υπακούσουν στη δύναμη του δεδομένου, της αναγνώρισης, δηλαδή, ότι ο μόνος διαθέσιμος κόσμος για να ζήσει κάποιος είναι ο υπάρχων, επενδύοντας στο κύριο διαθέσιμο κοινωνικό νόημα που καθιστά δυνατή αυτή τη συνθήκη. Ο αυταρχισμός, λοιπόν, επιβάλλεται και γενικεύεται στις σύγχρονες δυτικές κοινωνίες ως μια κοινωνική κατάσταση, την αξία της οποίας δεν είναι πρόθυμες αυτές να αμφισβητήσουν.

Στην εργασία αυτή θα δείξω, με αφετηρία τη σκέψη της Η. Arendt, ότι βασικό αίτιο αυτής της πραγματικότητας είναι, μεταξύ άλλων, η εξασθένηση της αυθεντίας του παιδαγωγού, ως φιγούρας καθοδηγητικής και συνεκτικής, ως φιγούρας, δηλαδή, η οποία είναι η μονη ικανή να τοποθετεί τον ανήλικο στον κόσμο και να τον προστατεύει από τον κόσμο, εξανθρωπίζοντάς τον. Επιπλέον, θα δείξω ότι η έξοδος από αυτή την πραγματικότητα είναι εξαιρετικά δύσκολη αλλά όχι αδύνατη. Απαιτεί, δηλαδή την ανθρωπολογική αλλοίωση του δυτικού ανθρώπου, προκειμένου η παιδαγωγική αυθεντία, καθιστάμενη η ίδια δυνατή, να καταστήσει, συναφώς, δυνατή τη δημιουργία ενός δημοκρατικού ανθρώπου, ικανού να ενδιαφέρεται για το ατομικό και το κοινωνικό καλό.

Εργαστήριο 8**Πρόληψη****Η Γλώσσα της Καρδιάς-Nonviolent Communication**Αλπέρτη Ιωάννα

ΙΑΣΙΣ

Το εργαστήριο "Η γλώσσα της καρδιάς" είναι σχεδιασμένο για να παρουσιάσει και να εμβαθύνει στις αρχές της Επικοινωνίας Δίχως Βία (Nonviolent Communication - NVC), ένα μοντέλο ανάπτυξης επικοινωνιακών δεξιοτήτων που δημιουργήθηκε από τον δρ Marshall Rosenberg. Η μέθοδος αυτή επικεντρώνεται στην ενίσχυση των σχέσεων μέσω της έκφρασης συναισθημάτων, της αποδοχής των αναγκών και της ενσυναίσθησης, ενθαρρύνοντας την αλληλεπίδραση που βασίζεται στην κατανόηση και τον αμοιβαίο σεβασμό.

Η ιδιαιτερότητα του Rosenberg είναι η ακρίβεια, με την οποία το μοντέλο του ανιχνεύει στην καθημερινή μας γλώσσα βία στοιχεία που μας απομακρύνουν από τους άλλους. Για αυτό το λόγο ως εργαλείο αξιοποιείται και στη διαμεσολάβηση.

Στόχοι:

- Κατανόηση των βασικών αρχών της Επικοινωνίας Δίχως Βία (κατανόηση 4 βημάτων)
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων για την αποδοτική/υγιή επικοινωνία (λεκτική-μη λεκτική).
- Εφαρμογή της NVC σε προσωπικές σχέσεις (σπίτι, σχολείο κ.α.)
- Ενίσχυση της ενσυναίσθησης, της κατανόησης και της προαγωγής κλίματος συνεργασίας

Οφέλη:

Οι συμμετέχοντες θα αποκτήσουν βαθύτερη κατανόηση των ανθρώπινων αναγκών και των συναισθημάτων, τόσο των δικών τους όσο και των άλλων. Θα εξοπλιστούν με εργαλεία για τη διαχείριση συγκρούσεων, την ενίσχυση της συνεργασίας και την προαγωγή θετικών, παραγωγικών και ουσιαστικών ανθρώπινων σχέσεων. Το εργαστήριο θα προσφέρει πρακτικές στρατηγικές και τεχνικές για να βοηθήσει τους συμμετέχοντες να ενσωματώσουν τις αρχές της NVC στην καθημερινή τους ζωή, μετατρέποντας τις διαπροσωπικές τους αλληλεπιδράσεις σε πιο ενσυνείδητες και θετικές εμπειρίες με απλό και κατανοητό τρόπο.

Αυτή η εκπαιδευτική παρέμβαση στοχεύει στο να ενθαρρύνει, να ενδυναμώσει και να εξοπλίσει τους συμμετέχοντες με δεξιότητες που θα τους βοηθήσουν να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τις προκλήσεις της καθημερινής τους επαγγελματικής και προσωπικής ζωής, προωθώντας την κατανόηση και τον αλληλοσεβασμό.

Στρογγυλή Τράπεζα 15*Ερμηνευτικές Προσεγγίσεις***Οι ανακλάσεις και οι αντανάκλασεις της βίας στο θεραπεύειν και το θεραπεύεσθαι**

Προεδρείο: Καλύβα Χριστίνα-Κωνσταντίνα

*Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής Αθήνας, 1η Υ.ΠΕ Αττικής***Συνολική περίληψη της στρογγυλής τράπεζας**

Προκλήσεις αντιμετωπίζονται καθημερινά στην κλινική θεραπευτική πρακτική. Ωστόσο, μερικές είναι μεγαλύτερες από άλλες, και συμπεριλαμβάνουν περίπλοκες δυναμικές, που κινητοποιούν ανταποκρίσεις σε δεοντολογικό, ηθικό και αξιακό επίπεδο. Παραδοσιακά, ο δρόμος της ίασης είναι ένα ταξίδι, μια διαδρομή, που επιλέγεται ελεύθερα, έχει τον θεραπευτή και τον θεραπευόμενο συνοδοιπόρους και πυξίδα την ισχυρότερη βασική αξία, την εμπιστοσύνη. Τι συμβαίνει όμως, όταν η θεραπευτική συνθήκη διέπεται από το βαρύ πέπλο της κακοποίησης, από τη διαβίβαση του διαγενεακού τραύματος, από αντιστάσεις στη συνεργασία με παιδιά, εφήβους κι οικογένειες, ή ακόμα από την πιθανότητα κατάλυσης της βασικής αρχής της εμπιστευτικότητας στο όνομα της προστασίας του θεραπευόμενου (double effect); Η στρογγυλή τράπεζα έχει σκοπό να θίξει αυτά τα ερωτήματα με σκοπό να διακινηθεί ένας διάλογος για αντίστοιχες θεραπευτικές παρεμβάσεις. Στον πυρήνα της βίας και της κακοποίησης, ο διαχρονικός μύθος της Μέδουσας διακινεί έννοιες όπως «θύτης», «θύμα», «τραύμα», «αδικία», «πόνος», «θυμός», «αγάπη», «προδοσία», «θέαση», «βλέμμα», και αναμοχλεύει διαφορετικές συνθήκες, ρόλους, θέσεις, σχέσεις και χρόνους, διερωτώντας για την εμπιστοσύνη και τη δικαιοσύνη. Καθότι οι βίαιες τραυματικές εμπειρίες μετακυλίνουν ως μοτίβα (patterns) σε επόμενες γενιές, γονεϊκότητα, παιδί, έφηβος, οικογένεια, θεραπευτής, νομικό σύστημα, σχέση θεραπευτή-θεραπευόμενου ανακλώνται και αντανάκλονται στο θεραπεύειν και στο θεραπεύεσθαι. Το διαγενεακό τραύμα άλλωστε, γύρω από το οποίο υφαίνονται σαν γαϊτανάκι οι ρόλοι, αποτελεί έναν φαύλο κύκλο, που εγκλωβίζει, καθηλώνει, και «πετρώνει» το μέλλον. Υπάρχει δυνατότητα αποποίησης αυτής της κληρονομιάς; Θα απεκδυθεί ο μανδύας της κακοποίησης; Τέλος, στη διεπαφή νόμου-θεραπείας, η διατεταγμένη θεραπεία προκαλεί εσωτερικές συγκρούσεις στον θεραπευτή, τόσο στην εγκαθίδρυση κλίματος ασφάλειας, όσο και στη βασική αρχή της εμπιστευτικότητας. Πώς διαμορφώνεται η συνοδοιπορία θεραπευτή-θεραπευόμενου, και πώς μεταβάλλεται το θεραπευτικό συμβόλαιο στην πρωταρχική αξία του, την εμπιστοσύνη;

Από την Γοργώ στη Μέδουσα.**Η διαδρομή της κακοποίησης: αναστοχασμός σε μια διαχρονική ιστορία**Καλύβα Χριστίνα-Κωνσταντίνα, Τρακάκη Θάλεια*Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής Αθήνας, 1η Υ.ΠΕ Αττικής*

Αν αποσυμβολοποιήσουμε το διαχρονικό μύθο της Μέδουσας, μπορούμε να διαπραγματευτούμε όρους όπως «θύτης», «θύμα», «μοίρα», «πεπρωμένο», «δικαιοσύνη», «εμπιστοσύνη», «προδοσία», «τιμωρία», «θάνατος», «μεταμόρφωση», «γένεση», «ψυχικά δώρα». Γοργώ και Μέδουσα, το πριν και το μετά, δύο διαφορετικές ψυχικές μορφές του ιδίου προσώπου. Η μεταμόρφωση από την ευάλωτη ομορφιά, την ευαίσθητη αθωότητα, την ανορίωτη παιδικότητα στην σκαιή, γερασμένη μορφή, στην άσχημη και φοβερή όψη. Το σώμα δεν είναι πια παιδικό. Κουρσεύτηκε, αλώθηκε, παραβιάστηκε. Το πρόσωπο δεν αντανάκλα τη χαρά της ζωής, τον αυθορμητισμό της αθωότητας, σκοτεινίασε, αγρίεψε. Το βλέμμα νεκρό, παγωμένο, πετρωμένο. Η «Γοργώ» δεν θα είναι ποτέ η ίδια. Φρίκη, αδικία, ενοχή, αναπάντητα γιατί. Η προδοσία της εμπιστοσύνης, η υπόσχεση για προστασία που είχε κρυμμένους όρους. Παγώνει όποιος τολμήσει να την κοιτάξει. Το βλέμμα του άλλου γίνεται απειλή, μια νέα παραβίαση, ένας νέος πόνος, μια διαρκής εξόντωση. Οι ψυχικές λειτουργίες αναστέλλονται, η ζωή δεν έχει λαχτάρα, χρώμα, φως κι επιθυμία. Είναι «απογυμνωμένη ζωή». Μέσα από θεραπευτικές διαδρομές, αναφύονται τα παρακάτω ερωτήματα που θα κληθούμε να απαντήσουμε στην εισήγηση: Θα εμπιστευτεί η «Γοργώ» ξανά; Πώς θα μάθει να

βλέπει μέσα στο βλέμμα του άλλου; Θα συγχωρέσει; Θα αποτινάξει το θύτη από πάνω της; Θα λυτρώσει το θύμα μέσα της; Θα αποδώσει δικαιοσύνη η ίδια στον εαυτό της; Θα παγιδευτεί στο αδιέξοδο του ψυχικού και σωματικού της θανάτου; Μπορεί να επιστρέψει σε έναν κόσμο που παραμένει γεμάτος αδικία, θύτες και θύματα, για να πάρει τη δική της μοναδική μορφή και θέση που δικαιούται, μετουσιώνοντας το φριχτό βλέμμα σε βλέμμα προστασίας των ψυχικών δώρων που κρύβει μέσα της;

Ο καταναγκασμός της επανάληψης του τραυματικού παρελθόντος: υπάρχει τρόπος να λυθούν τα δεσμά;

Ντελή Ευπραξία, Καραμπίνη Αδαμαντία

Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής Αθήνας, 1η Υ.ΠΕ Αττικής

Στο σκοτάδι των γενεών, κάποιες φορές, οι πληγές αλυσοδένουν τις ψυχές των ανθρώπων, φέρνοντας στο φως μια τοξική αλληλεπίδραση που μοιάζει με αρχαία κατάρα. Όταν η γονεϊκότητα χτυπήσει την πόρτα, για κάποιους οι παλιές πληγές αναδύονται και ζωντανεύουν σαν ψίθυροι του παρελθόντος, βαραίνοντας κάθε απόφαση και συναίσθημα και επηρεάζοντας τη συμπεριφορά και τις επιλογές τους. Ως γονείς πια κατευθύνονται από ένα αόρατο νήμα που τους δένει με το παρελθόν τους. Το διαγενεακό τραύμα τούς καθιστά ανήμπορους να ξεφύγουν από αυτό, με τους προκαθορισμένους ρόλους του θύτη και του θύματος να εναλλάσσονται αδιάκοπα. Στροβιλίζονται σε έναν ατέρμονο χορό πόνου, όπου τα όρια της κακοποίησης και της θυματοποίησης γίνονται αδιάκριτα. Αυτή η αλυσίδα τραύματος γίνεται το κέντρο της ύπαρξής τους, αναπαράγοντας τον ίδιο φαύλο κύκλο, που τους εγκλωβίζει και τους καθιστά ανίκανους να δουν πέρα από τον πόνο τους. Το παρελθόν αναμοχλεύεται σε κάθε τους κίνηση, σμιλεύοντας τη συμπεριφορά τους και κατακερματίζοντας τον συναισθηματικό δεσμό που τους ενώνει. Στην παρούσα εργασία, καθρεφτίζεται το πώς αυτό το αναπόφευκτο κληροδότημα πόνου και βίας μεταβιβάζεται στην ανήλικη κόρη, με το τραύμα να ριζώνει βαθιά μέσα της, πριν καν μπορέσει να κατανοήσει τη φύση του. Η θεραπευτική διεργασία καταδεικνύει πώς η βία μετακυλά και διεισδύει στις ρωγμές της οικογένειας. Οι θεραπευτές ενίοτε γίνονται συνένοχοι, θύτες και θύματα της ίδιας τοξικότητας. Η απειλή του νόμου, αν και παραμένει άρρητη, πλανάται στη σκιά κάθε θεραπευτικής συνεδρίας και κινδυνεύει να αποτελέσει το μόνο δρόμο για τη λύτρωση, τριγωνοποιώντας και εγκλωβίζοντας όσους εμπλέκονται σε έναν καμβά, όπου η κακοποίηση και η θεραπεία συνυπάρχουν σε ένα αδιάλειπτο μοτίβο.

Εμπιστοσύνη παιδιών και εφήβων στη θεραπευτική σχέση: πώς διαμορφώνεται όταν παρεμβαίνει ο νόμος;

Κακάκη Μαρίνα

Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής Αθήνας, 1η Υ.ΠΕ Αττικής

Σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας της Παιδοψυχιατρικής Εταιρείας Ελλάδος-Ένωσης Ψυχιάτρων Παιδιών και Εφήβων, πρωταρχικό μέλημα του Παιδοψυχιάτρου είναι η ψυχική υγεία, η ευημερία και η βέλτιστη ανάπτυξη του παιδιού ή εφήβου, υγιούς ή ασθενούς. Η βάση κάθε θεραπευτικής-υποστηρικτικής παρέμβασης που εφαρμόζει είναι η θεραπευτική σχέση, η οποία αποτελεί επανορθωτική εμπειρία. Στο πλαίσιο της θεραπευτικής σχέσης διερευνώνται οι σκέψεις, οι πεποιθήσεις, οι αντιλήψεις, τα συναισθήματα και οι συμπεριφορές του παιδιού ή του εφήβου, μέσα στο οικογενειακό και κοινωνικό-πολιτισμικό περιβάλλον στο οποίο αναπτύσσεται. Η εγκαθίδρυση ενός κλίματος εμπιστοσύνης αποτελεί την ισχυρότερη θεραπευτική αξία. Η άνευ όρων αποδοχή, η ενσυναίσθητική κατανόηση, η υποστήριξη και το αίσθημα ασφάλειας καλλιεργούνται αδιάλειπτα σε όλη τη διάρκεια της θεραπευτικής διαδικασίας. Ο παιδοψυχίατρος λειτουργεί ως εκπρόσωπος του παιδιού, με γνώμονα πάντα το βέλτιστο συμφέρον του (for the best interest of the child). Τι συμβαίνει όμως όταν το παιδί προβάλλει αντίσταση και δείχνει απροθυμία να συνεργαστεί; Πώς ο θεραπευτής θα προσπαθήσει να το εμπλέξει στη διαδικασία, σεβόμενος την επιθυμία του, αν επιμένει, να μη συμμετάσχει; Αν το παιδί ή ο έφηβος προσέρχεται με Εισαγγελική εντολή για θεραπευτική παρέμβαση; Πόσο εύκολο

είναι να εμπιστευτεί, ενώ κατακλύζεται από τραυματικές αναμνήσεις και το μόνο που θέλει είναι να ξεχάσει τις επώδυνες εμπειρίες του; Η αντίσταση του παιδιού ή του εφήβου μπορεί να αποτελέσει αφορμή για μεγαλύτερη κινητοποίηση της οικογένειας; Οι γονείς αναλαμβάνουν την ευθύνη της θεραπευτικής διεργασίας; Ανακύπτουν ερωτήματα: έναντι «ποιου» οφείλει ο παιδοψυχίατρος, ή «ποιου» τα συμφέροντα και τις ανάγκες πρέπει να προστατέψει και να υπηρετήσει»;

Διεπαφή νόμου θεραπείας. Double effect.

Η επιθυμία του θεραπευτή

Δρακοπούλου Σωτηρία

Κέντρο Παιδοψυχικής Υγιεινής Αθήνας, 1η Υ.ΠΕ Αττικής

Η θεραπεία διέπεται από ηθικές αρχές. Η ακούσια ή διατεταγμένη θεραπεία υπόκειται σε ηθικές συγκρούσεις. Συχνά μάλιστα, δεν αφορά μόνο στην παραδοσιακή σχέση θεραπευτή– θεραπευόμενου, αλλά περιλαμβάνει την τριγωνική σχέση θεραπευτή, θεραπευόμενου κοινωνίας, όπως η τελευταία εκπροσωπείται από τη δικαστική/σωφρονιστική αρχή. Η σχέση που υπερασπιζόμαστε είναι μία σχέση στην οποία ο θεραπευτής ενεργεί προς όφελος του θεραπευόμενου, διαβεβαιώνοντας ότι προστατεύεται η ιδιωτικότητα και η εμπιστευτικότητα. Στην διατεταγμένη ή ακούσια θεραπεία όμως καταστρατηγείται το θεμέλιο της ουδετερότητας, και ο θεραπευτής αδυνατεί να λειτουργήσει καθυστερητικά. Η αρχή του διπλού αποτελέσματος (double effect) αμφιταλαντεύεται μεταξύ της αναγνώρισης της ηθικής διαφοράς, των επιδιωκόμενων και προβλεπόμενων συνεπειών. Αποτελεί μια άκαρπη προσπάθεια συμβιβασμού των διχογνωμιών σχετικά με την εκούσια ή ακούσια θεραπεία. Σύμφωνα με αυτήν την ηθική ιδέα, αιτιολογείται ο ισχυρισμός ότι μία μεμονωμένη πράξη που έχει δυο προβλεπόμενα αποτελέσματα/συνέπειες–ένα καλό, όπως η προστασία του ανθρώπου και ένα επιβλαβές, όπως η κατάλυση της αρχής της εμπιστευτικότητας–, δεν είναι πάντα ηθικά απαγορευμένη. Η λεπτή γραμμή διαχωρισμού δεν είναι πάντα διακριτή. Κανείς δεν επιζητά ένα κακό αποτέλεσμα, εντούτοις υπάρχει επίγνωση ότι είναι πιθανό να καταλυθεί η θεραπευτική σχέση. Θα πρέπει τότε αυτή η επίγνωση να αποτελεί το μέσο για την επίτευξη ενός καλού αποτελέσματος, αντισταθμίζοντας την ανοχή του προβλεπόμενου κακού αποτελέσματος. Στη θεραπευτική σχέση ο θεραπευτής φέρνει την ολότητα του, και μαζί φέρνει την επιθυμία και τη δέσμευση στην αρχή της ουδετερότητας. Στη διατεταγμένη θεραπεία, η ολότητα του θεραπευτή είναι παρούσα, αλλά τίθεται το ερώτημα πόσο δεδομένη είναι η δέσμευση και η υπεράσπιση αυτής της αρχής

Ελεύθερες Ανακοινώσεις 12

Πρόληψη & Παρεμβάσεις

Προεδρείο

Σκλάβου Κωνσταντίνα, Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

**Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Προστασία των Παιδιών
από τη Σεξουαλική Κακοποίηση και Εκμετάλλευση**

Νικολαΐδης Γιώργος¹, Ράπτη Έλενα², Καλπίδης Χάρης³, Κυριακού Κατερίνα¹,
Κωνσταντινίδου Άση³, Σαμολαδά Ελένη⁴, Σπανδώνη Παυλίνα⁵

¹Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού²Ελληνικό Κοινοβούλιο³Γραφείο Βουλευτή Ράπτης Ε.⁴Εφετείο Θεσσαλονίκης -Υπουργείο Δικαιοσύνης⁵Προεδρία της Κυβέρνησης

Υπολογίζεται ότι περίπου 1 στα 5 παιδιά είναι θύμα σεξουαλικής κακοποίησης, γεγονός που επιφέρει σοβαρές συνέπειες για την υγεία και την ανάπτυξή του. Η αποσπασματική παροχή υπηρεσιών σε συνδυασμό με την επικάλυψη αρμοδιοτήτων και η έλλειψη συντονισμού των εμπλεκόμενων φορέων συχνά εμποδίζουν την επαρκή προστασία των παιδιών από τη θυματοποίηση.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η Ελληνική Κυβέρνηση προχώρησε στην εκπόνηση Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την προστασία των παιδιών από τη σεξουαλική βία και εκμετάλλευση. Σκοπός του Σχεδίου είναι να παρέχει ένα συνεκτικό και συστηματικό πλαίσιο που θα διασφαλίζει την ασφάλεια και την ευημερία των παιδιών, θα προστατεύει τα παιδιά-θύματα από τον κίνδυνο της δευτερογενούς θυματοποίησης κατά τη διαδικασία της έρευνας, της νομικής δίωξης και της ψυχοκοινωνικής παρέμβασης και θα επιτρέπει την παρακολούθηση του φαινομένου.

Η ανάπτυξη του Σχεδίου περιελάμβανε εκτεταμένη συνεργασία, με 12 Υπουργεία, που καλύπτουν διάφορους τομείς, όπως η εκπαίδευση, η υγεία, η δικαιοσύνη, η κοινωνική μέριμνα, ο αθλητισμός.

Το Σχέδιο εισάγει 11 νέες πολιτικές και οργανώνει στην κατεύθυνση της προστασίας των παιδιών δεκάδες μέτρα, που αφορούν το σύνολο των φορέων και υπηρεσιών που έρχονται σε καθημερινή επαφή με παιδιά ή χειρίζονται αρμοδίως περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης. Προβλέπει, μεταξύ άλλων, μέτρα θεσμικής εναρμόνισης της χώρας με το ευρωπαϊκό κεκτημένο, δράσεις ανάπτυξης υπηρεσιών, θεσμοθέτηση διατομεακών μεθόδων εργασίας των εμπλεκόμενων φορέων με σαφή καθορισμό του ρόλου του καθενός και δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης.

Με την εφαρμογή του Σχεδίου γίνεται ένα σημαντικό βήμα προς την αποτελεσματικότερη προστασία των παιδιών, στοχεύοντας στην πρόληψη, την παρέμβαση και τη δημιουργία ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για κάθε παιδί.

**Το λογοτεχνικό βιβλίο ως μέσο ευαισθητοποίησης
και πρόληψης της παιδικής κακοποίησης**

Αγγελάκη Ρόζη

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Η βίαιη συμπεριφορά και κακοποίηση των παιδιών σήμερα αποτελεί, δυστυχώς, πολύπλοκο κοινωνικό φαινόμενο, που εκδηλώνεται καθημερινά με πολλές μορφές και σε πολλά μέτωπα: είτε στο στενό είτε στο ευρύτερο οικογενειακό τους πλαίσιο, ακόμη και σε εγκαταστάσεις φροντίδας ή εκπαίδευσής τους, ουκ ολίγα παιδιά σήμερα καταλήγουν θύματα παραμέλησης, σωματικής, σεξουαλικής ή/και ψυχο-συναισθηματικής βίας. Το εν λόγω φαινόμενο έχει λάβει τόση έκταση και έχει τόσο σοβαρές συνέπειες για την μετέπειτα εξέλιξη του παιδιού και, συνεπώς, του εκάστοτε κοινωνικού συνόλου, που πλέον αντιμετωπίζεται ως πρόβλημα δημόσιας υγείας. Στις αναπτυσσόμενες χώρες έχουν υιοθετηθεί πολιτικές για την επίσημη αντιμετώπιση της παιδικής κακοποίησης, ενώ οι διεπιστημονικές προσεγγίσεις αποδεικνύονται ολοένα και αποτελεσματικότερες για την εφαρμογή πολιτικών και προγραμμάτων πρόληψης του φαινομένου. Σύγχρονοι συγγραφείς και εικονογράφοι παιδικών βιβλίων σε όλον τον κόσμο είναι προσανατολισμένοι στο να ενημερώσουν μέσα από έξυπνες τεχνικές, αφενός μεν τα παιδιά για το σώμα τους και τα όριά του, τις ψυχικές τους ανάγκες, το δικαίωμά τους στην ασφάλεια, καθώς και για τους τρόπους αναζήτησης βοήθειας σε περίπτωση που αντιμετωπίσουν ανησυχητική ή κακοποιητική συμπεριφορά, αφετέρου δε την κοινωνία ώστε να προασπίζεται την υγεία και ασφάλεια των παιδιών. Η παρούσα ανακοίνωση θα εστιαστεί σε παιδικά εικονογραφημένα βιβλία και μυθιστορήματα των οποίων οι δημιουργοί έχουν συνταχθεί με τους στόχους κοινωνιολόγων, ψυχολόγων, κοινωνικών λειτουργών, νοσηλευτών και άλλων ειδικών για την εξάλειψη κάθε μορφής βίας κατά των παιδιών, και θα καταδειχθεί πώς μπορεί το παιδικό βιβλίο, γενικότερα, να θεωρηθεί μέσον πρωτογενούς πρόληψης και ευαισθητοποίησης του κοινού σήμερα.

Κινηματογραφική Παιδεία και Νεανική Παραβατικότητα

Καρασαββίδου Ελένη

Πανεπιστήμιο Ιωάννινων

Η ερώτηση της σχέσης των πολιτιστικών προϊόντων με την πρόληψη της νεανικής παραβατικότητας τίθεται ολόένα και περισσότερο, τόσο σε κοινωνιολογικές μελέτες σε σχέση με την θεωρία των αναπαραστάσεων (Mosconici, 1983), όσο και σε έρευνες που προσπαθούσαν να οριοθετήσουν ή να μελετήσουν την “μαζική κουλτούρα” και τους τρόπους που επιδρά στην εκπαίδευση. Η απάντηση εξαρτάται εν μέρει από την αισθητική, ιδεολογική και πολιτική στάση όσων εξετάζουν την ερώτηση. Με δεδομένη την όλο και εντονότερη εμπλοκή των νέων τεχνολογιών στην εκπαίδευση, και συνολικά στην κοινωνία και στην οικονομία, η κινηματογραφική παιδεία, μέρος των πολυτροπικών γραμματισμών και με σημαντική επιρροή στη νεανική κουλτούρα, (Gripsrud, 1989) έχει αποκτήσει ξεχωριστό ακαδημαϊκό και πρακτικό ενδιαφέρον και δυναμική. Ο κινηματογράφος, σε εποχή κατά την οποία ο εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκει ενεργό ανταγωνιστή στα νέα δίκτυα επικοινωνίας και άκριτης διάδοσης της ‘πληροφορίας’ (Caeiro, 2015), επαναπροσδιορίζεται ‘παιδαγωγικά’ και αισθητικά ως εναλλακτικός ‘παροχέας πολιτιστικού περιεχομένου’, ώστε να αναδείξει την δυναμική και την λειτουργία των αναπαραστάσεων από τους «πολιτιστικούς διαχειριστές», είτε σε συνάφεια είτε σε αντιπαραβολή με τις κυρίαρχες αναγνώσεις του κόσμου.

Στην παρούσα εισήγηση, χρησιμοποιώντας την βιβλιογραφική επισκόπηση των θεωρητικών εξελίξεων του συγκεκριμένου γνωστικού πεδίου, αλλά και την μέθοδο της ποιοτικής ανάλυσης μιας μελέτης περίπτωσης (Moonlight, 2005), εξετάζουμε εάν η κινηματογραφική παιδεία μπορεί να αποτελεί εργαλείο πρόληψης.

Το συμπέρασμα είναι πως σε αυτήν την συγκυρία ο ‘μειονοτικός κινηματογράφος’, προβάλλοντας εναλλακτικές αναπαραστάσεις και αφηγήσεις, μπορεί να συνεισφέρει βαθύτερα στην κριτική πρόσληψη τόσο των κυρίαρχων όσο και των μειονοτικών ομάδων, πριμοδοτώντας μια κριτική, και συμπεριληπτική ταυτόχρονα, εκπαίδευση.

Διερεύνηση των διαδραστικών παιχνιδιών ως πρόγραμμα παρέμβασης, για την οικοδόμηση ενσυναίσθησης και την αντιμετώπιση του σχολικού εκφοβισμού και των στερεοτύπων φύλου στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση: Μια προσέγγιση μεικτών μεθόδων

Μαστροσαββάκη Παναγιώτα, Σταυρινίδης Παναγιώτης
Πανεπιστήμιο Κύπρου

Στόχος της παρούσας έρευνας αποτελεί η διερεύνηση της σύνδεσης του σχολικού εκφοβισμού, των πολιτισμικά καθορισμένων ρόλων του φύλου (στερεότυπα φύλου) και της ενίσχυσης της ενσυναίσθησης σε δημοτικά σχολεία της Κύπρου. Εστιάζοντας σε μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, και ηλικίας μεταξύ 10 έως 12 ετών, η παρούσα έρευνα χρησιμοποιεί σχεδιασμό μικτών μεθόδων, με στόχο την εξερεύνηση της αποτελεσματικότητας των διαδραστικών παιχνιδιών ως στρατηγική παρέμβασης ενσυναίσθησης, στην αλλαγή των απόψεων και της συμπεριφοράς των μαθητών σχετικά με το σχολικό εκφοβισμό και τα στερεότυπα φύλου. Για τον σκοπό της παρούσας έρευνας θα δημιουργηθεί το «Χτίζοντας Γέφυρες Ενσυναίσθησης», μια στρατηγική παρέμβασης για μαθητές πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (10 έως 12 ετών). Οι συμμετέχοντες θα υποβληθούν σε πρώτη φάση, σε εκπαίδευση, προ-παρέμβασης. Εν συνεχεία, στη παρέμβαση, θα λάβουν δράση παιχνίδια όπως το Fairytale Quest και το παιχνίδι ζωγραφικής, με στόχο την ενίσχυση ενσυναίσθησης μέσω της αφήγησης και της καλλιτεχνικής έκφρασης. Η αξιολόγηση της παρέμβασης σε τελικό στάδιο, περιλαμβάνει μια προσέγγιση μεικτών μεθόδων, με τη χρήση ερωτηματολογίων και εστιασμένων ομάδων συζήτησης. Η ενσωμάτωση των παρεμβάσεων που βασίζονται στο παιχνίδι στα δημοτικά σχολεία αναμένεται να ενισχύσει την ευελιξία και την ισότητα μέσω της καλλιέργειας της ενσυναίσθησης, καθώς και να αμφισβητήσει τα στερεότυπα των φύλων (Karniol & Grosz, 2003). Επιπλέον, αναμένεται ότι τα περιστατικά εκφοβισμού θα μειωθούν, ιδιαίτερα εκείνα που οφείλονται σε προκαταλήψεις λόγω φύλου (Rivers & Noret, 2013). Το πρόγραμμα παρέμβασης «Χτίζοντας Γέφυρες Ενσυναίσθησης», θα αποτελέσει την ακρογωνιαία λίθο για παιδαγωγικά εργαστήρια, συλλογικές συζητήσεις και ασκήσεις με στόχο την κριτική αμφισβήτηση των μαθητών σε ενεργά στερεότυπα φύλου και φαινόμενα εκφοβισμού στα εκπαιδευτικά ιδρύματα της Κύπρου.

"Κίρος": Πρόγραμμα ενημέρωσης για το τραύμα και την παιδική κακοποίηση

Παναγούλη Ελένη, Τζίλα Ευθαλία, Σαραγά Ελένη, Καββαδία Θεοδώρα
Ανέλιξη

Εισαγωγή

Τα τελευταία χρόνια, η διεθνής κοινότητα και η Ελλάδα γίνονται μάρτυρες αυξημένων φαινομένων παιδικής βίας και κακοποίησης. Σύμφωνα με πρόσφατες καταγραφές 1 στα 4 παιδιά στην Ελλάδα (22,1%) αναφέρει ότι υπήρξε θύμα εκφοβισμού στο σχολείο και 1 στα 10 (9,5%) διαδικτυακά. Οι καταγραφές αυτές κάνουν επιτακτική την ανάγκη εφαρμογής προγραμμάτων πρόληψης, όπως το πρόγραμμα «Κίρος».

Στόχοι του προγράμματος

Το πρόγραμμα «Κίρος» αποτελεί πρωτοβουλία του μη κερδοσκοπικού σωματείου Ανέλιξη. Στόχος του «Κίρος» αποτελεί η ευαισθητοποίηση και παροχή πληροφοριών σχετικά με την παιδική βία και το τραύμα, την πρόληψη και την παρέμβαση, με συμμετοχή κάθε είδους φορέα που βρίσκεται κοντά στα παιδιά.

Δραστηριότητες/ παρεχόμενες υπηρεσίες

Το πρόγραμμα είναι δωρεάν και είναι δυνατόν να υιοθετηθεί από δήμους, σχολεία, αθλητικές οργανώσεις κτλ. Πραγματοποιείται στους ενδιαφερόμενους φορείς από εθελοντές, οι οποίοι επιβλέπονται και εκπαιδεύονται από διεπιστημονική επιτροπή του σωματείου. Απαρτίζεται από σύνολο παρουσιάσεων/ομιλιών, φυλλαδίων και διαδραστικού υλικού, τα οποία στοχεύουν να λειτουργήσουν ως προστατευτικό ασπίδας για τα παιδιά, αλλά και ως μέσο ενημέρωσης των ενηλίκων. Παράλληλα, θα χορηγούνται ερωτηματολόγια στους συμμετέχοντες έτσι ώστε να διαπιστωθούν οι ανάγκες κάθε φορέα αλλά και η αφομοίωση του προγράμματος.

Δεδομένα & αποτελέσματα αξιολόγησης

Το πρόγραμμα λειτούργησε πιλοτικά για το ακαδημαϊκό έτος 2023-2024 σε σχολεία της Ανατολικής Αττικής, με πολύ καλή αποδοχή.

Δυνατά σημεία και προκλήσεις

Το «Κίρος» έχει σαν ευρύτερο στόχο τη δημιουργία μιας κοινωνίας όπου η ασφάλεια, η προστασία και η κατανόηση των βιωμάτων των παιδιών είναι κεντρικής σημασίας.

Προοπτικές – δυνατότητες ευρύτερης εφαρμογής

Στόχος είναι η πλήρης εφαρμογή στους προαναφερόμενους φορείς σε περιοχές όλης της Αττικής.

Πολιτική Παιδικής Προστασίας:**Ένα εργαλείο για την ασφάλεια και προστασία των παιδιών με αυτισμό**

Δρακοπούλου Ελένη, Γιαννακοπούλου Αικατερίνη, Μελάχρη Ζωή, Μερκούρη Μαρία,
Πανελλήνιος Σύλλογος Προσαρμοσμένων Δραστηριοτήτων ΑΛΜΑ

Κατόπιν καταγραφής περιστατικών παραμέλησης και βίας κατά των παιδιών με αυτισμό εντός του οικογενειακού τους πλαισίου από την κοινωνική υπηρεσία του ΑΛΜΑ και προκειμένου να διασφαλιστεί πως το σύνολο των πολιτικών και των πρακτικών του σε κάθε δραστηριότητα των προγραμμάτων του είναι «ασφαλή για τα παιδιά» με αυτισμό ανέπτυξε μια Πολιτική Παιδικής Προστασίας. Παρέχει διαδικασίες, κατευθυντήριες γραμμές και πρότυπα επαγγελματικής συμπεριφοράς για την προστασία και την υποστήριξη της ανάπτυξης των παιδιών, ενώ παράλληλα προλαμβάνει και αντιμετωπίζει περιστατικά βίας. Στόχος είναι η παροχή ενός ασφαλούς περιβάλλοντος για τα παιδιά και η εφαρμογή της πολιτικής σε κάθε δραστηριότητα του φορέα.

Η ομάδα στόχος του παρόντος εργαλείου είναι οι επαγγελματίες του φορέα και στόχος του είναι η πρόληψη, ο εντοπισμός και η αντιμετώπιση της βίας κατά των παιδιών, παρέχοντας πρακτικές στρατηγικές σε περίπτωση εντοπισμού οποιουδήποτε περιστατικού βίας.

Η Πολιτική Παιδικής Προστασίας είναι ένα νέο πιλοτικό εργαλείο χωρίς ακόμα αποτελέσματα. Ωστόσο, τα μελλοντικά του αποτελέσματα προβλέπεται να αξιολογηθούν μέσω της συστηματικής καταγραφής των περιστατικών καθώς και της ανατροφοδότησης από την ετήσια αξιολόγηση του και την αυτοαξιολόγηση του προσωπικού.

Εργαστήριο 9*Παρεμβάσεις***Σχεδιασμός και υλοποίηση ενός προγράμματος πρόληψης και αντιμετώπισης του σχολικού εκφοβισμού**

Χατζηπέμου Θεολόγος, Δεδότηση Σοφία, Δουρδάλη Κρυστάλλω
Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής

Το σχολείο αποτελεί ένα από τα ιδανικότερα πλαίσια για την εφαρμογή προγραμμάτων προαγωγής της ψυχικής, σωματικής και κοινωνικής υγείας των παιδιών και των εφήβων, καθώς εμφανίζει αρκετά πλεονεκτήματα από πλευράς οργάνωσης, δομής, χρόνου και αποτελεσματικότητας (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας). Έχει πλέον αποδειχθεί η σημασία της επένδυσης στην προαγωγή της ψυχικής υγείας των μαθητών/-τριών, καθώς η κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη των παιδιών συνδέεται αμφίδρομα με την ακαδημαϊκή και γνωστική τους ανάπτυξη. Η κακή ποιότητα των παραπάνω παραγόντων συνδέεται με διάφορες επικίνδυνες συμπεριφορές, όπως η χρήση ουσιών, τα προβλήματα διαγωγής, ο εκφοβισμός, η βία κτλ. Η προαγωγή της ψυχικής υγείας στο σχολείο, ως συγκροτημένη εκπαιδευτική διαδικασία διεπιστημονικού και διαθεματικού χαρακτήρα, αποτελεί το πλέον επιτυχημένο μοντέλο πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης.

Η φιλοσοφία ενός προγράμματος πρόληψης βασίζεται στη μεθοδολογία των σύγχρονων μοντέλων πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης, που αξιοποιούν τον χώρο του σχολείου μέσω της εφαρμογής σχεδίων εργασίας για την προαγωγή της ψυχοκοινωνικής υγείας των παιδιών. Το σχολικό πλαίσιο δεν θεωρείται μόνο ένας χώρος μεταφοράς γνώσεων, αλλά κι ένα περιβάλλον που παρέχει στους μαθητές και στις μαθήτριες ευκαιρίες προσωπικής ανάπτυξης, ενδυνάμωσης και απόκτησης ψυχοκοινωνικών δεξιοτήτων. Στηριζόμενο στη βιωματική, στην ενεργητική και στη συνεργατική μάθηση, ένα τέτοιου είδους πρόγραμμα δίνει έμφαση στην αλληλεπίδραση και στη σχέση, στην ενίσχυση της αυτοπεποίθησης των μαθητών/-τριών και στην ανάπτυξη δεξιοτήτων διαπραγμάτευσης, οριοθέτησης κτλ.

Ειδικά για το θέμα του εκφοβισμού στο σχολείο, ένα πρόγραμμα πρόληψης βασίζεται σε κάποιο γενικό μοντέλο εκπαίδευσης, σύμφωνα με το οποίο οι διαδικασίες μάθησης αντικατοπτρίζουν τις διαδικασίες βοήθειας. Κάθε σχετικό σχέδιο εργασίας αξιοποιεί τη δυναμική της ομάδας των μαθητών/-τριών και υλοποιείται σε κλίμα αποδοχής και δημιουργικότητας. Υπό αυτό το πλαίσιο, οι μαθητές/-τριες έχουν τη δυνατότητα να αναπτύσσονται γνωστικά, ψυχοσυναισθηματικά και κοινωνικά μέσω της συνεργασίας και της σχέσης που αναπτύσσουν με τους/τις συμμαθητές/-τριες και τους /τις εκπαιδευτικούς. Η συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των μαθητών/-τριών χαρακτηρίζεται από ισοτιμία και οδηγεί στη διαμόρφωση ενός κοινού πλαισίου δράσης προκειμένου να προσεγγίσουν το πρόβλημα, να το κατανοήσουν και να σχεδιάσουν τους τρόπους αντιμετώπισής του. Συνήθως, η παραπάνω διαδικασία καταλήγει σε κάποιο τελικό προϊόν : μια θεατρική παράσταση, μια έκθεση έργων κτλ. Ο/Η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει έναν ρόλο συντονισμού, συμβουλευτικής και υποστήριξης και γενικά παρατηρεί τη διαδικασία και τις διεργασίες της ομάδας, παρεμβαίνοντας, όταν υπάρχει ανάγκη.

Η θεωρία που πλαισιώνει ένα τέτοιο πρόγραμμα πρόληψης είναι αυτή της ψυχοεκπαίδευσης με βασικό μέσο τις ομάδες ψυχοεκπαίδευσης παιδιών στο σχολικό περιβάλλον. Πρόκειται για ομάδες που συγκροτούνται με συγκεκριμένη δομή, λειτουργία και στόχους, επικεντρώνονται στο "εδώ και τώρα" και καθοδηγούνται από έναν/μία συντονιστή/-στρια. Αξιοποιώντας λοιπόν το πλαίσιο της ομάδας, προωθούνται η εκπαίδευση των μελών της ομάδας σχετικά με κάποιο θέμα, η εξάσκησή τους σε νέες δεξιότητες και τρόπους σκέψης, καθώς και η αυτογνωσία.

Ο/Η εκπαιδευτικός που αναλαμβάνει να συντονίσει μια ομάδα ψυχοεκπαίδευσης παιδιών χρειάζεται να εκπαιδευτεί, ώστε να ενισχυθούν ορισμένες διαπροσωπικές δεξιότητες, οι οποίες αποτελούν εφόδια για τη βελτίωση

της επικοινωνίας με τους μαθητές και τις μαθήτριες κατά την εκπαιδευτική πράξη αλλά και για την προσωπική ανάπτυξη του/της ίδιου/-ας του/της εκπαιδευτικού.

Ως βασικές διαπροσωπικές δεξιότητες για τον συντονισμό μιας ομάδας ψυχοεκπαίδευσης παιδιών αναφέρονται επιγραμματικά η γνησιότητα, η ενσυναίσθηση, η άνευ όρων αποδοχή και η εννοιολογική-αντιληπτική ικανότητα. Ως σημαντικές επικοινωνιακές δεξιότητες αναδεικνύονται η ενεργητική παρουσία, η αναδιατύπωση ή επανάληψη ή παράφραση, οι ανοιχτές ερωτήσεις και η αντανάκλαση συναισθημάτων.

Συστατικά ενός προγράμματος πρόληψης του σχολικού εκφοβισμού αποτελούν:

- Η εκπαίδευση των εκπαιδευτικών.
- Η εφαρμογή του προγράμματος παρέμβασης στην τάξη.
- Οι συναντήσεις με τους γονείς των μαθητών/-τριών .
- Η εποπτεία των εκπαιδευτικών από επαγγελματίες ψυχικής υγείας.
- Η εφαρμογή καλών πρακτικών για την πρόληψη και αντιμετώπιση του φαινομένου και τέλος
- Η αξιολόγηση της διαδικασίας και της αποτελεσματικότητας του προγράμματος.

Στόχοι του εργαστηρίου:

Οι συμμετέχοντες/-ουσες να είναι σε θέση να :

- Αναγνωρίζουν τα πλεονεκτήματα του σχολείου ως πεδίου παρέμβασης για την προαγωγή της ψυχικής υγείας των μαθητών/-τριών.
- Κατανοήσουν τα δύο βασικά μοντέλα πρόληψης και τις βασικές έννοιες της ψυχοεκπαίδευσης, στην οποία στηρίζεται η μεθοδολογία των προγραμμάτων πρόληψης του σχολικού εκφοβισμού.
- Σχεδιάζουν, υλοποιούν και αξιολογούν ένα σχέδιο δράσης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του εκφοβισμού στο σχολείο, βασισμένο σε καλές πρακτικές.

Μεθοδολογία διδασκαλίας: Η διαδραστική και η βιωματική μάθηση, όπου οι συμμετέχοντες:

- Αρχικά καλούνται να βιώσουν μια συγκεκριμένη εμπειρία.
- Κατόπιν αναστοχάζονται πάνω στη βιωμένη εμπειρία και ακολουθεί η διαδικασία της εξαγωγής των συμπερασμάτων.
- Στη συνέχεια διατυπώνουν τις θεωρητικές αρχές, αλλά και τις γενικεύσεις που προκύπτουν από τη μέχρι στιγμής διαδικασία.
- Στο τέλος πειραματίζονται και εφαρμόζουν στην πράξη όλα όσα έμαθαν.

Στο εργαστήριο θα αξιοποιηθεί εκπαιδευτικό υλικό από το Πρόγραμμα «Stop στην ενδοσχολική βία: δραστηριότητες για την πρόληψη του εκφοβισμού και της βίας στο σχολείο».

Εργαστήριο 10

Πολλαπλές Θεματικές

Εργαστήριο πρόληψης και αντιμετώπισης σχολικής βίαςΚιαπόκα Άννα

Εθνικός Οργανισμός Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων

Στόχοι

- Να ενισχυθεί το κλίμα εμπιστοσύνης και ασφάλειας στη σχολική κοινότητα, μέσα από την ευαισθητοποίηση για αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών
- Δημιουργία τοπίων ασφάλειας και συμπερίληψης ως αντίστιξη στον αποκλεισμό
- Ανάπτυξη δεξιοτήτων οριοθέτησης
- Σύνδεση με τα αποθέματα του πλαισίου
- Κατανόηση του φαινομένου της βίας στη σχολική κοινότητα
- Να ευαισθητοποιηθεί και να κινητοποιηθεί η κοινότητα των εκπαιδευτικών τόσο σε επίπεδο συναισθηματικό, όσο και σε επίπεδο συμπεριφοράς, σε σχέση με περιστατικά εκφοβισμού και βίας στο σχολείο

Α' ΜΕΡΟΣ

- Ολομέλεια (15'): Δημιουργία τοπίων ασφάλειας: Ο/Η συντονιστής/στρια προσκαλεί τα μέλη της ομάδας να μοιραστούμε μία ποιότητα που μας κάνει να νιώθουμε ασφάλεια (Ο ένα/μία δίνει στον άλλο/η την σκυτάλη).
- Ο/Η συντονιστής/στρια καταγράφει τις ποιότητες και δημιουργούμε τον Χάρτη της Ασφάλειας της Ομάδας μας.
- Σε ζευγάρια (15'):
- Τι χρειαζόμαστε για να δημιουργήσουμε αυτές τις ποιότητες;
- Αναγνωρίζετε αυτές τις ποιότητες στις τάξεις σας;
- Σε τετράδες (30'): Σε μεγάλα χαρτόνια ζωγραφίζουν την τάξη των ονείρων τους
- Ποιες ποιότητες έχει η τάξη τους;
- Πώς τις καλλιέργησαν;
- Δίνουν ένα όνομα στην ομάδα τους και στην τάξη τους και καταγράφουν τις ποιότητες της τάξης τους και ένα μικρό κείμενο για το πώς «έχτισαν» την τάξη των ονείρων τους.
- Ολομέλεια (30'): Μοιράζονται τις τάξεις τους, τις ποιότητες και πώς τις καλλιέργησαν. Δημιουργούμε τοπίο ασφάλειας με τις τάξεις στον χώρο. Ο/Η συντονιστής/στρια συνθέτει τις καταγραφές των ομάδων και συζητάμε για το πόσο σημαντικό είναι να δημιουργούμε πλαίσια ασφάλειας και συμπερίληψης.

Β' ΜΕΡΟΣ

- Ολομέλεια (3'): Προβολή video : <https://youtu.be/1DPW5pVsW3k?si=goXfYWPN-h8IDGxC>
- Αφήγηση περιστατικού σχολικού εκφοβισμού - Ανάγνωση ιστορίας (2')

Ο/Η συντονιστής/-στρια διαβάζει στην ολομέλεια την παρακάτω ιστορία :

«Ο Βαγγέλης είναι ένα νέο παιδί στην τάξη που ακόμα δεν έχει φίλους. Είναι ήσυχο, ντροπαλό και συμπαθητικό παιδί. Θέλει να κάνει φίλους, αλλά μερικά παιδιά τον κοροϊδεύουν και δεν του μιλούν. Κατά τη διάρκεια του διαλείμματος δεν τον δέχονται να παίξει μαζί τους. Επίσης, όταν τον συναντούν στο διάδρομο του σχολείου, τον

απειλούν ότι θα του πάρουν την τσάντα και τα πράγματά του. Αυτό τον στενοχωρεί πολύ, γι' αυτό και όταν τους βλέπει, τους αποφεύγει. Μερικές φορές, η καρδιά του χτυπάει πολύ γρήγορα, επειδή φοβάται ότι θα του κάνουν κακό. Θα μπορούσε να το πει στους δασκάλους του ή στους γονείς του, αλλά αυτός θέλει να βρει μόνος του μια λύση».

- Ημερολόγια ρόλων (45')

Μικρές ομάδες (20'): Ο/Η συντονιστής/στρια ζητάει από την ολομέλεια να χωριστεί, σε 4 διαφορετικές ομάδες, δίνοντας την οδηγία η κάθε ομάδα να δουλέψει μπαίνοντας στη θέση των πρωταγωνιστών: α) ως Βαγγέλης, β) ως τα παιδιά που τον κοροϊδεύουν και τον απειλούν, γ) ως εκπαιδευτικός/δασκάλα/-ος, δ) ως γονείς. Η κάθε ομάδα καλείται να γράψει ένα ημερολόγιο από τον ρόλο του/της, αναφορικά με το συγκεκριμένο περιστατικό.

Βοηθητικά ερωτήματα

- Τι συνέβη;
- Πώς νιώθουν γι' αυτό;
- Ποιοι λόγοι θεωρούν ότι οδήγησαν σε αυτό;
- Τι σκέφτονται να κάνουν γι' αυτό;
- Τι χρειάζονται;
- Αν είχαν την ευκαιρία, τι θα έκαναν διαφορετικά;

Ολομέλεια (25'): Παρουσίαση ημερολογίων

Ο/Η συντονιστής/στρια κάθε φορά, μετά την παρουσίαση των ημερολογίων προσκαλεί τις υπόλοιπες ομάδες μέσα από τον ρόλο τους, να μοιραστούν σκέψεις και συναισθήματα γι' αυτά που ακούν.

Σε μικρές ομάδες

Ο συντονιστής/στρια τους ζητάει να φτιάξουν νέες μικρές ομάδες, στις οποίες θα συμμετέχει ένας/μία από κάθε ρόλο και να συζητήσουν πώς ήταν η εμπειρία αυτή, πώς ένιωσαν (ως άτομα, όχι μέσα από τον ρόλο), τι κατάλαβαν, τι έμαθαν (De-rolling) που θα τους είναι χρήσιμο στον ρόλο τους ως εκπαιδευτικοί. Καταγράφουν μία φράση ή ένα τραγούδι και το φέρνουν στην Ολομέλεια.

Ολομέλεια

Μοιράζονται τις φράσεις τους, τις οποίες τις τοποθετούμε και στον χώρο.

Κλείσιμο (10')

Check out. Τα μέλη μοιράζονται μια λέξη για το πώς νιώθουν και κάτι που κρατάνε, φεύγοντας από τη συνάντηση (10').

Ολομέλεια (όλα τα τμήματα μαζί)

Σε ένα μεγάλο χαρτόνι γράφουν τα βήματα για να φτιάξουν το δικό τους σχολείο ασφάλειας και συμπερίληψης και το τοποθετούν σε κεντρικό σημείο στον χώρο του σχολείου.

Η εικόνα είναι προϊόν τεχνητής νοημοσύνης (AI), δημιουργημένη από την πλατφόρμα DALL-E της OpenAI

Υπό την αιγίδα

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Δικαιοσύνης

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής
και Οικογένειας